

ΣΚΟΥΡΑΣ
ΦΙΛΜΣ

ΡΕΞ - ΑΤΤΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ - ΑΣΤΥ

ΜΑΡΤΙΟΣ

- ΠΡΙΝ ΑΚΟΜΑ ΣΤΕΓΝΩΣΟΥΝ
ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ
- Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΤΟΥ ΥΠΟΚΟΣΜΟΥ
- ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ
- Ο ΑΚΑΤΑΝΙΚΗΤΟΣ
- Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΕΙΣΑΙ ΕΣΥ
- ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ ΤΗΝ ΑΥΓΗ
- ΠΥΡΑΥΛΟΣ Χ-Μ
- ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΩΛΙΝΑΣ
- Ο ΠΑΡΑΧΑΡΑΚΤΗΣ
- Η ΝΥΦΗ ΗΤΑΝ ΑΡΣΕΝΙΚΗ
- Η ΔΙΕΦΘΑΡΜΕΝΗ

ΣΤΑΥΡΟΛΕΙΟ

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

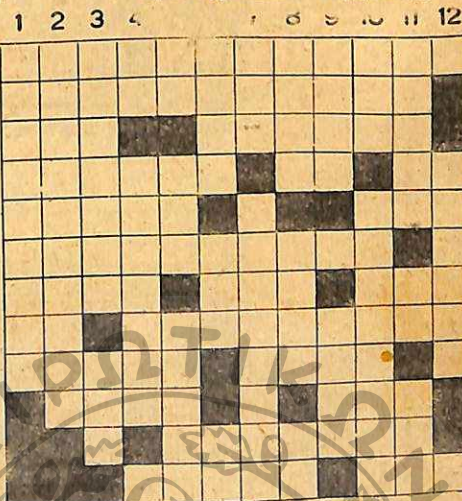
1. Έκαμε τὸν Ὀρφέα νὰ χάσῃ τὴν Εὐρυδίκην.
2. Ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιτυχίαν ἐνὸς ὑποψηφίου πολιτευομένου.
3. Εἶναι ἡ πλευρὰ τοῦ κανονικοῦ ἐξαγώνου πρὸς τὴν ἀκτίνα τοῦ κύκλου—Πόλις τῆς Τοσκάνης, ἡ γενέτειρα τοῦ Πετράρχη.
4. Λόγος στῇ γενική!
—Μουσικὸς φθόγγος
—Πρόθεσις πρὸ φω-
νήεντος ψιλουμένου.
5. Τὴν ἐορτὴν των θὰ
βρῆτε στὶς ἀρχὲς κά-
θε χρόνου (γεν.)—
Αἰτιατικὴ ἀντωνυμίας
διαβαζομένη καὶ ἀν-
τιστρόφως.
6. Εἶναι ὁ ἀέρας τοῦ
βουνοῦ (ἐνάρθρως).
7. Ἡ δοτικὴ μέρους τοῦ
προσώπου μας—Μία
τῶν ὑποδιαίρέσεων
τῆς ἀρχαίας Σπάρ-
της—Ἄρθρον.
8. Δύο συνεχόμενα, τρεῖς
ρωσικοὶ ποταμοὶ—
Πουλὶ γιὰ κλουβί.
9. Ἀπεικονίζονται στὰ
ἐθνόσημα πολλῶν κρατῶν (γεν.)
—Τὸ νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὰ χέ-
ρια, ἔχει κακὰ ἐπακόλουθα
10. «Χωρὶς» καὶ μέ... μερικὲς γνώ-
σεις λατινικῶν—Μία βασίλισ-
σα ποὺ ἐπρότεινε εἰς τὸν Μεγ.
Ἀλέξανδρον νὰ τὸν υἱοθετήσῃ.
11. Ἀμα κολλήσουν δὲν ξεκολλοῦν!
12. Γνωστὸς στοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ
τὸ «Γαῖδουρί τοῦ Μπουριντάν»..
θίασος—Ἀντωνυμία θυμίζου-
σα πᾶσαν.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. Αὐτὴν δὲν τὴν συγχωρεῖ καμμία
γυναῖκα!
2. Αὐτὲς εἶναι οἱ καλύτερες δάρκες.
3. Πολλοὶ τὸν λένε «Τρελλό» (αἰτ.)
—Ἐνδιαφέρει τοὺς φίλους τοῦ
Ἱπποδρόμου (ξεν. ὄρος).
4. Πηγάζει ἐκ τῶν Κοττίων Ἀλ-

πεων—Ὁ ἱαμβὸς ἀποτελεῖται
ἐκ τοιούτων ποδῶν (γεν.).

5. Ἀντίστροφον ἄρθρον—Μαζὺ μὲ
τὸ ἀντίθετό του, δηλοῦν πλήρη
σύγχυσιν!—Καλεῖ πρὸς τὰ ἄ-
νω.
6. Μόνο μὲ τὸ «μόνο» σημαίνει ἀ-
μέσως «ἀμέσως»—Σκανδιναυϊ-
κὸς Θεὸς τοῦ ἀέρος καὶ τῆς
βροντῆς—Δύο σύμφωνα... ἐπι-

- στημονικά.
7. Χρῶμα πούδρας (ξεν.) — Τέ-
τοιες λίρες δὲν πουλάει ἡ Τρά-
πέζα.
8. Χριστούγεννα... ξενικά — Πρω-
τεύουσα τοῦ νομοῦ Καλθαντός,
ἡ γενέτειρα τοῦ ποιητοῦ Μα-
λέρμπ—Βγαίνει ἀπὸ τὴ διαπα-
σῶν.
9. Ὑπὸ ὥρισμένην μορφήν λέγεται
καὶ παναλεθρία—Ἀργυρὰ νο-
μισματικὴ μονὰς τοῦ Μαρκίου
(πρὸ τοῦ 1920).
10. Ἡ κάμψη του εἶναι λευκοῦ χρώ-
ματος—Ἱέρειαι τῶν Ρωμαίων.
11. Ἐτοί θεωροῦνται οἱ Ἕλληνες
ἀπὸ τὸ Σύνταγμα (αἰτ.)—Με-
τοχὴ βοηθητικοῦ ρήματος—Οἱ
μαῦρες καὶ οἱ ξανθεὲς τὸν ἐνδια-
φέρουν ἐξ ἴσου.
12. Τὸ ρῆμα τῆς... Κατοχῆς. I.X.
(Λύσις στὴ σελίδα 136)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΜΑΡΤΙΟΥ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΛΤΡΙΚΗ ΣΚΗΝΗ :
Συνεχίζεται 'Η «Πουλημένη Μνηστή» του Σμέτανα.
'Εντός του μηνός 'Η όπερέττα του Λέχαρ, «Φρειδερίκη».

ΟΡΦΕΥΣ :
Συν)ται Οί τακτικές συναυλίες της Κρατικής 'Ορχήστρας.

ΟΛΤΜΠΙΑ :
13, 15 13η και 14η συναυλία συνδρομητών, με τόν διάσημο βιολιστή Γενοϋντιν Μενουχίν. (Καλλιτεχνικό Γραφείο).

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :
17 Συναυλία του κουαρτέτου των τυφλών, 6.30' μ.μ.
18 Συναυλία της ορχήστρας κ. 'Ερμηλείου με κλασσική μουσική.
19 Συναυλία του κ. Σαμίου.
20 Συναυλία της δίδος Μομφεράτου.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ :
23 Ρεσιτάλ πιάνου του Τούρκου 'Ομάρ Ρεσίκ.
28 Ρεσιτάλ πιάνου του 'Ιταλού Ζερμάνο 'Αρνάλντι, ό όποιος ήρθε εις ανταλλαγήν της Μαρίας Χαιρογιώγου.
30 15η συναυλία συνδρομητών, με τόν πιανίστα 'Αλέξανδρο Μιορόφσκι.

ΧΟΡΟΣ

ΡΕΞ :
(Έλληνικό Χορόδραμα).
19, 21, 23 6 μ.μ. — 7.30' μ.μ. Παράστασις του 'Ελληνικού
26, 28 και Χοροδράματος με συμμετοχή πολλών καλλιτεχνών,
2 'Απριλ. χορευτών, ζωγράφων και μουσικών (βλ. «Έκλογή» σελίς 32).

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ :
2, 7 Χορευτική επίδειξις του διασήμου Γερμανού χορευ-
του Κρόϋτσμπεργκ.

ΘΕΑΤΡΟ

ΒΑΣΙΛΙΚΟ :
Συνεχίζεται 'Η «Αγία 'Ιωάννα» του Μπέρναρντ Σω με σκηνοθεσία του 'Αλ. Σολομού, σκηνικά Κατ'ηρυδιάκου-Γκίκα και πρωταγωνίστρια την κ. Μαωλίδου.

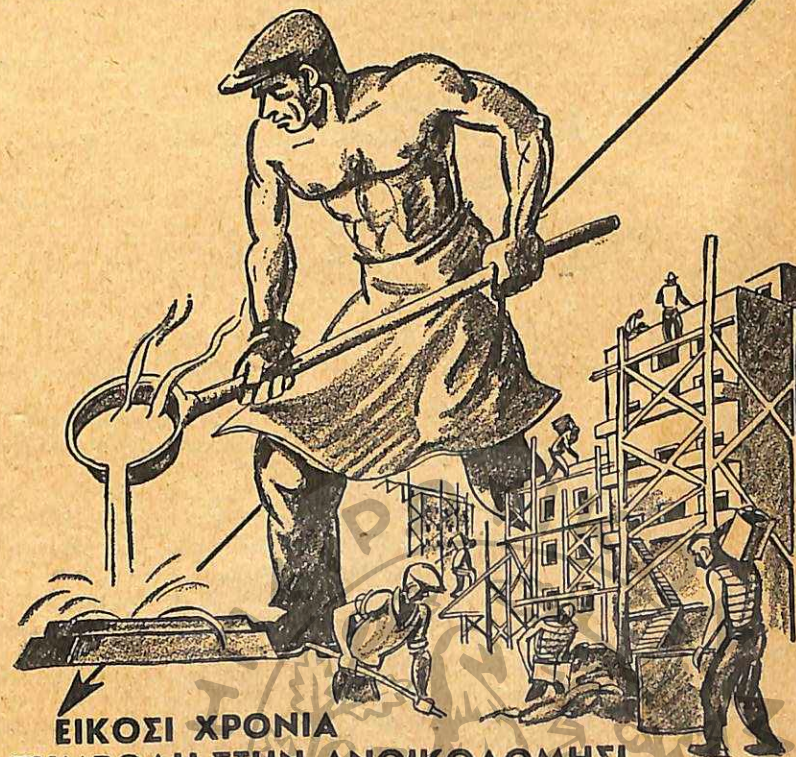
'Εντός του Μαρτίου α'Ο χορός των Λαποδυτών» του Ζάν 'Ανοϋγ με σκηνοθεσία κ. Σ. Καραντινού.

5, 12 Ποιητικές 'Απογευματινές.
19, 26

ΚΥΒΕΛΗΣ :
Μέχρι της στιγμής τίποτε θετικό δέν υπάρχει. 'Ο

ΌΤΕ,

1930-1950 **ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ**
ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΩΛΗΝΩΝ

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ
ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ

ΙΣΟΛΑ Α.Β.Ε.

ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ - ΧΥΤΗΡΙΑ - ΕΜΑΓΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΑΙΓΑΙΟΥ 40 - ΚΑΛΛΙΘΕΑ - ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 96-234

ΠΡΟΪΟΝΤΑ

ΣΙΔΗΡΟΣΦΑΛΛΕΣ ΥΔΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΒΑΝΙΣΜΕΝΟΙ - ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΩΛΗΝΕΣ ΧΑΛΥ-
ΒΑΙΝΟΙ ΚΑΙ «BERGMANN» - ΧΥΤΟΣΦΑΛΛΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ - ΛΕΚΑΝΕΣ
ΕΜΑΓΕ ΚΑΙ ΚΑΖΑΝΑΚΙΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ - ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΑ ΜΕΡΗ ΜΗΧΑΝΩΝ & ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΧΥΤΗΡΙΟΥ

θίασος πρόκειται να αναχωρήσει για περιοδεία και πιθανότατα θα πάει το θέατρο ή κ. Ανδρεάδη.

ΚΟΤΟΠΟΤΑΗ :

Ο θίασος Κοτοπούλη αναχωρεί στις 8 Μαρτίου για την Κωνσταντινούπολη. Στο θέατρο Κοτοπούλη θα παίξει ο θίασος Κοκκίνη.

ΚΕΝΤΡΙΚΟ (Λογοθετίδης) :

Συνεχίζεται Η κωμωδία «Ούτε γάτα ούτε ζημιά», των Σααζλάριου - Γιαννακόπουλου.

ΑΡΙΤΡΟΠΟΤΑΟΤ :

Συνεχίζεται Ο «Κουτσομπόλης» των Βροντάκη και Φωτιάδη.

ΑΛΙΚΗΣ :

Συνεχίζεται Το «Πέγκ, καρδούλα μου», με την Έλλη Λαμπέτη.

ΚΟΤΚΛΟΘΕΑΤΡΟ :

Κάθε Κυριακή Στο Ώδειο Αθηνών (Φειδίου 3) 11 π.μ. και 4 μ.μ.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΖΑΠ ΠΕΙΟΝ :

Η έκθεση του κ. Π. Μαρτυροπούλου με ακουαρέλες.

» Η έκθεση του κ. Αγγέλου Κόντη με ακουαρέλες.

» Η έκθεση ελαιογραφιών και σχεδίων της κ. Βούλγαρη - Γκάττ.

» Η έκθεση ελαιογραφιών του κ. Γ. Δοβλέτη.

» Η έκθεση ελαιογραφιών του κ. Γρηγορίου Εύκλειδη.

» Η έκθεση ελαιογραφιών του κ. Ν. Γιαννακοπούλου.

» Η έκθεση γλυπτικής του κ. Ν. Ίκαρη.

» Η έκθεση ελαιογραφιών του κ. Δ. Κράτη.

» Η έκθεση ελαιογραφιών του κ. Σ. Πατασφυρόπουλου.

» Η έκθεση φωτογραφιών του αρχιτέκτονος κ. Άρη Κωνσταντινίδη.

3 - 25 Έκθεση γλυπτικής και σχεδίων του Άγγλου καλλιτέχνη Henry Moor.

25 Έγκαίνια της Έκθεσης Άλληλεγγύης του Έλληνικού Λαού. Στην έκθεση θα συμμετάσχουν όλα τα ιδρύματα που από τον πόλεμο μέχρι σήμερα έχουν βοηθήσει στην αποκατάσταση των πληγέντων από τον πόλεμο.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΖΑΧΑΡΙΟΥ :

4 - 28 Έκθεση ζωγραφικής του κ. Κ. Πλακωτάκη.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

8 - 31 Έκθεση ζωγραφικής του κ. Έπαμ. Θωμοπούλου.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΟ-ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΟΝ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ :

6 Προβολή αμερικανικών ταινιών της U.S.I.S. 7.00 μ.μ.

13 Ομιλία του κ. Γ. Ρουμάνη με θέμα «Τρείς δρόμοι

της ελευθερίας : Ούτιμαν - Λόνγκφέλλου - Έγκερσον, απαγγελία ποιημάτων κατά διδασκαλίαν της κ. Έλλης Γρηγοριάδου. 7.00 μ.μ.

20 Ομιλία του Maurice S. Rice, διευθυντού της Ύπηρεσίας Πληροφοριών της Αμερικανικής Προσέβειας, με θέμα : «Η Αμερικανική Ύπηρεσία Τύπου και Πληροφοριών». 7.00 μ.μ.

27 Έορτασμός επί τη Έθνική Έορτή της 25ης Μαρτίου. Πανηγυρικός της ημέρας υπό του κ. Π. Αναγνωστοπούλου. Απαγγελία ποιημάτων. Μουσικό πρόγραμμα από την χορωδία του Ινστιτούτου.

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ :

1 Διάξεις της Έλληνοαμερικανικής Λέσχης Γυναικών. Θέμα : Γεωργία, όμιληται : Brice Mace και James D. Pope. 7.00 μ.μ.

3 Διάξεις του κ. Μιχαλοπούλου με θέμα : «Απόδημος Έλληνισμός». 7.00 μ.μ.

6 Διάξεις της Έλληνοαμερικανικής Λέσχης Γυναικών. Θέμα : «Πολιτικόν Δίκαιον». Όμιληται : Russel P. Drake και Roger D. Lapham, άρχηγός της έν Έλλάδι Αμερικανικής Αποστολής.

7 Διάξεις του Βρεταννικού Συμβουλίου με όμιλητή τον κ. Προκοπίου.

9 Διάξεις του Μεταψυχικού Συνδέσμου.

15 Διάξεις του Μεταψυχικού Συνδέσμου.

16 Διάξεις της Ένώσεως Φυσικών.

21 Διάξεις της κ. Ράλλη, μέλους της Έταιρίας Λογοτεχνών. 7.00 μ.μ.

23, 24, 25 Έορτασμός της Έθνικής Έπέτειου.

Καθ' όλον Διεθνές Συνέδριο Γυναικών. τον μήνα

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ :

7, 14, 21 Διάξεις της «Χριστιανικής Γωνιάς», 6.30' — 7.30' μ.μ.

9 Διάξεις της «Λαογραφικής Έταιρίας», 7—8 μ.μ.

16 Διάξεις του Συνδέσμου «Φυσιολάτρης».

20 Συνδεδεσμός των «Ζαπ δών».

22 Διάξεις του κ. Σταμπολή.

23 Διάξεις της «Λαογραφικής Έταιρίας Θεσσαλών», 7—8 μ.μ.

26 Διάξεις του Συνδέσμου Αποφοίτων Άρσνακίου

29, 30, 31 Διεθνές Συμβούλιο του Έθνικού Συμβουλίου Έλληνίδων.

ΑΘΗΝΑΙΟΝ (Λεωφόρος Αμαλίας 38, Κτίριο Έρ-

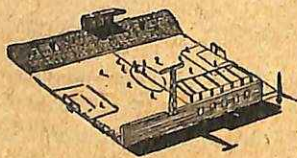
Κάθε Δευτέρα γαστηρίου Αφόρων Γυναικών) : 6.30' — 7.30' Β. Τατάκης : Βυζαντινή Φιλοσοφία — Φιλοσοφία και Έπιστήμη.

» 7.30' — 8.30' Χο. Εδελίδης : Κοινωνιολογία της τέχνης.

Κάθε 5.30' — 6.30' Ειρήνη Παϊδόση : Συνεργασία Οικονομείας και Σχολείου.

Τρίτη 7.30' — 8.30' Ε. Π. Παπανούτσος : Η Ποιητική του Άριστοτέλη.

Κάθε Τετάρτη	6.30'—7.30' Δ. Λουκάτος : 'Η νεοελληνική Γεωρομία.
"	6.30'—7.30' Κ. Θ. Δημαράς : Προϊποθέσεις για την επικράτησι της Νεοελληνικής.
"	7.30'—8.30' Θρ. Σταύρου : 'Αριστοφάνης.
Κάθε Πέμπτη	5.30'—6.30' Σ. Γεδεών : Ψυχολογία. Προβλήματα της μαθητικής ζωής και εργασίας.
"	6.30'—7.30' Β. Τατάκης : Βυζαντινή Φιλοσοφία—Φιλοσοφία και 'Επιστήμη.
"	7.30'—8.30' Στ. Σεφλούδας : Τò σύγχρονο Μυθιστόρημα.
"	7.30'—8.30' Ε. Π. Παπανούτσος : 'Η ποιητική του 'Αριστοτέλη.
Κάθε Παρασκ.	6.30'—7.30' Μαρίνος Καλλιγιάς : Αισθητικά θέματα της Βυζαντινής Τέχνης.
"	7.30'—8.30' Γιάννης Μηλιάδης : 'Επίδαιρος και 'Ασκληπιείον.
Κάθε Σάββατο	5 μ.μ. 'Αρχαιολογικός περίπατος με τόν καθηγητή κ. Α. 'Ορλάνδο στην 'Ακρόπολι.
ΓΑΛΛΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ :	
Κάθε Παρασκ.	7—8 μ.μ. Μαθήματα του διευθυντού του Γαλλικού 'Ινστιτούτου Πειραιώς Ζάν Μαλμπέρ με θέμα : Εισαγωγή στη Χαρακτηριολογία.
"	8—9 μ.μ. Μαθήματα υποδιευθυντού του 'Ελληνικού 'Ινστιτούτου Παστέρ κ. Γ. 'Ιωαννίδη με θέμα : Βιολογική σπουδή του φύλου.
Κάθε Σάββατο	7—8 μ.μ. Διάλεξις του καθηγητού του Γαλλικού 'Ινστιτούτου Μ. Α. Ζιμμερμάν.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

- 4 Πανελλήνιον Πρωτάθλημα άνωμάλου δρόμου 10.000 μέτρων.
- 11 Γήπεδον Παναθηναϊκού : Τελικοί άγώνες για τò Κυπέλλον 'Ελλάδος. Στόν άγώνα θά λάβουν μέρος οί νικήτριες ομάδες τών ήμιτελικών.
- 25-27 Γήπεδον Παναθηναϊκού : 'Αγώνες Κυπέλλου επί τή ευκαιρία τής 'Εθνικής 'Εορτής με τίς έθνικές στρατιωτικές ομάδες τής Τουρκίας και 'Ιταλίας.
- 10 Βέριμον : 'Εκτός πρωταθλήματος τò άγώνισμα τού γιγαντιαίου Στάλου.
- 11 9 π.μ. 'Αγών τεχνικής καταβάσεως.
- 12 4.30' μ.μ. Δρόμος άντοχής 12 χλμ.
- 10 π.μ. 'Αγώνισμα «έλευθέρως καταβάσεως».

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ - ΜΟΥΣΕΙΑ

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ : *Ωραι έπισκ : Καθημερινές και Κυριακές, 7½ π.μ.—7½ μ.μ. Είσοδος δρχ. 1.500 (Κυρ. και Πέμπτη έλευθέρω).

Τίς τρεις ήμέρες τής Πανσελήνου ή άνοδος θά έπιτραπή και τή νύχτα, 9—12. Εισιτήριο δρχ. 2.000. (Τò μουσείον τής 'Ακροπόλεως είναι κλειστό λόγω έπισκευών.)—

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ (Τοσίτσα—Μπουμπουλίας) : *Ωραι έπισκ : Καθημερινές και Κυριακές 8 π.μ.—2 μ.μ. Κυριακές 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος δρχ. 1.500 (Πέμπτη και Κυριακή έλευθέρω).

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ('Οδός Βασ. Σοφίας 22) : *Ωραι έπισκ : Καθημερινές 8 π.μ.—1.45' μ.μ. Κυριακές και έορτές 9.30' π.μ.—12.45' μ.μ. Είσοδος δρχ. 1.500 (Πέμπτη και Κυριακή έλευθέρω).

ΜΠΕΝΑΚΗ ('Οδός Κουμπάρη 1) : *Ωραι έπισκ : Καθημερινές 10 π.μ.—

1 μ.μ. εκτός Τρίτης. Είσοδος δρχ. 1.500 (Δευτέρα, έλευθέρω).

ΚΟΣΜΗΤΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ (Μοναστηράκι) : *Ωραι έπισκ : Καθημερινές 9 π.μ.—1 μ.μ. Είσοδος έλευθέρω.

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΥ : 'Ανοιχτό κάθε Τρίτη, 9 π.μ.—1 μ.μ.

'Η «'Εκλογή» θέλει νά κατορθώσῃ νά συγκεντρώσῃ σ' αὐτό τò «'Ημερολόγιο τών 'Αθηνών», δηλ τήν καλλιτεχνική, πνευματική, αθλητική κίνησι τής πρωτεύουσῃς και νά παρουσιάσῃ μία εικόνα δσο τò δυνατόν πιδό άρτια και άκριβή. Γι' αὐτό παρακαλεῖ θερμά νά τής άποστέλλωνται—άπ' δσους ένδιαφέρονται νά περιληφθοῦν στό «'Ημερολόγιο»—προγράμματα και ήμερομηνίες δς τίς 20 κάθε μηνός τò άργότερο.

ΣΗΜ. «'Εκλογή» : (*Όλες τίς ήμερομηνίες τίς δημοσιεύουμε με έπιούλαξ. Λόγω πιθανής άναβολής ή υαταιώσεως.)

ΤΕΥΧΟΣ 65ον

"'Εκλογή," ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 4.000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΕΛΕΝΗ Γ. ΒΛΑΧΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 57, ΑΘΗΝΑΙ. ΤΗΛ. 54.873

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :

*Εσωτ. *Ετησ. 45.000
*Εσωτ. *Εξαμ. 23.000

*Εξωτ. *Ετησ. \$ 3.50
*Εξωτ. *Ετησ. £ 1.50

*Απαγορεύεται ή άναδημοσίευσις άρθρων και εικόνων τής «'Εκλογής» χωρίς τήν άδειαν τών συγγραφέων και τών έκδοτών.
Τò έξώφυλλο τού κ. Ν. 'Εγγονοπούλου

*Εκυκλοφόρησε σέ πρώτη έκδοση και σημειώνει μεγάλη έπιτυχία, τò νέο βιβλίο τού 'Αθηναιογράφου
ΚΩΣΤΑ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ
Η ΑΘΗΝΑ ΠΟΥ ΖΗΣΑΜΕ
Με 26 σκίτσα άπό τά Περσάμένα.
Πωλείται σ' όλα τά Βιβλιοπωλεία.

Ἀπὸ τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Τὸ μεγάλο θῦμα τῆς ἐποχῆς μας: Η ΚΑΡΔΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Μία ἔρευνα τῆς «Ἐκλογῆς»

Οἱ τελευταῖες στατιστικὲς ὁλων σχεδὸν τῶν πολιτισμένων χωρῶν τονίζουν ὅτι οἱ περισσότεροι θάνατοι στὴν ἐποχὴ μας ὀφείλονται σὲ καρδιακὰ νοσήματα. Αὐτὸ δὲν εἶναι περίεργο σὲ μίαν ἐποχὴ ὅπου οἱ ἄνθρωποι ζοῦν μιὰ ζωὴ γεμάτη ἀγωνία. Ἡ «Ἐκλογή», σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό, ἔθηκε ὠρισμένα ἐρωτήματα εἰς τὸν διαπρεπῆ Ἑλληνα καρδιολόγον κ. Δημοσθ. Παπαπαναγιώτου, ποὺ εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς δώσῃ τίς παρακάτω ἐνδιαφέρουσες καὶ διαφωτιστικὲς ἀπαντήσεις :

1. Εἶναι κληρονομικὲς οἱ καρδιακὲς παθήσεις ;

— Οἱ καρδιακὲς παθήσεις δὲν εἶναι ποτὲ κληρονομικὲς. Πολλὲς φορές ὀρισκόμαστε κοντὰ σὲ ἕναν ἄρρωστο μὲ ἐγκεφαλικὴ αἰμορραγία ἢ ἀρτηριοσκήρυνσι, καὶ μᾶς διηγοῦνται ὅτι ὁ πατέρας του ἢ ἡ μητέρα του ἢ καὶ οἱ δύο μαζὶ πέθαναν ἀπὸ τὴν ἴδια αἰτία. Αὐτὸ τὸ ἀποδίδουμε εἴτε σὲ μίαν ἀπλὴ σύμπτωσι, ἢ ἄλλως σὲ μίαν γενικὴ προδιάθεσι κληρονομικότητος, ἀρθριτισμοῦ, ρευματο-ἀρθρικῶν, συφιλίδος, προδιάθεσι

ποὺ θὰ μπορούσε νὰ μᾶς δώσῃ ἐντελῶς διαφορετικὲς ἐκδηλώσεις, καρδιακὲς, ἀρτηριακὲς, ἐγκεφαλικὲς καὶ οὕτω καθεξῆς.

Σὰς ἀναφέρω ἐπίσης τὸ παράδειγμα ἑνὸς ἀσθενοῦς μου, ποὺ σὲ ἡλικία 10 ἐτῶν ἔπαθεν ὀξεῖς ρευματισμοὺς τῶν ἄρθρων καὶ, ἐξ αἰτίας των, ἀνεπάρκεια τῆς μιτροειδοῦς βαλβίδος τῆς καρδιάς. "Ὅταν ἔγινε 28 ἐτῶν, μοῦ ἐζήτησε τὴν ἀδεια νὰ παντρευθῇ καὶ τοῦ τὴν ἔδωσα. Ἐκανε δύο παιδιά. Τὸ κοριτσάκι του σὲ ἡλικία 11 ἐτῶν ἔπαθε κι' αὐτὸ ρευμα-

τισμούς των αρθρώρων και κατόπι στένωση της μιτροειδούς βαλβίδας της καρδιάς· τὸ ἀγοράκι του, καὶ αὐτὸ σὲ ἡλικία 10 ἐτῶν, ἔπαιτα ἀπὸ πολὺ θαρρεῖα ὀστρακιά, ἔπαθεν ἀνεπάρκεια τῆς μιτροειδούς. Ὡστόσο, κι' ὅσο παράζενο κι' ἂν φαίνεται στὸν ἀμύητο, εἶναι γεγονὸς ἐξακριβωμένο ἐπιστημονικὰ ὅτι στίς περιπτώσεις αὐτὲς δὲν ἔχει καμμιά σχέση ἡ κληρονομικότητα. Πρόκειται γιὰ ἀπλὴ σύμπτωση.

2. Ποιοὶ ἄνθρωποι ἔχουν περισσότερη τάσι πρὸς τὴν καρδιοπάθεια ;

— Δὲν παραδεχόμεθα τὴν τάσι πρὸς καρδιοπάθεια. Οἱ καρδιοπάθειες συναντῶνται εἴτε ἐκ γενετῆς, εἴτε εἶναι ἐπίκτητες.

Οἱ ἐπίκτητες καρδιοπάθειες ἐμφανίζονται ἔπειτα ἀπὸ ὀρισμένες λοιμώδεις νόσους, ὅπως π.χ. τὸν ὀξὺ ρευματισμὸν τῶν ἀρθρῶν, τὴ διφθερίτιδα, τὴν ὀστρακιά, τὸν τυφοειδῆ πυρετό, τὴ συφιλίδα κ.λ.π.

Ἐπίσης μερικές προδιαθέσεις, ὅπως ἡ ἀρθριτική προδιάθεσις, ἡ τάσι στὴν παχυσαρκία, προετοιμάζουν τὸ ἔδαφος γιὰ μία καρδιοπάθεια ἢ ἀρτηριοπάθεια.

3. Τὸ κλίμα ἐπηρεάζει τὴν λειτουργία τῆς καρδιάς ;

— Ἡ ἐπίδρασις τοῦ κλίματος εἶναι μεγάλη στοὺς καρδιοπαθεῖς. Τὸ μεγάλο κρῦο ἐπιβάλλει ἐντονώτερη λειτουργία τῆς καρδιάς. Ἀντίθετα ἡ ζέστη ὀλιγώτερο ἐντονή.

Ὁ ἀνεμος καὶ ἡ ὑγρασία ἀπαιτοῦν πολὺ ἐντονώτερη ἐργασία τοῦ καρδιακοῦ μυός.

Τὸ καταστρεπτικώτερο ὅμως εἶναι οἱ ἀπότομες μεταβολές, δηλ.

ἀπὸ τῆς μεγάλης ζέστης στὸ πολὺ κρῦο.

Τὰ εὐνοϊκώτερα κλίματα εἶναι ἐκεῖνα ὅπου ἡ ἐλάχιστη θερμοκρασία δὲν κατεβαίνει πολὺ κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν, καὶ δὲν ἀνεβαίνει ἐπάνω ἀπὸ τοὺς 30° βαθμούς. Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδας θεωρεῖται ἀπὸ τὰ εὐνοϊκώτερα.

4. Ποιὰ εἶναι τὰ συμπτώματα πού πρέπει νὰ κάνουν ἕνα γερόνθρωπο νὰ ἀνησυχῇ γιὰ τὴν καρδιά του καὶ νὰ πᾶι στὸ γιαντρί ;

— Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γνωστὰ συμπτώματα, δηλαδὴ ταχυκαρδία, βραδυκαρδία, παλμούς, διαλείψεις, ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα συμπτώματα, πού πρέπει νὰ μᾶς δώσουν ὑπόνοιες.

Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὁ πόνος στὴν καρδιά, καὶ πρὸ πάντων ὁ πόνος πού ἀντανακλᾶται καὶ στὸ ἀριστερό χερί, εἴτε ὡς πόνος, εἴτε ὡς μούδιασμα.

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα, ἀπὸ τὰ πιὸ συνηθισμένα, εἶναι αὐτὸ πού λέμε δύσπνοια. Τὴ ἐννοοῦμε λέγοντας δύσπνοια; Ὁ κάθε ἄνθρωπος ξέρει καλὰ τὸν ἑαυτοῦ. Ξέρει, δηλαδὴ, ὅτι ὅταν ἀνεβαίνει τὰ 50 σκαλοπάτια γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ σπῆτι του, τὰ πρῶτα 30 ἢ 35 τὰ ἀνεβαίνει εὐκόλα, καὶ ἀπὸ τὸ 36ο ἀρχίζει μιά μικρὴ δυσκολία στὴν ἀναπνοή του, μιά μικρὴ ταχυκαρδία, μιά ἀναπνοή πιὸ θαρρεῖα, πού γίνεται ἐντονώτερη ὅσο συνεχίζεται τὸ ἀνέβασμα. Τὸ ἴδιο συμβαίνει σ' ἄλλον μὲ τὸν μικρὸ ἀνήφορο πού ἀνεβαίνει γιὰ νὰ πᾶι στὸ σπῆτι του. Ξέρει ὅτι τὸν ἀνεβαίνει ἐλεύθερα καὶ χωρὶς δύσπνοια.

Ἄν δῆτε ὅτι σᾶς δυσκολεύει ἡ ἀναπνοή σας ἀπὸ τὰ 35 σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ σας στὰ 10 ἢ 20 ἢ ὅταν ἀνεβαίνετε τὸν ἀνήφορο

τοῦ σπιτιοῦ σας, αὐτὸ εἶναι ἕνα σύμπτωμα πού πρέπει νὰ τοῦ δώσετε μεγάλη σημασία καὶ νὰ συμβουλευθῇ τὸ γιαντρί σας. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ὀνομάζεται «δύσπνοια ἐνεργείας».

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα, ἐπίσης σημαντικό, εἶναι ὅταν τὸ συνηθισμένο μαξιλάρι πού κοιμώμαστε δὲν μᾶς φτάνει, μᾶς προκαλεῖ ἕναν ὕπνο δυσάρεστο, μιά μικρὴ δύσπνοια, κι' ἀναγκάζομαστε νὰ βάλουμε ἕνα δεύτερο μαξιλάρι, πού κρατᾷ τὸ σῶμα καὶ τὸ κεφάλι μᾶς πιὸ ψηλά. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀποφεύγουμε τὴ δύσπνοια. Ἡ δύσπνοια αὕτη λέγεται «δύσπνοια κατακλίσεως».

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα εἶναι τὸ πρήξιμο τῶν ποδιῶν τὸ βράδυ. Σᾶς λέγει ὁ ἄρρωστος σας ὅτι ἐνῶ τὸ πρῶτ' ἀπαύρισι τοῦ παύσιον μὲ εὐκολία, τὸ βράδυ τὸν σφίγγουν κι' ἀναγκάζεται νὰ τὰ λύσῃ.

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα εἶναι ὅταν βλέπει κανεὶς μύγες, ἢ φωτεῖνὰ σημεῖα μὲ τὰ μάτια του, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν.

Ὅταν αἰσθάνεται μούδιασμα στα ἄκρα, ἢ ἔχει τὸ αἶσθημα ὅτι μιά τρίχα τοῦ γαργαλεῖ τὴ ραχιαία ἐπιφάνεια τοῦ χερσὶ του, χωρὶς νὰ ὑπάρχει τρίχα.

Ὅταν παραπονεῖται ἀπὸ ζάλη, λιποθυμίες κ.τ.λ.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι τὰ γνωρίσματα μᾶς καρδιοπάθειας, ἢ ἀρτηριοπάθειας πού ἀρχίζει.

5. Ποιὰ συμπτώματα μᾶς ἀνησυχοῦν ἄδικο καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τ' ἀγνοοῦμε ὁλότελα ;

— Ὅλα τὰ συμπτώματα πού ἀνέφερα εἶναι χαρακτηριστικὰ καρδιοπαθειῶν, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ νευρικῶν διαταραχῶν, χωρὶς καρδιοπάθεια. Ὁ διαχωρισμὸς τους

Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ὁ μέγας ἄρρωστος τῆς ἐποχῆς μας.

εἶναι ἀρκετὰ δύσκολος στὸ μὴ γιαντρί, ἀλλὰ εὐκολώτατος στοὺς γιαντρούς. Τὶς περισσότερες φορές μὲ μιά ἀπλὴ ἐξέτασι, ἐν ἀνάγκη μὲ ἕνα ἀπλὸ ἠλεκτροκαρδιογράφημα, ἢ ἔπειτα ἀπὸ ἀσκήσι σωματική, γιὰ νὰ προκληθῇ ἡ «δύσπνοια ἐνεργείας», μπορεῖ ὁ γιαντρός ν' ἀποφανθῇ θετικώτατα ἂν ὑπάρχῃ ἢ ὄχι καρδιοπάθεια.

6. Ποιὲς πρῶτες δόσεις μποροῦμε νὰ προσφέρουμε σ' ἕναν καρδιοπαθῆ σὲ ὄρες κρίσεως ;

— Πρῶτ' ἀπ' ὅλα θὰ τοῦ δώσουμε τὴ θέσι πού τοῦ πηγαίνει καλύτερα. Δὲν εἶναι πάντα ἡ θέσι ξαπλωμένου πού τοῦ πάει—αὐτὸ μὴν τὸ ξεχνᾶτε : Οἱ περισσότεροι ζητοῦν τὴν καθιστὴ θέσι κι' ἀκόμα περισσότεροι τὴ θέσι τοῦ σκυφοῦ μπροστά. Ἐπειτα θὰ τοῦ βγάλουμε ὅ,τι φορεῖ καὶ τὸν

τισμούς των αρθρων και κατόπι στένωση της μιτροειδούς θαλβίδας της καρδιάς· τὸ ἀγοράκι του, καὶ αὐτὸ σὲ ἡλικία 10 ἐτῶν, ἔπειτα ἀπὸ πολὺ θαρεια ὀστρακιά, ἔπαθεν ἀνεπάρκεια τῆς μιτροειδοῦς. Ὡστόσο, κι' ὅσο παράξενο κι' ἂν φαίνεται στὸν ἀμύητο, εἶναι γεγονός ἐξακριβωμένο ἐπιστημονικὰ ὅτι στίς περιπτώσεις αὐτὲς δὲν ἔχει καμμιά σχέση ἡ κληρονομικότητα. Πρόκειται γιὰ ἀπλὴ σύμπτωση.

2. Ποιοὶ ἄνθρωποι ἔχουν περισσότερη τάσι πρὸς τὴν καρδιοπάθεια ;

— Δὲν παραδεχόμεθα τὴν τάσι πρὸς καρδιοπάθεια. Οἱ καρδιοπάθειες συναντῶνται εἴτε ἐκ γενετῆς, εἴτε εἶναι ἐπικτητές.

Οἱ ἐπικτητές καρδιοπάθειες ἐμφανίζονται ἔπειτα ἀπὸ ὀρισμένες λοιμώδεις νόσους, ὅπως π.χ. τὸν ὀξὺ ρευματισμὸ τῶν αρθρων, τὴ διφθερίτιδα, τὴν ὀστρακιά, τὸν τυφοειδῆ πυρετὸ, τὴ συφιλίδα κ.λ.π.

Ἐπίσης μερικὲς προδιαθέσεις, ὅπως ἡ ἀρθριτικὴ προδιάθεση, ἡ τάσι στὴν παχυσαρκία, προετοιμάζουν τὸ ἔδαφος γιὰ μία καρδιοπάθεια ἢ ἀρτηριοπάθεια.

3. Τὸ κλίμα ἐπηρεάζει τὴν λειτουργία τῆς καρδιάς ;

— Ἡ ἐπίδρασι τοῦ κλίματος εἶναι μεγάλη στοὺς καρδιοπαθεῖς. Τὸ μεγάλο κρῦο ἐπιβάλλει ἐντονότερη λειτουργία τῆς καρδιάς. Ἀντίθετα ἡ ζέστη ὀλιγώτερο ἐντονῇ.

Ὁ ἄνεμος καὶ ἡ ὑγρασία ἀπαιτοῦν πολὺ ἐντονότερη ἐργασία τοῦ καρδιακοῦ μυός.

Τὸ καταστρεπτικώτερο ὅμως εἶναι οἱ ἀπότομες μεταβολές, δηλ.

ἀπὸ τὴ μεγάλη ζέστη στὸ πολὺ κρῦο.

Τὰ εὐνοϊκώτερα κλίματα εἶναι ἐκεῖνα ὅπου ἡ ἐλάχιστη θερμοκρασία δὲν κατεβαίνει πολὺ κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν, καὶ δὲν ἀνεβαίνει ἐπάνω ἀπὸ τοὺς 30ο βαθμούς. Τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος θεωρεῖται ἀπὸ τὰ εὐνοϊκώτερα.

4. Ποιὰ εἶναι τὰ συμπτώματα ποὺ πρέπει νὰ κάνουν ἕνα γερὸν ἄνθρωπο νὰ ἀνησυχῇ γιὰ τὴν καρδιά του καὶ νὰ πάη στὸ γιαντρί ;

— Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ γνωστὰ συμπτώματα, δηλαδὴ ταχυκαρδία, βραδυκαρδία, παλμούς, διαλείψεις, ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα συμπτώματα, ποὺ πρέπει νὰ μᾶς δώσουν ὑπόνοιες.

Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ὁ πόνος στὴν καρδιά, καὶ πρὸ πάντων ὁ πόνος ποὺ ἀντανεκλάται καὶ στὸ ἀριστερό χέρι, εἴτε ὡς πόνος, εἴτε ὡς μούδιασμα.

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα, ἀπὸ τὰ πιὸ συνηθισμένα, εἶναι αὐτὸ ποὺ λέμε δύσπνοια. Τὶ ἐννοοῦμε λέγοντας δύσπνοια; Ὁ κάθε ἄνθρωπος ξέρει καλὰ τὸν ἑαυτὸ του. Ξέρει, δηλαδὴ, ὅτι ὅταν ἀνεβαίνει τὰ 50 σκαλοπάτια γιὰ νὰ φθάσῃ στὸ σπῆτι του, τὰ πρῶτα 30 ἢ 35 τὰ ἀνεβαίνει εὐκόλα, καὶ ἀπὸ τὸ 36ο ἀρχίζει μιά μικρὴ δυσκολία στὴν ἀναπνοή του, μιά μικρὴ ταχυκαρδία, μιά ἀναπνοὴ πιὸ θαρεια, ποὺ γίνεται ἐντονώτερη ὅσο συνεχίζεται τὸ ἀνέβασμα. Τὸ ἴδιο συμβαίνει σ' ἄλλον μὲ τὸν μικρὸ ἀνήφορο ποὺ ἀνεβαίνει γιὰ νὰ πάη στὸ σπῆτι του. Ξέρει ὅτι τὸν ἀνεβαίνει ἐλεύθερα καὶ χωρὶς δύσπνοια.

Ἄν δῆτε ὅτι σᾶς δυσκολεύει ἡ ἀναπνοὴ σας ἀπὸ τὰ 35 σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ σας στὰ 10 ἢ 20 ἢ ὅταν ἀνεβαίνετε τὸν ἀνήφορο

τοῦ σπιτιοῦ σας, αὐτὸ εἶναι ἕνα σύμπτωμα ποὺ πρέπει νὰ τοῦ δώσετε μεγάλη σημασία καὶ νὰ συμβουλευθῆτε τὸ γιαντρί σας. Ἡ ἀνωμαλία αὕτη ὀνομάζεται «δύσπνοια ἐνεργείας».

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα, ἐπίσης σημαντικό, εἶναι ὅταν τὸ συνηθισμένο μαξιλάρι ποὺ κοιμώμαστε δὲν μᾶς φτάνει, μᾶς προκαλεῖ ἕναν ὕπνο δυσάρεστο, μιά μικρὴ δύσπνοια, κι' ἀναγκάζομαστε νὰ θάλουμε ἕνα δεύτερο μαξιλάρι, ποὺ κρατᾷ τὸ σῶμα καὶ τὸ κεφάλι μας πιὸ ψηλά. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀποφεύγουμε τὴ δύσπνοια. Ἡ δύσπνοια αὕτη λέγεται «δύσπνοια κατακλίσεως».

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα εἶναι τὸ πρήξιμο τῶν ποδιῶν τὸ βράδυ. Σᾶς λέγει ὁ ἄρρωστος σας ὅτι ἐνῶ τὸ πρῶτ' ἃ παπούτσια του μπαίνουν μὲ εὐκολία, τὸ βράδυ τὸν σφίγγουν κι' ἀναγκάζεται νὰ τὰ λύσῃ.

Ἐνα ἄλλο σύμπτωμα εἶναι ὅταν θλέπει κανεὶς μύγες, ἢ φωτεινὰ σημεῖα μὲ τὰ μάτια του, χωρὶς νὰ ὑπάρχουν.

Ὅταν αἰσθάνεται μούδιασμα στα ἄκρα, ἢ ἔχει τὸ αἶσθημα ὅτι μιά τρίχα τοῦ γαργαλάει τὴ ραχιαία ἐπιφάνεια τοῦ χεριοῦ του, χωρὶς νὰ ὑπάρχει τρίχα.

Ὅταν παραπονεῖται ἀπὸ ζάλη, λιποθυμίες κ.τ.λ.

Ὅλα αὐτὰ εἶναι τὰ γνωρίσματα μιᾶς καρδιοπάθειας, ἢ ἀρτηριοπάθειας ποὺ ἀρχίζει.

5. Ποιὰ συμπτώματα μᾶς ἀνησυχοῦν ἄδικα καὶ γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τ' ἀγνοοῦμε ὁλότελα ;

— Ὅλα τὰ συμπτώματα ποὺ ἀνέφερα εἶναι χαρακτηριστικὰ καρδιοπαθειῶν, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ νευρικῶν διαταραχῶν, χωρὶς καρδιοπάθεια. Ὁ διαχωρισμὸς τους

Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ὁ μεγάλος ἄρρωστος τῆς ἐποχῆς μας.

εἶναι ἄρκετὰ δύσκολος στὸ μὴ γιαντρί, ἀλλὰ εὐκολώτατος στοὺς γιαντρούς. Τὶς περισσότερες φορές μὲ μιά ἀπλὴ ἐξέταση, ἐν ἀνάγκη μὲ ἕνα ἀπλὸ ἠλεκτροκαρδιογράφημα, ἢ ἔπειτα ἀπὸ ἄσκησι σωματικὴ, γιὰ νὰ προκληθῇ ἡ «δύσπνοια ἐνεργείας», μπορεῖ ὁ γιαντρός ν' ἀποφανθῇ θετικῶτατα ἂν ὑπάρχη ἢ ὄχι καρδιοπάθεια.

6. Ποιὲς πρῶτες βοήθειες μπορούμε νὰ προσφέρουμε σ' ἕναν καρδιοπαθεῖ σὲ ὥρες κρίσεως ;

— Πρῶτ' ἀπ' ὅλα θὰ τοῦ δώσουμε τὴ θέσι ποὺ τοῦ πηγαίνει καλύτερα. Δὲν εἶναι πάντα ἡ θέσι ξαπλωμένου ποὺ τοῦ πάει—αὐτὸ μὴν τὸ ξεχνάτε : Οἱ περισσότεροι ζητοῦν τὴν καθιστὴ θέσι κι' ἀκόμα περισσότερο τὴ θέσι τοῦ σκυφοῦ μπροστά. Ἐπειτα θὰ τοῦ βγάλουμε ὅ,τι φορεῖ καὶ τὸν

ρατηρείται στο έσωτερικό τοίχωμα της άρθριδας, και εξέλισσε-ται σιγά-σιγά σε σκληρυνσι πραγματική. Δημιουργείται με έναποθέσεις ποσοτήτων λιπαρών σταγονιδίων χοληστερόλης. Οι ποσότητες αυτές αναπτύσσονται σε λιπαρές μάζες κρυστάλλων και σφαιριδίων, γίνονται τιτανωμένες πλάκες και ινώδεις ούλες. Αυτές μία μέρα φουσκώνουν άποτομα και παρεμποδίζουν την κυκλοφορία. Χρειάζονται αρκετά χρόνια για να φτάσουμε στην άθηροσκληρυνσι αυτή. Η συνηθέστερη ηλικία είναι η ηλικία των 52 ετών.

Ο δημοτικός αρχίατρος της Νέας Υόρκης Μίλτον Χέλπερν αναφέρει ότι σε μία σειρά 2030 περιπτώσεων ξαφνικού θανάτου, η συχνότερη αιτία, το 30% των περιπτώσεων, ήταν η ανεπτυγμένη άθηροσκληρυνσι. Σχεδόν τα ¾ των περιστατικών δεν παρουσίαζαν θρόμβωσι.

Έχουμε όρισμένα χαρακτηριστικά της νόσου αυτής, που όνομάσθη Infarctus, ή έμφραγμα. Προσβάλλει κατά 97% τους άνδρες και 3% τις γυναίκες. 70% προσβάλλει τους παχύσαρκους και μυώδεις τύπους. Στο αίμα των αρρώστων αυτών υπάρχει αύξησι της χοληστερόλης, και χαμηλότερη αναλογία του βασικού μεταβολισμού από το κανονικό επίπεδο της ηλικίας των. Η ασθένεια αυτή συναντάται και στην Ελλάδα. Στην Αμερική όμως έχει πρό πάντων πολλὰ θύματα, θεωρείται δε σάν η σοβαρότερη ασθένεια και κατά πολύ συχνότερη από τον καρκίνο.

Η έντατική ζωή και οι διάφορες ταλαιπωρίες ίσως παίζουν πρωταρχικό ρόλο στους ξαφνικούς αυτούς θανάτους.

Άλλοι ισχυρίζονται ότι πιθανόν η ατομική ενέργεια να παίζη κάποιο ρόλο.

Γιατί, μὴν ξεχνάμε ότι αυτή ή συρροή ξαφνικών θανάτων ανθρώπων που δὲν έδειχναν ότι πάσχουν από την καρδιά τους, είναι μεταπολεμικό φαινόμενο, και έδω, αλλά πρό πάντων στην Αμερική.

Άλλοι τους αποδίδουν σε πιθανή σχέση με τις κηλίδες του ήλιου, που παρατηρήθηκαν τελευταία.

Τίποτε ακόμη δὲν είναι βέβαιο. Ένα μόνο είναι βέβαιο, ότι όλοι οί καρδιολόγοι εργάζονται για να βρουν την αιτία και τη θεραπεία της νόσου αυτής.

8. Γενικά, για να πη κανείς ότι φροντίζει κατ' αρχήν την καρδιά του, τί πρέπει να άποφεύγη;

— Την παχυσαρκία, τις μεγάλες κοπώσεις, τις δυνατές συγκινήσεις. Έκτός όμως άπ' αυτά που πρέπει να άποφεύγη υπάρχει και κάτι που δὲν πρέπει να το ξεχνάη ποτέ. Μία φορά το χρόνο ή καρδιά θέλει μία επιθεώρησι από τον ειδικό και αυτό δὲν το παραμελεί κανείς ούτε στην Αμερική ούτε στην Αγγλία, ούτε σε κανένα πολιτισμένο μέρος του κόσμου.

9. Και το τσιγάρο βλάπτει ή όχι την καρδιά;

— Πολλές συζητήσεις έχουν γίνει για το κάπνισμα. Άλλοι παραδέχονται ότι ή νικοτίνη είναι ή αιτία της θλάθης. Άλλοι άποδίδουν τη θλάθη στο προϊόν της καύσεως, άλλοι στον θερμόν άέρα, άλλοι στο νίτρο που περιέχει το τσιγαρόχαρτο.

Οί συνάδελφοί μας οί Άργεντινοί μās λέγουν ότι δὲν πρέπει

να φταιή το νίτρο, γιατί στην Άργεντινή, όπου παρατηρούνται πολλές άρτηριοπάθειες (και να μη λησμονούμε ότι το κάπνισμα θλάπτει προπάντων στο άρτηριακό σύστημα) τα τσιγάρα τους είναι τυλιγμένα με καλαμάκι λεπτό και όχι τσιγαρόχαρτο, άρα χωρίς νίτρο.

Το γεγονός είναι ότι ή νικοτίνη άσκει άγγειοσυσταλτική ενέργεια στις άρτηρίες. Η άγγειοσυστολή που προκαλεί είναι θλασθερότερη, ειδικά σ' όσους πάσχουν από στηθάγχη, από διαλείπουσες χολότητες, σ' όλες τις άρτηρίτιδες κ.τ.λ.

Επηρεάζει άναμφισβήτητα και τα καρδιακά νευρικά κέντρα και προκαλεί ταχυκαρδίες, παλμούς και έκτακτες συστολές, δηλαδή διαλείψεις.

10. Έχει κινήσει πολύ ενδιαφέρον ή περίπτωση των «μπλε παιδιών». Ξέρουμε ότι ή περίπτωση αυτή έχει έμφανισθή και σε Έλληνόπουλα, που σεις φροντίσατε για τη θεραπεία τους. Τί μπορείτε να μās πητε σχετικά;

— Το θέμα είναι σημαντικώτατο και δὲν μπορεί να έ-ξαντληθί με μία σύντομη και πρόχειρη άπάντησι στο έρώτημά σας. Άς το αφήσουμε, λοιπόν, για άλλη φορά, όταν θα είναι δυνατόν ν' άφιερώ-ση σ' αυτό ή «Εκλογή» περισσότε-

ρο χώρο. Άς ελπίσω ότι θα γίνη σ' ένα από τα προσεχή τεύχη.

11. Η καρδιά επηρεάζεται από τον έρωτα;

— Το αιώνιο αυτό έρώτημα μου θυμίζει ένα ποίημα του Πώλ Μοράν. Το είχε γράψει βασιζόμενος στη θεολογία του Τμήματος Φυσιολογίας του Κολλεγίου του Κολοράντο, ότι ένα φιλή κονταίνει τη ζωή του ανθρώπου κατά τρία λεπτά, ότι το φιλή προκαλεί τέτοιους παλμούς, ώστε ή καρδιά μας εργάζεται σε 4 δευτερόλεπτα πιό έντονα από όσο εργάζεται σε τρία λεπτά. Οί στατιστικές άποδεικνύουν ότι 480 φιλιές κονταίνουν τη ζωή κατά μία μέρα, 2360 φιλιές κατά μιάν έβδομάδα, και 148071 φιλιές σάς κόβουν ένα χρόνο από τη ζωή σας.

Ελπίζω ότι ή άπάντησί μου αυτή, στην παραπάνω έρώτησι, δὲν θα ληφθί κατά γράμμα όπ' όψιν, ούτε από τους θαρσεστημένους της ζωής που μ' ένα μικρό πολλαπλασιασμό των παραπάνω αριθμών

θα περιμένουν ότι θα τη σταματήσουν πιό γρήγορα, αλλά ούτε και άπό τους φιλόζωους, που ίσως να θελήσουν να στερηθοϋν ένα ακόμα θέλητρο του έρωτα για να ζήσουν τρία λεπτά περισσότερο.

ΤΙ ΘΑ ΠΕΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

(Από τὸ
Σᾶς ἀσπάζομαι, Φαίδων)

Δημοσιεύουμε παρακάτω μιὰν ἀπὸ τίς πρὸ χαρακτηριστικῆς ἐπιστολῆς τοῦ Φαίδωνος — μιὰν ἀπὸ τίς ὀραιότερες σελίδες πού ἔγραψε στὴ «Διάπλασι τῶν Παίδων» ὁ Γρηγόριος Ξενόπουλος. Στὴν ἐπιστολή του αὐτὴν ὁ Ξενόπουλος μιλεῖ ἀπλᾶ, ἀλλὰ καὶ πειστικά, γιὰ ἓνα θέμα πού ἔχει σήμερα γιὰ τοὺς Ἕλληνες — καὶ γιὰ ὅλους τοὺς πολιτισμένους ἀνθρώπους — μεγαλύτερη σημασία παρὰ ὅταν γράφτηκε, πρὶν ἀπὸ 33 χρόνια.

Ἀθήναι, 10 Ἰουνίου 1917

Ἀγαπητοί μου,

Ἐλαβα ἀφορμὴ νὰ σκεφθῶ αὐτὲς τίς μέρες τί εἶναι ἐλευθερία, τί θὰ πεῖ ἐλεύθερος ἄνθρωπος, καὶ θὰ σᾶς μεταδώσω σήμερα τίς σκέψεις μου γενικά. Θέλω δηλαδὴ νὰ σταθῶμε, μιὰ στιγμή, ψηλότερα ἀπὸ πρόσωπα καὶ πράγματα, νὰ φιλοσοφήσουμε, καὶ νὰ ἰδοῦμε ποία εἶναι ἡ ἀληθινὴ σημασία αὐτῶν τῶν λέξεων, πού τίς μεταχειρίζομαστε τόσο συχνά, χωρὶς ἴσως νὰ τίς ἐννοοῦμε κατὰ βάθος.

Ὁ Μάρκος Αὐρήλιος, ὁ φιλόσοφος ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ, μοῦ φαίνεται ὅτι μᾶς ἔχει δώσει τὸν τελειότερο ὁρισμό. «Ἐλεύθερος ἄνθρωπος, μᾶς εἶπε, εἶναι ἐκεῖνος πού δὲν κάνει τὸν ἑαυτό του κανένος οὔτε δούλο οὔτε τύραννο». Προσέξτε το καλὰ νὰ ἰδεῖτε πόσο διαφορετικὴ εἶναι ἡ ἀντίληψη πού ἔχουν οἱ περισσότεροι, καὶ μάλιστα ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα. Οὔτε δούλο, λέει, ἀλλὰ οὔτε τύραννο. Μὲ ἄλλους λόγους, ἐλεύθερος εἶν' ἐκεῖνος πού δὲ δουλεύει κάτω ἀπὸ κανέναν, ἀλλὰ καὶ πού σέβεται τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου. Ἐκεῖνος πού θεωρεῖ τὴν ἐλευθερίαν δικαίωμα ὅχι μόνο δικό του, ἀλλὰ γενικὸ τοῦ ἀνθρώπου, κάθε ἀνθρώπου· κι' ἐπομένως, πού ἀναγνωρίζει καὶ τὸ καθῆκον νὰ μὴν ὑποδουλῶναι κανέναν. Αὐτὸς πράγματι εἶναι ὁ ἐλεύθερος. Ὅποιος δουλεύει στοὺς ἄλλους εἶναι δούλος· ἀλλὰ καὶ ὅποιος θέλει, προσπαθεῖ, ἀνέχεται νὰ τὸν δουλεύουν οἱ ἄλλοι, δὲν εἶναι ἐλεύθερος. Σὲ πρώτη εὐκαιρία, σὲ πρώτη κακοτυχία, αὐτὸς, ἀπὸ τύραννος θὰ γίνῃ δούλος ταπεινός. Ἐτσι τὸ ἐννοεῖ ὁ Μάρκος Αὐρήλιος, ὁ αὐτοκράτωρ. Οἱ Ἕλληνες, ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια ὡς τὰ σημερινά, φημίζονται γιὰ τὴν

φιλευθερία τους. «Τοῦ Ἕλληνας ὁ τράχηλος ζυγὸν δὲν ὑποφέρει». Κι' ἀλήθεια, οἱ περισσότεροι ἀγαποῦν ὑπερβολικά τὴν ἐλευθερίαν τους. Οὐσιάζονται γι' αὐτήν, ὅπως τῶδεξαν τόσες φορές στὴν ἱστορία, ἀπὸ τοὺς Περσικοὺς Πολέμους ὡς τοὺς Τουρκικοὺς. Ἀλλὰ λίγοι εἶν' ἐκεῖνοι πού σέβονται καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου, καὶ, κοντὰ στὸ δικαίωμά τους, ἀναγνωρίζουν κι' ἓνα ἰσοδύναμο, ἰσότιμο καθῆκον. Λίγοι εἶν' ἐκεῖνοι, πού ὀνείδισαν τοὺς ἔρθει βολικά, δὲ μεταχειρίζονται τὴ δύναμή τους, τὴν ἐξουσίαν τους, γιὰ νὰ πιέσουν, νὰ ὑποτάξουν, νὰ τυραννήσουν. Καθένας, ἐννοεῖται, στὸν κύκλο του, εἴτε μικρὸ εἴτε μεγάλο. Ἀδιάφορο. Γιατί εἴτε τύραννος εἶναι κανεὶς, εἴτε τυραννίσκος, κατὰ τὸν Μάρκο Αὐρήλιο, δὲν μπορεῖ πιά νὰ εἶναι ἐλεύθερος.

Σεῖς, πού μπαίνετε τώρα στὴ ζωὴ, ἤθελα πολὺ νὰ μελετήσετε αὐτὸν τὸν ὁρισμό. Θὰ σᾶς βοηθοῦσε ν' ἀποχτήσετε τὴν ἀληθινὴ ἐλευθερία ἡ φιλευθερία, ἐκεῖνη πού τὴν ἔχουν σήμερα λίγοι κι' ἐκλεκτοί. Στὸν κύκλο σας καὶ σεῖς, μικρὸ ἢ μεγάλο, μὴ δεχτεῖτε ποτὲ νὰ γίνετε δούλοι κανένος. Ἄλλο ἢ πειθαρχία, ἡ νομιμοφροσύνη, ἡ ὑποταγὴ στοὺς νόμους καὶ στοὺς προϊσταμένους, κι' ἄλλο ἢ ταπεινὴ δουλοφροσύνη. Ὅχι, γιὰ κανέναν συμφέρον, δούλοι μὴ γίνετε ποτέ. Ἀλλὰ καὶ μὴ καταδεχτεῖτε ποτὲ νὰ ὑπηρετήτε τοὺς ἄλλους. Οὔτε τὸν ἴδιο τὸν ὑπέρτερό σας. Κι' αὐτὸ καὶ ἐμεῖς τοὺς ἄλλους. Οὔτε τὸν ἴδιο τὸν ὑπέρτερό σας. Ἐπειδὴ εἶναι ὑπέρτερο τοῦ ἑαυτοῦ, νὰ τῆς σας, δὲ θὰ πεῖ ὅτι πρέπει νὰ μὴν ὀρίζει σὲ τίποτα τὸν ἑαυτό του, νὰ εἶναι γιὰ σᾶς ἓνα ζῶο, ἓνα κτήνος, ἓνας δούλος, ἐπιτέλους, νὰ μὴν μπορεῖ νὰ κάνει τὸ ἐλάχιστο, χωρὶς νὰ τὸ θέλετε, νὰ ἔχει σ' ὅλα τίς ἰδέες σας, τὰ φρονήματά σας, τὰ αἰσθηματά σας. Κι' ἂν ἀκόμα τὸ θέλει ἐκεῖνος μὴν τὸ θέλετε σεῖς. Κι' ἂν ἀκόμα ἔχετε ὅλη τὴ δύναμη νὰ τοῦ ἐπιβληθεῖτε, μὴ τὴ μεταχειρίζεστε. Κι' ἂν ἀκόμα ἔχετε τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ καλὸ νὰ εἶναι γιὰ τὸ καλὸ του, μὴ παρασύρεστε ἀπ' αὐτήν. Προτιμότερο γιὰ ἓνα ἄνθρωπο νὰ ναυαγήσῃ ἐλεύθερος, παρὰ νὰ σωθεῖ δούλος.

Μὴν ἀποδιέφετε ποτὲ στὴ ζωὴ σας, μὴν ἐπιδιώξετε νὰ ἐπιβάλετε τίς ἰδέες σας, — φιλολογικῆς, φιλοσοφικῆς, καλλιτεχνικῆς, κοινωνικῆς, ὅτι, δηλότε, — καὶ νὰ κάμετε ὁπαδούς πού νὰ σᾶς ἀκολουθοῦν μὲ τυφλὸ φανατισμό. Οὔτε στὸ σπίτι σας τὸ ἴδιο. Ἐκφράζετε τίς ἰδέες σας, ὑποβάλλετε τες, συζητεῖτε τες, ἀλλὰ ὡς ἐκεῖ. Νὰ σέβεστε καὶ τίς ἰδέες τοῦ ἄλλου καὶ νὰ μὴν πιστέψετε ποτὲ ὅτι εἴστε ἀληθινοὶ. Τότε μόνο θὰ εἴστε ἀληθινὰ ἐλεύθεροι. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία. Καὶ ὅταν ἔχετε μέσα σας τέτοια ἐλευθερία, τέτοια ἀντίληψη τῆς ἐλευθερίας, τότε μόνο αἰσθῆται, δὲ θὰ κινδυνεύετε ποτὲ νὰ ὑποδουλωθεῖτε σ' ἓνα ἄλλο. Γιατί, γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς νὰ σέβεται σὲ τόσο βαθμὸς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἄλλου, θὰ πεῖ ὅτι πρῶτα-πρῶτα ἀγαπᾷ τὴ δική του καὶ τὴ θεωρεῖ τόσο σπουδαῖο καὶ μεγάλο ἀγαθόν, ὥστε νὰ μὴ τοῦ ἐπιτρέπῃ ἡ συνείδησή του νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ ἄλλο πλάσμα ὅποιο δὴ ποτε.

Σᾶς ἀσπάζομαι,

ΦΑΙΔΩΝ

Τὸ ἔργο τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς.

ΟΙ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τοῦ

HOMER A. THOMPSON

(Γραμμένο ειδικῶς γιὰ τὴν «Ἐκλογὴ»)

Τὸ 1950 ἡ Ἀμερικανικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ ἐξετέλεσε τὶς μεγαλύτερες σὲ ἑκτάσι καὶ δαπάνη ἀνασκαφές: Προσπάθησε νὰ ξεκαθαρίσῃ τὸ χῶρο στὸν ὁποῖο θρῖσκόταν ἡ Ἀγορὰ τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν.

Οἱ ἀνασκαφές ἔγιναν στὸ μέρος ὅπου θρῖσκόταν τὸ ἀστικό καὶ ἐμπορικό κέντρο τῆς ἱστορικῆς πόλεως. Γύρω ἀπὸ τὴν ἰδιαίτερα συγκεντρωνόμενὰ κατὰ μέρος καὶ ἡ κοινωνικὴ, πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ.

Γιὰ νὰ φέρουν στὸ φῶς ὅλοκληρὸ τὸ χῶρο ποὺ κάλυπτε ἡ Ἀγορά, οἱ ἀρχαιολόγοι ἀναγκάστηκαν νὰ σκάψουν σὲ μιὰ ἑκτάσι 25 στρεμμάτων, μέσα στὴν καρδιά τῆς πόλης τῶν Ἀθηνῶν ποὺ ὁ πληθυσμὸς τῆς περνάει σήμερὰ τὸ 1.000.000.

Ὁ κόσμος ἀσχολεῖται τελευταία περισσότερο μὲ τὴν στρατιωτικὴ καὶ οἰκονομικὴ βοήθεια ποὺ προσφέρει ἡ Ἀμερικὴ στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ ἐπισκιάζει κάπως τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὶς πνευματικὲς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν. Οἱ σχέσεις αὐτὲς ἔχουν τὶς ρίζες τους στὸ παρελ-

θόν καὶ ποτὲ δὲν ἔπαψαν νὰ δίνουν καρπούς. Τὸ ἀρχαιότερο Ἰδρυμα ποὺ ἔχει ἡ Ἀμερικὴ στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν Πρεσβεία τῆς, εἶναι ἡ Σχολὴ Κλασσικῶν Σπουδῶν. Ἡ Σχολὴ αὐτὴ ἰδρύθηκε τὸ 1881 καὶ δέχεται τὴν οἰκονομικὴ βοήθεια ποὺ τῆς χορηγοῦν 60 Πανεπιστήμια τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Καναδά.

Τὸ Ἰδρυμα αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴ βάση ἀπὸ τὴν ὁποία ξεκινοῦν οἱ Ἀμερικανοὶ μελετηταὶ τοῦ κλασσικοῦ κόσμου. Πολλοὶ ἀπ' αὐτούς, νέοι καὶ γέροι, ἔρχονται σ' αὐτὸ γιὰ νὰ γνωριστοῦν καλύτερα μὲ τὸ περιβάλλον στὸ ὁποῖο ἀνθίσει ἡ Ἑλληνικὴ φιλολογία, ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλοσοφία· ἄλλοι πάλι ἔρχονται γιὰ νὰ ἀνασκάψουν σὲ διάφορους ἀρχαιολογικοὺς τόπους.

Ἡ τελευταία μας προσπάθεια συγκεντρώθηκε στὴν ἐξαντλητικὴ ἐξερεύνησι καὶ μελέτῃ τῶν διαφόρων οἰκοδομημάτων ποὺ εἶχαν ἔρθει στὸ φῶς στὸ διάστημα ποὺ μεσολάβησε ἀνάμεσα στοὺς δύο πολέμους. Ἐνὰ ἀπ' αὐτὰ ἦταν τὸ Ὁδεῖον, χτισμένο στὸ κέντρο

μιᾶς ὠραίας πλατείας ἀπὸ τὸν Ἀγρίππα, ἀρμοστὴ τοῦ Ρωμαίου Αὐτοκράτορος Αὐγούστου. Τὸ μεγαλοπρεπὲς αὐτὸ οἰκοδόμημα πρέπει νὰ χτίστηκε γύρω στὸ 15 π.Χ.

Μελετώντας τὰ θεμέλια καὶ τὰ λιγοστὰ λείψανα τῶν τοίχων, μπορούμε νὰ ἀνασυνθέσουμε τὸ σχέδιο τοῦ οἰκοδομήματος. Ἀπὸ ὅ,τι καταλαβαίνει κανεὶς ἦταν τὸ καλύτερο Ὁδεῖο τοῦ καιροῦ τοῦ (ἡ πρώτη αἴθουσα συναυλιῶν). Τὰ καθίσματα τῶν θεατῶν ἔπιναν ἓνα χῶρο 80 τετραγωνικῶν ποδιῶν, χωρὶς κανένα ἐσωτερικὸ ὑποστήριγμα.

Εἶχε 1000 θέσεις, μαρμάρινες, καὶ ἡ σκηνή τοῦ ἦταν πλούσια στολισμένη μὲ γλυπτὰ τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς. Ἡλιος καὶ φῶς ἔμπαιναν ἀπὸ μία ἀνοιχτὴ κιονοστοιχία στὸ τέλος τῶν καθισμάτων. Βλέπομε, δηλαδή, πῶς τὸ κτίριο εἶχε θαυμάσιο σύστημα ἐξαερισμοῦ.

Στὶς τρεῖς τοῦ πλευρὲς τὸ Ὁδεῖο περιβαλλόταν ἀπὸ μιὰ ἀνοικτὴ στοά, ὕψους 10 ποδιῶν ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Ἀπὸ τὴ στοά αὐτὴ ἑκατοντάδες θεαταὶ μπορούσαν νὰ παρακολουθοῦν τὶς ἱεροτελεστίες ποὺ γίνονταν στὴν πλατεία.

Ὅταν γκρεμίστηκαν οἱ τοῖχοι ἑνὸς μεσαιωνικοῦ οἰκήματος βορείως τοῦ Ὁδείου, φάνηκαν τὰ θεμέλια ἑνὸς μεγάλου θωμοῦ ποὺ ὕψωνόταν μπροστὰ στὸν ναὸ τοῦ Ἀρη, τοῦ Θεοῦ τοῦ πολέμου.

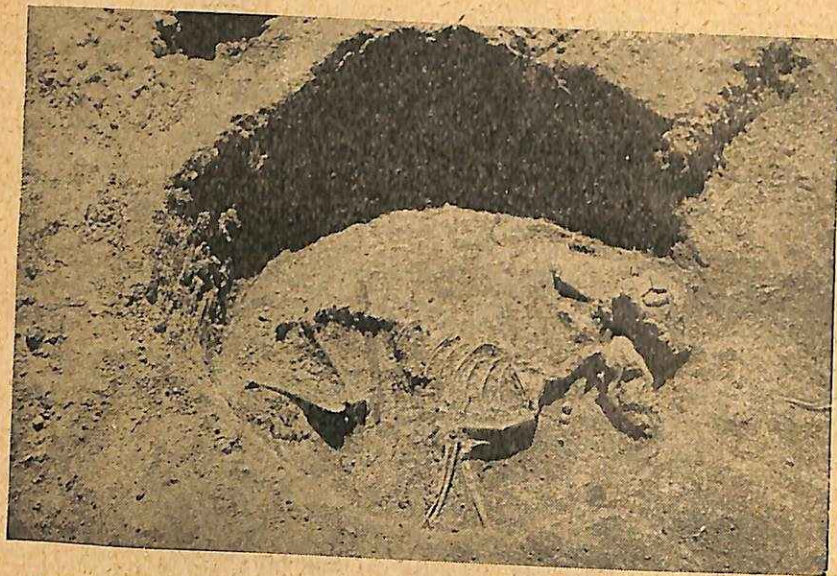
Τὰ ἐρείπια αὐτοῦ τοῦ ναοῦ ἀνακαλύφθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ τὸ 1930. Ἡ ἐντατικὴ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα ἀποκάλυψε μερικὰ κομμάτια μαρμάρινων γλυπτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τοῦ 5ου αἰῶνος π.Χ., δηλαδή, τοῦ

Ἀγαλμα γυναικὸς ἀπὸ Πεντελῖκὸ μάρμαρο (μέγεθος στὸ μισό τοῦ φυσικοῦ). Τὸ πολὺ ὁμορφὸ αὐτὸ ἀγαλμα, ποὺ, ἂν καὶ ἀκρωτηριασμένο, συναρπάζει σὰν ἔργο ἑνὸς μεγάλου τεχνίτη, βρέθηκε μαζί μὲ τὴ γενειοφόρο κεφαλὴ κοντὰ στὸ θωμὸ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀρεως. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς γλυπτῆς διακοσμῆσεως τοῦ θωμοῦ.

αἰῶνος τοῦ Περικλέους. Τὰ γλυπτὰ αὐτὰ ἀνῆκαν στὸ διάκοσμο τοῦ θωμοῦ. Οἱ μορφές ποὺ παριστάνουν εἶναι σὲ ὕψος μισῆς ἀπὸ τὸ φυσικὸ καὶ ἐξαιρετικῆς τέχνης. Ἡ καθαρὴ καὶ ἡρεμὴ ὁμορφιά τους, ὅμως, δὲν ταιριάζει καθόλου μὲ τὸν θωμὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ πολέμου τὸν ὁποῖο στολίζουν.

Ἀλλὰ ἐνδιαφέροντα εὐρήματα

Τάφος ενός σκύλου. Μιά συγκινητική και ενδιαφέρουσα ανακάλυψη : μέσα σ' ένα προσεκτικά σκαμμένο τάφο κοιμότογ για πάντα ένα σκυλάκι και, μαζί του, τὸ στοργικὸ χέρι αὐτῶν πού τόσες χαρές τοῦς πρόσφερε, σάν ἐξούσε, τοῦ ἔδωσε για τελευταία φορὰ ἕνα κόκκαλο καὶ ἕνα μικρὸ ἄγγεϊο για λάδι. (4ος π. Χ. αἰών).

ἔδωσαν οἱ ἀνασκαφές στὴ Στοά τοῦ Ἀττάλου. Ἡ Στοά αὐτὴ εἶναι μιὰ μεγάλη ἀγορὰ τοῦ 2ου αἰῶνος πού ἐκλείνει τὴν ἀνατολική πλευρὰ τοῦ χώρου τῆς Ἀγορᾶς ἐπὶ τετρακόσια χρόνια. Τὸ οἰκοδόμημα αὐτὸ πρόκειται νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ νὰ χρησιμεύσῃ για μوزهὶο στὸ ὁποῖο θὰ στεγασθοῦν ὅλα τὰ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν. Ἡ σχετικὴ προκαταρκτικὴ ἐργασία ἔχει συμπληρωθῇ.

Μαζὶ μὲ τὴ Στοά τοῦ Ἀττάλου ἐξερευνήθηκε ὅλη ἡ γύρω ἀστική περιοχή. Τὰ ἀρχαῖα σπίτια εἶχαν καταστραφῇ τελειῶς τελευταῖα, ἀλλὰ μέσα σὲ πηγάδια ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὑδρεύονταν οἱ κάτοικοι, βρέθηκαν ἀθίκτα διάφορα πράγματα : οἰνοχόες, λάμπες, νο-

μίσματα, εἰδώλια καὶ τεμάχια σπασμένων ἀγγείων.

Ἐπίσης βρέθηκαν πολλὰ δοτὰ καὶ κέρατα ζώων, καὶ αὐτὸ σημαίνει πὼς ἐκεῖ βρισκόταν κάποιο σφαγεῖο ἢ κρεοπωλεῖο.

Στὴν ἴδια περιοχή, ἐκεῖ ὅπου τελειώνει ἡ Ἀγορὰ, βρέθηκαν πολλοὶ τάφοι. Ἀνάμεσα σὲ ἄλλους ξεχωρίζει ὁ τάφος ἑνὸς ἀνθρώπου πού ἔζησε καὶ πέθανε πρὶν ἀπὸ τὸν Τρωϊκὸ πόλεμο (13ος αἰῶνας π.Χ.). Λίγο πῖδὸς κεί βρίσκεται ἕνας ἄλλος, τοῦ 4ου αἰῶνος π.Χ., φτιαγμένος μὲ μεγάλη φροντίδα. Στὸν τάφο αὐτὸν ἦταν θαμμένο ἕνα σκυλί, πού ὅπως φαίνεται, ἦταν τὸ χαϊδεμένο τὸ σπιτιοῦ πού τὸ εἶχε.

Εἶναι συγκινητικὸ τὸ θέαμα

Ἐσωτερικὸ καὶ ἔξωτερικὸ μιᾶς μελανόμορφης κύλικος τοῦ πρώτου ἡμίσεος τοῦ 6ου π.Χ. αἰῶνος. Βρέθηκε σπασμένη σὲ 129 κομμάτια σ' ἕνα πηγάδι. Παρουσιάζει μιὰ ὥρα ἀντίθεσι ἀνάμεσα στὸ ἔξωτερικὸ τῆς, μὲ τὸ ὥραϊο ἄλογο πού βόσκει ἡγεμα στὸ λιβάδι, καὶ στὸ ἔσωτερικὸ τῆς, μὲ τὸν πάνοπλο ὀπλίτη, πού τρέχει νὰ πάρῃ τὴ θέσι του στὴ μάχη.

πού παρουσιάζει αυτός ο τάφος. Στο πάτωμα θρέθηκε ένα μικρό άγγείο για λάδι του 4ου αιώνα π. Χ. και ένα κόκκαλο, σε απόστασι πού θα μπορούσε ο σκύλος να το μυρίζει.

Η τρυφερότητα πού δείχνει αυτή η φροντισμένη ταφή, μάς θυμίζει ένα μύθο του Πλουτάρχου για το σκύλο του Ξανθίππου, πατέρα του Περικλή. Το σκυλί, λέει η ιστορία, έννοουσε να ακολουθήσει την οικογένεια όταν έφυγε για τη Σαλαμίνα, την εποχή των Περσικών, 480 π.Χ. Έπειδή δεν εύρισκε θέσι σε κανένα πλοίο, πέρασε κολυμπώντας το στενό

και έφθασε στην ακτή της Σαλαμίνας για να ξεψυχήσει εκεί από την κούρασι. Το μέρος αυτό ονομάστηκε ο τάφος του σκύλου.

Τέτοιες ανακαλύψεις φωτίζουν το έργο μας δημιουργώντας άπτους δεσμούς με το παρελθόν και δείχνουν πώς η αρχαιολογία δεν είναι μια άψυχη επιστήμη, μά αντίθετα, μια από τις πιο ένδιαφέρουσες και έλκυστικές για όλους και ακόμη περισσότερο για κείνους πού ασχολούνται συστηματικά μ' αυτήν.

(Τις φωτογραφίες μās παρεχώρησε η Έπιθεσία Άνασκαφών της Άρχαιας Άγοράς της Άμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών).

«ΑΥΘΟΡΜΗΤΟΙ», ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ...

Μεταδίδεται εκ Βουδαπέστης ότι ο Γενικός Γραμματέας του κομμουνιστικού κόμματος της Ούγγαρίας έπεξεργάσθη τον ακριβή κανονισμό των χειροκροτημάτων διά τας διαφόρους επισήμους περιστάσεις.

Η πλήρης περιγραφή αυτής της ιεροτελεστίας δημοσιεύεται εις την Έλδελικήν έφημερίδα «Ντί Τάγκ».

Ο κανονισμός αυτός των χειροκροτημάτων, πού προορίζεται διά τὰ μέλη του Κ.Κ. της Ούγγαρίας αναφέρει:

— «Όταν εις επισήμους συνεδριάσεις αναφέρεται το όνομα του Στάλιν οι παρευρισκόμενοι όφείλουν να έγερθουν και να χειροκροτήσουν 25 φορές. Ούτε 22, ούτε 24, αλλά ακριβώς 25 φορές.

— «Όταν εις επισήμους συνεδριάσεις αναφέρεται το όνομα του Ούγγρου πρωθυπουργού κομμουνιστού Ράκοσι, οι παρευρισκόμενοι πρέπει να έγερθουν και να χειροκροτήσουν 15 φορές.

— «Όταν δε εις τας συνεδριάσεις αναφέρεται το όνομα του ύπουργού της εαρείας βιομηχανίας της Ούγγαρίας, οι παρευρισκόμενοι δύνανται να χειροκροτήσουν καθήμενοι 10 φορές.

Οι κομμουνιστάι ήγεται πρέπει να κολακεύονται πάρα πολύ όταν βλέπουν ότι τούς υποδέχονται με τόσο αυθόρμητον ειλκρίνεια.

Π. Μυλάρο

Ο ΜΗΝΑΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΕ

Μια σύντομη άνασκόπησι των κυριωτέρων γεγονότων του μηνός.

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

22. Οι Δυτικές Δυνάμεις δέχονται την Σοβιετική πρότασι για Τετραμερή Διάσκεψι, αλλά με τον όρο να συζητηθούν όλα τα έκκρεμη ζητήματα κι' όχι μόνον η άποστρατιωτικοποίησι της Γερμανίας, όπως ζητεί η Μόσχα.

23. Σκοτώνεται από αυτοκινητιστικό δυστύχημα ο διοικητής της άμερικανικής 8ης Στρατιάς στην Κορέα στρατηγός Ουάλκερ.

24. Οι δυνάμεις του Ο.Η.Ε. συμπλη-

ρώνουν την έκκένωσι του προγεφυρώματος του Χουγκνάμ στην άνατολική Κορέα.

30. Άνακοινώνεται στην Άγκυρα ότι ο τάφος του Πλάτωνος άνακαλύφθη στα περίχωρα του Ίκονιου.

31. Οι Κινέζοι και οι Βορειοκορεάτες έξαπολύουν τη μεγάλη επίθεσί τους στην Κορέα και πέρασαν τον 38ο παράλληλο.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

2. Πεθαίνει σε ηλικία 91 χρόνων ο ποιητής Γεώργιος Δροσίνης.

Φθάνει στας Άθήνας ο Άμερικανός «δροχοποιός» κ. Στόρρς για τὰ πειράματα τεχνητής βροχής στη λίμνη του Μαραθώνος.

3. Στον Ο.Η.Ε. εκδηλώνονται διαφωνίες μεταξύ των Δυτικών Συμμαχικών Δυνάμεων για τη στάσι τους άπέναντι στην Κίνα μετά την άπροκάλυπτη επέμβασί της στην Κορέα. Οι Κινέζοι κατέλαβον την Σεούλ.

4. Αρχίζει στο Λονδίνο η Διάσκεψι των πρωθυπουργών των κρατών της Βρετανικής Κοινοπολιτείας.

Ο Πρόεδρος Τρούμαν δηλώνει ότι οι Ήνωμένες Πολιτείες δεν θα κάνουν καμμίαν ενέργεια εναντίον της Κίνας χωρίς την έγκρίσι του Ο.Η.Ε.

5. Έπαναφέρεται σε ίσχύ η διάταξι του Γ' Ψηφίσματος για άδικήματα του Τύπου. Παύτηκε η έφημερίδα «Δημοκρατικός».

6. Οι άπομονωτικοί στις Ήνωμένες Πολιτείες, με επί κεφαλής τον ρεπουμπλικάνο ήγέτη γερουσιαστή κ. Ρ. Τάφτ άμφισβητούν στον Πρόεδρο το δικαίωμα να στέλνη άμερικανικά στρατεύματα στο έξωπαιρικό χωρίς την άδεια του Κογκρέσσου.

Οι Κινέζοι κι' οι Βορειοκορεάτες συνεχίζουν την επίθεσι και την προέλασί τους στην Κορέα. Οι όμάδες των κ.κ. Σ. Σεφανοπούλου και Π. Κανελλοπούλου συγχωνεύονται σ' έναίο κόμμα, το «Λαϊκό Ένωτικό».

8. Ο Πρόεδρος Τρούμαν, με το έτήσιο διάγγελμά του στο Κογκρέσσο, άγγέλλει το νέο τεράστιο πρόγραμμα έξοπλισμού των Ήνωμένων Πολιτειών και στρατιωτικής βοήθειας στις χώρες της Εύρώπης.

Ο στρατηγός Άϊζενχάουερ, άνάτατος άρχηγός των άτλαντικών δυνάμεων στην Εύρώπη, φθάνει στο Παρίσι. Θα έπισκεφθί τις πρώτευσες των κρατών του Άτλαντικού Συμφώνου για να συ-

νομιλήση με τούς Ευρωπαίους στρατιωτικούς και πολιτικούς ηγέτες.

Η Βαλκανική Έπιτροπή του Ο. Η.Ε. διαψεύδει τούς ισχυρισμούς των δορυφόρων κρατών ότι η Έλ-λας προετοιμάζεται για στρατιω-τική επίθεση εναντίον τους.

Η υποχώρησι των δυνάμεων του Ο.Η.Ε. στην Κορέα σε νέες θέ-σεις γίνεται με γοργότερο ρυθμό. Κλιμάκιο της κυβερνήσεως με επί κεφαλής τον πρωθυπουργό κ. Σ. Βενιζέλο εγκαθίσταται στη Θεσ-σαλονίκη, όπου θα μείνι ένα 150ή-μερο.

9. Η Διάσκεψι της Βρεταννικής Κοινοπολιτείας έκρινε τη Μέση Ά-νατολή και την Ανατολική Μεσό-γειο ζωτική περιοχή για την ά-μυνα της Κοινοπολιτείας.

10. Πεθαίνει ο διάσημος Άμερικανός μυθιστοριογράφος Σίνκλαιρ Λιούις.

Ο στρατηγός Μάκ Άρθουρ συ-νιστά να έκκενωθι η Κορέα. Η πρότασί του δεν γίνεται δεκτή ά-πό την Ούάσιγκτων.

11. Αρχίζει στο Είδικο Δικαστή-ριο η δίκη για την υπόθεσι των καυσίμων.

Επαναλαμβάνονται στον Ο.Η.Ε. οί προσπάθειες για την ειρηνική διευθέτησι του κορεατικού, με πρω-τοβουλία των Ίνδιων και υποστή-ριξι της Άγγλιας. Η Ούάσιγκτων βεβαιώνει ότι τ' άμερικανικά στρα-τεύματα δεν θα έκκενώσουν την Κορέα.

Άγγέλλεται στην Ούάσιγκτων ότι την άνοιξι θα γίνουν στη Νεβάδα δοκιμές νέων άτομικών όπλων.

12. Η Διάσκεψι της Βρεταννικής Κοινοπολιτείας προτείνει συνάντη-σι των Τρούμαν, Άτλυ, Πλεβέν, Στάλιν και Μαό Τσέ Τούγκ για τη συζήτησι των μεγάλων διεθνών ζητημάτων.

13. Ο Πρόεδρος Τρούμαν ζητεί ά-

πό το Κογκρέσσο να έγκρίνη πο-σόν 140 δισεκατομμυρίων δολλα-ρίων για τη στρατιωτική προ-σπάθεια των Ήνωμένων Πολιτειών και των συμμάχων τους.

Στην Κορέα η κινεζική επίθεσι σταματά και οί δυνάμεις του Ο. Η.Ε. οργανώνουν νέα άμυντική γραμμή με έπικεντρο το Βονζού. Γίνονται τα πρώτα πειράματα τε-χνητής βροχής στη λίμνη του Μα-ραθάνος.

Ο στρατηγός Άϊζενχάουερ φθά-νει στο Λονδίνο κι αρχίζει τις συ-νομιλίες του.

Σοβαρή έπιδημία γρίππης, με θα-νατηφόρα κρούσματα, άπλώνεται σ' όλόκληρη την Άγγλία.

14. Πεθαίνει, σε ηλικία 84 έτών, ο Γρηγόριος Ξενόπουλος.

Φθάνει στās Άθήνας ο ναύαρχος Κάρνεϋ, διοικητής των άμερικανι-

Ο Ναύαρχος Κάρνεϋ και ο αρχι-στράτηγος Παπάγος.

κών ναυτικών δυνάμεων Ανατολι-κού Άτλαντικού και Μεσογείου και αρχίζει τις συνομιλίες του με τούς Έλληνες έπισήμους.

16. Άντεπιθετική δράσι των δυ-νάμεων του Ο.Η.Ε. στην Κορέα με τοπικές έπιτυχίες.

17. Η Κίνα, στην άπάντησί της στις προτάσεις του Ο.Η.Ε. για έκεχειρία στην Κίνα, προβάλλει δ-ρους, που η Ούάσιγκτων τούς θε-ωρεί έντελώς απαράδεκτους. Η Άγγλία, οί Ίνδιες, η Γαλλία και άλλες χώρες ζητούν να συζητηθι η κινεζική άπάντησις.

Η έπιδημία γρίππης άπλώνεται στην ήπειρωτική Εύρώπη και παίρνει διαστάσεις.

18. Αρχίζει στην Πολιτική Έπιτρο-πή του Ο.Η.Ε. συζήτησι για την κινεζική άπάντησι. Έκδηλώνεται τάσι να γίνι νέα προσπάθεια ει-ρηνικού διακανονισμού.

Η κυβέρνηση παίρνει μέτρα έ-ναντίον των παλαιοημερολογιτών. Ανακαλύπτεται άπό την άστυνο-μία παράνομη όργάνωσι του Κ.Κ. Ε. και γίνονται συλλήψεις.

Στην Ίταλία γίνονται αίματηρά έπεισόδια, έξ αίτίας κομμουνιστι-κών διαδηλώσεων κατά του στρα-τηγού Άϊζενχάουερ, ο όποιος έ-πισκέπτεται τη Ρώμη.

19. Στην Κορέα συνεχίζεται η ά-νάπαυλα στο μέτωπο.

Η άμερικανική Βουλή ψηφίζει πρό-τασι που ζητεί άπό όλα τα μέ-λη του Ο.Η.Ε. να στιγματίσουν την κινεζική επέμβασι στην Κο-ρέα.

Η Ούάσιγκτων άντικαθιστά άρ-κετους άπό τούς διοικητάς των ά-μερικανικών στρατευμάτων στην Κορέα.

20. Ο στρατηγός Μάκ Άθουρ βε-βαιώνει ότι ο στρατός του Ο.Η. Ε. θα μείνι στην Κορέα και ότι ο έχθρος δεν θα μπορέσι να τον ρίξι στην θάλασσα.

Η σοβιετική Κυβέρνησι, με νέες διακοινώσεις της, κατηγορεί την Άγγλία και τη Γαλλία ότι παρέ-δσαν τη συμφωνία με τη Σοβιε-τική Ένωσι με την άπόφασί τους να έπαναξοπλίσουν τη Δυτική Γερ-μανία.

21. Διαψεύδεται έπισήμως η πλη-ροφορία ότι ο στρατηγός Άϊζεν-χάουερ θα έπισκεφθι τās Άθήνας. Το Βελιγράδι άγγέλλει ότι βουλ-γαρικά άεροπλάνα παρεβίασαν το γιουγκοσλαβικό έδαφος.

Στην Κορέα συνεχίζονται τοπικές μάχες στο Βονζού, που άνακατα-λαμβάνεται και εγκαταλείπεται άρκετές φορές άπό τις συμμαχι-κές δυνάμεις.

Οί συνεργαζόμενοι άρχηγοί κ.κ. Βενιζέλος και Παπανδρέου κατα-λήγουν σε συμφωνία για τον πε-ριορισμό των ύπουργείων σε 15.

22. Η Κίνα τροποποιεί την άπάν-τησί της στις προτάσεις του Ο. Η.Ε. και δέχεται η άνακωχή ν' άρχισι ταυτόχρονα με τις διαπρα-γματεύσεις για όλα τα άσιατικά ζητήματα. Η Πολιτική Έπιτρο-πή του Ο.Η.Ε. δέχεται ν' αναβά-λη για 48 ώρες τη συζήτησι του άμερικανικού σχεδίου άποφάσεως για την καταδίκη της Κίνας, πα-ρά την δεξιάτη αντίδρασι της ά-μερικανικής αντιπροσωπείας. Εί-ναι η πρώτη άμερικανική ήττα στον Ο.Η.Ε..

Ανακαλύπτονται και άλλες κατα-χρήσεις στον Ο.Α.Π., στο τμή-μα όδοποιίας και στην ύπηρεσία πλευρίσεως πλοίων.

Αρχίζει στην Μάλτα άγγλοαμε-ρικανική διάσκεψι για το πρό-βλημα της άσφαλείας της Μεσο-γείου.

νά προστατέψη τις παράλιες επαρχίες της. Ἡ πειρατεία ἔδινε κέρδη σὲ κείνους ποὺ τὴν ἀσκοῦσαν. Οἱ Ἀραβες, ἰδίως αὐτοὶ ποὺ ζοῦσαν στὴ Β. Ἀφρική, μεγάλωσαν τὸ στόλο τους καὶ σχεδίαζαν νὰ κατακτήσουν τὰ νησιά τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ Σικελία, τὸ καμάρι ἄλλοτε τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ, ἔπεσε σιγά-σιγά στὰ χέρια τους. Καὶ στὰ 827 ὁ ἀφρικανικὸς στόλος κατέλαβε τὸ νησί τῆς Κρήτης καὶ τὸ ἔκαμε θάσι καὶ ὀπλοστάσιο γιὰ πειρατικές ἐξορμήσεις. Ἀπὸ τότε, κάθε χρόνο, τὰ καράβια ἐκινουῦσαν ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ νὰ κτυπήσουν καὶ νὰ λεηλατήσουν τὰ νησιά τοῦ Αἰγαίου, ὥπου ἐρημώθηκαν ὅλα. Τόσο ἐρημώθηκαν, ποὺ ἡ ἁγία Θεοκτίστη, ἀπὸ τὴ Λέσβο, ζοῦσε σ' ἓνα νησάκι ἐντελῶς μοναχὴ καὶ γυμνὴ ἐπὶ πολλὰ χρόνια, ὥπου τὴν ἀνακάλυψαν κάτι βοσκοὶ ἀπὸ τὴν Εὐβοία, ποὺ ἔφτασαν στὸ νησι ζητώντας καλύτερες βοσκές γιὰ τὰ πρόβατά τους.

Στὰ μέσα τοῦ Θ' αἰώνα ζοῦσε στὴν Αἰγίνα ἓνας πλούσιος γεωργός. Ὑστερὰ ἀπὸ τις ἀραβικές ἐπιδρομές, ἡ ζωὴ ἦταν δύσκολη στὸ νησί. Ὁ πληθυσμὸς εἶχε ἀραιώσει. Ἡ Κυβέρνησις προσπάθισε νὰ διορθώσῃ τὸ κακὸ φέρνοντας ἀπὸ ξένα μέρη βαρβάρους, ποὺ τὰ κορίτσια καὶ οἱ χήρες ἀναγκάζονταν νὰ παντρεύωνται, καὶ αὐτὸ γιὰ τις περισσότερες ἦταν χειρότερο καὶ ἀπὸ τὸ θάνατο.

Ἔτσι ὁ γεωργὸς αὐτὸς ἀναγκάστηκε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ νησί. Πῆρε τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιά του καὶ πέρασε στὴ Φωκίδα. Ἐκεῖ ἔμεινε λίγον καιρὸ· μετὰ προχώρησε στὴ Μακεδονία καὶ

τελικά ἐγκαταστάθηκε στὴν Καστοριά. Ἐκεῖ τὰ παιδιά του μεγάλωσαν καὶ παντρεύτηκαν καὶ ἐκεῖ, γύρω στὰ 890, γεννήθηκε καὶ τὸ ἐγγόνι του, ὁ Λουκάς.

Ὅπως φάνηκε, στὴν Καστοριά δὲν ὑπῆρχε περισσότερη ἀσφάλεια ἀπὸ ὅ,τι στὴν Αἰγίνα. Ἴσως ἐδῶ δὲν μπορούσαν νὰ φθάσουν οἱ Ἀραβες. Ἡ οἰκογένεια ὅμως τοῦ Λουκά βρέθηκε μέσα στὴν περιοχὴ ποὺ ἔπιαναν τὰ κατακτητικὰ σχέδια τῆς μεγάλης Τουρκοσλαυικῆς Αὐτοκρατορίας τῶν Βουλγάρων. Ὁλόκληρο τὸν Θ' αἰῶνα ἡ δύναμις τῶν Βουλγάρων διαρκῶς μεγάλωνε, ὥπου στὰ τελευταῖα δέκα χρόνια τῆς, ὁ νεαρὸς Τσάρος Συμεὼν, ζήτησε μὲ πόλεμο νὰ προσθέσῃ ὅλη τὴ Μακεδονία στὸ βασίλειό του. Ἀπὸ τὸ 900 μ. Χ. ἡ Καστοριά δὲν ἦταν τόπος γιὰ νὰ ζήσῃ ἑλληνικὴ οἰκογένεια. Ὁ Λουκάς καὶ οἱ γονεῖς του κινήθηκαν πάλι, νοτιώτερα τώρα, καὶ ἐγκαταστάθηκαν στὴ Φωκίδα. Ἐκεῖ ὁ Λουκάς πέρασε τὰ παιδικὰ του χρόνια, καὶ ὅσο μεγάλωνε γινόταν πῶς εὐσεβὴς καὶ ἀγαποῦσε περισσότερο τὴ μοναξιά. Τοῦ ἔκανε ἐντύπωση ὁ κόσμος ποὺ ἔβλεπε γύρω του, ἓνας κόσμος ἀπὸ γεωργοὺς καὶ μικροεμπόρους ποὺ ἀγωνίζονταν καὶ προσπαθοῦσαν νὰ ἀναστήσουν τὴ γῆ τους καὶ τις περιουσίες τους, καὶ ποὺ ἡ ὕλική ζωὴ τόσο τοὺς ἀπορροφοῦσε ὥστε νὰ μὴ ἀσχολοῦνται καθόλου μὲ τὸ πνεῦμα. Μόλις μεγάλωσε ὁ Λουκάς, ἀποφάσισε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν παπαδική. Μάταια ὁ πατέρας του προσπάθησε νὰ τὸν ἀποτρέψῃ, μάταια ἡ μητέρα του ἔχυνε τὰ δάκρυά της. Ἐνα βράδυ πῆγε κρυφὰ στὸ πῶς κοντινὸ μοναστήρι καὶ πῆρε τὸν ὄρκο τοῦ

καλόγερου. Δὲν ἐπρόκειτο ὅμως νὰ μείνῃ γιὰ πολὺ στὸ μοναστήρι. Ἡ ὁμαδικὴ ζωὴ δὲν τοῦ ἄρεσε. Μέσα σ' ἓνα χρόνο βρισκόταν στὸ λόφο τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη ποὺ ἀντίκρυζε τὸν κόλπο τῆς Κορίνθου.

Ἐκεῖ ἔμεινε ἕξ-ἑπτὰ χρόνια σὲ ἀπόλυτη μοναξιά, ἀφίνοντας τὸ πνεῦμα ἐλεύθερο νὰ ἀσχολῆται μόνο μὲ τὰ θεῖα. Ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἡ ἴδια μοῖρα ποὺ κατὰτρεχε τὴν οἰκογένειά του, καταδίωκε κι' αὐτόν. Οἱ Ἀραβες πειρατὴς εἶχαν διωχτῇ ἀπὸ τις θάλασσες. Ὁ Βυζαντινὸς στόλος, ξανασύγκροτημένος ἀπὸ τὴν Αὐτοκράτειρα Θεοδώρα, εἶχε τὸν ἔλεγχο τοῦ Αἰγαίου. Ἀλλὰ οἱ ἐπιδρομεῖς τῆς ξηρᾶς ἦταν τώρα πῶς ἀγριοὶ ἀπὸ κάθε ἄλλῃ φορά. Στὰ 917 ὁ Συμεὼν τῆς Βουλγαρίας κατέστρεψε κοντὰ στὴν Ἀγχίαλο τὴν μεγάλη αὐτοκρατορικὴ στρατιὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ τὰ Βουλγαρικὰ στρατεύματα μπορούσαν ἐλεύθερα πῶς νὰ λυμάνωνται τις Εὐρωπαϊκὲς ἐπαρχίες τῆς Αὐτοκρατορίας. Ἡ Βόρεια Ἑλλάδα ἔπεσε στὰ χέρια τους καὶ οἱ ἐπιδρομεῖς ἐρήμωσαν τὸν τόπο ὡς κάτω στὸν Κορινθιακὸ κόλπο. Δὲν εἶναι εὐκολο νὰ ζήσῃ κανεὶς μόνο μὲ τοὺς στοχασμοὺς του ὅταν γύρω του τὰ χωριά καίγονται καὶ οἱ ἄνθρωποι κατασφάζονται. Ἔτσι ὁ Λουκάς ζήτησε καταφύγιο στὰ τεῖχη τῆς Κορίνθου. Ἡ ζωὴ τῆς πόλεως ὅμως τὸν ἐνωχλοῦσε. Γι' αὐτὸ μόλις ἄκουσε γιὰ κάποιον ἐρημίτη ποὺ ζοῦσε πάνω σ' ἓνα στίλο κοντὰ στὴν Πάτρα, ξεκίνησε γιὰ κεί γιὰ νὰ τοῦ προσφῇ τις ὑπηρεσίες του. Ἄν δὲν μπορούσε νὰ ἔχῃ μοναξιά, θὰ μπορούσε τουλάχιστον νὰ ἔχῃ ταπείνωσι.

Ἐμεινε ἐκεῖ δέκα χρόνια, πάν-

τα ὅμως νοσταλγοῦσε νὰ ξαναγυρίσῃ στὸ ἐρημητήριό του. Τὸ 927 μπορούσε νὰ τὸ κάμῃ. Οἱ Βούλγαροι εἶχαν φύγει, ὁ Τσάρος τους ἦταν νεκρὸς καὶ ἡ αὐτοκρατορία τους κατέρρεε. Ἔτσι ὁ Λουκάς ξαναγύρισε στὸν Ἅγιο Ἰωάννη.

Ἀλλὰ ὅταν ξαναγυρίζουμε ὕστερα ἀπὸ μακρόχρονη ἀπουσία σὲ ἓνα μέρος ποὺ τὸ ἀγαποῦμε, δὲν βρίσκουμε τὰ πράγματα ὅπως τὰ ἀφήσαμε. Ἡ παλιὰ ζωὴ ποὺ θυμόμαστε δὲν μπορεῖ νὰ ἀναστηθῇ. Αὐτὸ τὸ κατάλαβε ὁ Λουκάς. Στὸ διάστημα ποὺ ἔλειψε, ἡ ἀγίωσύνη του εἶχε μαθευτῇ. Πολλοί, ἄλλοι εὐσεβεῖς, ἄλλοι περιέργοι δὲν ἐννοοῦσαν νὰ τὸν ἀφήσουν στὴ μοναξιά του. Μαζεύοντας γύρω του φέρνοντας μαζί τους τὰ θάσανά τους γιὰ νὰ τοὺς συμβουλέψῃ καὶ τις ἀρρώστειες γιὰ νὰ τις γιαιτρέψῃ. Ἐξ ἑξ ἑκὼν ἀργότερα (ὁ βίος του λέει δώδεκα ἀλλὰ τὰ πράγματα δὲν συμβιβάζονται ἀν δεχτοῦμε τὴ χρονολογία αὐτὴ) ἀποφάσισε νὰ πάῃ σὲ ἓνα μέρος ὅπου νὰ εἶναι ἀγνωστος. Ἔτσι μιὰ μέρα ἄφησε τὸν κῆπο ποὺ εἶχε φυτέψῃ καὶ τὰ ἄγρια πουλιά τοῦ εἶχε μερώσει καὶ περπατοῦσε, περπατοῦσε ὥπου ἔφθασε σὲ ἓνα παραθαλάσσιο χωριό, τὸν Καλαμιῶνα. Ποῦ ἀκριβῶς ἦταν τὸ χωριὸ αὐτό, δὲν ἔχουμε. Ἴσως νὰ ἐννοεῖται ὁ Κάλαμος. Ἴσως νὰ βρίσκεται στὰ εἰρεπία τῆς παλαιᾶς Καλαμιᾶς, στὴ Ν. Δ. ἀκτὴ τῆς Πελοποννήσου. Τὸ πιθανώτερο εἶναι πὺς ἦταν κάποιο λιμανάκι τοῦ Σαρωνικοῦ ποὺ τὸ ὄνομά του χάθηκε ἢ ἔλλαξε. Ἐκεῖ ζοῦσε σὲ ἀπόλυτη ἡσυχία τρία χρόνια. Τότε ὅμως μιὰ ἐπιδρομὴ τῶν Οὐγρων ποὺ εἶχαν διασχίσει τὴ Βουλγαρικὴ Αὐτοκρατορία κατέστρεψε τὸ χωριὸ καὶ τὸν ἀνάγκασ-

ΣΤΑΥΡΟΘΟΛΙΟΝ
(Πολύκαρπος, Ἀντύπας, Ἐλευθέριος, Ἀνθίμος)

σε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ καταφύγιό του. Ἐγκαταστάθηκε σὲ ἓνα θρακῶδες νησάκι τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, στὴν Ἀμπελο. Ἐταίμως ξαναβρέθηκε σ' ἓνα μέρος ὅπου ἡ ἀγιωσύνη του ἦταν γνωστή. Μαθεύτηκε ὅτι τὸν εἶδαν ἐκεῖ καὶ καρabiές ἔφταναν οἱ ἐπισκέπτες. Ὁ Λουκάς ἀγαποῦσε τὴ θάλασσα. Ὁ ρυθμικὸς ἦχος τῶν κυμάτων της ἔδινε ἀρμονία στοὺς στοχασμούς του. Τώρα ὅμως τὴν ἔβλεπε σὰν ἐχθρό, σὰν τὸν προδότη πού ἄφινε τὸν κόσμο νὰ καταπατή τὴ μοναξιά του. Τρία χρόνια ἔκαμε στὸ νησί, καὶ τὸ 939 τρύπωσε στὶς κοιλάδες τοῦ Ἐλικῶνα. Σὲ μιὰ πλαγιά πού ἔβλεπε κατὰ τὰ νοτιοανατολικά πάνω ἀπὸ ἄγριους μὰ ὄχι ἄγρονους λόφους, ὄχι μακριὰ ἀπὸ τὴν ἀρχαία Στεῖρη ὁ Λουκάς θρῆκε τὸ μέρος πού ζητοῦσε.

Ὅπως καὶ τώρα, ἔτσι καὶ τότε ἦταν ἓνα μέρος ἀκατοίκητο, ὅπου μόνο τὸ χειμῶνα κατέβαζαν οἱ βοσκοὶ τὰ κοπάδια τους. Εἶχε ὅμως πηγές καὶ ἡσυχία. Ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκε καὶ τὸ πρῶτο πράγμα πού ἔφτιαξε ἀμέσως ἦταν ἓνας κῆπος. Ὡστόσο, ξέροντας πὼς ἂν καλλιεργοῦσε τὸν τόπο γρήγορα ὁ κόσμος θὰ τὸν ἀνακάλυπτε, ἔκρυψε τὸ ἐρημητήριό του, ἐκεῖ ὅπου ζοῦσε καὶ στοχαζόταν σὲ κάποια ἀπόστασι ἀπὸ τὰ λουλούδια καὶ τὰ δέντρα του. Ἐκεῖ ἔμεινε πιά ὅλη τὴ τὴ ζωὴ, ἂν καὶ τὸ σῶμα του δὲν ἦταν γραφτὸ νὰ γνωρίσῃ ἡσυχία γιὰ πολὺν καιρὸ. Οὕτε ἐδῶ ἔμεινε ἄγνωστος. Ἐπισκέπτες καὶ προσκυνητὲς σκαρφάλωναν μέσα ἀπὸ τὴν κοιλάδα, οἱ φτωχοὶ μὲ τὰ θάσανά τους, οἱ μεγάλοι ἀξιωματοῦχοι τοῦ Κράτους μὲ

ΚΡΥΠΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
(Λεπτομέρεια Ἐπιταφίου)

τὶς ὑποθέσεις τους. Ὅσο τὰ χρόνια περνοῦσαν, ὁ Λουκάς γινόταν ὄλο καὶ πιὸ ἀνεκτικός. Δὲν ἀπέφευγε πιά τοὺς θαυμαστές του. Σιγά-σιγά ἄφησε μιὰ ομάδα ἀπὸ λίγους μαθητὰς νὰ συγκεντρωθοῦν γύρω του στὸ ἐρημητήριό. Πέθανε γύρω στὰ 948, ὄχι ἀπὸ τὰ γεράματα μὰ ἀπὸ τὴν ἀφροσύνη πού ὑποβαλλόταν καὶ ἀπὸ τὴν ἀφοσίωσι στὸ σκοπὸ του. Κανείς δὲν περίμενε πὼς ἡ κρύπτη του θὰ φημιζόταν πιὸ πολὺ ἀπὸ ὅλες τὶς ἄλλες τῆς Χριστιανικῆς Ἑλλάδας ἢ πὼς πάνω στὸ ἐρημητήριό του θὰ χιζόταν ἡ ἀραιότερη ἴσως ἀπὸ ὅλες τὶς Ἑλληνικὲς ἐκκλησίες. Καὶ δὲν θὰ γινόταν τίποτε ἀπ' αὐτὰ ἂν δὲν συνέβαινε ἓνα μικρὸ ἐπεισόδιο πού ἔκαμε μεγάλη ἐντύπωση. Ἡ Κρήτη συχνὰ ἐρχόταν στὸ νοῦ του. Οἱ Ἀράβες πειρατὲς τῆς εἶχαν ἐπιδράσει κα-

τὰ τρόπο ὀλέθριο στὴ μοῖρα τοῦ σπιτιοῦ του. Ὁ ἴδιος εἶχε μεγαλώσει σὲ ἓνα μέρος ἀπογυμνωμένο ἀπὸ τὶς ἀρπαγές τους. Μιὰ μέρα, στὰ 941, εἶπε πὼς σὲ εἴκοσι χρόνια ὁ Ρωμανὸς θὰ ἐλευθέρωνε τὴν Κρήτη. Ὁ Αὐτοκράτωρ Ρωμανὸς βρισκόταν τότε στὸ θρόνο καὶ τὸν ρώτησαν ἂν αὐτὸ ἐπρόκειτο νὰ γίνη ἐπὶ βασιλείας του. Ὁχι, εἶπε. Ἴσως ἐπὶ κανενὸς ἄλλου Ρωμανοῦ. Στὰ 960 ὁ Αὐτοκράτωρ Ρωμανὸς Β' μόλις εἶχε ἀνέβει στὸ θρόνο. Χωρὶς νὰ τὸν φοβίσῃ ἡ ἀποτυχία τῶν προκατόχων του πού προσπαθοῦσαν νὰ ὑποτάξουν τὸ πειρατικὸ νησί, ἔστειλε στρατὸ στὴν Κρήτη καὶ τὸ Μάρτιο τοῦ 961 ὄλο τὸ νησί βρισκόταν στὰ χεῖρα τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Νικηφόρου Φωκά. Αὐτοὶ πού ζοῦσαν καὶ ἤξεραν τὴν προφητεία τίμησαν καθὼς ἔ-

πρεπε τον προφήτη. Ίδιαίτερα ενδιαφέρθηκε ή Αυτοκρατεία Θεοφανώ, Έλληνίδα από την Πελοπόννησο.

Η Θεοφανώ αποφάσισε ν' ανταμείψει την προφητεία του Έλληνα Αγίου χτίζοντας μιά μεγάλη Έκκλησία πάνω από τον τάφο του. Κατά διαταγή του Αυτοκράτορα και της Αυτοκράτειρας, οικοδόμοι στάλθηκαν από την Κωνσταντινούπολι. Σύμφωνα με την παλιά παράδοσι ο ανώτερος αξιωματούχος της Αύλης ήρθε στη Φωκίδα μαζί με 80 μοναχούς, με 80 τεχνίτες ο καθένας για να χτίσουν την έκκλησιά που θα παρθέναινε προς την Αγία Σοφία. Η εργασία τελείωσε το 9474 από κτίσεως κόσμου, δηλ. το 966 μ. Χ.

Πιθανώτατα ο Λουκάς ζήτησε από τους μαθητές του να χτίσουν μιά έκκλησιά στην αγαπημένη του Αγία, την Αγία Βαρβάρα. Ο ίδιος δεν τάφηκε σ' αυτήν την έκκλησιά, αλλά λίγο πιο πέρα, νοτιοδυτικά. Όταν έφτασαν οι οικοδόμοι από την Πόλη, ίσως οι μαθητές να είχαν τελειώσει την έκκλησιά, την αφιέρωσαν όμως στην Παναγία, προστάτιδα της Κωνσταντινουπόλεως. Μετά άρχισαν να χτίζουν πάνω από τον τάφο του Αγίου. Πρώτα έφτιαξαν μιά κρύπτη αφιερωμένη στην Αγία Βαρβάρα για να μείνουν πιστοί στην επιθυμία του Λουκά. Πάνω από την κρύπτη σχεδίαζαν να χτίσουν μιά έκκλησιά αφιερωμένη στον ίδιο τον Όσιο Λουκά. Αλλά, πριν ακόμη άρχισή ή εργασία ήρθε διαταγή από την Κωνσταντινούπολι να σταματήσουν. Αυτό στά 969. Ήταν τρία χρόνια που ο Ρωμανός είχε πεθάνει. Η Θεοφανώ βασίλευε ακόμη γιατί είχε παντρευτή τον μεγάλο

στρατηγό Νικηφόρο Φωκά που τον είχε κάμει συναυτοκράτορα και αντιβασιλέα των άνήλικων παιδιών της. Γρήγορα όμως κουράστηκε από τον θλοσυρό, άσκητικό, θρώμικο συζυγό της. Στράφηκε στους όμορφους αξιωματούχους της Αύλης και ή έπιρροή της στον Νικηφόρο άρχισε να σβύνη. Ο Νικηφόρος ήταν ένας φοβερός τσιγγούνης, αντίθετος στα μοναστήρια. Δεν έβλεπε κανένα λόγο γιατί να χτιστή έκκλησιά για τους μαθητές του Οσίου Λουκά. Τά έργα σταμάτησαν και οι εργάτες γύρισαν στην Πόλη. Ο σεβασμός όμως στον Άγιο εξακολουθούσε και πολλά θαύματα αναφέρονται πως έγιναν στον τάφο του.

Τά χρόνια περνούσαν, και μιά άγρια νύχτα του χειμώνα, ενώ τά κύματα του Μαρμαρά χτυπούσαν στα παράθυρα του παλατιού ο αυτοκράτωρ Νικηφόρος δολοφονήθηκε από την ίδια τη γυναίκα του, την αυτοκράτειρα Θεοφανώ, και τον έραστή της Ιωάννη Τσιμισκή. Τίποτα όμως δεν κέρδισε από τό εγκλημά της ή Θεοφανώ. Ο Πατριάρχης έξωργισμένος γι' αυτό που έγινε, απαγόρευσε στους ενόχους να παντρευτούν. Ο Ιωάννης Τσιμισκής, όμως, ο δημοφιλής στρατηγός δεν έπρόκειτο να αφήσει έστω και τον Πατριάρχη να τον παραμερίση. Τό θόμα υπήρξε ή Θεοφανώ που έξωρίστηκε σ' ένα κάστρο της Αρμενίας, και ο Τσιμισκής παντρεύτηκε τη νύφη της, γυναίκα πολύ εύσεβή, πολύ κουτή, άκαθορίστου ήλικίας.

Μετά, με τη σειρά του, πέθανε και ο Τσιμισκής, νέος, γυρίζοντας θριαμβευτής από μιά έκστρατεία του στους Άγίους Τόπους. Στο θρόνο ανέβηκε ο γιός του

Ρωμανού και της Θεοφανούς Βασίλειος Β', ο Βουλγαροκτόνος. Τό 1019 ο Βασίλειος ήρθε στην Αθήνα για να εύχαριστήση την Παναγία στο μεγάλο ναό της, τον Παρθενώνα, για τις νίκες που του είχε δώσει.

Μέσα σέ όλες του τις ασχολίες θρήκε καιρό να διατάξη να ξαναρχίσουν τά έργα στην Έκκλησιά του Οσίου Λουκά, και πιστός στη μνήμη της μητέρας του, παρ' όλη τη φυσική του τσιγγουνιά, ήταν έτοιμος να μη λυπηθί χρήματα. Αρχιτέκτονες και οικοδόμοι κλήθηκαν από την Κωνσταντινούπολι και μαζί τους διακοσμητάι και τεχνίτες στά μωσαϊκά που έφεραν μαζί τους χρωματιστά και χρυσά γυαλιά και ρόδινα και άσπρα μάρμαρα και σχέδια κατά πως ήταν ή μόδα στην πρωτεύουσα.

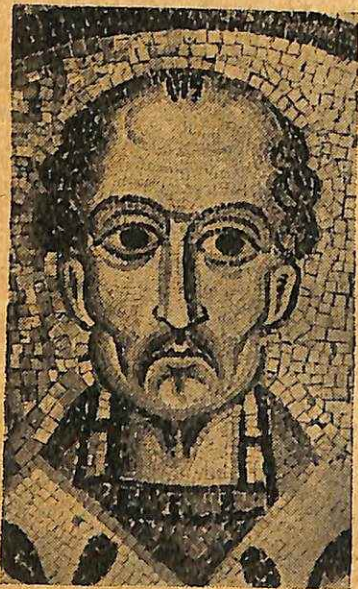
Η μεγάλη έκκλησιά του Οσίου Λουκά, όπως υπάρχει σήμερα, είναι έργο του Βασιλείου του Βουλγαροκτόνου. Ο χρόνος και οι πόλεμοι την έρήμωσαν, μα τό ευτύχημα είναι πως γλύτωσε από τον φοβερότερο έχθρό της Βυζαντινής Τέχνης, από την αποκατάστασι που συνηθίζοταν τον 19ο αιώνα. Η μικρότερη έκκλησιά βρίσκεται στη ΒΑ. γωνιά της μεγάλης και γύρω τους είναι τά κτίσματα του μοναστηριού. Τά κτίσματα αυτά, έκτός από τά καμαρωτά υπόγεια πάνω στα όποια είναι χτισμένα, δεν είναι παλιά. Τό μοναστήρι πέρασε πολλά και δεν μπορούσε να μείνη ανέπαφο.

Με τις γενναίες δωρεές του Βασιλείου, με κτήματα στη Φωκίδα και τη Βοιωτία, τό μοναστήρι σιγά-σιγά πλούτισε. Οι Φράγκοι κατακτητάι της Ελλάδας, τον 13ο αιώνα έκλεψαν πολλούς από τους θησαυρούς του, ανάμε-

σα σ' άλλα και μερικά από τά όστά του Οσίου. Η Καταλανική Έταιρία τό λήστεψε στά 1331. Ο Πάπας Νικόλαος Ε' πήρε σχεδόν όλο τό σώμα του Αγίου και τό έστειλε στη Ρώμη μαζί με μερικά κοσμήματα, μιά τράπεζα και τις μεγάλες πύλες της Έκκλησίας. Οι Τούρκοι δήμευσαν την περιουσία του μοναστηριού και οι φτωχοί πιά μοναχοί άρχισαν να φεύγουν. Στά 1523, όταν ο Οικουμενικός Πατριάρχης ήρθε στην Ελλάδα και άκουσε για τό χάλι του μοναστηριού προσπάθησε να του έξασφαλίση τά κτήματά του και να πείση τους μοναχούς να γυρίσουν. Επί τρεις αιώνες, παρά τις διάφορες μικροκακοτυχίες, όλα πήγαιναν καλά στο μοναστήρι. Νέα κτίσματα προστέθηκαν και διάφορες άπαράιτητες επιδιορθώσεις έγιναν στις έκκλησίες που είχαν ύποστη ζημιές από τους σειμούς. Με την επανάστασι του 1821 όμως, νέα δύσκολη περίοδος άρχισε. Οι ίδιοι μοναχοί πήραν μέρος στον άγώνα και τό πλήρωσαν με τό κάψιμο των κελλιών τους και με ζημιές στη μικρή έκκλησιά. Η ειρήνη ξανάφερε την ευημερία στο μοναστήρι και του έδωσε νέα ζωή. Κατά τά τέλη του 19ου αιώνα ο Έπίσκοπος Νικόδημος με καλλιτεχνική διακριτικότητα απομάκρυνε μερικές προσθήκες και άφησε τις έκκλησίες πολύ πιο κοντά στην αρχική τους κατάσταση. Έν τω μεταξύ όμως αυτή ή παράξενη άρρώστεια που συγγείει τον Δυτικό ύλισμό με τον πολιτισμό, άρχισε να πέφτει και στην Ελλάδα, ώσπου στο τέλος τά μοναστήρια κατάντησαν μουσεία παρακμής και όχι έστίες πνευματικού βίου. Ο πόλεμος ξανάρθε τελευταία στη

χώρα, και τὸ μοναστήρι τοῦ Ὁσίου Λουκά, πιστὸ στὴν παράδοσί του, ὑπέφερε καὶ πάλι. Ἐγιναν μερικές ἐπιδιορθώσεις ἀλλὰ πολλὰ χρειάζονται ἀκόμη, καὶ ἂς ἐλπίζουμε πὼς δὲν θὰ λησμογηθοῦν.

Τὸ ἄρθρο αὐτὸ δὲν εἶναι οὔτε

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος.

ὁδηγός, οὔτε ἀρχαιολογικὴ διατριβή. Δὲν δίνει λεπτομερὴ περιγραφὴ. Ἀλλωστε σὲ τί χρησιμεύουν οἱ περιγραφές ἑνὸς μέρους σὲ κείνους ποὺ δὲν τὸ εἶδαν ποτέ; Ὅσοι δὲν ἔχουν φαντασία δὲν θὰ φτιάξουν καμμιά εἰκόνα καὶ ὅσοι ἔχουν, ὅ,τι καὶ νὰ ἀκούσουν, θὰ φτιάξουν τὴν εἰκόνα σύμφωνα μὲ κείνο ποὺ οἱ ἴδιοι θὰ φανταστοῦν. Γιὰ κείνους πάλι ποὺ τὸ ἔχουν δῆ, ἡ περιγραφὴ ἑνὸς ἄλλου, τονίζοντας ἄλλα σημεία ἀπὸ κείνα ποὺ πρόσεξαν αὐτοί, συχνά μπορεῖ ἀπλῶς νὰ τοὺς κἀνῃ νὰ λησμονήσουν αὐτὰ ποὺ θυμοῦν.

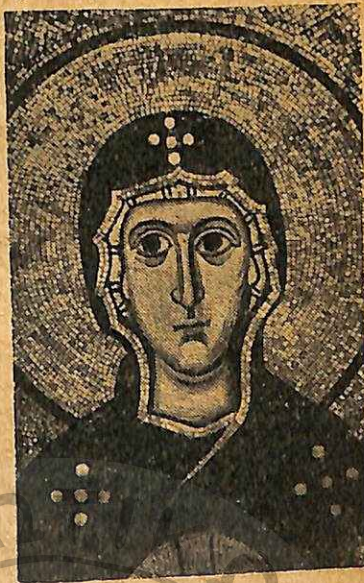
ταί. Ὑστερα τὸ μοναστήρι τοῦ Ὁσίου Λουκά δὲν εἶναι εὐκολο νὰ τὸ περιγράψῃ κανεὶς. Τὸ τοπίο δὲν ἔχει τὴ θεαματικότητα ποὺ περιβάλλει τόσοις χριστιανικοὺς τόπους στὴν Ἑλλάδα. Δὲν ἔχει τίποτε ἀπὸ τὴν ἀλλόκοτη ὁμορφιὰ τῶν κωνικῶν θράχων τῶν Μετεώρων οὔτε ἀπὸ τὸ καταπληκτικὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀπότομου θράχου ὅπου σκαρφαλώνει τὸ Μέγα Σπήλαιο, οὔτε ἀκόμη ἀπὸ τὸν γοτθικὸ ρωμαντισμὸ τοῦ Μυστρά. Τὸ τοπίο εἶναι ἔρημικὸ μὰ εὐγενικὸ, ἀπλωμένο μὰ ζεστό. Τὰ κτίσματα τὰ ἴδια παρουσιάζουν διαφορετικὸ πρόβλημα γιὰ κείνον ποὺ θὰ ζητήσῃ νὰ τὰ παραστήσῃ μὲ λόγια. Στὸ ἐσωτερικὸ ἰδίως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας βλέπει κανεὶς τὴ Βυζαντινὴ Τέχνη στὴν ἀρχαία της δόξα, νὰ συναρπάξῃ ὅχι μὲ τις κλασσικές γραμμὲς τοῦ νατουραλισμοῦ, μὰ μὲ τὴν μυστικὴ της ἐμβάθυνσι, μὲ τὴν σχεδὸν μεσεμερικὴ ἐπίδρασι τοῦ ρυθμοῦ καὶ τῆς λάμψης της, μὲ τὴν ὑπεράνθρωπη σοβαρότητα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀγίων ποὺ ἔγιναν κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀρχιτέκτων καὶ οἱ διακοσμηταὶ δὲν παραμέλησαν ἀπλούστερες ἀπαιτήσεις τῆς αἰσθητικῆς.

Στὶς ἀναλογίες καὶ στὴν ἐμφάνισι τοῦ διακόσμου ὑπάρχει μιὰ ἰσορροπία, ποὺ εἶναι κλασσικὴ στὴν ἀθάνατη ἑλληνικὴ παράδοσι. Τὸ ἀρχιτεκτονικὸ σχέδιο τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἶναι περίεργο. Ὁ Βυζαντινὸς ἀρχιτέκτων, ἀπὸ τὸν Θ' αἰῶνα καὶ ὕστερα, κρατᾷ τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ναοῦ ὅσο πιὸ ἀνοιχτὸ μπορεῖ καὶ ἀφίνει τὸ θόλον ὑψώνεται πᾶνω στὰ τόξα ποὺ πατᾶνε στοὺς τέσσερις κίονες ἢ στοὺς λεπτότατους στύλους, ποὺ αὐτοὶ καὶ μόνον σπᾶνε τὸν κενὸ χῶρο. Αὐτὸ τὸ σχέδιο ἔχει

ἡ Μικρὴ Ἐκκλησία τοῦ Ὁσίου Λουκά. Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ὅμως, ὅπως καὶ ἄλλες ἐκκλησίες τῆς ἴδιας περιόδου, ὅπως τοῦ Δαφνίου καὶ ὅπως ἡ Περίβλεπτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως ποὺ ἔχει καταστραφῇ πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἔχει στὸ ἐσωτερικὸ τέσσερις πελώριους στύλους ἀπὸ τοὺς ὁποίους ξεκινοῦν τὰ τόξα ποὺ ὑποστηρίζουν τὸν θόλον καὶ διαιροῦν τὸ ἐσωτερικὸ σὲ ἓνα κεντρικὸ χῶρο μὲ τὸ θόλον ἀπὸ πᾶνω καὶ γύρω τὰ πλάγια κλίτη. Σὲ ὅλες αὐτὲς τὶς ἐκκλησίες βλέπει κανεὶς τὸ χέρι ἑνὸς μεγάλου ἀρχιτέκτονα ποὺ τὸ ὄνομά του δὲν σώθηκε ὡς ἐμᾶς, καὶ ποὺ ἔμαθε τὴν τέχνην του στὰ σύνορα τῆς Ἀρμενίας, ὅπου θρίσκουμε ναοὺς μὲ περίπου ὅμοια σχέδια. Ἡ μεγαλύτερη ἀντοχὴ τῆς θάσεως ἐπέτρεπε νὰ γίνεταὶ ὁ θόλος μεγαλύτερος καὶ πλατύτερος ἀπὸ ὅ,τι τὸν συνηθισμένο τύπο, ἀπὸ αἰσθητικὴ ἀποψὶ ὅμως ἀπαιτοῦσε προσοχὴ στὴ διακόσμησι ὥστε νὰ ἀποφεύγεται ἡ ἐντύπωσι τῆς βαρύτητας. Τὸ δάπεδο εἶναι στρωμένο μὲ μάρμαρα ποὺ σχηματίζουν μεγάλα σχέδια. Οἱ στῦλοι εἶναι σκεπασμένοι μὲ μαρμάρινες πλάκες. Στὰ μεταξύ τους διαστήματα καὶ πᾶνω τους ὑπάρχουν ἔνθετα κοσμήματα. Στὰ ὑπερῶα, σπάνια σὲ μοναστηριακές ἐκκλησίες, ὑπάρχουν γλυπτὰ θωράκια. Οἱ κἀμαρές καὶ τὰ τόξα δείχνουν πιὸ μαλακά μὲ τὸ χρυσὸ καὶ τὰ μωσαϊκὰ σὲ διάφορα σχέδια. Ἀπὸ πᾶνω ὑπάρχουν τὰ μεγάλα εἰκονογράфика μωσαϊκὰ μὲ διάφορες σκηνές στὰ τόξα καὶ στὶς ἀψίδες τοῦ νάρθηκα καὶ μοναχικές μορφές σὲ ἄλλα μέρη. Ὁλο τὸ ἐσωτερικὸ φωτίζεται μὲ ἓνα γλυκὸ διαχυτὸ φῶς ποὺ μπαίνει ἀπὸ τὰ μάρμαρα καὶ τὰ ἀλάβαστρα τῶν

παραθύρων. Τὰ εἰκονογραφικὰ μωσαϊκὰ ἀνήκουν στὴν αὐστηρότερη ἱερατικὴ τεχνολογία ποὺ ἄρεσε στὸν Αὐτοκράτορα ποὺ τὰ παράγγειλε, τὸν αὐστηρὸ Βουλγαροκτόνο. Βρισκόταν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασι τῶν μοναχῶν τῆς Καππαδοκίας ποὺ ζῶ-

Ἡ Πλατυτέρα.

γράφιζαν στὶς παράξενες ἐκκλησίες, ποὺ λάβειναν στοὺς θράχους σκηνές καὶ μορφές τόσο ἔντονες ποὺ δὲν γνώριζαν συμβιβασμὸ μὲ τὴ ζωὴ, ἢ μὲ ὁποιαδήποτε αἰσθητικὴ χάρι. Οἱ καλλιτέχνες τῆς Αὐλῆς μετρίασαν κάπως τὴν ἀγριότητα τῶν μορφῶν, τὴν ὁποία ὥστόσο βλέπουμε σὲ ὅλα τὰ ἔργα τῶν ἀρχῶν τοῦ 11ου αἰῶνος—ὅπως στὸν μεγάλο Παντοκράτορα τοῦ θόλου τοῦ Δαφνίου καὶ σὲ ὅλη τῆς τῆς δόξας στὸν Ὁσίον Λουκά. Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ τίποτε ἀπὸ τὸ ἐγκόσμιο ποὺ ἀρχίζει νὰ ὑπηρετῇ στὰ μεταγενέστερα ἔργα

τοῦ Δαφνίου καὶ θριαμβεύει τὸν 14ο αἰῶνα, οὔτε ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὴν ποθεινὴ φαντασία πού συνηθίζεται στὸν 12ο αἰῶνα. Ὅλα εἶναι σοβαρά, ὅλα ἰσορροπημένα καὶ δεμένα μέσα στὴν ὕψηλὴ κλασσικὴ παράδοσι τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ ζωντανεμένα ἀπὸ ἕνα αἰσθημα αἰωνιότητος, μὲ κάποια τραχύτητα ἐκεῖ ὅπου χρησιμοποιοῦνταν κατώτεροι τεχνίτες, ἀσυναγώνιστα ὅμως στὶς μεγάλες συνθέσεις. Δὲν μπορούμε παρὰ νὰ ἐπαναλάβουμε τὰ λόγια τοῦ περιηγητοῦ τοῦ 17ου αἰῶνος Σέρ Τζώρτζ Οὐήλερ, ὅτι «πραγματικῶς εἶναι ἡ ὠραιότερη ἐκκλησία πού εἶδα στὴν Ἑλλάδα ὕστερα ἀπὸ τὴν Ἀγία Σοφία τῆς Κωνσταντινουπόλεως» εἶναι πολὺ παλὰ καὶ ἔχει πάθει ζημιὲς ἀπὸ τὸν σεισμό καὶ τὰ χρόνια».

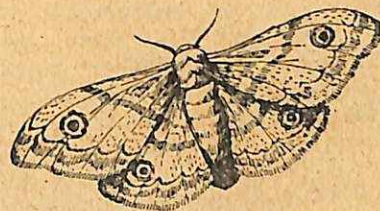
Ἡ μικρότερη ἐκκλησία δὲν ἔχει τόσο πλούσια διακόσμηση, παρὰ μόνο στὸ δάπεδο. Ἡ ὁμορφία τῆς θρίσκειται στὴ χάρι τῶν γραμμῶν τῆς, πού ἐνισχύεται μὲ τὴν ἀπόκλισι ἀπὸ τὸ καθιερωμένο σχέδιο, κάτι πού παρατηρεῖται σὲ ἀναριθμητὲς Βυζαντινὲς Ἐκκλησίες. Ἄν ὑπῆρχαν ποτὲ μωσαϊκά, ἐξαφανίστηκαν πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια. Κάποτε ὑπῆρχαν νωπογραφίες· σήμερα ὅμως οἱ τοῖχοι εἶναι ἀσπρισμένοι καὶ γυμνοί. Ὑστερα ἀπὸ τὴν Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἡ μικρὴ ξεκουράζει τὸν ταξιδιώτη καὶ γίνεται ὁ συνδετικὸς κρίκος μὲ τὰ γύρω κτίσματα.

Αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρο πού ἔκαμε στὸν κόσμον ὁ Λουκάς ὁ Στειρώτης. Μὲ τὴ ζωὴ του, μὲ τὶς στερήσεις καὶ τὴ μοναξιά του κέρδισε

γιὰ τὸν ἑαυτὸ του γιὰ πάντα μιὰ θέσι στὸν οὐρανόν. Ἴσως οἱ σύγχρονοι ὕλιστές νὰ τὸν ἀποκαλέσουν ἐγωϊστή. Δὲν θὰ εἶναι οἱ πρῶτοι πού θὰ καταδικάσουν αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του. Τὸ ἔκαναν πρὶν ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου, τὸ ἔκαναν οἱ Ἰσαυροὶ καὶ ὁ Νικηφόρος Φωκάς. Εἶναι ὅμως μιὰ ζωὴ τόσο ἀχρηστὴ ὅταν κερδίζει, ὅχι μόνο τὴν αἰώνια μακαριότητα γιὰ κείνον πού τὴν ἔζησε, ἀλλὰ καὶ τὸ θαυμασμό τῶν συγχρόνων του σὲ σημεῖο πού νὰ θελήσουν νὰ τὸν ἐκφράσουν μὲ ἕνα μεγάλο ἔργο τέχνης; Ἡ ζωὴ τοῦ Ὁσίου Λουκά δὲν πῆγε χαμένη. Ἡ προφητεία του δὲν πῆγε χαμένη. Οἱ ἐπερχόμενοι θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν εὐγνώμονες σ' αὐτὸν καὶ σὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα πού ἔφτιαξαν τὴν παράξενη σταδιοδρομία του, στὶς προφητικὲς του δυνάμεις, στὴ μανία του μὲ τὴν Κρήτη καὶ τοὺς πειρατὲς τῆς ἀκόμῃ πού ἔκαναν τὴν οἰκογένειά του νὰ ὑποφέρῃ καὶ νὰ γυρίζῃ ἀπὸ τόπο σὲ τόπο. Πραγματικὰ οἱ ἐπερχόμενοι θὰ ἔπρεπε νὰ ἦταν εὐγνώμονες στοὺς πειρατὲς αὐτοὺς καὶ στὴν πολιτικὴ τῶν Αὐτοκρατόρων πού τοὺς ἐπέτρεψε νὰ μποῦν στὶς Ἑλληνικὲς θάλασσες. Στὴ μάστιγα τῆς Εἰκονομαχίας ὀφείλουμε τίς καλύτερες εἰκόνες πού ἔχουμε στὴν Ἑλλάδα. Ὁ χρόνος ἐκδικεῖται τοὺς ἀσεβεῖς. Ἡ μήπως ἔδω ἦταν ἡ ἐκδίκησις τῆς Παναγίας, τῆς φρουροῦ τοῦ Βυζαντίου ἢ τοῦ Εὐαγγελιστῆ Λουκά τοῦ προστάτη Ἀγίου τῆς Τέχνης;

Ἔχω ἐλευθερία τῆς σκέψεως θὰ πῇ εἶμαι ἐλεύθερος νὰ λέω αὐτὸ πού σκέπτομαι.

Salvador de Madariaga

ΥΠΕΡΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

τὰ Ραντὰρ τῶν ζώων

Τοῦ

FRANK LANE

Φαντασθῆτε τὸν ἑαυτὸ σας στὴν ἐξοχή, μιὰ νύχτα κατασκότεινη χωρὶς φεγγάρι, χωρὶς ἄστρα, οὔτε κανένα ἄλλο φῶς πουθενά. Καὶ τότε ἀνάβει ἕνα μοναχικὸ κερί κάπου πεντακόσια μέτρα μακρὰ. Νομίζετε ὅτι μὲ τὸ φῶς τοῦ κεριοῦ αὐτοῦ καὶ μόνο θὰ μπορούσατε νὰ δῆτε καὶ νὰ πιάσετε, χωρὶς κανένα δισταγμό, ἕνα πακέτο τσιγάρα πού βρίσκεται κάτω; Δὲν θὰ μπορούσατε βέβαια. Καὶ ὅμως αὐτὸ τὸ φῶς καὶ μόνο χρειάζονται μερικὲς κουκουβάγιες γιὰ νὰ δοῦν καὶ ν' ἀρπάξουν ἕνα ποντικὸ πού τριγυρνᾷ στὴ γῆ.

Αὐτὸ ἀποδείχθηκε σὲ ἐργαστηριακὰ πειράματα πού ἔκαναν ὁ Λη Ρ. Ντάις καὶ οἱ βοηθοὶ του στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Μίτσιγκαν. Σὲ ἕνα σκοτεινὸ δωμάτιο μὲ φωτισμὸ 0,000.000.73 ἐνὸς κεριοῦ ἔβαλαν στὸ πάτωμα, πού ἦταν σκεπασμένο μὲ ἄμμο, ἕνα ψόφιο ποντικὸ καὶ ὕστερα ἄφησαν ἐλεύθερῃ μέσα στὸ δωμάτιο μιὰ κουκουβάγια. Ἐξετάζοντας ἀργότερα τὰ ἴχνη τῆς κουκουβάγιας

ἐπάνω στὴν ἄμμο, οἱ ἐρευνητὲς παρατήρησαν ὅτι εἶχε ἐπιτεθῇ κατ' εὐθείαν ἐπάνω, ἢ πάρα πολὺ κοντὰ στὸν ποντικόν.

Τὸ πείραμα ἐπαναλήφθηκε πολλές φορές μὲ κουκουβάγιες διαφόρων εἰδῶν. Ἀκόμῃ καὶ ὅταν ὁ φωτισμὸς ἐλαττώθηκε σὲ 0,000.000.15 ἐνὸς κεριοῦ (δηλαδὴ τὸ φῶς πού ἐκπέμπει ἕνα κερί ἀπὸ 800 μ. μακρὰ) μιὰ κουκουβάγια πού ζῇ σὲ πυκνὰ δάση μπορούσε νὰ βρῇ τὴ λεία τῆς. Τὰ πειράματα γίνονταν μὲ ψόφιους ποντικούς, ἀλλὰ οἱ κουκουβάγιες μποροῦν νὰ βροῦν τοὺς ζωντανούς πιὸ εὐκόλα.

Τὰ μάτια τῶν πουλιῶν εἶναι τὰ πιὸ δυνατό. Σὲ μερικὰ πουλιὰ τὰ δύο τοὺς μάτια ζυγίζουν διπλάσια ἀπὸ τὸ βάρος τοῦ μυαλοῦ τους. Γεράκια καὶ κουκουβάγιες μὲ σώματα πού εἶναι ἕνα μικρὸ κλάσμα τοῦ σώματος τοῦ ἀνθρώπου, ἔχουν βολβοὺς ματιῶν τόσο μεγάλους, ὅσο εἶναι οἱ βολβοὶ τῶν ἀνθρώπων ματιῶν. Καὶ δὲν εἶναι μόνο αὐτό. Ἡ ἐξαίρεση δὲν εἶναι ὅρασι τῶν πουλιῶν

συνοδεύεται από ένα λεπτότατο συνδυασμό με το μυϊκό και το νευρικό τους σύστημα. Δεν υπάρχει το χρονικό διάστημα μεταξύ της όρασεως και της αντιδράσεως, που παρεμποδίζει την κίνηση στον άνθρωπο.

Το γεγονός αυτό εξηγεί γιατί μερικά πουλιά μπορούν και ξεφεύγουν το θόλι ακόμα και αν πυροβολήσουμε από αρκετά κοντά. Ο Φίλιπ Γκόρς, ένας φυσιοδίφης της Βικτωριανής εποχής, περιγράφει ένα κινήγι κολύμβων του Μεξικού ως εξής :

«Στην παραμικρή υποπτη κίνηση θουτούν με την ταχύτητα του νοῦ. Το μάτι τους είναι τόσο αγρυπνο και η κίνησή τους τόσο γρήγορη, ώστε συνήθως ο πυροβολισμός πηγαίνει χαμένος. Είναι συνηθισμένη η έκφρασι πού λέει ότι μερικά πουλιά πετούν «σάν άστραπές». Ένώ είχα τὰ καλύτερα όπλα δέν μπόρεσα νά χτυπήσω ένα από τὰ πουλιά αυτά, παρά μόνο όταν κρύφτηκε πίσω από πυκνούς και ύψηλους θάμνους. Από κεί μπορούσα νά χτυπήσω άθέατος, και τότε δέν δυσκολεύτηκε νά επιτύχω. Απ' αυτό κατάλαβα πώς τὸ τρομερό μάτι τῶν πουλιῶν αὐτῶν βλέπει και φοβάται τὴν ανεπαίσθητη μὰ ξαφνική κίνηση τῆς σκανδάλης».

Τὸ νά ξεφύγει ένα πουλί από τὸ χτύπημα ἑνὸς κυνηγετικοῦ όπλου παλαιοῦ τύπου, δέν εἶναι τὸ ἴδιο, όπως νά ξεφύγει τὸ θόλι ἑνὸς μοντέρνου τουφεκιῦ. Υπάρχουν δ-

μως πουλιά πού τὸ μάτι τους εἶναι τόσο γρήγορο, ὥστε ξεφεύγουν και τὰ πιὸ σύγχρονα όπλα. Ένας πεπειραμένος όρνιθόλογος, ὁ Οὐίλλιαμ Ντόουζον, κρύφτηκε κάποτε και χτύπησε ἑπτὰ φορές ένα πουλί σὲ μιά λιμνούλα, με ένα επαναληπτικό όπλο Οὐίντσεστερ. Τὸ πουλί τὸν ξεγέλασε και τὶς ἑπτὰ φορές με τὶς γρήγορες θουτιές του. Μπορεῖ, θέβαια, μερικές από τὶς σφαῖρες νά εἶχαν άστοχήσει, μὰ ἔχει πολλές φορές άποδειχθῇ ἡ ικανότητα ὠριαμένων πουλιῶν νά ξεφεύγουν βλέποντας τὴ λάμψι τοῦ πυροβολισμοῦ.

Εἶναι πολὺ γνωστὸ ὅτι αρκετὰ εἶδη νυχτερίδας μποροῦν νά άποφεύγουν εμπόδια στοῦ πέταγμα τους, χρησιμοποιώντας ένα εἶδος ακουστικοῦ ραντάρ. Οἱ νυχτερίδες, δηλαδή, θγάζουν πολλοὺς ὀξεῖς τριγμούς πού χτυποῦν στὰ διάφορα εμπόδια, αντανακλώνται και συλλαμβάνονται από τὰ μεγάλα «μικροφωνικά» αὐτιά τους.

Ένα παράδειγμα, πού διηγείται ὁ Γ. Χάντσον, δείχνει πολὺ ζωηρὰ πόσο αποτελεσματικό εἶναι τὸ ραντάρ και πόσο θαυμαστά ανταποκρίνεται ἡ νυχτερίδα σ' αὐτό. Ένα θράδυ ὁ Χάντσον περπατοῦσε στὴν έξοχή, όταν δυὸ νυχτερίδες άρχισαν νά κάνουν κύκλους γύρω του και νά πέφτουν πότε - πότε επάνω στοῦ κεφάλι του. Για νά τὶς σταματήσει ὁ Χάντσον σήκωσε τὸ μπαστούνι του και άρχισε νά τὸ κινῇ επάνω απ' τὸ κεφάλι του κυκλικά και τόσο γρήγορα, ὥστε σχημάτισε ένα ρεῦμα άέρος. Οἱ νυχτερίδες ὅμως εξακολούθησαν νά ἔρχονται. Ἡ πρώτη ἔκανε μιά γρήγορη άναγνώρισι, προχώρησε μέσα από τὸν κύκλο πού διέγραφε ταχύτατα τὸ μπαστούνι, χτύπησε

στοῦ κεφάλι τοῦ Χάντσον και ἔφυγε σῶα.

Ο Χάντσον στὴν περιγραφή του λέει : «Δέν μποροῦσα νά πιστέψω τὰ ἴδια μου τὰ μάτια και νόμισα πὼς ἡ νυχτερίδα εἶχε ξεφύγει τὸ χτύπημα από απλή τύχη και ὅτι αν δοκίμαζα δεύτερη φορά θά τὴν σκότωνα ασφαλῶς. Δέν τὸ ἤθελα, μὰ τὸ πείραμα ἦταν πολὺ σημαντικό και δέν ἔπρεπε νά μοῦ μείνι άμφιβολία. Έτσι ξανάρχισα νά γυρίζω τὸ μπαστούνι πάνω απ' τὸ κεφάλι μου και σὲ λίγο ἦρθε ἡ δεύτερη νυχτερίδα και, σαν τὴν πρώτη, χτύπησε στοῦ κεφάλι μου και ἔφυγε σῶα με τὴ μεγαλύτερη ευκολία!».

☆

Τὸ μονοπάλιο, ὅμως, τῶν υπεραισθήσεων στὴ φύσι δέν τὸ ἔχουν μόνο τὰ πουλιά και οἱ νυχτερίδες. Οἱ κροταλίες και οἱ θόες τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν στοῦ κεφάλι τους μικρὰ αἰσθητήρια κοιλώματα και γιὰ πολλὰ χρόνια οἱ εἰδικοί δέν ἤξεραν ποιὰ ἦταν ἡ λειτουργία τους. Δύο Ἀμερικανοὶ ἐπιστήμονες, ὁ Γ. Νόμπλ και ὁ Α. Σμίτ, άποφάσισαν νά διαλύσουν τὸ μυστήριο.

Σκέφθηκαν ὅτι τὰ κοιλώματα αὐτὰ ἦσαν ένα εἶδος βιολογικοῦ θερμομέτρου, πού βοηθοῦσε τὰ φίδια νά βροῦν τὴ λεία τους συλλαμβάνοντας τὴ θερμότητα πού ἐξέπεμπε τὸ σῶμα από κάποια άπόστασι. Για νά δοκιμάσουν τὴν ὑπόθεσι αὐτήν, οἱ δύο ἐπιστήμοντες πῆραν δυὸ ηλεκτρικοὺς λαμπτήρες τῶν 25 ῥάττι, τὸν ένα ζεσταμένο και τὸν άλλο κρύο, και τοὺς σκέπασαν με ένα ὕφασμα γιὰ νά μὴν ξεχωρίζουν από τίποτα άλλο, ἐκτὸς από τὴ θερμότητα. Για νά μετροῦν, μάλιστα, τὴ θερμότητα χρησιμοποίησαν ἑ-

να θερμομετρο ἐξαιρετικῆς ακριβείας. Ὑστερα ἔβαλαν τὶς δύο λάμπες μπροστὰ στοῦ φίδι, με τὸ ὁποῖο θά πειραματίζονταν.

Τὰ περισσότερα φίδια ὠρμούσαν στὴ ζεστὴ λάμπα όταν ἦταν κάπου 0,25 μ. μακριὰ και ἄλλα όταν ἦταν σὲ άπόστασι 0,35 μ. και μακρύτερα. Σὲ άπόστασι 0,25 μ. ἡ διαφορὰ ανάμεσα στοῦν ζεστό και τὸν κρύο λαμπτήρα ἦταν μόνο 2)10 ἑνὸς βαθμοῦ Κελσίου. Πολὺ συχνὰ τὰ φίδια μποροῦσαν νά διακρίνουν τὴ διαφορὰ θερμοκρασίας σὲ άπόστασι πού τὰ εὐαίσθητα θερμομετρα δέν τὴν σημείωναν καθόλου.

Οἱ ἐρευνητές πῆραν πολλές προφυλάξεις ὥστε νά εἶναι θέβαισι ὅτι κανένα άλλο αἰσθητήριο ὄργανο δέν βοηθοῦσε τὰ φίδια. Γι' αὐτὸ ἔδεναν τὰ μάτια τῶν φιδιῶν σφιχτὰ και ἔκλειναν τὰ ρουθούνια τους. Μόνον ὅμως όταν σκέπασαν τὰ εὐαίσθητα κοιλώματα τοῦ κεφαλιοῦ τὰ φίδια δέν μπόρεσαν νά ξεχωρίσουν τὸν θερμὸ από τὸν κρύο λαμπτήρα.

Τὰ πειράματα προχώρησαν τότε σὲ άλλο στάδιο. Ἄν τὰ φίδια μποροῦν νά ανακαλύψουν τὴ λεία τους από τὴ θερμότητα πού ἐκπέμπει τὸ σῶμα τους, αὐτὸ σημαίνει ὅτι μποροῦν νά διακρίνουν και τὴν πιὸ μικρὴ άνοδο τῆς θερμοκρασίας τοῦ άέρα πού προκαλεῖται από τὸ σῶμα τῆς λείας. Έτσι παρατηρήθηκε ὅτι ένας ποντικός προκαλεῖ άνοδο τῆς θερμοκρασίας τοῦ άέρα σὲ άπόστασι 0,20 μ. από τὸ σῶμα του κα-

τά 1)10 ενός βαθμού Κελσίου.

Τὰ πειράματα επαναλήφθηκαν, αλλά αυτή τη φορά χρησιμοποιήθηκε ένας ποντικός που μόλις είχε σκοτωθῇ, ἀντὶ τοῦ θερμοῦ λαμπτήρα καὶ ἕνας παγωμένος ψόφιος ποντικός ἀντὶ τοῦ κρύου λαμπτήρα. Τὰ φῖδια ἦσαν πάλι με δεμένα μάτια κ.λ.π. γιὰ νὰ παρατηρηθῇ μόνον ἡ λειτουργία τῶν κοιλωμάτων.

Καὶ πάλι τὰ φῖδια προτίμησαν

τὸν θερμὸ ποντικὸ, ἐνῶ τὸ μόνον σημεῖο πού πρόδινε τὴν παρουσία του ἦταν ἡ θερμοκρασία, μεγαλύτερη κατὰ 1)10 ενός βαθμοῦ Κελσίου σὲ ἀπόστασι 0,20 μ.

☆

Ὅσο καὶ ἂν φαίνεται παράξενο, ἡ ἐξαιρετικὴ εὐαισθησία σὲ παραμικρὲς μεταβολὲς τῆς θερμοκρασίας παρατηρεῖται, σὲ μεγαλύτερο ἀκόμη βαθμὸ, σὲ μερικὰ ψάρια. Ὁ Χέρμπερτ Μπούλλ, Ἀγγλος ἰχθυολόγος, ἔβαλε διάφορα ψάρια χωριστὰ σὲ γυάλες καὶ τὰ γύμνασε νὰ συνδυάζουν τὴν τροφή τους με μικρὴ ἀνύψωσι τῆς θερμοκρασίας τοῦ νεροῦ. Ἔτσι με μιά παραμικρὴ ἀνύψωσι τῆς θερμοκρασίας, τὸ ψάρι κολυμποῦσε στὸ σημεῖο ὅπου τοῦ ἔδιναν συνήθως τροφή, ἀκόμη καὶ ἂν δὲν ἔβρισκε ἐκεῖ τὴν ἀνταμοιβή του.

Στὰ πειράματα αὐτὰ ὁ Χέρ-

μπερτ Μπούλλ σιγά-σιγά ἐλάττω-νε τὴ διαφορὰ τῆς θερμοκρασίας καὶ ἀνακάλυψε ὅτι ὀρισμένα ψάρια μποροῦσαν νὰ διακρίνουν ἀνοδο θερμοκρασίας ἔστω καὶ μόνο κατὰ 3)100 ενός βαθμοῦ Κελσίου.

Ὁ Χέρμπερτ Μπούλλ ἀπέδειξε ἐπίσης ὅτι τὰ ψάρια ἔχουν ἐξαιρετικὴ εὐαισθησία καὶ στὲς χημικὲς μεταβολὲς τοῦ νεροῦ. Καὶ στὴν περίπτωσι αὐτὴ χρησιμοποιή-σε τὴν ἴδια μέθοδο. Ἔβαλε τὰ ψάρια σὲ μιά γυάλα, ὅπου ὑπῆρχε θαλάσσιο νερό. Λίγο πρὶν τὰ ταΐση, ἔβαλε μέσα στὴ γυάλα λίγο γλυκὸ νερό. Καὶ τὰ ψάρια ἔμαθαν ὅτι ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἐσήμαινε φαί.

Παρατηρήθηκε ἐπίσης ὅτι διάφορα ψάρια μποροῦσαν νὰ μάθουν νὰ ἀντιδρῶν καὶ ὅταν ἄλλαζε ἡ σύστασι τοῦ νεροῦ σὲ ἀλάτι σὲ ἀναλογία 1 πρὸς 5.000.

Στὰ πλευρὰ ὅλων σχεδὸν τῶν ψαριῶν ὑπάρχει μιά «ἐγκάρσια γραμμὴ», πού ἀποτελεῖται ἀπὸ μιά σειρά εὐαίσθητα κύτταρα. Τὰ κύτταρα αὐτὰ εἶναι τόσο εὐαίσθητα στὴν πίεσι τοῦ νεροῦ ὥστε καὶ ἡ παραμικρὴ ἀλλαγὴ σημειώ-νεται αὐτόματα. Ἡ ἐγκάρσια αὐτὴ γραμμὴ, σὰν τὸ ραντάρ τῆς νυχτερίδας, βοηθεῖ τὸ ψάρι νὰ καταλαβαίνει τὰ ἐμπόδια πού θρῖ-σκεῖ στὸ δρόμο του. Ἐκτελεῖ φαίνεται τίς λειτουργίες τῆς ἀφῆς, τῆς γεύσης, τῆς ἀκοῆς καὶ ἴσως καὶ τῆς ὁσφρήσεως.

☆

Τὰ ἔντομα δὲν ἔχουν εὐαίσθη-τα κύτταρα, ἀλλὰ κεραεῖς διαφό-ρων εἰδῶν πού φαίνεται νὰ ἐκτε-λοῦν παρόμοιες λειτουργίες. Ὁ-ρισμένα μικρὰ ἔντομα, σὰν τὸ σκῶρο, ἔχουν κεραεῖς τόσο εὐαί-σθητες ὥστε προκαλοῦν ἀπὸ και-ρὸ τὸν θαυμασμό τῶν ἔντομολό-γων. Τὴν ἐποχὴ τοῦ ζευγαρώμα-

τος, τὸ θηλυκὸ στέλνει κλήσεις σὲ ὅλα τὰ ἀρσενικά τῆς περιο-χῆς. Αὐτὸ γίνεται με τὴ βοήθεια τοῦ ὄργανου τῆς ὁσφρήσεως. Ἡ μύτη τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ ἀντιληφθῇ 3)100.000.000 ενός κόκκου μόσχου, ὅταν ὅμως τὸ ἔντομο *Saturnia pavonia* ζευγαρώνε-ται, κανένας ἄνθρωπος δὲν μπο-ρεῖ νὰ καταλάβῃ οὔτε τὴν ἐλά-χιστη μυρωδιά. Καὶ ὅμως οἱ ἀρ-σενικοὶ σκῶροι ξεσηκώνονται ἀ-πὸ μακρὰ: ἡ ὁσφρήσι τους ἐ-ρεθίζεται ἀπὸ ἀπόστασι 800 μέ-τρων.

Ἕνας Ἀμερικανὸς ἔντομολό-γος, ὁ Κ. Ρίλεϋ, ἔβαλε μιά θηλυ-κὴ πεταλούδα μεταξοσκώληκα σ' ἕνα κλουβὶ στὸν κῆπο καὶ ὅ-στερα ἄφησε ἐλεύθερο κάπου δυὸ χιλιόμετρα μακριὰ ἕνα ἀρσενικὸ με μεταξωτὴ κλωστή δεμένη γύ-ρω στὸ σῶμα του γιὰ νὰ μπορῇ νὰ τὸν ἀναγνωρίσῃ. Τὸ ἄλλο πρωὶ βρῆκε τὴν πεταλούδα με τὴ με-ταξωτὴ κλωστή μέσα στὸ κλουβὶ τῆς θηλυκίδας.

☆

Ἀπὸ τὰ θηλαστικὰ τὴν δεύτε-ρη ὁσφρήσι ἔχουν οἱ σκύλοι. Πρα-γματικὰ ὁ σκύλος εἶναι πρὸ πάν-των «ὁσφρητικὸς» ζῶο. Ἡ ἀκοή του ἔρχεται δευτέρη καὶ ἡ ὄρασι τελευταία.

Ἕνας σοφὸς ἐπιστήμων τῆς Βι-κτωριανῆς ἐποχῆς, ὁ Γ. Ρόμανς, εἶχε ἕνα σκύλο ράτσας σέττερ με μιά μύτη... σὰν ξυράφι. Ὁ Ρό-μιας ἀποφάσισε νὰ τὴν δοκιμά-σῃ. Πῆρε ἕνδεκα ἀνθρώπους καὶ τοὺς ἔβαλε νὰ περπατοῦν ὁ ἕνας

πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο. Ὁ ἴδιος πῆ-γαινε πρώτος. Καθέννας πρόσεχε νὰ πατᾷ τὸ πόδι του ἀκριβῶς στὸ χνάρι τοῦ ποδιοῦ τοῦ προηγουμέ-νου.

Ἀφοῦ περπάτησαν κάπου ἑκα-τὸ μέτρα ὁ Ρόμανς ἔστριψε δεξιὰ καὶ πέντε ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὸν ἀκολούθησαν. Οἱ ὑπόλοιποι ἔστρι-ψαν ἀριστερά. Οἱ δύο ὁμάδες ἐ-ξακολούθησαν νὰ περπατοῦν ἀρ-κετὰ καὶ ὕστερα κρύφτηκαν. Ἐ-

βαλαν ὕστερα τὸ σκύλο στὸ δρό-μο πού εἶχαν ἀκολουθήσει ἀρχι-κά καὶ οἱ ἕνδεκα καὶ ὁ σκύλος βρῆκε τὸν κύριό του χωρὶς δυ-σκολία.

Ὅλοι φαντάζονταν ὅτι ὁ σκύ-λος θὰ ἀκολουθοῦσε μόνο τὴ μυ-ρωδιά τοῦ Ρόμανς ἢ τοῦ ἐπιστά-τη πού τὸν ἤξερε. «Καὶ ὅμως με βρῆκε, λέει ὁ Ρόμανς, ἂν καὶ στὰ ἴχνη τῶν ποδιῶν μου εἶχαν πατή-σει ἄλλοι ἕνδεκα στὴν ἀρχὴ καὶ ἄλλοι πέντε κατόπιν. Ὁ ἐπιστά-της ἦταν στὸ τέλος καὶ θὰ μπο-ροῦσε ὁ σκύλος νὰ ἀκολουθήσῃ μερικὸν, σὰν πιδ γνωστό. Κι' ὅ-μως τίποτα δὲν μπερδεψε τὸ σκύ-λο νὰ βρῇ αὐτὸ πού ἤθελε».

(Ἀπὸ τὸ «Squiggly» Λονδίνου)

— Μπορεῖτε δις Τζῶνς, ρωτᾷ ὁ καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς, νὰ μᾶς πῆτε τί συμβαίνει ὅταν τὸ σῶμα θρῖσκεται στὸ νερό;
— Βεβαίως, κ. καθηγητά. Ἐκεῖνη τὴν ὥρα χτυπᾷ τὸ τηλέφωνο.
Bennet Cerf

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΠΕΘΑΙΝΕΙ!

Διήγημα

Της

HONOR TRACT

Ο πατέρας άρχισε να πεθαίνει ένα γκριζο, υγρό απόγευμα του Δεκεμβρίου του 1947. Είχε άρχισει να μάς άπειλῇ με τὸν θάνατό του από τότε πού ἡ νίκη τοῦ ἐργατικοῦ Κόμματος ἔθεσε τέρμα σὲ ὅσα ἔκαναν τὴ ζωὴ ἄξια νὰ τὴ ζῇ κανεῖς. Τουλάχιστον ἔτσι ἐδήγησε σὲ ἕνα γράμμα πού γύρισε ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας. Ὡστόσο γιὰ ὠρισμένους λόγους τὸ σχέδιο δὲν ὀρίμασε ἀμέσως. Τὴν ἄνοιξι τοῦ 1946 μάλιστα ἔκαμε τὴν σκέψι νὰ τὸ ἐγκαταλείψῃ ἐντελῶς. Ἐκείνη τὴν ἐποχὴ εἶχε πάρει ἕνα καλὸ χρηματικὸ βραβεῖο γιὰ τὴν λύσι ἑνὸς σταυρολέξου καὶ ἔβλεπε τὸ μέλλον γεμάτο ὑποσχέσεις. Ὑστερα ὅμως, μετὰ τὸ ἕνα καὶ μετὰ τὸ ἄλλο, μετὰ τὶς δυσκολίες τοῦ σημερινοῦ κόσμου, ὅπου δὲν βρίσκεις φακέλλους, δὲν βρίσκεις πέννες καὶ μελάνι, μετὰ τὴν ἀκαταστασία πού ὑπάρχει στὰ ταχυδρομεῖα ὑπὸ τὸ σοσιαλιστικὸν καθεστὼς καὶ — ὅπως ἔλεγε — μετὰ τὴν ἐλλάττωσι τῶν δυναμῶν του, γρήγορα πείσθηκε ὅτι ἡ μικρὴ ἐκείνη ἐπιτυχία του μετὰ τὸ σταυρολέξο δὲν ἦταν παρὰ μιά πε-

ραστικὴ ἀναλαμπή.

Ξαναγύρισε λοιπὸν στὸ παλιὸ σχέδιο—νὰ πεθάνῃ—καὶ ἄρχισε νὰ τὸ ἐπεξεργάζεται ἐντατικά, ὅταν κάποια στιγμή ἦρθε μιά καινούργια διακοπή. Μιά παληὰ του φίλη, σύντροφος τῶν νεανικῶν του ταξιδιῶν, πού τὴν ἔλεγε πάντα Ἐντιγκα, ἦρθε στὴν Ἀγγλία καὶ τοῦ τηλεφώνησε. Ὅλη τὴν ἡμέρα ὁ πατέρας ἦταν κακόκεφος καὶ σερνόταν ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ. Ξαφνικά ὅμως ζωντάνεψε. Ἐτρεξε στὸ δωμάτιό του καὶ ἄρχισε μετὰ κέφι νὰ διαλέγῃ καπέλλα, πουκάμισα καὶ γραβάτες καὶ νὰ φωνάζῃ στὴ μητέρα νὰ τὸν βοηθήσῃ. Σὲ λίγο ἦταν ἑτοιμος γιὰ τὸ Λονδίνο μετὰ τὰ καλά του ροῦχα καὶ τὸ καπέλλάκι του, πού τὸ φοροῦσε μετὰ κέφι λίγο στραβά. Καὶ ἐδῶ ὅμως κάτι δὲν πῆγε πολὺ καλά, ἂν καὶ ποτὲ δὲν ἀνακαλύψαμε τί ἄκριθῶς ἦταν αὐτό. Ἰσως ἦ Ἐντιγκα νὰ εἶχε ἀλλάξῃ στὸ χειρότερο ὕστερα ἀπὸ δεκαπέντε χρόνια. Ὅποια ὅμως καὶ ἂν ἦταν ἡ αἰτία, μάς ἦρθε τὴν ἄλλη μέρα μετὰ τὸ καπέλλο ὥς τ' αὐτιά, ὅπως γινόταν πάντα ὅταν ἡ ζωὴ τὸν ἀπογοήτευε. Ἐκεῖνο τὸ βρά-

δυ στὸ τραπέζι ἀνακοίνωσε στὴ μητέρα ὅτι δὲν ἐπρόκειτο νὰ ζήσει.

Ἡ ἡμέρα πού ὁ πατέρας εἶχε τὴν πρώτη του προσβολὴ ἦταν ἐξαιρετικὰ κατάλληλη γι' αὐτό. Μελαγχολικὴ ομίχλη εἶχε σκεπάσει τὴν κοιλάδα καὶ τὰ τελευταῖα φθινοπωρινὰ λουλούδια ἔγερναν λυπημένα τὰ κεφαλάκια τους. Τὸ ἠλεκτρικὸ εἶχε κοπῇ ἀπὸ τὸ πρωῒ καὶ τὰ κάρθουνα πού εἶχαμε παραγγίλει δὲν εἶχαν φθάσει ἀκόμα. Ἔτσι προσπαθοῦσαμε νὰ ζεστάνουμε τὸ σπῆτι μετὰ κάτι ὀρεμένα κούτσουρα. Ἡ ἐφημερίδα πού συνήθως διασκέδαζε τὸν πατέρα μετὰ τὰ σκάνδαλα καὶ τὰ ἐγκλήματα δὲν εἶχε ἔρθει.

Κατὰ τὶς τέσσερις βόγγηξε δυνατά, ἔβαλε τὸ χέρι στὴν καρδιά καὶ ἔκλεισε τὰ μάτια.

Ὁ πατέρας—σὰν τὸν πατέρα του καὶ τὸν παπποῦ του—ἦταν γιατρός. Ἀνάμεσα στὸ κυνήγι καὶ στὸ ψάρεμα, στὴν ἀλληλογραφία του μετὰ τοὺς ἀρχισυντάκτες τῶν ἐφημερίδων καὶ στίς ἐκδρομὲς του, ἔβρισκε καιρὸ νὰ ἀσχολῇται λιγάκι καὶ μετὰ τὴν ἱατρικὴ. Στὸ σπῆτι δὲν εἶχαμε καλέσει ποτὲ γιατρό, πρῶτον γιατί ὁ πατέρας νόμιζε ὅτι μποροῦσε νὰ τὰ καταφέρῃ μετὰ τὰ μικροπράγματα πού παρουσιάζονταν καὶ δεύτερον γιατί ἐμεῖς, τὰ παιδιά, δὲν εἶχαμε καὶ μεγάλη ἐμπιστοσύνη στὴν ἱατρικὴ. Τώρα ὅμως, ἀκούγοντας τὸν πατέρα νὰ βογγᾷ ἔτσι, ἡ μητέρα μου μοῦ εἶπε νὰ φωνάξω τὸν γιατρό τοῦ χωριοῦ. Μόλις τὸ ἀκούσε αὐτὸ ὁ πατέρας ζωντάνεψε καὶ μοῦ ἀπαγόρευσε νὰ ὑπακούσω σ' αὐτὴ τὴ γυναικεῖα ἀνοησία.

— Ἀλλωστε ὥς τὶς ἑπτὰ θὰ ἔχω πεθάνει, εἶπε.

Τὸν καταφέραμε μετὰ δυσκολία νὰ πῇ λίγο κονιάκ. Ὑστερα τὸν ξαπλώσαμε ἄνετα στὸ ντιβάνι καὶ τὸν ἀφήσαμε μόνον νὰ ἐξετάσῃ τὸν ἑαυτὸ του, μετὰ τὸ στηθοσκόπιο καὶ νὰ θρίξῃ μέσα ἀπὸ τὰ δόντια του. Ἡ μαμὰ τηλεγράφησε στ' ἀδελφία μου: Ἐλάτε ἀμέσως, ὁ πατέρας πεθαίνει.

Ὅταν σκοτεινίασε, ἄρχισαν σιγά-σιγά νὰ καταφθάνουν ἕνας ἕνας. Πρῶτος ὁ Ἐντουαρντ, ὕστερα ὁ Τσάρλς, ὁ Φρέντερικ, οἱ δίδυμοι, ἔπειτα ὁ Μπέρτυ καὶ τέλος ὁ Πῶλ. Ὁ πατέρας ἦταν ἕνας μεγαλοκαμωμένος ὁμορφάνθρωπος καὶ οἱ γιοῦ τοῦ τοῦτο ἔμοιαζαν. Ἔτσι τὸ σπῆτι ἔμοιαζε γεμάτο γίγαντες. Σκουντουφλοῦσαν ὁ ἕνας ἐπάνω στὸν ἄλλον στὴ σκάλα καὶ στοὺς διαδρόμους καὶ μιλοῦσαν μεταξὺ τους ψιθυριστὰ καὶ ἀνήσυχά.

Πρωῒ-πρωῒ τὴν ἄλλη μέρα ἄστραψε καὶ θρόνησε. Ἦταν ὁ πατέρας πού φώναζε γιατί δὲν πού πήγαινε κανεῖς ἕνα φλιτζάνι τσάι. Ἦταν ὁ πατέρας πού εἶχε βγάλει τὴ νύχτα παλαίοντας σκληρὰ μετὰ τὸ θάνατο. Ἡ μητέρα ἔτρεξε στὴ κουζίνα. Ὁ πατέρας ἔφαγε ἕνα θαυμάσιο πρωῒνὸ καὶ μᾶς φώναξε ὅλους γύρω του γιὰ νὰ ἀκούσουμε τὶς τελευταῖες του ἐυθελήσεις καὶ νὰ πάρουμε τὴν εὐχή του. Ὑστερα ξανάρχισε τὸν ἀγῶνα του. Ἐπειτα ἀπὸ μιά ἐβδομάδα τὰ παιδιά πῆραν πάλι τὸ βαλίστακι τους καὶ ἔφυγαν γκρινιάζοντας πού ζωδεύτηκαν ἄδικα.

★

Τὸ σπῆτι ὅπου μέναμε εἶχε χτιστὴ πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια. Ὁ πατέρας εἶχε τέσσερα ἄλλα σπῆτια, ὅπου δὲν κατοικοῦσε κανεῖς μα ξαφνικά εἶχε νοιώσει τὴ διάθεσι νὰ κἀνῃ μιά καινούργια ἀρ-

χή. Για να μεγαλώσει τις διαμαρτυρίες της μητέρας που ήταν πολύ δλιγαρκής, είχε προσπαθήσει να κάνει οικονομίες στα έξοδα του σπιτιού. Και έτσι το χειμώνα ή βροχή και το χιόνι ξμπαιναν από τη στέγη, και σχηματίζαν λιμνοϋλες στο πάτωμα της σοφίτας. Οί θρύσες μας δεν έτρεχαν ποτέ όλες. Πάντα κάποια ήταν χαλασμένη. Σ' όλο το σπίτι καμμιά πόρτα δεν έκλεινε εύκολα και μιὰ φορά το χρόνο έπρεπε να πέσει κάποιο ταβάνι. Αιτά, όσο και αν επαναλαμβανονταν τακτικά, προκαλούσαν πάντα την ίδια έκπληξι στον πατέρα.

— Αυτό το σπίτι είναι στοιχειωμένο! φώναζε.

Το μόνο ευχάριστο και άνετο δωμάτιο ήταν το καθημερινό σαλόνι. Αποφασίσαμε λοιπόν να εγκαταστήσουμε εκεί τον άρρωστο για να περάσει καλά τις τελευταίες του μέρες.

— Μην ανησυχήτε, μην κουράζεστε. Γιατί τόση φασαρία; Μας είπε θλιμμένος όταν μας είδε να φέρνουμε το κρεβάτι του και να το στήνουμε κοντά στο τζάκι. Είναι ζήτημα ωρών πιά.

Η μητέρα όμως δεν θα συγχωρούσε ποτέ τον έαυτό της αν δεν έκανε ό,τι περνούσε απ' το χέρι της.

Το άλλο πρωί ο πατέρας ήταν ακόμη κοντά μας, αλλά είχε πάψει να τρώει. Από τη στιγμή εκείνη, πραγματικά δεν ξανάφαγε ποτέ. Έπαιρνε άφθονη τροφή μα δεν την έτρωγε απλώς την «κατέβαζε».

— Χτύπησέ μου δυο-τρία αυγά με κονιάκ, σε παρακαλώ. Μπορεί να καταφέρω να κατεβάσω καμμιά κουταλιά.

Καθώς περνούσε ο καιρός,

μιὰ πολύ σταθερή και καθαρή γραμμή χαραχτηκε ανάμεσα σε κείνα που μπορούσε και σε κείνα που δεν μπορούσε να «κατεβάσει» ο πατέρας. Τα αυγά, οί κρέμες, το βούτυρο, τα μπιφτέκια, το κυνήγι, τα πουλερικά, οί σολωμοί, οί άστακοί και το κονιάκ ήταν ευπρόσδεκτα. Χάναμε όμως άδικα τον καιρό μας αν προσπαθούσαμε να το δώσουμε κάτι απ' αυτά που τρώγαμε έμεις.

Σε μένα είχαν αναθέσει να αγοράζω τα νόστιμα και έκλεκτά πράγματά για τον πατέρα. Μένουμε στην έξοχή, ανάμεσα σε τίμιους και άπλους ανθρώπους. Δεν υπήρχε λοιπόν περιπτώσεις μαύρης αγοράς. Τουλάχιστον ό όρος μαύρη αγορά δεν ήταν δυνατόν να χρησιμοποιηθή. Οί χωρικοί δεν μας πουλούσαν ποτέ πουλερικά ή αυγά. Μόνο έλεγαν πως «νόμιζαν ότι ήξεραν που θα μπορούσαμε να βρούμε», αν και θα κόστιζαν λίγο παραπάνω.

Ο πατέρας έφθασε γρήγορα στο συμπέρασμα ότι ή μητέρα τα έκανε γυαλιά-καρφιά στα οικονομικά μας. Ήταν καταπληκτικό, έλεγε, πως όλες οί γυναίκες χάνουν το μυαλό τους μόλις ό άντρας τους δεν μπορεί πιά να τις επιβλέπει. Αμέσως λοιπόν κατέστρωσε σχέδια οικονομίας. Θα κόβαμε το τηλέφωνο, δεν θα αγοράζαμε κανένα ποτό εκτός αν χρειαζόταν ως φάρμακο και δεν θα παραγγέλναμε άλλα κάρβουνα.

— Άλλωστε, δεν χρειάζομαι και ζέστη, έλεγε, αφού δεν θα ύπάρχω πιά.

Ύστερα έστειλε να του αγοράσουν έξη μεταξωτές πυτζάμες και ένα καινούργιο ραδιόφωνο. Ήθελε κάτι μικροπράγματα, μας δήλωσε, για να τον βοηθή-

σουν να αντιμετωπίσει το μοιραίο. Έτσι, σε λίγο, τον άκούγαμε σ' όλο το σπίτι να διακόπτη τα νέα με τις παρατηρήσεις του και να συναγωνίζεται τούς μουσικούς με τη βαρεία φωνή του. Καμμιά φορά μας φώναζε να κάτσουμε μαζί του και να τον διασκεδάσουμε. Ήταν ασφαλώς μιὰ πολύ μικρή άπαίτησι μπροστά σε όλα όσα είχε κάνει για μας και άλλωστε, δεν θα μας χρειαζόταν για πολύν καιρό άκόμα.

Για να διασκεδάσουμε τον πατέρα συνήθως έπρεπε να άκούμε τις γνώμες του για την διεθνή κατάσταση, χωρίς να βγάλουμε λέξι. Έπειτα μας μιλούσε για τα κυριώτερα γεγονότα της ζωής του ή μας έλεγε πως με διαλεχτές κουβέντες θα μπορούσε να βάλει στη θέση του κάποιον πολιτικό. Κι' έτσι περνούσε ό χειμώνας και ό θάνατος του πατέρα

έγινε κι' αυτός στοιχείο της καθημερινής μας ζωής.

Μιὰ μέρα του Αποίλη μπήκα το πρωί στην κουζίνα και βρήκα την μητέρα να έτοιμάζει την όμελέττα που θα έτρωγε ό πατέρας στις έντεκα.

— Ξέρεις, μαμά, μου φαίνεται πως ό πατέρας θα πεθάνει σι' άλήθεια.

Η μητέρα απορροφημένη καθώς ήταν πάντα από τις φροντίδες για όλους μας, ποτέ δεν συνειδητοποιούσε κάτι, παρά μόνο όταν της το έλεγε κανείς καθαρά. Για μιὰ στιγμή την είδα να χλωμιάζει και να κλείνει τα μάτια της. Νόμισα πως θα έσβηνε. Έτρεξα μέσα να φέρω το κονιάκ. Θυμόμουν πως το μπουκάλι ήταν μισό. Ο πατέρας όμως το είχε καταφέρει κι' αυτό. Τέλος με λίγη κολώνια συήληθε.

— Νά ξέρης πώς δὲν φταίει ὁ καϋμένος, μοῦ εἶπε. Τίποτα δὲν γίνεται σωστὸ στὴν ἐποχὴ μας. Τριάντα χρόνια τώρα, ποτὲ δὲν δοκίμασα νὰ τοῦ ἀντιτάξω ἄλλη γνώμη στὴ δική του καὶ τώρα ξαφνικὰ ὁλόκληρη ἡ χώρα τοῦ πάει κόντρα. Ἕνας ἄνθρωπος μὲ τὸ μυαλό του δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ὑποφέρει αὐτό.

— Μὰ τί νὰ κάνουμε ; Νὰ γράψουμε στὰ παιδιὰ ;

— Ὅχι, ὄχι, εἶπε ἡ μητέρα ἀποφασιστικά. Τὰ παιδιὰ ἀντιπαθοῦν τὰ γράμματα. Τίποτα δὲν τοὺς νευριάζει περισσότερο.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη μιὰ φωνή, σὰν θρονιτὴ τηλεβόλου, ρώτησε γιατί ἀργοῦσε ἡ ὁμιλέττα.

Ὁ πατέρας σὲ ὠρισμένα πρῶγματα ἦταν πολὺ εὐαίσθητος. Ἄν καὶ ἡ μητέρα δὲν ἄλλαξε ἀπέναντί του, ὥστόσο ἐκεῖνος καταλάβε πὼς κάτι καινούργιο πλαυιόταν στὴν ἀτμόσφαιρα. Δὲν εἶπε τίποτα, μὰ ὕστερα ἀπὸ τρεῖς μέρες εἶχε δευτέρη προσβολὴ καὶ ἀναστενάζοντας ζήτησε νὰ δῇ τὴν οἰκογενεῖά του γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά.

Κατάπληκτος ὅμως ἄκουσε τὴν μητέρα νὰ ἀρνῆται νὰ εἰδοποιήσῃ τὰ παιδιὰ, λέγοντας πὼς τὰ τηλεγραφήματα τοὺς ἀναστάτωναν. Ὁ πατέρας ἀνασηκώθηκε στὸ κρεβάτι καὶ τὴν κύτταξε ἀγριεμένος.

— Ἐγίνες καὶ σὺ κόκκινη σὰν ὅλους τοὺς ἄλλους ; ρώτησε αὐστηρά. Ἡ οἰκογενειακὴ ζωὴ δὲν σημαίνει τίποτα γιὰ σένα, ἔ ; Εἶναι λείψανο τῆς φεουδαρχίας, ἔ ; Θὰ ἀλλάξης σκοπὸ ὅμως ὅταν ἐθνικοποιήσουν καὶ τίς γυναῖκες !

— Τὰ παιδιὰ συχαίνονται τὰ τηλεγραφήματα, εἶπε ξανά ἡ μητέρα, τρέμοντας ὁλόκληρη.

Ὁ πατέρας ξάπλωσε μ' ἓνα πικρὸ χαμόγελο στὰ χεῖλια.

— Τὰ παιδιὰ συχαίνονται τὰ τηλεγραφήματα ! εἶπε θλιμμένος. Ἄς εἶναι ! Ἄς μὴν κάνουμε τίποτα ποὺ θὰ τοὺς ἀνησυχῇ. Νὰ μοῦ ὑποσχεθῇς ὅμως πὼς ὅταν δὲν θὰ ὑπάρχω πιά θὰ μάθουν ὅτι ἡ τελευταία σκέψι τοῦ πατέρα τους ἦταν σκέψι συγγνώμης γιὰ ὅλους.

Τὴν ὑπόλοιπὴ μέρα ὁ πατέρας ἦταν ἥσυχος καὶ σιωπηλός. Ποτὲ ἄλλοτε στὴ ζωὴ του δὲν ἦταν τόσο ἥσυχος, ἐκτὸς ἀπὸ τίς ἡμέρες ὅπου ἔφτιαχνε τὰ σχέδια αὐτοῦ τοῦ σπιτιοῦ. Τρομάσαμε λοιπὸν καὶ μὲ τὸ δίκιο μας. Τὸ βράδυ δὲν μπόρεσε νὰ κατεβάσῃ τὴν πέρδικα ποὺ τοῦ πῆγαμε. Τὰ ξημερώματα ἀκούσαμε νὰ τραγουδᾷ ἓνα τραγοῦδι ποὺ ἀποχαίρετοῦσε τὰ ἐγκόσμια. Καὶ ὅταν τοῦ πῆγα τὸ πρωινό του μοῦ ἀνεκοίνωσε ὅτι ἡ ἀρρώστεια τοῦ εἶχε προσβάλει καὶ τοὺς πνεύμονες.

— Δὲν θὰ ἀργοπορήσω ὅμως, μοῦ εἶπε προκλητικά. Ἐχῶ κάτι ποὺ θὰ μὲ βοηθήσῃ. Καὶ μοῦ εἰδείξε ἓνα κουτάκι μὲ σόδα στὸ τραπεζάκι ποὺ εἶχε δίπλα του.

Ἡ μητέρα, ὥστόσο ἀρνιόταν νὰ εἰδοποιήσῃ τὰ παιδιὰ. Τὸ ὕφος τῆς εἶχε ἀλλάξει. Εἶχε κάτι τὸ ἀποφασιστικὸ καὶ τὸ στρατιωτικὸ. Ποτὲ τῆς δὲν εἶχε πιστέψει ὅτι θὰ μποροῦσε νὰ ἀντισταθῇ στὸν πατέρα καὶ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ζῇ καὶ ἡ ἀνακάλυψι τὴν εἶχε κάνει ἄλλον ἄνθρωπο. Ὁ πατέρας τὴ φώναξε καὶ τῆς μίλησε περὶ αὐτοκτονίας, γιὰ νὰ τὴν συγκινήσῃ. Μὰ ἐκείνη τοῦ εἶπε νὰ πάψῃ τίς ἀνοησίες. Ὑστερα πῆρε τὸ κονιάκ καὶ τὸ κλείδωσε. Ὡς τὸ ἀπόγεμα ὁ πατέρας φαινόταν ἀληθινὰ ἀρρω-

στος. Ἦταν χλωμός καὶ τὰ χέρια του ἔτρεμαν. Ἡ μητέρα τὸν συμβούλεψε νὰ κάνῃ ἓναν περίπατο.

Ὁ πατέρας ἐξέτασε τὰ γεγονότα προσεχτικά καὶ σὲ ἓνα-δυὸ μέρες ἔβγαλε τὸ συμπέρασμα : νεο κύμα μπολσεβικισμοῦ εἶχε ἐνσκήψῃ στὴ χώρα. Ἡ μητέρα μας ἦταν θυμὰ τῆς ἐρυθρὰς προπαγάνδας. Ὁργανώνοντας τὴν ἀντεπιθεσὶ ἐξέασε τὸ ἐπικείμενο τέλος του. Μοῦ εἶπε νὰ τοῦ πηγαῖνω τίς ἐφημερίδες καὶ τὰ γράμματα κάθε πρωί. Ἐγραψε στὰ παιδιὰ νὰ ξενητευτοῦν καὶ τὰ συμβούλεψε νὰ πᾶνε στὴ Βραζιλία. Ὑστερα σκέφθηκε πὼς καλὰ θὰ ἦταν νὰ κρύψῃ τὰ χρυσαφικά. Σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι, ἔβαλε ἓνα ροῦχο καὶ βγήκε στὸν κήπο μ' ἓνα φτυάρι στὸ χέρι.

— Τί θὰ κάνῃς πάλι ; φώναξε ἡ μητέρα ἀπὸ πάνω.

— Θὰ θάψω τὰ χρυσαφικά !

— Δὲν ἔχουμε τίποτα πολὺτιμο ! φώναξε ἡ μητέρα. Ἐλα μέσα καὶ θρέχει. Θὰ κρυώσῃς καὶ θὰ ἀρρωστήσῃς.

Ὁ πατέρας σταμάτησε γιὰ μιὰ στιγμὴ, μὰ ὕστερα συνέχισε τὸ σκάψιμο.

Ἄνοιξε ἓνα λάκκο βαθύ, καὶ ἔβαλε μέσα τίς ἀσημένιες τσαγιέρες, μερικὰ κουταλάκια, κάτι νεανικὲς φωτογραφίες του, τὸ κεφάλι ἑνὸς φιδιοῦ ποὺ εἶχε σκοτώσει καὶ τὸ ἀντίτυπο ἑνὸς βιβλίου ποὺ εἶχε γράφῃ ὁ ἴδιος. Ὑστερα σκέπασε τὸ λάκκο καὶ μπῆκε μέσα, μούσκεμα, τρέμοντας, μὲ τὰ χέρια κόκκινα καὶ λασπώμενα.

— Ὡραία ! Τὰ χέρια μου ἀπέκτησαν εὐτυχῶς μερικοὺς κάλους, γιατί στὴν Ἰσπανία τουφέκιζαν ὅποιον ἐβρίσκαν μὲ λεπτὰ

καὶ περιποιημένα χέρια. Ἄν ἀκούσουν ὅμως πὼς μιῶ, χάθηκα.

— Τότε καλύτερα νὰ μὴ μιλάς, ἀπάντησε ἡ μητέρα.

Τῆς ἔρριξε μιὰ θυμωμένη ματιά καὶ εἶπε :

— Ἐξέχασα πὼς εἶσαι μὲ τὸ μέρος τους.

Ξάπλωσε στὸ κρεβάτι καὶ τὰ δόντια του χτυποῦσαν ἀπὸ τὸ

κρύο. Τὸ πρόσωπό του κοκκίνισε, τὰ μάτια του γυάλιζαν καὶ μὲ φοβισμένη φωνὴ ζήτησε τὸ θερμόμετρο. Ἡ μητέρα τρόμοκρατήθηκε καὶ τὸ ἔφερε ἀμέσως μαζί με τὸ κονιάκ. Ὅταν ἔβγαλε τὸ θερμόμετρο ἀναστενάξε θαθεῖα.

— Πόσο ἔχεις ; ρώτησε ἡ μητέρα.

— Τριάντα ὀκτώ, εἶπε καὶ κατέβασε τὸ θερμόμετρο.

Ὑστερα ἔπιασε τὸ χέρι τῆς μητέρας καὶ τῆς μίλησε μὲ μαλακό, γλυκὸ ὕφος, ὅπως δὲν τὸ εἶχε κάνει ποτέ.

— Δὲν πειράζει, ἀγαπητή μου. Τίποτα δὲν ἔχει σημασία τώρα ὅσο τὸ νὰ σὲ ἔχω ἐδῶ κοντά μου. Γιατί ἀπὸ καιρὸ ἤθελα νὰ σοῦ πῶ πολλά.

λης, που υπάγεται στην Γεωδετική και Γεωφυσική Υπηρεσία του Κράτους, ιδρύθηκε το 1937. Η ίδρυσις ενός νέου Αστεροσκοπείου είχε γίνει από καιρό απαραίτητη, επειδή η θέσις του παλαιού μας Αστεροσκοπείου, η έκτασις που είχε στη διάθεσί του και πολλοί άλλοι από τους παράγοντες, που είναι απαραίτητοι για την καλή λειτουργία του, δεν ικανοποιούσαν πλέον τις ανάγκες του. Όταν, χάρις στη γενναιοδωρία του Σίνα, του Κοργιαλένιου και άλλων έθνικων ευεργετών, ιδρύθηκε το Αστεροσκοπείον Αθηνών, πριν από 110 περίπου χρόνια, ο λόφος και η συνοικία που φέρουν σήμερα το όνομά του αποτελούσαν «απομεμακρυσμένον» σημείον. Καμμία καπνοδόχος εργοστασίου δεν ἐθόλωνε τότε με τους καπνούς της την διαύγεια του αθηναϊκού ουρανού και οι λάμπες του πετρελαίου των γειτονικών σπιτιών δεν μπορούσαν να συναγωνισθούν τη λάμψη και των πιο αδύνατων ουρανίων σωμάτων. Η Αθήνα, όμως, και η έπιστημονική και τεχνική πρόοδος προχώρησαν με ρυθμό πολύ γοργότερο από ό,τι θά ήμπορούσαν να φαντασθούν οι ιδρυτές του Αστεροσκοπείου, που θρέθηκε, έτσι, με την πάροδο του χρόνου, μέσα σε περιβάλλον κάθε άλλο παρά κατάλληλον για τους έπιστημονικούς του σκοπούς.

Έτσι απεφασίσθη να ιδρυθῇ—ή μάλλον να αρχίσῃ ιδρυόμενον—ένα νέο Αστεροσκοπείο. Και επειδή τα οικονομικά μέσα, που μπορούσαν να διατεθούν ἦσαν πολύ περιορισμένα, έγινε μιά προσπάθεια να θρεθῶν με ἔρανο. Το Υπουργεῖο Γεωργίας προσέφερε το οικόπεδο με μεγάλη περιοχή που εξασφάλιζε απόλυτα μιά με-

λοντική επέκτασι του ιδρύματος. Διάφορα άλλα κρατικά και έπιστημονικά ιδρύματα, όπως π.χ. η Γεωγραφική Υπηρεσία, τα Έργαστήρια Αστρονομίας του Έθνικοῦ Πανεπιστημίου κ.λ.π., προσέφεραν ὄργανα παρατηρήσεων και μετρήσεων. Και την προσπάθεια συμπλήρωσε κατόπιν η ιδιωτική ένισχυσις, όπως θά ἴδουμε πιο κάτω.

Τὰ κυριώτερα ὄργανα που διαθέτει σήμερα τὸ Αστεροσκοπείον τῆς Πεντέλης είναι: Ἐνα Φωτογραφικὸ τηλεσκόπιο Τσάις—τὸ μοναδικὸ στὴν Ἑλλάδα—ἀνοίγματος 110 χιλιοστομέτρων και ἐφωδιασμένο με ὅλα τὰ σύγχρονα ἐξαρτήματα για τὴν ὀπτική και φωτογραφική μελέτη τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων και εἰδικά τοῦ ἡλίου.

Τέσσαρες διόπτρες (τηλεσκόπια) ἀνοίγματος 80—110 χιλιοστομέτρων.

Ἐνα τηλεσκόπιον Μπαρντού, ἀνοίγματος 160 χιλιοστομέτρων, που τὸ παραχώρησε στὸ ἴδρυμα ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου και διευθυντὴς τῶν Αστεροσκοπειῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Στ. Πλακίδης. Ἐνας θεοδόλιχος Βάτ και διάφορα ἄλλα βοηθητικά ἀστρονομικά ὄργανα, καθὼς και πλήρης σειρά ἀπὸ μετεωρολογικά ὄργανα, που χρησιμοποιοῦνται για τὴν κλιματολογική (ὄχι και τὴ μετεωρολογική) μελέτη τῆς περιοχῆς τοῦ Αστεροσκοπείου.

Με τὰ ὄργανα αὐτὰ—ὀλότελα ἀνεπαρκῆ—και με τὰ ἀκόμη ἀνεπαρκέστερα οικονομικά μέσα που ἔχει στὴ διάθεσί του, τὸ Αστεροσκοπείον Πεντέλης ἐπιδιώκει και πραγματοποιεῖ τοὺς ἀκόλουθους σκοπούς:

1ον. Συντελεῖ στὴν ἐκπαίδευσιν τῶν φοιτητῶν τῆς Αστρονομίας και προσφέρει συνάμα εὐχαρί-

Ὁ θόλος τοῦ Αστεροσκοπείου στὸν «Λόφο τοῦ Κουφού».

σως τις υπηρεσίες του και σε κάθε ιδιώτη που ενδιαφέρεται ελλικρινά για τα ουράνια φαινόμενα.

2ον. Κάνει φωτογραφικές και οπτικές παρατηρήσεις στον ήλιο, για να καθορίσει τη θέση των αντικειμένων (φαινομένων) που παρατηρούνται στην επιφάνειά του και να τα παρακολουθή στατιστικά. Σε τοῦτο, τὸ Ἀστεροσκοπεῖο τῆς Πεντέλης συνεργάζεται στενά με τὸ Ἀστεροσκοπεῖο τῆς Ζυρίχης καὶ με τὸ Ἀστεροσκοπεῖο Πάττερσον, τῆς Νέας Ὑόρκης, πού εἶναι παράρτημα τοῦ περιφήμου ἀμερικανικοῦ Πανεπιστημίου Χάρβαρντ.

3ον. Κάνει παρατηρήσεις στους μεταβλητούς αστέρες καὶ ἀνακοινώνει τὰ ἀποτελέσματα στο ἐνδικο- τμήμα τοῦ Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, ὅπου συγκεντρώνονται ἀνάλογες παρατηρήσεις ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμο. Στὸ κεφάλαιο αὐτὸ τὸ Ἀστεροσκοπεῖο τῆς Πεντέλης κατέλαβε διεθνῶς τὴ δεύτερη θέση τὸ 1947, καὶ τὴν τρίτη τὸ 1948 καὶ 1949.

4ον. Κάνει παρατηρήσεις ἐκτάκτων φαινομένων (ἐκλείψεων, κομητῶν κ.λ.π.) καὶ ἀνακοινώνει τὰ ἀποτελέσματα στὰ ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα μετὰ τὰ ὁποῖα συνεργάζεται.

5ον. Κάνει διάφορες ἄλλες ἀστρονομικές καὶ μετεωρολογικές παρατηρήσεις.

Αὐτοὶ εἶναι, στίς γενικώτατες τους γραμμές, οἱ κύριοι σκοποὶ τοὺς ὁποῖους ἐπιδιώκει τὸ Ἀστε-

ροσκοπεῖο τῆς Πεντέλης, παρὰ τὰ ἀνεπαρκέστατα μέσα του. Οἱ ἐλλείψεις του εἶναι μεγάλες, πολὺ μεγάλες, καὶ θὰ μπορούσαν νὰ καλυφθοῦν σὲ σημαντικό βαθμὸ με μικρὴ σχετικὰ δαπάνη. Δυστυχῶς τὸ Κράτος δὲν εἶναι σὲ θέσι—σήμερα τοῦλάχιστον—νὰ βοηθήσῃ τὸ Ἀστεροσκοπεῖο τῆς Πεντέλης. Πόσο πενιχρὰ εἶναι τὰ μέσα πού παρέχονται στο ἱδρυμα φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Ἀστεροσκοπεῖο δὲν ἔχει ὄχι μόνο τηλέφωνο, ὄχι μόνο ἠλεκτρικὸ φῶς, ἀλλ' οὔτε κι' ἓνα δρόμο πού νὰ τὸ συνδέῃ με τὸν δημόσιο δρόμο. Δὲ θὰ εἶχε δὲ οὔτε κι' αὐτὸν τὸν περιστρεπτὸ ἡμισφαιρικὸ θόλο πού στεγάζει τὸ φωτογραφικὸ τηλεσκόπιο περιστροφικῆς κινήσεως ἐὰν δὲν προσφερόταν νὰ καταβάλλῃ τὴ σχετικὴ δαπάνη ὁ βιομήχανος κ. Ἐλευθ. Κρεμέζης. Τὸ παράδειγμα αὐτὸ ἀξίζει νὰ τὸ μιμηθοῦν καὶ ἄλλοι σὲ μιὰ χώρα σὰν τὴν Ἑλλάδα, ὅπου τὰ περισσότερα ἐπιστημονικὰ ἱδρύματα χρωστοῦν τὴν ὑπαρξί καὶ τὴ συντήρησί τους σὲ εὐγενεῖς δωρητές.

Τὸ Ἀστεροσκοπεῖο τῆς Πεντέλης διευθύνει ὁ καθηγητὴς καὶ διευθυντὴς τῶν Ἀστεροσκοπεῶν τῆς Ἑλλάδος κ. Στ. Πλακίδης με βοηθὸ τὸν κ. Κωνστ. Χασάπη, ὁ ὁποῖος μένει μόνιμα στο ἱδρυμα. Μὲ λίγη προσπάθεια θὰ μπορούσε τὸ Ἀστεροσκοπεῖο νὰ ἐνισχυθῇ με τὸν ἀπαραίτητο ἐπιστημονικὸ ἐξοπλισμὸ καὶ νὰ ἐξελιχθῇ σ' ἓνα ἀστροφυσικὸ Ἀστεροσκοπεῖο διεθνούς κύρους.

Στὴν Ἀμερικὴ κυκλοφορεῖ ἡ φήμη ὅτι τὰ ψηλὰ τακούνια ἦταν ἐπινόησι τῆς πρώτης γυναίκας πού τὴν φίλησε ἓνας ἄνδρας στο μέτωπο.

★

Joe E. Lewis

Τὸ μυστικὸ τοῦ ἔρωτος βρίσκεται στο νὰ ξέρῃ κανεὶς πότε νὰ πιστεύῃ περισσότερα καὶ πότε λιγώτερα ἀπὸ αὐτὰ πού ἀκούει.

«Paris - Match»

ΤΟ ΠΗΓΑΔΙ ΤΗΣ ΘΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΓΙΑ ΤΟΥ ΜΕΞΙΚΟΥ

Τοῦ

C. W. CERAM

(Ἀπὸ τὸ βιβλίο του «Gods, Tombs and Scholars», ἐκδ. Rowohlt, Ἀμ-
βοῦργο καὶ Στουτγάρδη)

Πρὶν ἀπὸ 1500 χρόνια οἱ Μάγια τῆς χερσονήσου Γιουκατάν στὸν κόλπο τοῦ Μεξικοῦ, ἐγκατέλειψαν τὴν μεγάλη τους πόλι Τσιτσέν Ιτσά. Ὄταν ὁ Ἀμερικανὸς E. X. Τόμσον ἀνεκάλυψε τὰ ἑρείπια τῆς στὴν ἐποχή μας, μεγάλη ἐντύπωσι τοῦ προέβησε ὁ μῦθος τοῦ πηγαδιοῦ στο ὁποῖο ἔρριχναν θησαυροὺς καὶ ἀνθρώπινες θυσίες. Γιὰ τὸν μῦθο αὐτὸ μᾶς μιλεῖ τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα.

«Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πρὸνχοντες τῆς χώρας εἶχαν τὴ συνήθεια νὰ πλησιάζουν στὴν ἄκρη τοῦ ἱεροῦ πηγαδιοῦ ὕστερα ἀπὸ ἐξήντα ἡμερῶν ἐγκράτειας καὶ νηστείας. Ἐρχονταν τὴν αὐγὴ καὶ ἔρριχναν μέσα στὰ σκοτεινὰ θάλασσά τοῦ πηγαδιοῦ Ἰνδιάνες γυναῖκες πού ἀνήκαν σ' αὐτοὺς τοὺς ἰδίους τοὺς εὐγενεῖς καὶ τοὺς πρὸνχοντες. Τὴν ἴδια στιγμή ἔλεγαν στίς γυναῖκες νὰ προσευχηθοῦν γιὰ λογαριασμὸ τοῦ κυρίου τους, ζητώντας νὰ εἶναι ἡ χρονιά εὐνοϊκὴ στίς ἐπιθυμίες του. Οἱ γυναῖκες, πού τίς ἔρριχναν χωρὶς νὰ τίς ἔχουν δέσει, ἔπεφταν στο νερὸ κάνοντας μεγάλον θόρυβο. Ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα ὅσες γυναῖκες ζοῦσαν ἀκόμη φώ-

ναζαν καὶ τοὺς ἔρριχναν σκοτεινὰ γιὰ νὰ πιαστοῦν καὶ ν' ἀνέβουν. Ὄταν τίς ἐβγαζαν ἔξω μισοπεθαμένες ἀναβαν φωτιὲς γύρω τους καὶ ἔκαιγαν ρετσίνοι. Ὄταν οἱ γυναῖκες ξανάβρισκαν τίς αἰσθήσεις τους ἔλεγαν πὼς κάτω στο πηγάδι θρίσκονταν πολλοὶ δικοί τους ἄνθρωποι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ὅτι αὐτοὶ τίς ὑποδέχθηκαν. Ὄταν οἱ γυναῖκες προσπαθοῦσαν νὰ σηκώσουν τὸ κεφάλι καὶ νὰ τοὺς κυττάξουν, τίς χτυποῦσαν στο κεφάλι. Ὄταν ἔσκυβαν τὸ κεφάλι τοὺς ἔβλεπαν κάτω ἀπὸ τὸ νερὸ βουνὰ καὶ κοιλάδες. Καὶ τότε οἱ ἄνθρωποι τοῦ πηγαδιοῦ ἀπαντοῦσαν στίς ἐρωτήσεις τῶν γυναικῶν καὶ ἔλεγαν ἂν ἡ χρονιά θὰ ἦταν καλὴ ἢ ὄχι γιὰ τοὺς κυρίους τους». Ἔτσι ἀναφέρει τὴν παράδοσι ὁ Ντὸν Ντιέγκο Σαρμιέντο ντὲ Φιγκουερόα, δικαστὴς τοῦ Βαλ- λαντολίντ, στὰ 1579.

Ὁ Τόμσον ἀνεκάλυψε τὸ πηγάδι ἀνάμεσα στίς ψηλές, λευκές πυράμίδες, νάουε μιὰς σκληρῆς θρησκείας πού ὑψώνονται πέρα ἀπὸ τὴν ζούγκλα τοῦ Γιουκατάν. Ἡ μεγαλύτερη διάμετρος τοῦ πηγαδιοῦ εἶναι 60 μ. καὶ ἡ

ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ θρίσκειται 20 μ. κάτω ἀπ' τὴ γῆ. Στὴν ἀρχὴ χρησιμοποίησε θυθοκόρο με γερανό.

«Τὸ κοκκινωπὸ νερὸ ἄρχισε νὰ κοχλάζει καθὼς ἡ θυθοκόρος ἀνέβαινε στὸ χεῖλος τοῦ πηγαδιοῦ, καὶ ἄδειαζε τὸ φορτίο της· θολὸ νερό, γεμᾶτο ξυλάκια, φύλλα, κλαδιά, πέτρες. Ὑστερα ξανάπαιρνε τὴ θέσι της πάνω ἀπὸ τὸ πηγάδι καὶ κατέβαινε γιὰ καινούργιο φορτίο. Μιά φορά ἡ θυθοκόρος ἀνέβασε ἕναν κορμὸ δέντρου τόσο καλοδιατηρημένο πού ἔμοιαζε σὰν νὰ τὸν εἶχε ρίξει μόλις χθές ἡ θύελλα μέσα στὸ πηγάδι. Αὐτὸ ἔγινε ἕνα Σάββατο. Ὡς τὴ Δευτέρα ὁ κορμὸς εἶχε σαπίσει καὶ δὲν ἀπόμειναν παρὰ λίγα ξύλα σὰν λυωμένα, τριγυρισμένα ἀπὸ ἕναν σκοῦρο πολτό. Μιά ἄλλη φορά ἡ θυθοκόρος ἀνέβασε τὰ κόκκαλα ἑνὸς ἑλαφιοῦ καὶ ἑνὸς τζάγκουαρ, σιωπηλοὺς μάρτυρες μιᾶς τραγωδίας τοῦ δάσους.

»Οἱ μέρες περνοῦσαν, ὁ σωρὸς με τὰ ξύλα, τὶς πέτρες, τὰ φύλλα μεγάλωνε καὶ γὰρ ἄρχισα νὰ ἀνησυχῶ, λέει ὁ Τόμσον. Εἶναι δυνατὸν νὰ ἔβαλα τοὺς φίλους μου νὰ κάνουν τόσα ἔξοδα, εἶναι δυνατὸν νὰ γελοιοποιήσω τὸν ἑαυτό μου μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ἀποδειχθῇ κάτι πού πολλοὶ τὸ πιστεύουν ἤδη, ὅτι δηλαδή οἱ παρὰδοσεῖς αὐτὲς δὲν εἶναι παρὰ ἀπλοὶ θρύλοι χωρὶς καμμιά θάσι ἀληθείας;»

★

Καὶ τότε ἔφθασε ἡ μέρα πού ὁ Τόμσον πήρε στὰ χέρια του δυὸ παράξενα ἀσπροκίτρινα κομμάτια πού ἔμοιαζαν με ρετσί. Τὰ ἔβαλε στὴ φωτιά καὶ ἔβγαλαν ἀμέσως δυνατὴ μυρωδιά ρετσαίου. Ὁ Τόμσον εἶχε θρῆ τὸ θυμίαμα τῶν Μάγια, τὸ ρετσί πού ἔκαι-

γαν στὶς θυσίες τους. Τὸ θράδυ ἐκεῖνο κοιμήθηκε καλὰ γιὰ πρώτη φορά ὕστερα ἀπὸ πολλές μέρες.

Καὶ ὕστερα, ἕνα-ἕνα, ἀνέθηκαν ἀπὸ τὸ πηγάδι ὅλα ἐκεῖνα πού γύρευε. Ἔργαλειά καὶ κοσμήματα, βάζα καὶ δοχεῖα, μαχαίρια καὶ πιάτα. Τέλος θρῆκε τὸν πρῶτο σκελετὸ γυναικας!

Ὁ Τόμσον εἶχε ἕνα μικρὸ λαστιχένιο θαρκάκι καὶ μ' αὐτὸ κατέθηκε στὸ πηγάδι, 20 μέτρα κάτω. Καὶ ἐκεῖ ξαφνικὰ κατάλαβε τὰ θαύματα πού διηγεῖται ὁ Ντὸν Ντιέγκο.

«Βλέποντας μέσα στὸ νερό, λέει ὁ Τόμσον, μοὺ φαινόταν πραγματικὰ πὼς ἔβλεπα βουνὰ καὶ κοιλάδες. Ἦταν τὸ καθρέφτισμα τῶν προερχόντων καὶ τῶν κοιλωμάτων τῶν τοιχωμάτων ψηλὰ πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου. Ὅταν συνέρχονταν οἱ γυναῖκες τῶν Μάγια ἔλεγαν πὼς εἶχαν δῆ δικούς τους ἀνθρώπους καὶ αὐτοὶ εἶχαν ἀπαντήσει στὶς ἐρωτήσεις τους. Καὶ γὰρ ὅταν κύτταξα ἐπίμονα ψηλὰ καὶ στὸ θάθος εἶδα τοὺς ἀνθρώπους τους καὶ αὐτοὶ μοὺ μίλησαν. Ἦταν οἱ ἐργάτες μου πού ἔσκυβαν στὸ ἀνοιγμα τοῦ πηγαδιοῦ νὰ με δοῦν. Μιλοῦσαν σιγὰ μεταξὺ τους καὶ ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τους ἔφθανε κάτω καὶ χτυποῦσε στὴν ἐπιφάνεια τοῦ νεροῦ καὶ ξαναγύριζε σὰν ἕνα ἀπαλὸ γινώριμο μουρμούρισμα, χωρὶς νὰ ξεχωρίζωνται λέξεις».

Ἡ θυθοκόρος ὅμως ἔφθασε στὸ τέρμα τῆς ὑπηρεσίας της. Τώρα πιά ἔφερνε με δυσκολία λίγες πέτρες. Ὁ Τόμσον τὸ εἶχε προβλέψει καὶ γι' αὐτὸ εἶχε ἤδη ἐξασκηθῇ ὡς δῦτης στὴν Βοστώνη. Εἶχε φέρεи μαζί του καὶ δυὸ Ἕλληνες σπογγαλιεῖς ἀπὸ τὰ νησιά Μπαχάμας καὶ αὐτοὶ ἔμαθαν στοὺς Ἰνδιάνους ἐργάτες

Τὸ πηγάδι τῆς θυσίας τῶν Μάγια τοῦ Γιουκατάν, ὅπως σώζεται σήμερα.

πὼς νὰ δουλεύουν τὶς ἀντλίες καὶ νὰ ἀπαντοῦν στὰ σήματα.

«Ὅταν ἔκανα τὴν πρώτη μου κατάδυσι, λέει ὁ Τόμσον, ὅλοι οἱ ἐργάτες κουνούσαν σοβαρὰ τὰ κεφάλια τους. Θὰ με ἀποχαιρετοῦσαν φαίνεται γιὰτὶ δὲν περιμεναν νὰ με ξαναδοῦν. Στὰ πρῶτα τρία μέτρα τῆς καταδύσεως τὸ φῶς ἀπὸ κίτρινο ἔγινε πράσινο καὶ ὕστερα μαυροκόκκινο. Ὑστερα βρέθηκα στὸ σκοτάδι. Ἡ ἀύξει τῆς πίεσεως προξενούσε πόνο στ' αὐτιά μου καὶ χρειάστηκε νὰ ἀνοιγοκλείσω τὶς βαλβίδες ἀέρος τοῦ κράνους μου πολλές φορές προτοῦ φθάσω στὸν θυθό. Τὴν ὥρα πού κατέβαινα δοκίμασα καὶ ἕνα ἄλλο περίεργο αἶσθημα. Μοὺ φάνηκε πὼς ἔχανα βάρος καὶ ὅταν στάθηκα ἐπάνω σὲ μιὰ πέτρινη κολώνα πού θὰ εἶχε πέσει ἀπὸ τὸν ἐρειπωμένο ναὸ ἐπάνω, μοὺ φαινόταν πὼς δὲν εἶχα πιά καθόλου βάρος. Συγχρόνως ὅμως ἔνοιωσα πὼς ἤμουν ὁ μόνος ζωντανὸς ἄνθρωπος πού εἶ-

χα κατέβει ἐδῶ με τὴν πρόθεσι νὰ ξαναφύγω ζωντανός. Τότε ἦλθε καὶ ὁ Ἕλληνας δῦτης καὶ σφίξαμε τὸ χέρι.

★

Εἶχα φέρεи μαζί μου μιὰ ὑποβρύχια λάμπα καὶ ἕνα ὑποβρύχιο τηλέφωνο. Στὴ δεύτερη κατάδυσι ὅμως τὰ ἄφησα καὶ τὰ δυὸ ἔξω. Ἡ λάμπα ἦταν καλὴ γιὰ καθαρὰ ἡ γιὰ λίγο θολὰ νερά. Ἐδῶ ἡ ὕλη πού μᾶς περιέβαλε ἦταν ἕνα εἶδος νεροῦλης λάσπης καὶ τίποτα δὲν μπορούσε νὰ τὴν φωτίσει. Γρήγορα ὅμως τὸ σκοτάδι ἔπαψε νὰ μᾶς ἐμποδίζει γιὰτὶ τὰ νεύρα τῶν δακτύλων μᾶς ἔμαθαν νὰ ξεχωρίζουν τὰ πράγματα με τὴν ἀφή. Ἡ ἐπικοινωνία με τοὺς ἔξω γινόταν καλύτερα καὶ γρηγορότερα ἀπὸ τὸν σωλῆνα ὁμιλίας καὶ τὸ σκονὶ παρὰ με τὸ τηλέφωνο.

»Εντόπωσι μοὺ ἔκανε καὶ κάτι ἄλλο πού δὲν τὸ ἄκουσα ἀπὸ κανέναν δῦτη. Ὁ Νικόλας καὶ ἔ-

γώ ανακαλύψαμε ότι μπορούσαμε να κάτσουμε σ' αυτό το θάθος των 20-25 μ. και πλησιάζοντας πολύ τα κεφάλια μας να κουβεντιάσουμε καλά και εύκολα. Οί φωνές μας άντηχούσαν ρηχές και άττονες σάν να έρχονταν από πολύ μακριά, μ' μπορούσα να τού δίνω οδηγίες και να άκούω τις άπαντήσεις του άρκετά καθαρά.

»Υπελόγισα πώς το θάθος του νερού και της λάσπης μαζί ήταν περίπου 22 μ. Ή λάσπη ήταν κάπου 10 μ. και είχε ένα σωρό κλαδιά, κλωνάρια, μεγάλες ρίζες δένδρων και θράχια σέ κάθε σχήμα και μέγεθος. Μπορείτε να μ'ας φαντασθήτε λοιπόν στο σκοτάδι, με τη λάσπη γύρω μας να ψάχνουμε το θυθό. Πολλές φορές ξεκολλούσαν από τ'α τοιχώματα πέτρες και κομμάτια χρώματος και έπεφταν στο θυθό. Έμεις όμως δεν κινδυνεύαμε όσο κρατούσαμε τους σωλήνες και τόν Ιδιο τόν έαυτό μας μακριά από τ'α τοιχώματα.

»Οί καταδύσεις μας αυτές μ'ας έδωσαν την εύκαιρία να άποδείξουμε ότι οί παραδόσεις για τ'ο ιερό αυτό πηγάδι είναι άληθινές στις πιό σημαντικές τους λεπτομέρειες. Βρήκαμε πολλά όμοιώματα σκαλισμένα σέ πέτρες και χάλκινα πιάτα, βρήκαμε κομμάτια ρετσίνοι, πολλά τμήματα σκελετών και άλλα άναθήματα. Όλα αυτά είχαν μεγάλη άρχαιολογική άξία. Τά περισσότερα χρυσά άντικείμενα ήταν από χρυσό άνακατωμένο με χαλκό μ'α ήταν και μερικά από άραίο καθαρό, σκαλισμένο χρυσάφι. Ή άλλα τους κυρίως θρισκόταν σ'α συμβολικά σχήματα που είχαν χαραγμένα. Τά περισσότερα κομμάτια ήταν σπασμένα και ήταν ά-

ναθήματα που θ'α έσπαναν οί ιερείς στην τελετή προτού τ'α ρίξουν στο πηγάδι.

Μήπως άραγε καμμιά από τις Ίνδιάνες κοπέλλες κατάφερε να παρασύρη στο πηγάδι μαζί της και κανέναν από τους ιερείς; Γιατί άνάμεσα σ'α άναρίθμητα κρανία γυναικων ήταν και ένα μοναδικό άνδρικό, ένα κρανίο με βαθειές κοιλότητες ματιών, κρανίο ήλικιωμένου άνθρώπου. Μήπως ήταν κανενός ιερέως;

Σήμερα ό έπισκέπτης του τόπου όπου είναι το ιερό πηγάδι βλέπει μι'α διαφορετική εικόνα και κυριεύεται από δέος όταν άντικρύζη τ'α τρομερά πρόσωπα, τ'α φοβερά φίδια, τους άγριωπούς θεούς, όταν προσπαθή να έννοήση τ'ο μυστικό των ιερογλυφικών και μαθαίνη πώς όλα, κάθε σημάδι, κάθε εικόνα, κάθε γλυπτό έχει σχέση με την άστρονομία. Δυό σταυροί επάνω σ'α φρύδια ενός φιδιού, τ'ο σχήμα μι'ας πόρτας, ό άριθμός των ματιών, όλα έκφράζουν άριθμούς και χρόνους. Πουθενά όμως άλλοι οί άριθμοί και ό χρόνος δεν έχουν συνδεθ'ι με τόση τρομερή έκφραση. Και ό έπισκέπτης που ανακαλύπτει ότι τ'α ψυχρά μαθηματικά μπορεί να άποτελέσουν έναν διαβολικό κόσμο, κυττάζει να θρη σ'ις εικόνες αυτές κάτι ζωντανό, τουλάχιστον ένα φυτό. Κι' όμως, αν και οί Μάγια έζησαν άνάμεσα σέ φυτείες και πυκνή θλάστησι, έδω στον ιερό τους κόσμο δεν άπεικόνισαν φυτά. Μόνο μερικά ά-τονα λουλούδια μ'α καμμιά από την τεράστια ποικιλία των κάκτων τους. Άκόμη και οί κίονες που σέ κάθε άλλο μέρος του κόσμου είναι έμπνευσμένοι από δένδρα, έδω είναι φίδια που στέκονται όρθια, τρομακτικά.

Η ΑΝΑΠΑΥΣΙ ΕΙΝΑΙ ΤΕΧΝΗ

Της

JOSETTE LION

Η άνάπαυσι και ή χαλάρωσι των μυών και των νεύρων είναι τέχνη και μάλιστα τέχνη δύσκολη, τέχνη που άξίζει, τουλάχιστον να την καλλιεργήση κανείς.

Δέν είναι ή προσπάθεια που κουράζει είναι ή έντασι. Βρισκόμαστε συνεχώς σέ μι'α κατάσταση, ό-χι «νευρικής υπερεντάσεως», όπως συνήθιζουμε να λέμε, αλλά «μυϊκής έντάσεως». Άν σ'ας πουν ότι πρέπει να χαλαρώσετε τους μ'ς σας θ'α σ'ας φανή κάτι εύκολώτατο. Και όμως! Χρειάζεται κάποια έξάσκηση για να τ'ο επιτύχετε. Κυττάξετε π.χ. έναν άνθρωπο κοιμισμένο και έναν που προσποιείται πως κοιμάται. Τόν δεύτερο τόν καταλαβαίνετε άμέσως. Δέν άφίνει ελεύθερο τόν έαυτό του, όπως τ'ο κάνει συνήθως ό κοιμισμένος άνθρωπος. Ξαπλώθ'ιτε στο πάτωμα μπρούμυτα και άφήστε τ'ο σώμα σας με όλο του τ'ο θάρος. Χαλαρώστε ύστερα τ'α χέρια, τ'α πόδια, τ'ο στομάχι, την κοιλιά, τ'ο στήθος, τ'ο πρόσωπο. Όταν θελήσετε να σηκωθ'ιτε θ'α δυσκολευθ'ιτε λίγο γιατί θ'α πρέπει να ξανατεντώσετε τους μ'ς σας.

Μόλις νοιώσετε την κούρασι να σ'ας κυριεύη χαλαρώστε τους μ'ς σας επί δέκα λεπτά. Πλύνετε με δροσερό νερό τ'ο πρόσωπο και τ'α χέρια και καθ'ιστε ή ξαπλώστε χάμω στο πάτωμα σέ ένα μισο-σκότεινο δωμάτιο. Και τότε αρχί-

στε να χαλαρώνετε τους μ'ς σας και να άδειάζετε τ'ο μυαλό σας. Αυτά τ'α δέκα λεπτά θ'α σ'ας κάνουν τόσο καλό, όσο και τ'α δέκα λεπτά, που κοιμόταν ό Ναπολέων σέ οποιαδήποτε ώρα και αν θρισκόταν, ακόμα και στο πεδίο της μάχης.

☆

Ή άνάπαυσι δέν εξαρτάται μόνο από τη χαλάρωσι των μυών. Μπορεί λοιπόν να σημαίνη κάτι πολύ πιό εύρύ. Άκούστε τώρα τις δέκα έντολές της άναπαύσεως δ'απώς τις διατύπωσαν οί Άμερικανοί, οί όποιες άλλωστε δέν είναι παρά οί πολύ παλαιοί κανόνες της υγιεινής.

1) Όταν ξυπνάτε να τεντώνετε καλά και να άναπνέετε βαθιά. Οί γάτες, οί σκύλοι, όλα τ'α ζώα ποτέ όταν ξυπνούν δέν σηκώνονται μ' έναν πήδο. Πάντα τεντώνονται πρώτα. Άς τ'α μιμηθούμε, κάτι θ'α ξέρουν.

2) Παίρνετε τη ζωή όπως έρχεται. Μ'α φορτώνετε τις μέρες σας με όλα τ'α προβλήματα.

3) Προσπαθ'ιτε να βρίσκετε καιρό για να χαλαρώνετε τους μ'ς σας.

4) Όταν πηγαίνετε στο γραφείο ή στο σπίτι σας, άφ'ινετε τις φροντίδες μ'α με τ'ο καπέλλο σας στο κρεμαστήρι του χόλλ.

5) Κάθεστε όταν μπορείτε.

6) Ξεκουράζετε λίγο τ'ο μεσημέρι μετά τ'ο φαγητό.

7) Όργανώνετε καλά τις έ-

λεύθερες ώρες σας. Οι "Αγγλοι που πρώτοι ἐφάρμοσαν χωρίς καμμιὰ φασαρία τὴν ὥρα τῆς χαλαρώσεως, εἶναι μαέστροι σ' αὐτό. Ξέρουν δηλ. νὰ θρίσκουν μιὰ ἀπασχόλησι γιὰ τὶς ἐλεύθερες ὥρες τους: μαζεύουν γραμματόσημα, ἢ σκάβουν τὸν κῆπο τους καὶ αὐτὸ τοὺς βοηθεῖ νὰ μπαίνουν ἡρεμα στὴν ἐπικίνδυνη προχωρημένη ἡλικία.

8) Ξεκουράζεστε λίγο πρὶν ἀπὸ τὸ βραδινὸ φαγητό. "Εστω καὶ ἂν γυρίσατε ἀργά, εἶναι καλύτερα νὰ πεινάσετε λίγο περισσότερο παρὰ νὰ καθήσετε στὸ τραπέζι μὲ τὸ κεφάλι γεμᾶτο φροντίδες.

9) Κοιμάστε καλά. Τὸ θρίσκετε δύσκολο; "Οχι ἂν ἔχετε μάθει νὰ ξεκουράζεστε στὸ διάστημα τῆς ἡμέρας.

10) Προσέχετε τὰ μάτια καὶ τὴ γλῶσσα σας! Τὸ ξεκούρασμα τῶν ματιῶν εἶναι τὸ κλειδί γιὰ ὅλα τὰ ἄλλα.

☆

Σὲ ἓνα ἐργοστάσιο φωτογραφικῶν φιλμ παρατηρήθηκε κάποτε ὅτι οἱ ἐργάτες ποὺ δούλευαν σὲ κόκκινο θάλαμο, ἦταν πιὸ εὐθυμοὶ καὶ πιὸ ἐνθουσιώδεις ἀπὸ τοὺς ἄλλους συναδέλφους τους.

Η ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

Ἡ κοινωνία μας θὰ ἦταν ὑπέροχη ἂν ὅλες οἱ γυναῖκες ἦταν παντρεμένες καὶ ὅλοι οἱ ἄνδρες ἐργένηδες.
(Saturday Evening Post)

☆

Στὴ φιλία πρέπει νὰ βάζουμε ὅση περισσότερη φρόνησι μπορούμε. Στὸν ἔρωτα μπορούμε νὰ βάζουμε ὅση περισσότερη τρέλλα θέλουμε.

☆

Γιὰ νὰ ζήσῃ κανεὶς εὐτυχισμένος μὲ ἓναν ἄντρα πρέπει νὰ τὸν καταλαβαίνει πολὺ καὶ νὰ τὸν ἀγαπᾷ λίγο. Γιὰ νὰ ζήσῃ εὐτυχισμένος μὲ μιὰ γυναῖκα πρέπει νὰ τὴν ἀγαπᾷ πολὺ καὶ νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ κάθε προσπάθεια νὰ τὴν καταλάβῃ

(Coronet)

Συχνὰ μάλιστα γίνονταν θίαοι. Ἡ ἀπλὴ αὐτὴ παρατήρησι ὡδήγησε στὴν μελέτη τῆς χρωμοθεραπείας, δηλ. τῆς ἐπιδράσεως τῶν χρωμάτων στὴν ὑγεία καὶ τὴν ψυχολογικὴ κατάστασι τοῦ ἀνθρώπου.

Μὴ θάφετε τοὺς τοίχους κίτρινους. Τὸ χρῶμα αὐτὸ σᾶς φαίνεται φωτεινὸ, ὥστόσο εἶναι κουραστικὸ καὶ καταθλιπτικὸ. Τὸ γαλάζιο εἶναι χρῶμα ξεκούραστο, ποὺ ἡρεμεῖ καὶ καθισυχάζει. Τὸ πορτοκαλὶ καὶ τὸ κόκκινο εἶναι χρώματα ποὺ διεγείρουν. Τὸ πράσινο δίνει ἰσορροπία καὶ δημιουργεῖ ἁρμονικὴ ἀτμόσφαιρα. Τοῖχοι καὶ πάτωμα πράσινο, ὀροφὴ γαλάζια, ἐπιπλα σὲ χρώματα ἀνάλογα, αὐτὸ εἶναι τὸ ἰδεώδες περιβάλλον.

Τὸ μπάνιο καὶ τὸ ντοῦς συντελοῦν στὴν ξεκούρασι. Τὸ κρῦο ντοῦς τονώνει, τὸ χλιαρὸ χαλαρώνει καὶ προετοιμάζει γιὰ ὕπνο. Τὸ μπάνιο ξεκουράζει ὅταν δὲν εἶναι πολὺ ζεστὸ καὶ δὲν κρατᾷ πολλή ὥρα.

Μὴ λέτε λοιπὸν ποτὲ «δὲν ἔχω καιρὸ νὰ ξεκουραστώ». Ἡ ξεκούρασι δὲν εἶναι γυμναστική. Εἶναι διάθεσι, εἶναι μιὰ ψυχικὴ κατάσταση καὶ ἓνας πολὺτιμος βοηθὸς στὴν καθημερινὴ ζωὴ.

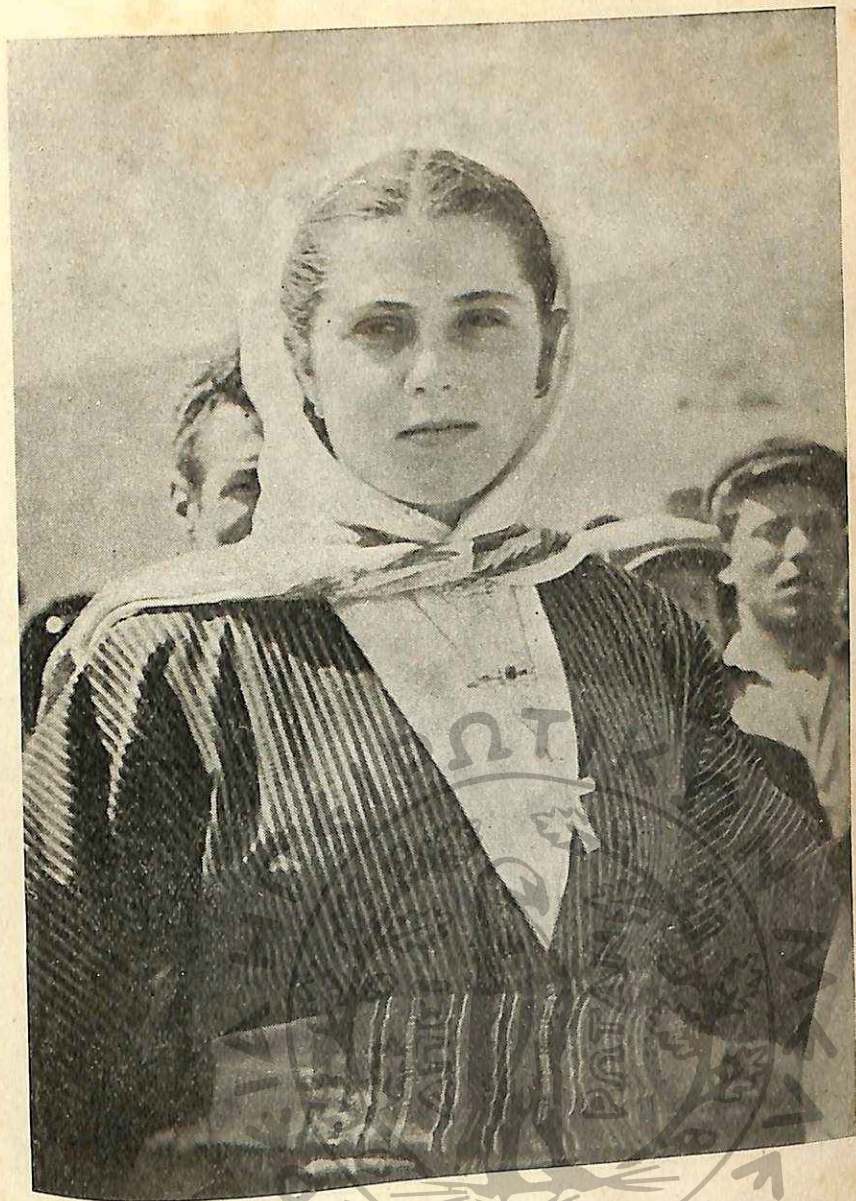
ΘΕΡΙΣΤΡΙΑ ΡΥΖΙΟΥ ΣΤΟΝ ΚΑΜΠΟ ΤΩΝ ΣΕΡΡΩΝ

Τὸ χαμόγελο τῆς ζωῆς

Καμιὰ χώρα δὲν πέρασε τὰ τελευταῖα χρόνια τὶς δοκιμασίες ποὺ πέ-
ρασε ἡ Ἑλλάδα. Καὶ κανένας λαὸς δὲν ἔδειξε τόση ἀντοχή, τόση πίστη
καὶ τόση ζωτικότητα, ὅσο ὁ ἐλληνικὸς. Δὲν ὑποτάχθηκε οὔτε μιὰ
στιγμὴ στὴ δυστυχία. Ἀντέδρασε μὲ τὴν ἀκατάβλητη δύναμη ποὺ τὸν
χαρακτηρίζει καὶ ποὺ τὸν κάνει νὰ βγαίνει πάντα πιὸ ζωντανὸς καὶ
πιο θαρραλέος ἀπὸ κάθε δοκιμασία. Οἱ φωτογραφίες ποὺ δημο-
σιεύουμε εἶναι ἢ πιὸ χαρακτηριστικὴ ἀπόδειξι αὐτῆς τῆς ἀλήθειας.
Εἶναι παρμένες ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς Ἑλλάδος καὶ δείχνουν
τὸ ζωηρὸ γέλιο καὶ τὸ ἐγκάρδιο χαμόγελο τῶν ἀπλῶν αὐτῶν χωρικῶν,
τὸ γέλιο καὶ τὸ χαμόγελο ποὺ, ὅταν ἀνθίξῃ σὲ μιὰ πολυβασανισμένη
χώρα, μαρτυρεῖ ὅτι ὁ λαὸς τῆς ξέρει νὰ ζῇ ἐλεύθερος καὶ νὰ πιστεῖ
σὲ καλύτερες μέρες.

ΧΩΡΙΑΤΗΣ ΜΕ ΠΕΠΟΝΙΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΧΩΡΙΟ ΤΗΣ ΛΙΒΑΔΙΑΣ

ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΦΟΥΓΓΑΡΑ ΤΗΣ ΚΑΛΥΜΝΟΥ

ΜΗΤΕΡΑ ΚΑΙ ΓΙΟΣ
ΣΕ ΜΙΑΝ ΑΧΥΡΟΚΑΛΥΒΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΓΙΑΓΙΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΣΕΓΓΟΝΟ ΤΗΣ
ΣΕ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΑΝΤΑΡΤΟΠΑΝΚΤΩΝ ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Η ΒΟΜΒΑ ΥΔΡΟΓΟΝΟΥ

Του

FRED HOTLE

καθηγητού των μαθηματικών στο Καϊμπριτζ

Είναι δυνατόν να προκαλέσουμε μια ατομική έκρηξη που να δημιουργήσει σειρά αντιδράσεων στη γη; Με άλλα λόγια, θα μπορούσε κάποια αντίδραση να αναφλέξει το υδρογόνο που υπάρχει στο νερό και μάλιστα στο νερό των ωκεανών; "Αν, ξαφνικά, το νερό μετατρέπεται σε ήλιο, ή γη θα γινόταν καπνός μέσα σε μία στιγμή. Η θερμότητα που θα έβγαινε από την ακτινοβολία θα ήταν τόση, όση ή ζέστη που εκπέμπει ο ήλιος μέσα σε ένα χρόνο. Καί, αν υπήρχε κάποια ζωή στον Άρη, άμέσως θα γινόταν στάχτη.

Για να επηρεαστεί το υδρογόνο από ατομικές αντιδράσεις χρειάζεται υψηλή θερμοκρασία. Η ανώτερη θερμοκρασία που μπορεί να παραχθεί στη γη παρατηρείται για ένα δεκάκις εκατομμυριοστό του δευτερολέπτου κατά τη διάρκεια της έκρήξεως μιας βόμβας ουρανίου. Αυτή η θερμοκρασία είναι περί τους 150.000.000ο Κελσίου, δηλ. είναι περισσότερο από έπτα φορές μεγαλύτερη από τη θερμοκρασία που υπάρχει στο

κέντρο του ήλιου. Το ζήτημα είναι αν, όταν η βόμβα του ουρανίου εκρήγνυται κάτω από το νερό, ενεργή ως έκτονωτης στο υδρογόνο του νερού. Το καλοκαίρι του 1945 ασχολήθηκα μ' αυτό το πρόβλημα και κατέληξα στο συμπέρασμα πως η υψηλή θερμοκρασία που παράγεται από τη βόμβα κρατάει πάρα πολύ λίγο για να μπορεί να συμβεί κάτι τέτοιο. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώθηκε αργότερα από τις δοκιμές της ατομικής βόμβας στο Μπικίνι.

Πριν όμως εγκαταλείψουμε το θέμα μας, θα πρέπει να σκεφτούμε τι θα συμβεί αν έκραγχε μέσα στο νερό μια βόμβα πύδ δυνατή από τη βόμβα του ουρανίου. Όλα αυτά σχετίζονται με τη δυνατότητα της κατασκευής της βόμβας του υδρογόνου. Η ιδέα της κατασκευής αυτής της βόμβας στηρίζεται στην μετατροπή του υδρογόνου σε ήλιο, ώστε να επιτευχθεί αυτό που κάνει ο ήλιος, αλλά πάρα πολύ γρήγορα. Για να γίνει αυτό δύο πράγματα χρειάζονται. Το ένα είναι υψηλή θερμοκρασία και αυτό μπορούμε να το επιτύ-

χωμε καλύτερα χρησιμοποιώντας μια θόμβρα ουρανίου ως έκτονωτή.

Το άλλο είναι να θρούμε μια αντίδρασι ταχύτερη από κείνες που συμβαίνουν στον ήλιο ή στα άστρα. Έκ πρώτης όψεως φαίνεται πως αυτό να είναι αδύνατο. Έτσι όμως παραβλέπουμε ένα ενδιαφέρον σημείο. Τα στοιχεία που προκαλούν τις ταχύτερες αντιδράσεις είναι τόσο σπάνια στην ύλη από την οποία είναι φτιαγμένα τα άστρα, ώστε δεν ενδιαφέρουν την αστροφυσική. Στη γη όμως τα στοιχεία αυτά μπορούμε να τα κατασκευάσουμε στα εργαστήρια και στην ατομική στήλη.

Η ισχυρότερη αντίδρασι ήταν αυτή που ανέκοίνωσε το 1939 ο Bethe. Για να καταλάβουμε την αντίδρασι αυτή, ή οποία μπορεί να είναι ή θάσις της θόμβας του υδρογόνου, αν πραγματικά μπορεί να κατασκευαστή αυτή ή θόμβας, πρέπει να δούμε ποιά είναι τα ισότοπα του υδρογόνου. Ο πυρήνας των ατόμων του συνηθισμένου υδρογόνου αποτελείται από ένα μόνιο, το πρωτόνιο. Το δεύτερο ισότοπο του υδρογόνου, το συχνά λεγόμενο βαρύ υδρογόνο, έχει έναν πυρήνα, ο οποίος αποτελείται από δύο μόρια, ένα πρωτόνιο και ένα ουδετερόνιο. Σε μερικές εφημερίδες γράφτηκε πως αυτό το βαρύ υδρογόνο είναι το κύριο συστατικό της θόμβας του υδρογόνου. Δεν συμφωνώ. Το συστατικό που ενδιαφέρει στη θόμβας του υδρογόνου είναι το τρίτο ισότοπο του υδρογόνου, το συνηθώς λεγόμενον τρίτον ή τρίτιο, το οποίο, όπως δηλώνει και το όνομά του, έχει πυρήνα αποτελούμενο από τρία μόρια: ένα πρωτόνιο και δύο ουδετερόνια. Η αντίδρασι που μπορούμε να έχουμε είναι ο συνδυασμός ενός πρωτονίου με ξ-

να τριτόνιο και ο σχηματισμός του πυρήνος ενός ατόμου ήλιου, ή ενός μορίου άλφα.

Μου είναι δύσκολο ξμένα να αποφανθώ αν μπορεί να κατασκευαστή ή θόμβας υδρογόνου ή όχι, γιατί ακόμη δεν έχει δημοσιευθή τίποτε σχετικό με την αντίδρασι πρωτονίου — τρίτου. Είναι όμως εύκολο να κάνουμε μια υπόθεσι. Αφού δεν έχουμε το μόνιο άλφα, αυτό που δεν ξέρουμε για την αντίδρασι πρωτονίου-τρίτου μπορούμε να το πάρουμε από άλλες παρόμοιες αντιδράσεις για τις οποίες έχουμε σίγουρα δεδομένα. Όλες αυτές τις αντιδράσεις τις χαρακτηρίζει ο σχηματισμός μορίων άλφα. Προχωρώντας κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούμε να φθάσουμε σε έναν ακριβή υπολογισμό. Θα δούμε πως το μίγμα τρίτου — πρωτονίου θα εκρηγνύταν με τρομακτική θιαιότητα αν χρησιμοποιούσαμε έκτονωτή ουρανίου.

Μια από τις αντιδράσεις, δηλ. ο σχηματισμός 2 μορίων άλφα από λίθιον 7 και ένα πρωτόνιο, αναφέρθηκε στις εφημερίδες ως ή βασική αντίδρασι της θόμβας υδρογόνου. Νομίζω πως αυτό είναι τελείως αδύνατο γιατί ή αντίδρασις λίθιου — πρωτονίου δεν θα μπορούσε να φθάση αρκετά γρήγορα στην θερμοκρασία που παράγεται από την έκρηξι του ουρανίου.

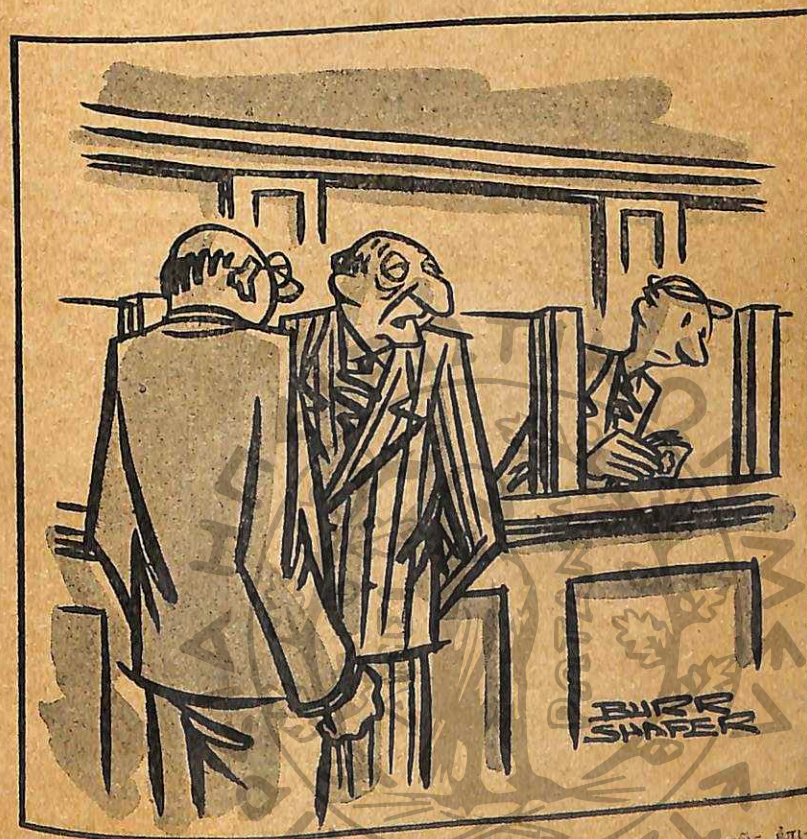
Ας ξαναγυρίσουμε όμως στους ώκεανούς και ας ρωτήσουμε: Είναι αλήθεια ότι ή θόμβας του υδρογόνου θα τους ανέφλεγε; Η απάντησι, νομίζω, δεν είναι θετική, όχι. Η σημασία της θόμβας υδρογόνου από στρατιωτική άποψι είναι ότι μπορεί να γίνη τόσο μεγάλη όσο μας επιτρέπουν τα μέσα που διαθέτουμε, ενώ ή θόμβας του ουρανίου κατ' ανάγκη

πρέπει να είναι μικρή. Έτσι μια θόμβας υδρογόνου με μεγάλη έκρηκτική δύναμι μπορεί να κατασκευαστή αν φτιάξουμε την απαραίτητη ποσότητα του τρίτου που χρειάζεται.

Εκείνο όμως από το οποίο εξαρτάται ή ανάφλεξις ή όχι των ώκεανων, δεν είναι το ποσόν της ενεργείας που θα εξαπολυθί, αλ-

λά ή θερμοκρασία που θα παραχθί. Και το περίεργο είναι πως ή θερμοκρασία αυτή πρέπει να είναι σχεδόν τόση, όση και στη θόμβας του ουρανίου. Έτσι μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι αν οι άνθρωποι έχουν καταληφθί από τη μανία της καταστροφής, ή γή εξακολουθεί να είναι ασφαλής.

ΑΠΟΡΙΑ

— Πρέπει να του γίνη έλεγχος. Με το μισθό που του δίνουμε, πως επι-
μενει να ζή;
(Collier's)

ΟΙ ΛΑΜΑ ΣΥΜΠΛΕΚΟΝΤΑΙ ΣΤΗ "ΣΤΕΓΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ"

Του

FRANK CHALLENGER

Αὐτὸ θὰ συνέβαινε ὁπωσδήποτε. Τὸ παιδί πού οἱ ἱερεῖς προσφωνοῦσαν «στολίδι τοῦ λω-
τοῦ» διώχθηκε ἀπὸ τὸ χρυσὸ θρό-
νο του, στὴ Στέγη τοῦ κόσμου,
ἀπὸ τὸν πανίσχυρο ἀντίπαλό
του, τὸν Πάν-Τσέν Ρίν-πό-κέ,
τὸ «θησαυρὸ τῆς ἀπέραντης σο-
φίας».

Ὅλα αὐτὰ μπορεῖ νὰ φαίνων-
ται ἀνόητα παραμύθια, μὰ ὁλό-
κληρη ἡ Ἀσία ταράζεται ἀκόμη
ἀπὸ τὸ πολιτικὸ πάθος πού προ-
κάλεσε αὐτὴ ἡ δια-
μάχη μεταξύ δυὸ
παιδιῶν πού δὲν ἔ-
χουν περάσει ἀκό-
μη τὰ δέκα τους
χρόνια: τοῦ Δαλάι
Λάμα καὶ τοῦ Πάν-
τσέν Λάμα.

Πῶς ὅμως ἄρχι-
σε αὐτὴ ἡ διαμά-
χη πού προκάλεσε
τὴν προσοχὴ τῶν
πολιτικῶν ὄλουτοῦ
κόσμου, ἀρχίζον-
τας ἀπὸ τὸ Νέο
Δελχί ὡς τὸ Πε-
κίνο, τὴν Οὐάσιγ-
κτων καὶ τὸ Λον-
δῖνο;

Τὸν 14ο αἰῶνα,
ὁ Τσόνγκ-Κα-Πά
μαζί μὲ μερικοὺς
μαθητὲς του ἀνα-

διωργάνωσε τὴ Θιβετανὴ Βουδ-
διστικὴ ἱεραρχία. Τότε, οἱ λεγό-
μενοι Κίτρινοι Λάμα, δηλ. ὁ
Λάμα μὲ τὸν κίτρινο κοῦκο, ἀ-
πόκτησαν μεγαλύτερη ἐπιρροή ἀ-
πὸ τοὺς Κόκκινους Λάμα, δηλ.
τοὺς Λάμα μὲ τὸν κόκκινο κοῦ-
κο, πού ὡς τότε εἶχαν μεγάλῃ
δύναμι στὴν παλαιὰ ἀριστοκρα-
τία, ὅπου ἡ παράδοσι ἦταν πολὺ
ἰσχυρή.

Στὸ τέλος ἡ ἰσχυρότερη δμά-
δα ἀποφάσισε νὰ δώσῃ σάρκα

καὶ ὁστὰ στὸ Ἰν-
δικὸ εἶδωλο τοῦ
Ἀβαλοκίτα — τοῦ
Θεοῦ πού βλέπει
τὰ πάντα — ἢ τοῦ
«Θεοῦ τῶν χιλίων
ὀφθαλμῶν», ὅπως
τὸν λένε. Ἦταν ἔ-
να ἰσχυρὸ κίνη-
μα, γιατί ἡ Θιβετα-
νὴ μυθολογία λέει
πὼς στὸν Ἀβαλο-
κίτα ὀφείλεται ἡ
ἐξέλιξι τοῦ ἀνθρώ-
που ἀπὸ τὸν πίθη-
κο. Αὐτὸς ὁ Θε-
ὸς ἐφτιαξε μιὰ μυ-
στηριώδη ζύμη ἀ-
πὸ τὴν ὁποία γεν-
λήθηκε ὁ πρωτόγο-
νος ἀνθρώπου. Τὸ
ἀποτέλεσμα, φυσι-
κά, εἶναι πὼς οἱ

Ὁ σημερινὸς Δαλάι Λάμα στὸ
θρόνο του

Θιβετανοὶ εἶναι πάντα εὐγνώμο-
νες στὸ Θεὸ πού βλέπει τὰ πάντα.

Στὴν ἐνσάρκωσι λοιπὸν τοῦ
Θεοῦ κανεῖς δὲν εἶχε ἀντίρρηση
καὶ οἱ παλαιότεροι Λάμα δὲν
δυσκολεύτηκαν νὰ πείσουν τὸν
προληπτικὸ λαὸ τους ὅτι ὑπῆρχε
ἕνας παντοδύναμος δεσπότης, τοῦ
ὁποίου τὴν ἐξουσία δὲν μπορού-
σε νὰ ἀμφισβητήσῃ κανεῖς.

Πολὺ γρήγορα, ὥστόσο, ἡ
πραγματικὴ δύναμι τοῦ Δαλάι
Λάμα ἄρχισε νὰ δῇ. Ἡ ἄρμοδιό-
τητά του στὰ πολιτικὰ ζητήμα-
τα παραμερίστηκε ἀπὸ ἐγωῖστὲς
καὶ φιλόδοξους συμβούλους πού
ζοῦσαν καὶ ἀνέβαιναν μὲ διαβο-
λὲς καὶ πονηρίες.

Οἱ φτωχοὶ Θιβετανοὶ ἀναγκά-
ζονταν νὰ πουλᾶνε τὰ προϊόντα
τους στοὺς ἀγοραστὰς τῶν Λά-
μα φθηνότερα ἀπὸ ὅ,τι τοὺς κό-
στιζαν. Ἔστω καὶ ἔτσι ὅμως,
θεωροῦσαν τὴν προτίμησι πού
τοὺς γινόταν ἐξαιρετικὴ εὐνοια
καὶ ἐξυπηρετοῦσαν τοὺς πελά-
τες τους μὲ τὴ μεγαλύτερη δου-
λικότητα.

Τότε, σὰν ἀντίθετη κίνησι ἐναν-
τίον τῶν αἰώνιων δολοπλοκιῶν
πού περιστοίχιζαν τὴν «αὐλή»
τοῦ Λάμα στὴν πρωτεύουσά του,
τὴ Λάσα, ἕνας ἀπὸ τοὺς Δαλάι
Λάμα — πού ἄλλαζαν συνεχῶς
γιὰ νὰ γλυτώσουν τὴ δολοφονία
— ἀποφάσισε νὰ μεταβιβάσῃ με-
ρικές ἀπὸ τὶς ἐξουσίες τοῦ ἀξι-
ωματός του σὲ ἕναν ἄλλο ἀξιω-
ματοῦχο.

Ἐπειδὴ ὅμως θὰ ἦταν ἀληθι-
νὴ ἱεροσυλία νὰ δημιουργήσῃ
καινούργιο Ἀβαλοκίτα, ὁ Δαλάι
Λάμα ἀνήγγειλε κατὶ καινούρ-
γιου, τὴν ἐνσάρκωσι τοῦ Βουδδιστι-
κοῦ Θεοῦ «Ἀμιτάμπα», τοῦ Θε-
οῦ τοῦ αἰώνιου φωτός.

Τὸ πρῶτο εἶδωλο τοῦ Θεοῦ
στὴ γῆ ἦταν ἕνας ἱερωμένος πού

εἶχε δείξει τὸ σεβασμὸ του στὸ
Δαλάι Λάμα καὶ δεχόταν τῶρα
τὴν ἀνταμοιβή του. Σιγὰ-σιγὰ
ὁ νέος αὐτὸς Θεὸς ὠνομάστηκε
Πάν-τσέν Ρίν-πό-κέ, δηλ. θη-
σαυρὸς τῆς ἀπέραντης σοφίας.

Πολὺ γρήγορα μιὰ ὁμάδα ἀ-
πὸ Λάμα, συγκεντρώθηκε γύρω
στὸν Πάν-τσέν πού δουλειά του
ἦταν νὰ καθοδηγῇ τὴν πίστη στὸν
Βουδδα.

Ἀντὶ νὰ διαιρέσῃ τοὺς ἀντι-
πάλους του, ὁ Δαλάι Λάμα εἶχε
δημιουργήσει ἕναν καινούργιο
ἐχθρὸ στὸ μοναστήρι τοῦ Μπη-
ρά-χι-λουν-πό, κάπου 150 μίλ-
λια ἀπὸ τὴ Λάσα. Πολὺ γρήγορα
Κινέζοι πολέμαρχοι ἄρχισαν νὰ
στέλνουν δῶρα καὶ συμβούλους
καὶ ὁ Πάν-τσέν Λάμα ἔγινε
παιχνίδι στὰ χέρια τους.

Ἄν ἐπαναστατοῦσε, πάντα ὑ-
πῆρχαν κοντὰ του σύμβουλοι ἑ-
τοιμοὶ νὰ τὸν δηλητηριάσουν ἢ
νὰ τὸν σκοτώσουν. Καὶ τότε, ἀ-
πλῶς θὰ «ἐνσαρκωνόταν» σὲ κά-
ποιον ἄλλον.

Ὁ σημερινὸς Πάν-Τσέν Λά-
μα, εἶναι ἕνα παιδί 14 χρόνων
πού στὴν πραγματικότητά ζῇ ἀ-
πομονωμένο ἀπὸ τὸν ἄλλο κό-
σμο. Ὑπεύθυνος εἶναι ἕνας Κινέ-
ζος σωματοφύλακας. Ἀπὸ και-
ρὸ σὲ καιρὸ ἐξαπολύει κάποιον
διάταγμα καὶ πάλι ἀποσύρεται
γιὰ ἀρκετοὺς μῆνες στὴν ἀφά-
νεια. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὡ-
στόσο, ὅτι τὸ Κινεζικὸ Κομμουνι-
στικὸ Κόμμα ἔχει τὴν τελευταία
λέξι στὸ διορισμὸ τῶν δασκάλων
του.

Τὸ παιδί δὲν μπορεῖ νὰ ἀνα-
πτύξῃ δικὰ του προσωπικὰ χα-
ρακτηριστικά. Δὲν ἔχει δική του
θέλησι. Εἶναι ἕνα καθαρὸ ἀπο-
εἶδωλο χωρὶς προσωπικότητα.

Πότε-πότε διάφοροι Εὐρω-
παῖοι προσπαθοῦν νὰ πλησιάσουν
τοὺς Κινέζους φρουροὺς του γιὰ

Ο ΑΛΛΟΣ ΓΥΙΟΣ

Διήγημα

Του

ΛΟΤ-Ι-ΤΖΙ ΠΙΡΑΝΤΕΛΛΟ

— Η Νιμφαρόζα είναι μέσα ;
— Μέσα είναι. Κτύπα δυνατά.

Η γρηά Μαραγκράτσια κτυπάει κ' έπειτα πέφτει καθιστή στα χαλασμένα σκαλοπάτια. Είναι ή θέσι της ή συνηθισμένη στην ξώπορτα της Νιμφαρόζας ή κανενός άλλου μικρόσπιτου.

Έτσι σωριασμένη, κοιμάται ή κλαίει σιγαλά. Οί διαβάτες πετούν στην ποδιά της καμμιά πεντάρα ή κανένα κομμάτι ψωμί, φιλάει μέσ' στον ύπνο της ή μεσ' στο κλάμα την πεντάρα ή το ξεροκόμματο, και ξαναρχίζει το κλάψιμο ή ξαναπέφτει στον ύπνο, σωρός κουρέλια, σωρός ράκη ρυπαρά, ξεθωριασμένα, τὰ ίδια χειμώνα καλοκαίρι. Το κίτρινο πρόσωπό της είναι ρυτίδα όλο και τὰ βλέφαρα κατακόκκινα, καμένα από το κλάμα. Τὰ μάτια όμως φωτεινά, σάν μακρυά χαμένα, σάν τὰ μάτια χωρίς μνήμη τών παιδιών, ξεχωρίζουν μέσα στις ρυτίδες, στα βλέφαρα τὰ κόκκινα και στα δάκρυα τ' αδιάκοπα.

Οί γειτόνισσες μπρός στις θύρες τους δέν την προσέχουν πιά. Μένουν εκεί τή μέρα όλη να μπαλώσουν ρούχα, να καθαρίσουν χόρτα, να πλέξουν, να τὰ πούνε. Μιλούσαν κείνο το απόγεμα για τους καινούργιους μετανάστες που θά φύγαν την άλλη μέρα για την Άμερική.

Η γρηά Μαραγκράτσια άκου-

γε, και για να μην ξεσπάσει σε άναφυλλητά, είχε χώσει το σάλι της στο στόμα. Μά ό πόνος της ξεχειλούσε, θούρκωνε τὰ μάτια της και τὰ δάκρυά της τρέχαν. Ήταν δεκατέσσερα χρόνια που τὰ δυό της αγόρια είχαν πάει στην Άμερική. Τής είχαν ύποσχεθεί ότι θά γύριζαν σε τέσσερα πέντε χρόνια, μά είχαν κάνει παράδες εκεί, ό πρώτος μάλιστα, κ' είχαν ξεχάσει τή γρηά τους μάννα. Κάθε φορά που φύγαν από τή Φάρνια μετανάστες, έρχότανε στην Νιμφαρόζα να τους κάνει γράμμα, να το παραδώσει σ' ένα μετανάστη να το πάει στα παιδιά της.

Ώρα, σάν φεύγανε, τους ακολουθοῦσε και κυττούσε κατάματα κανένα νέο παλληκάρι που έφευγε.

— Τι με κυτᾶς έτσι μωρή παλαβή ; Θέλεις να μου θγάλεις τὰ μάτια ;

— Όχι, γυιόκα μου, μόνο τὰ ζηλεύω που θά δουν τ' αγόρια μου. Πές τους το χάλι μου. Άν άργήσουν δέν θά με θροῦνε ζωντανή.

Η Νιμφαρόζα άνοιξε τή θύρα της και λές φάνηκε ό ήλιος στο στενό δρομάκι.

Μελαχροινή, με τὰ μαῦρα άστραφτερά της μάτια, τὰ κόκκινα χείλια της, το γερό της κομψό σώμα, έλαμπε χαρά και περηφάνεια.

Είχε χηρέψει σε δυό χρόνια μέσα από τον πρώτο της άντρα, κι' ό δεύτερος την είχε αφήσει κι' είχε πάει στην Άμερική πέντε χρόνια τώρα.

Η γρηά Μαραγκράτσια έβγαλε από τον κόρφο της ένα κομμάτι χαρτί τσαλακωμένο, κι' ένα φάκελλο, και τὰ έτεινε παρακαλετά στην Νιμφαρόζα.

— Θέλεις να μου κάνεις τή χάρι ;

— Πάλι γράμμα ;

Ναι, αν θέλεις...

Η Νιμφαρόζα ήξερε πως δέν μπορούσε να την ξεφορτωθεί τή γρηά, και την έβαλε μέσα. Πήρε την πέννα, το καλαμάρι, έβαλε το ζωωμένο χαρτί πάνω στο μαρμαρο του τζακιού και έτοιμάστηκε να γράψει όρθή.

— Έλα πές μου, μην άργοῦμε.

— Άγαπητά μου παιδιά...

Άρχισε ή γρηά.

— Τὰ μάτια μου δέν παύουνε να κλαίνε... ξεακολούθησε ή Νιμφαρόζα.

Και ή γρηά :

— Γιατί λαχταροῦνε να σᾶς δουνε ακόμα μιὰ φορά πριν κλείσουν.

— Μπρός ! Μπρός ! τους τὰ έχεις πωμένα τουλάχιστον τριάντα φορές.

— Δέν πειράζει, γράψε. Γράψε, αγάπη μου : Άγαπημένα μου παιδιά...

— Πάλι ;

— Όχι, τώρα είναι κάτι άλλο, όλη τή νύκτα το σκέφτηκα. Άκουσε... Άγαπημένα μου παιδιά ή φτωχή σας μάννα δυολογεί και θυμώνει μπρός την Παναγιά. Σημειώσε το ακριβώς : και θυμώνει μπρός την Παναγιά πως αν γυρίσετε στη Φάρνια θά σᾶς ξεχωρίσει επί ζωής της το σπίτι...

Ο ΑΛΛΟΣ ΓΥΙΟΣ

Η Νιμφαρόζα ξεσπασε στα γέλια.

— Το σπίτι τώρα ; Αυτοί είναι πλούσιοι, τί θά το κάνουνε το σπίτι, τέσσερις τοίχοι από λάσπη και καλάμια, που αν το φυσήξεις θά πέσει ;

— Δέν πειράζει, γράψε, είπε έπίμονη ή γρηά. Τέσσερις πέτρες στον τόπο σου αξίζουν παλάτια στα ξένα. Γράψε, γράψε.

— Το έγγραφο. Θέλεις να προσθέσεις τίποτ' άλλο ;

— Ναι, θάλε : Η μάννα σας.

παιδιά μου, τώρα που κοντεύει ό χειμώνας τρέμει από το κρύο, θέλει ν' αγοράσει κάνα ρούχο και δέν μπορεί, να τής στείλετε λοιπόν τουλάχιστον ένα τάλληρο...

— Καλά, καλά, τὰ ξέρομε, είπε ή Νιμφαρόζα και διπλώσε το χαρτί και τόκλεισε στο φάκελλο, φτάνει...

— Έγγραψες το τάλληρο ; Ρώτησε ή γρηά φοβισμένη με τή βιασύνη της κοπέλλας.

— Ναι και το τάλληρο και δόλα.

— Όλα ;

— Μά άφού στο λέω !

— Κάνε λίγη πομολή κόρη μου, μ' έμένα τή γρηά. Συμπάθα με, κούτιανα ! Η Παναγιά να σου το πλερώσει.

Πήρε το γράμμα, το έβαλε στον κόρφο της να το παραδώσει στο γυιό της Νούντιας που έφευγε για το Ροζάριο Σάντα Φέ εκεί που ήταν τὰ παιδιά της, κ' έφυγε.

☆

Το θράδυ είχε πέσει. Οί γυναίκες είχαν μπει μέσα, οι πόρτες είχαν κλείσει, και στα στενά δρομάκια δέν ήταν ψυχή.

Η γρηά Μαραγκράτσια πήγαινε τσακισμένη στα δύο σφίγγοντας στην καρδιά της το γράμμα.

σάν να ήθελε να μεταδώσει στο κομμάτι το χαρτί λίγη μητρική στοργή. Σέ κάθε καινούργιο γράμμα ή ίδια επίμονη ελπίδα άναβε μέσα της, πώς τὰ παιδιά της θά γύριζαν πιά... Σάν θά διάβαζαν τὰ λόγια της, θουτημένα στο δάκρυ, πώς τὰ παλληκάρια της, τὰ καλά της παλληκάρια, δέ θά τὰ παρατουσαν όλα νά τρέξουν νά χωθούν στην άγκαλιά της ;

Αυτή τη φορά δέν ήταν πολυ εύχαριστημένη με τὸ γράμμα της. Ἡ Νιμφαρόζα τὸ εἶχε τελειώσει πολυ βιαστικά, καὶ δέν ήταν βεβαία πὼς εἶχε γράψει γιὰ τὰ χρήματα...

Βήματα άκούστηκαν νάρχονται. Ποιός νά ήταν ; "Α, νά, ὁ καινούργιος ὁ γιατρός, ένας νέος έρχομένος από λίγο. Οἱ φτωχοὶ τὸν άγαποῦσαν. Φαινότανε παιδί, μὰ ήταν γεμάτος γνώσι, κι' άμα μιλοῦσε τὸν άκουγαν μ' άνοικτὸ τὸ στόμα. Λέγανε πὼς κι' αὐτὸς ήθελε νά φύγει νά πάει στην Ἄμερική... Μ' αὐτὸς δέν εἶχε μάννα, ήταν μοναχός του.

— Κύρ γιατρέ, παρακάλεσε ἡ Μαραγκράτσια, κάνε μου μιὰ χάρι...

Ὁ νέος ξαφνιασθηκε, δέν τὴν εἶχε προσέξει.

— Ποιός εἶναι ; "Α εἰσὶ εἰσαι ...

— Μοῦ διαβάσεις, γυιέ μου, αὐτὸ τὸ γράμμα πὸν θέλω νά στείλω στὰ παιδιά μου ;

— Ἄν βλέπω άρκετά, εἶπε ὁ γιατρός, καὶ πλησίασε κάτω από τὸ φανάρι τοῦ δρόμου.

Ἡ Μαραγκράτσια έβγαλε κι' έδωσε τὸ γράμμα καὶ περίμενε ν' άρχίσει νά διαβάσει, τὰ λόγια της : *Ἀγαπημένα μου παιδιά...*

"Οχι όμως, ὁ γιατρός δέν έβλεπε καλά, κυττοῦσε τὸ χαρτί, τὸ γύριζε...

— Τί εἶναι αὐτό ; τῆς εἶπε.

— Δέν μπορείς νά διαβάσεις ;

— Τί νά διαβάσω, δέν έχει τίποτα γραμμένο.

— Τί θά πῆ ;

— Νά κύτταξε, τίποτα. Οὔτε λέξι, καὶ γραμμές μονάχα.

— Τί ; Τῆς τὰ παγόρεψα όλα εγὼ ἡ ίδια τῆς Νιμφαρόζας λέξι με λέξι. Καὶ τὴν εἶδα πὸν έγραφε.

— "Έκανε πὼς έγραφε...

Ἡ Μαραγκράτσια τὰ εἶχε χαμένα, έμενε θουθή, καὶ διὰ μιάς...

— "Α τὴ θρωμα... Μὲ γελοῦσε λοιπόν ! Νά γιατί τὰ παιδιά μου δέ μ' άπαντοῦσαν ! Δέν έγραφε ποτέ ! Νάτην ἡ αἰτία ! Τὰ παιδιά μου λοιπόν, τ' άγόρια μου, δέ ξέρουν τὴν κατάντια μου, κ' εγὼ τὰ κατηγοράγα, γιατρέ, κ' έκείνη με κορόιδευε ! Πὼς μπορεί, Θεέ μου, νά γελάει κανείς μιὰ μάννα, μιὰ φτωχή μάννα σάν κ' έμένα ! Ντροπή !

Ὁ γιατρός συγκινημένος κι' άγανακτισμένος προσπάθησε νά τὴν ήσυχάσει : ζήτησε νά μάθει ποιά ήταν ἡ Νιμφαρόζα, πὸν καθόταν, νά πάει νά ξετάσει. Κεῖνο πὸν ήθελε όμως ἡ γρηά ήταν νά συχωρέσει τὴ σιωπὴ τῶν παιδιῶν της. Τὴν έτρωγε ἡ άπελπισία πὸν τάχε τόσο άδικα κατηγορήσει.

Τὸ έβλεπε τώρα δλοφάνερο πὼς θάχαν κάνει φτερά νά τῆς γυρίσουν πίσω άν ένα μόνο γράμμα άπ' ὅσα εἶχε στείλει, εἶχε πραγματικά γραφεί καὶ τοὺς εἶχε πάει.

Ὁ γιατρός τῆς ύποσχέθηκε πὼς τὴν άλλη μέρα τὸ πρωὶ θά τῆς έγραφε ὁ ίδιος ένα μεγάλο γράμμα γιὰ τὰ δυὸ τῆς παιδιά.

— Λοιπόν, αύριο τὸ πρωὶ. Πήγαινε τώρα νά ήσυχάσης, νά κοιμηθεῖς.

Πὸν νά κοιμηθεῖ ! Δυὸ ὄρες άργότερα ὁ γιατρός περνώντας άπ' τὸ ίδιο μέρος τὴ θρῆκε σωρασμένη κάτω άπ' τὸ φανάρι κλαί-

γοντας άπαρηγόρητα. Τὴν μάλωσε, τὴν άνάγκασε νά σηκωθεί, καὶ τὴν διέταξε νά πάει σπῖτι της άμέσως, καὶ εἶπε νά τὴ συνοδέψει...

— Τί λές' γιατρέ μου ! δέν έχω άνάγκη, πηγαίνω μοναχή μου.

Ὁ γιατρός τὴν καληνύχτησε κ' ἡ Μαραγκράτσια τὸν ακολουθῆσε άπό μακριά. Σάν έφτασε στὴ θύρα πὸν τὸν εἶχε δεῖ νά μπαίνει σκέπασε τὸ κεφάλι της με τὸ σάλι, καὶ κάθησε στὰ σκαλιά τῆς ζωπορτας νά περάσει τὴ νύκτα έκεῖ.

Τὰ ξημερώματα κοιμόταν σάν άνοιξε τὴν πόρτα ὁ γιατρός γιὰ τίς πρώτες του επισκέψεις. Ἡ πόρτα μονόφυλλη τὴν πέταξε άνάσκελα.

— Ἐσὺ εἰσαι ; κτύπησες ;

— Συμπάθα με ξοχώτατε, μουρμούρισε ἡ γρηά κ' έκανε νά σηκωθεί με τὰ μπλεγμένα της στο σάλι χέρια.

— Πέρασες τὴ νύκτα στὴ θύρα μου ;

— Ναι, δέν πειράζει, εἶμαι συνηθισμένη. Δέν μπορῶ νά τὴ χωνέψω τὴν άτιμία αὐτῆς τῆς συχαμένης. Θά τὴν σκότωνα ! "Ας μοῦ τὸ έλεγε πὼς θαριότανε νά γράφει. Θά πήγαῖνα σ' άλλον, θάρχομουν στὴν ευγενεία σου, πὸν εἰσαι τόσο καλός...

— Ναι, περίμενε έδῶ δυὸ λεπτά. Θά πάω πρώτα νά τὴ θρῶ. Θά γράφομε έπειτα. Περίμένε με.

Τοῦ έήγησε τὸ σπῖτι, κ' έτυχε καθές πλησίαζε νά ρωτήσει τὴν ίδια τὴν Νιμφαρόζα πὸν εἶχε κιόλα θυγῆ έξω.

— Εἶμαι εγὼ ἡ ίδια, γιατρέ, εἶπε γελαστή καὶ ροδοκόκκινη ἡ Νιμφαρόζα καὶ τὸν παρακάλεσε νά περάσει μέσα. Τὸν εἶχε συχνά δεῖ νά περνᾶ τὸν νεαρό γιατρό με τὸ παιδικὸ πρόσωπο, κι' έτσι

καὶ δέν μπορούσε, ύγιεστάτη, νά τὸν φωνάξει, ἡ χαρά της έλαμπε πὸν εἶχε έρθει μοναχός του. Μόλις τῆς εἶπε τί έτρεχε με τὸ συγκινημένο καὶ αὐστηρὸ του ὕφος, έσκυψε προκλητικά καὶ σάν μόρεσε νά μιλήσει χωρὶς νά τὸν διακόψει :

— Μὰ συγγνώμη, γιατρέ μου, αληθινά στενοχωριέστε ; "Όλος ὁ κόσμος τὴν ξέρει έδῶ καὶ κανεὶς δέν άνησυχεῖ πιά. Ρωτήστε ὅποιον θέλετε, εἶναι τρελλή, πραγματικά τρελλή άπό τότε πὸν τὰ δυὸ της παιδιά φύγαν γιὰ τὴν Ἄμερική. Δέ θέλει νά παραδεχτεῖ πὼς τὴν ξέχασαν, ὅπως συμβαίνει, καὶ γράφει, γράφει... Καὶ τί νά κάνω, γιὰ νά τὴν εύχαριστήσω, κάνω πὼς γράφω γράμματα, αὐτοὶ πὸν φεύγουν κάνουν πὼς τὰ παίρνουν, κι' ἡ ταλαίπωρη ἡ γρηά παρηγοριέται. Μὰ άν κάναμε έτσι ὅλοι έδῶ γιατρέ μου, ἡ ζωὴ δέν θάτανε ὕποφερτὴ. Κυττάξτε με έμένα πὸν σὰς μιλῶ, ὁ άντρας μου μ' έγκατάλειψε, μάλιστα... "Έκλαψα κι' εγὼ τὸν πρώτο καιρό, έπειτα τί νά κάνω, τὸ πήρα άπόφασι καὶ τώρα ζω ὅσο μπορῶ καλύτερα κι' άν έχω εύκαιρία νά διασκεδάσω, διασκεδάξω.

Θορυβημένος με τὴν προκλητικὴ συμπάθεια πὸν τοῦ έδειχνε τὸ θαυμάσιο αὐτὸ πλάσμα, ὁ γιατρός χαμήλωσε τὰ μιάτια καὶ εἶπε :

— Έχετε ἴσως έσεις τὰ μέσα, ένῶ αὐτὴ ἡ φτωχὴ γρηά...

— Ποιά ; αὐτή ; Μὰ έχει μέσο νά ζεῖ έκτακτα, φτάνει νά θέλει, μὰ δέ θέλει.

— Πὼς αὐτό ; εἶπε ὁ γιατρός κατάπληκτος.

Ἡ Νιμφαρόζα άμα εἶδε τὸ ξαφνιασμένο πρόσωπο τοῦ γιατροῦ, ξέσπασε στὰ γέλια, κ' έδειχνε τὰ γερά της κάτασπρα

δόντια, τὴ λαμπράδα τὴν ἴδια τῆς ὑγείας.

— Μάλιστα! Δὲ θέλει! "Ἐχει ἕναν ἄλλο γυιὸ ἐδῶ, τὸν μικρότερο, ποὺ θάθελε νὰ τὴν πάρει μαζί του καὶ νὰ τῆς τὰ ἔχει ὅλα.

— "Ἐναν ἄλλο γυιό;

— Ναί, τὸν λένε Ρόκκο Τρούπια. Δὲν θέλει νὰ τὸν ξέρει.

— Γιατί;

— Γιατὶ εἶναι τρελλή. Κλαίει μέρα νύκτα γιὰ τοὺς δυὸ ποὺ τὴν ἄφησαν στοὺς πέντε δρόμους καὶ δὲν δέχεται ἕνα κομμάτι ψωμί ἀπὸ τὸν τρίτο ποὺ τὴν παρακαλεῖ. Προτιμᾷ νὰ ζητιανεύει...

— "Ἰσως αὐτὸς ὁ ἄλλος γυιὸς τῆς ἔχει φερθεῖ ἄσχημα.

— Δὲν πιστεύω. Εἶναι ἀσκημοῦρης καὶ κατσούφης μὰ δὲν εἶναι κακός. Καὶ εἶναι δουλευτής, τὴ δουλειὰ του μόνο ξέρει καὶ τὴ γυναῖκα του καὶ τὰ παιδιὰ του. "Ἄν θέλετε νὰ τὸν δῆτε, δὲ θὰ πᾶτε πολὺ μακριά. "Ὅλο ἴσια ἀπὸ δῶ, κι' ἄμα βγῆτε ἀπὸ τὸ χωριὸ λίγο δρόμο μακρύτερα, δεξιὰ θὰ βρῆτε τὸ σπίτι τῆς κολόνας, ὅπως τὸ λένε. "Εκεῖ κάθεται.

— Καλά, εἶπε ὁ γιατρός, θὰ πάω.

"Ἡ Νιμφαρόζα σήκωσε τὰ χέρια τῆς νὰ στερεώσει πίσω τὰ μαλλιά τῆς, καὶ τὰ μάτια τῆς γελοῦσαν παιχιδιάρικα κι' ὑποσχετικά.

— Καλὸ περίπατο, τὰ σεβάσμάτά μου!

"Ὁ γιατρός περπατοῦσε μὲ καλὸ βῆμα κυττάζοντας τὴ γῆ ποὺ περιέμενε τὰ πρωτοβρόχια γιὰ τὸ ὄργωμα. Τὰ χέρια λείπαν κι' ὅλα γύρω φαινόντουσαν θλιμμένα, ξηρὰ.

Νὰ τὸ σπίτι, ἕνα ρημαδιὸ δηλαδή, πίσω ἀπὸ ἕνα φράκτη ἀπὸ φραγκοσυκιές.

— "Εἰ ἀπὸ τὸ σπίτι! φώναξε

ὁ γιατρός ποὺ φοβόταν τὰ σκυλιά.

"Ἐνα μικρὸ ἀγόρι ὡς δέκα χρόνων φάνηκε, ξυπόλητο μὲ τὰ ξεθωριασμένα ἀπὸ τὸν ἥλιο μαλλιά του, κι' ἕνα ζευγάρι πράσινα μάτια.

— "Ἐχει σκύλο; ρώτησε ὁ γιατρός.

— "Ἐχει μὰ δὲ δαγκώνει, «ξέρει», εἶπε τὸ παιδί.

— Εἶσαι παιδί τοῦ Ρόκκο Τρούπια;

— Ναί.

— Ποῦ εἶναι ὁ πατέρας σου;

— Ξεφορτώνει κοπριά ἐκεῖ κάτω, μὲ τὰ μουλάρια. Στὸν πέτρινο μπάγκο τοῦ σπιτιοῦ καθόταν ἡ μητέρα καὶ κτένιζε τὴν κόρη τῆς τὴν πρωτότοκη ποὺ κρατοῦσε στὰ γόνατά τῆς ἕνα μαρὸ. "Ἐνα ἄλλο παιδί ἔπαιζε κατάχαμα μὲ τίς κόττες κ' ἕναν θυμωμένο πετεινό.

— Θάθελα νὰ μιλήσω στὸν Ρόκκο Τρούπια, εἶπε ὁ γιατρός στὴ γυναῖκα. Εἶμαι ὁ νέος γιατρός.

"Ἡ γυναῖκα τὰ ἔχασε. Σηκώθηκε νὰ δώσει μιὰ καρέκλα καὶ τὸ παιδί πῆγε νὰ εἰδοποιήσει τὸν πατέρα του.

Σὲ λίγο ἀκούστηκαν θареиὰ βήματα καὶ μέσα ἀπὸ τίς φραγκοσυκιές πρόβαλε ὁ Ρόκκο Τρούπια. "Ἦταν πιθηκοπρόσωπος μὲ τὴν πλατεῖα του μύτη, τὸ υπερβολικὰ φαρδὺ ἐπάνω χεῖλι, καὶ τὰ κοκκινόξανθα μαλλιά του. "Ἦταν χλωμός, μὲ πράσινα ἀστραφτερά καὶ κάποτε κατασκότεινα μάτια.

Περπατοῦσε καμπουριασμένος μὲ τὸ ἕνα χεῖρι στὴ μέση καὶ καθὼς πλησίασε ἀνασήκωσε λίγο πίσω τὸ κασκέτο του νὰ χαιρετήσει.

— Καλημέρα τῆς ἀφεντιᾶς σας καὶ στοὺς ὀρισμούς σας.

— Νά..., ἄρχισε ὁ γιατρός, ἦρθα νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὴ μητέρα σου.

"Ὁ Ρόκκο Τρούπια ταραχτήκε ἀμέσως.

— Εἶναι ἄρρωστη;

— "Ὀχι, καλὰ εἶναι. Μὰ εἶναι τόσο γρηγὰ, τόσο φτωχή, χωρὶς καμμιά περιποίησι...

— Κύριε γιατρέ, εἶμαι στοὺς ὀρισμούς σας γιὰ κάθε τί, ἀλλὰ γιὰ τὴ μητέρα μου περιττό, πάω στὴ δουλειὰ μου...

— Μιὰ στιγμή... ξέρω πὼς δὲν φταῖς σὲ τίποτα, εἶπε ὁ γιατρός γιὰ νὰ τὸν κρατήσει. Μοῦ εἶπαν ἰάλιστα...

— Πέραστε, κύριε γιατρέ, εἶπε ἀπότομα ὁ Ρόκκο Τρούπια, τὸ σπῆτι μου εἶναι φτωχό, μὰ σὰν γιατρός θὰ ἔχετε πολλὰ ὁωμένα καὶ θέλω νὰ δῆτε τὸ κρεβάτι πάντα στρωμένο γι' αὐτὴν τὴ συφοριασμένη τὴ γρηγὰ..., τὴ μάννα μου, πὼς νὰ τὴν πῶ ἄλλοιως; Νὰ ἡ γυναῖκα μου, νὰ τὰ παιδιὰ μου, μποροῦν νὰ μαρτυρήσουν πὼς ἔχουν διαταγὴ νὰ τὴν σέβονται σὰν τὴν Παναγιά. Τί θὰ πεῖ! Μιὰ μητέρα εἶναι ἅγιο πρᾶμμα. Τί τῆς ἔχω κάνει τῆς δικῆς μου; Γιατὶ μὲ ντροπιάζει στὰ μάτια τοῦ κόμου; Δὲν ξέρω. Οἱ συγγενεῖς τοῦ πατέρα μου μ' ἀναθρέψανε ἀπὸ μικρό, εἶναι ἀλήθεια, κ' ἦταν πάντα σκληρὴ ἡ ζωὴ μου, μὰ ἐγὼ πάντα τὴν σεβάστηκα καὶ τὴν ἀγάπησα. "Ὅταν οἱ γυιοὶ τῆς, ποὺ νὰ τοὺς πάρει ὁ διάβολος, φύγανε, ἔτρεξα νὰ τὴν φέρω ἐδῶ θανε, σίλισσα τοῦ σπιτιοῦ. Δὲ θέλησε, προτιμάει νὰ ζητιανεύει στοὺς δρόμους, περίγelo τοῦ κόσμου καὶ δική μου ντροπή. Κύριε γιατρέ, τ' ὀρκίζομαι, ἂν ἕνας τοὺς γυρίσει στὴ φάρνια θὰ τὸν σκοτώσω, νὰ ἐκδικηθῶ γιὰ τὸ τί τράδηξα ἐξ αἰτίας τοὺς δεκατέσσερα χρόνια τώρα. Θὰ τὸν σκοτώσω, μὰ τὴν ἀλήθεια ὅπως σὰς μιλῶ μπροστὰ

στὴ γυναῖκα μου καὶ σ' αὐτὰ τὰ τέσσερα ἀθῶα!...

"Ἐτρεμε κατάχλωμος ὁ Ρόκκο Τρούπια, τὸ στόμα του ἄφριζε, καὶ τὰ μάτια του εἶχαν γεμίσει αἷμα.

"Ὁ γιατρός τὸν κύτταξε μὲ ἀγανάκτησι.

— Νάτην ἡ αἰτία ποὺ ἡ μητέρα σου δὲ δέχεται νὰ κατοικήσει μαζί σου! "Ἡ ἔχθρα σου γιὰ τ' ἀδέρφια σου, εἶναι φανερό!

— "Ἡ ἔχθρα μου; Τώρα ναί, γιὰ ὅσα ποφέρνομε ἡ μάννα τοὺς κ' ἐγώ. Μὰ πρὶν, σὰν ἦντουσαν ἐδῶ τοὺς σεβόμουν σὰν μεγάλους ἀδελφούς. "Εκεῖνοι ὁμως ἦταν δύστοι Κἀν γιὰ μένα. "Εγὼ δούλευα, ἐκεῖνοι τίποτα, ἐρχόντουσαν ἐδῶ, μοῦ παίρναν γιὰ νὰ δώσουν λέει τῆς μάννας μου καὶ τὰ ἔπιναν, καὶ σὰν ἔφυγαν γιὰ τὴν Ἀμερικὴ ἔβγαλα καὶ τὴν τελευταία μου δεκάρα νὰ τοὺς δώσω.

— Μὰ γιατί λοιπόν;

— Γιατί; γιατί λέει δὲν εἶμαι γυιὸς τῆς.

— Τί θὰ πεῖ;

— Δὲν ξέρω, γιατρέ, ἄς σὰς τὸ ξηγήσει. "Ἐχω δουλειὰ, συγγνώμη, ρωτήστε τὴν. Συμπαθάτε με...

Καὶ ὁ Ρόκκο Τρούπια ἔφυγε ὅπως ἦρθε σκυμμένος στὰ δυό. "Ὁ γιατρός τὸν κύτταξε νὰ φεῖ γει κ' ἔπειτα γύρισε πρὸς τὰ παιδιὰ ποῦταν σὰν ἀπολιθωμένα διὰ τὸ πῶς τὸν εἶχε σταυμπρὸς στὴ γυναῖκα καὶ ψιθύριζε: ρώσει τὰ χέρια τῆς καὶ ψιθύριζε: — "Ἄς γίνῃ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

★

"Ὁ γιατρός θέλησε νὰ ξεκαθαρίσει ἀμέσως αὐτὴ τὴν παράξενη ἱστορία. Γύρισε νὰ βρεῖ τὴ γρηγὰ καὶ τὴν βρῆκε καθισμένη πάντα στὸ κατῶφλι τοῦ. Τῆς εἶπε λίγο ἀπότομα, νὰ μπεῖ μέσα.

— Πήγα και μίλησα με τον γιό σου στο σπίτι της κολόνας. Γιατί μου τό εκρυψες πώς έχεις κι' άλλο γιό ;

— Η Μαραγκράτσια τον κυττούσε χαμένη, χαντακωμένη, τὰ χέρια της τρέμαν.

— Κύρ γιατρέ, κρύος ιδρώτας με κόβει σαν μου μιλούν γι αυτόν. Σώπα, αν με λυπάσαι.

— Γιατί ; είπε θυμωμένος ο γιατρός. Τί σου έκανε ; Τί έχεις μαζί του ;

— Τίποτα δέ μου έκανε, είπε άμέσως ή γρηά. Πρέπει νά τό πώ. Καί πάντα θέλησε νά με κυττάξει... Μά δέν μπορώ, τρέμω, δέν τό θέλεις ; σαν μιλώ γι' αυτόν... Κύρ γιατρέ, πώς νά στο πώ... δέν είναι παιδί μου.

— Ο γιατρός έχασε την ύπομωή του.

— Τρελλάθηκες ; Ξαναμωράθηκες ; Δέν είναι παιδί σου ; Έ-σού δέν τό έκανες ;

— Ίσως ξαναμώρωνα. Μά είναι πράγματα που δέν μπορείς νά ξέρεις, είσαι πολύ νέος. Έγώ έχω άσπρα μαλλιά, χρόνια 'ποφέρνω κι' έχω δει, έχουν δει τὰ μάτια μου που ούτε νά τὰ θάλει ο νους σου δέν μπορεί, γιατρέ...

— Καλά, τί έχεις δει ;

— Πράγματα, τρομερά πράγματα, είπε άναστενάζοντας ή γρηά. Δέν ήσουν γεννημένος, ούτε γιά νά γεννηθείς, κ' έγώ 'α είδα αυτά με τὰ μάτια μου που κλαίνε από τότε αίμα... "Ακουσες ποτέ γιά κάποιον Καναμπάρντο ;

— Τόν Γκαριμπάλντι ; άπόρησε ο γιατρός.

— Ναι αυτόν που ήρθε στον τόπο και σήκωσε χωριά και χώρες σέ 'πανάστασι, και πάτησε νόμους και Θεό; τόν έχεις άκουστά ;

— Ναι, ναι, μά τί μπαίνει έδω ο Γκαριμπάλντι ;

— Πρέπει νά ξέρεις, γιέ μου, πώς αυτός ο Καναμπάρντο έδωσε διαταγή, σαν ήρθε, ν' ανοίξουν οι φυλακές. Και λογαριάζεις τώρα τί χύθηκε στον τόπο ; Οι χειρότεροι κλέφτες, οι πιο σκληροί φονιάδες, θηρία άνήμερα, που διψούσαν αίμα κλεισμένοι τόσα χρόνια. Και από όλους ο πιο φοβερός, ένας Κόλα Καμίτσι, αρχιληστής που σκότωνε τὰ πλάσματα του Θεού, έτσι γιά τό κέφι του, γιά νά δοκιμάσει, λέει, τό μαρουτι του ή τό τουφέκι. Αυτός πήρε τὰ λιμέρια του κατά 'δω. Πέρασε από τή Φάρνια με συμμορία όλο από χωρικούς, κι' όλο διάλεγε καινούργιους, κι' άμα κανείς δέν ήθελε νά τόν άκολουθήσει τόν σκότωνε. Έγώ ήμουν παντρεμένη κι' είχα τὰ δυο παιδιά της σάρκας μου, αυτά που είναι 'κει κάτω στην Αμερική. Ο Κόλα Καμίτσι πέρασε και πήρε με τό στανιό τόν άντρα μου. "Επειτα από δυο μέρες τόν είδα νά γυρίζει κίτρινος σαν τόν νεκρό. Δέν τόν γνώριζες, δέν μπορούσε νά μιλήσει, τὰ μάτια του βλέπαν άκομψή ό,τι είχε δει κι' εκρυβε τὰ χέρια του από ντροπή γιά ό,τι είχε καμωμένο με τό ζόρι.

Τό αίμα μου πάγωσε σαν τόν είδα έτσι. Του φώναξα, Θεός σωρέσ' τονε : «Νίνο, Νίνο τί έκανες ;» Δέν μπορούσε νά μιλήσει. «Τους ξέφυγες ; Κι' αν σε πιάσουν ξανά θά σε σκοτώσουν !» Η καρδιά μου, μου τό φώναζε, μά 'κείνος χωρίς λέξι κάθησε στην άκρη στη φωτιά, κ' εκρυβε τὰ χέρια του, τὰ μάτια του ήτανε τρελλού, κύτταζε τό χώμα, κ' έπειτα είπε «Καλύτερα ο θάνατος», και σώπασε. Τρεις μέρες έμεινε κρυμμένος.

Την τέταρτη μέρα βγήκε νά δουλέψει, φτωχοί άνθρωποι πώς νά ζήσουμε χωρίς δουλειά ; Τό θράδυ δέ γύρισε. Περίμενα, περίμενα, Θεέ μου ! μά ήξερα κι' όλας, τό είχα μαντέψει. Και πάλι έλεγαν : «Ποιος ξέρει, ίσως νά μη τόν σκότωσαν, μπορεί νά τόν ξαναπήραν μόνο».

— Έξη μέρες ύστερα έμαθα πώς ο Κόλα Καμίτσι ήταν με τη συμμορία του άπάνω στη Μοντελούζα τό μετόχι. "Εφυγα σαν τήν τρελλή. Έξη μίλλια δρόμος. Έκανε έναν άνεμο που δέν τόν έχω ματαδεί. Τόν «είδες» ποτέ τόν άνεμο ; "Ε ! εκείνη την ήμέρα τόν έβλεπες, σαν όλες εκείνες οι ψυχές των σκοτωμένων νά φώναζαν έκδίκηση στην πλάσι όλη ! Ρίχτηκε μέσ' στον άνεμο και με πήγαινε, ούρλιαζα δυνατότερα του. Πετούσα και σέ μιά ώρα μέσα έφτασα στο μοναστήρι ψηλά πάνω στο θράχο με τὰ μαύρα κυπαρίσσια. Ήταν μιά μεγάλη αούή με γύρω τριγύρω τοίχο και μιά μικρή πορτούλα μισοχωμένη πίσω από τις κάπαρες. Πήρα μιά πέτρα και κτύπησα. Δέ μ' άνοιγαν, μά κτύπησα, κτύπησα τόσο και μ' άνοιξαν. Τί είδαν τὰ μάτια μου, Χριστέ !

— Η Μαραγκράτσια σηκώθηκε γεμάτη φρίκη, τό χέρι τεντωμένο, και τὰ λόγια άκουγόντουσαν μόλις...

— Στο χέρι, στο χέρι οι φονιάδες...

Δέν μπόρεσε νά εξακολουθήσει κι' έκανε σαν νά πετούσε κάτι :

— Παίζανε... στην αούή... παίζανε μπάλλα, μ' ανθρωπινά κεφάλια, κατάμαυρα από τό χώμα. Από τὰ μαλλιά τὰ κράταγαν, και τό ένα, του άντρός μου, τό

κράταγε ο Κόλα Καμίτσι, μου τό έδειξε. Πέταξα μιά φωνή τέτοια, που μου ξέσκισε τό λαιμό, μιά φωνή τόσο δυνατή που και οι ληστές τρομάξαν. Ο Κόλα Καμίτσι μου έσφιξε τό λαιμό νά με πνίξει, νά σκάσω, μά ένας από τους φονιάδες τόν άρπαξε νά τόν 'μποδίσει και τότε τέσσερις, πέντε, δέκα ξεθαρέψανε, πέσαν άπάνω του και τόν περικύκλωσαν. Κι' αυτοί άκόμα δέν μπορούσαν πιά νά τόν ποφέρουν με την τυραννία του τό τέρας, και μπροστά στα μάτια μου τόν πνίξαν οι συντρόφοι του σαν σκυλί...

— Η γρηά έπεσε άποκαμωμένη σ' ένα κάθισμα, κι' έτρεμε όλο-κληρη σπασμωδικά.

— Ο νέος γιατρός την κυττούσε, άνω κάτω, και την σπλαχνιζότανε γεμάτος φρίκη. Προσπάθησε νά μπορέσει νά καταλάβει κ' έκανε νά ρωτήσει...

— Στάσου, είπε ή γρηά, μόλις μπόρεσε νά μιλήσει. Αυτός που σηκώθηκε πρώτος νά με 'περασπιστεί τόν λέγαν Μάρκο Τρούπια...

— Ωστε ο Ρόκκο είναι... — Παιδί του ! Μά ήταν δυνατό νά ήμουν γυναίκα του έπειτα άπ' ό,τι είχα δει ! Με πήρε με τό στανιό.

Τρεις μήνες με κράτησε δεμένη, με φίμωτρο στο στόμα γιατί φώναξα και δάγκωνα. Στους τρεις μήνες τόν πιάσανε και τόν στείλανε στα κάτεργα που πέθανε. Μά ήμουν άγκυρος. "Α ! ο Θεός τό ξέρει, θάθελα νά τὰ ξεριζώσω τὰ σπλάχνα μου ! Μου φαινότανε πώς φύλλιαζε όχεντρα μέσα μου. Τό ένοιωθα πώς δέ θά μπορούσα νά τό κρατήσω ποτέ στην άγκαλιά μου, και φώναξα σαν τρελλή σαν συλλογιζόμουνα πώς θά έπρεπε νά το δώσω τό θυζί μου. Κόντεπα νά πεθά-

νω πάνω στη γέννα μου. 'Η Μάννα μου (ό Θεός νά τήνε συχωράει) μου παραστάθηκε. Ούτε μου τὸ ἔδειξε κἄν παρὰ τὸ πήρε καὶ τὸ παράδωσε στοὺς συγγενεῖς τοῦ πατέρα του ποὺ τὸ ἀναθρέψανε... Πές μου τώρα, γιατίρὲ, μπορῶ νά πῶ πῶς εἶν' παιδί μου;

Ὁ γιατρός μόλις μποροῦσε νά μιλήσει.

— Μὰ αὐτός, αὐτὸ τὸ παιδί, τί φταίει;

— Τίποτα! ἀπάντησε ἀμέσως ἡ γρηά. Μὰ δὲν εἶπα ποτὲ τίποτα ἐναντίᾱ του. Ποτέ! Μὰ τί νά κάνω σὰν δὲν μπορῶ νά τὸν δῶ οὔτε ἀπὸ μακριά; Εἶναι ὁ πατέρας του ὁλόκληρος, ὁ ἴδιος. Τρέμω μόνο νά τὸν συλλογιστῶ, κρύος ἰδρώτας μὲ κόβει. Δὲν εἶ-

μαι ἐγώ, εἶναι τὸ εἶναι μου ὅλο, τὸ αἷμα μου, ποὺ δὲν τὸν θέλει. Τί νά κάνω;

Ἄφησε μιὰ στιγμή, σκούπισε ἔπειτα τὰ μάτια της μὲ τὴν ἀνάποδη τοῦ χεριοῦ της, κ' ὕστερα, ἀνήσυχη μὴ φύγουν οἱ μετανάστες καὶ δὲν πάρουν γράμμα γιὰ τ' ἀληθινὰ παιδιὰ της, τ' ἀγαπημένα της παιδιὰ, ξεθάρρεψε κι' εἶπε παρακαλετὰ στὸ γιατρό:

— Δὲν θὰ μοῦ τὴν κάνεις τὴ χάρη ποὺ μοῦ προσέθηκες;

Κι' ἄμα ὁ γιατρός, χαμένος στὴ σκέψεις του, πήρε τὴν πέννα καὶ κάθησε στὸ τραπέζι, ἄρχισε, μὲ τὴν κλαμμένη τὴ φωνή της, μιὰ φορὰ ἀκόμα:

— Ἀγαπημένα μου παιδιὰ...

(Μετάφρασις κ. Στ. ΒΛΑΧΟΥ)

ΕΧΟΥΝ ΚΑΙ ΟΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΧΙΟΥΜΟΡ...

Ὅταν ἦταν νέος ὁ Τσῶρτσιλ εἶχε μουστάκι. Σὲ μιὰ συγκέντρωσι κάποια κυρία ἀγανάκτησε. «Δὲν μοῦ ἀρέσουν, κύριε, οὔτε οἱ ἰδέες σας, οὔτε τὰ μουστάκια σας!» φώναξε δυνατά.

— Μὴν ἀνησυχῆτε κυρία μου, τῆς ἀπάντησε ἡρεμα ὁ Τσῶρτσιλ. Δὲν ὑπάρχει καμμία πιθανότης νά ἔρθετε σὲ ἐπαφὴ οὔτε μὲ τὸ ἓνα, οὔτε μὲ τὸ ἄλλο.

Argosy, Λονδίνο

Μετὰ ἀπὸ μιὰ συνεδρίασι ὁ Στάλιν ἀνακαλύπτει πῶς τοῦ λείπει τὸ ρολοῖ του. Ἀμέσως τηλεφωνεῖ στὸ Διευθυντὴ τῆς Ἀστυνομίας: «Μέσα στὴ συνεδρίασι ἔχασα τὸ ρολοῖ μου. Ἀνάκρινε ὅλους ὅσοι ἦταν παρόντες».

Μετὰ ἀπὸ λίγες ὥρες πῆγε στὸ σπίτι του. Πάνω στὸ κομοδίνο του εἶδε τὸ ρολοῖ. Βιαστικὸς καὶ πάλι τηλεφωνεῖ στὸ Διευθυντὴ: Ἐκανα λάθος. Τὸ ρολοῖ ἦταν στὸ κομοδίνο μου.

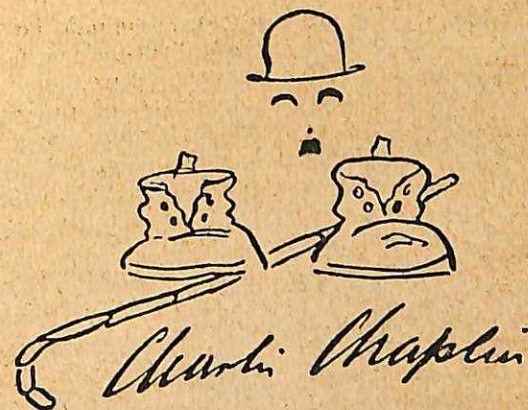
— Τί κρίμα, Ἀρχηγέ μου! Πολὺ ἄργά... Ὁμολόγησαν ὅλοι!

«Carrefour», Παρίσι

Ἐνας Γάλλος ὑπουργὸς εἶχε καλέσει μερικοὺς στενοὺς φίλους στὸ τραπέζι. Τὰ φαγητὰ ἦταν θαυμάσια καὶ τὰ κρασιὰ ἄφθονα καὶ ἐξαιρετικά. Ἐνας ἀπὸ τοὺς καλεσμένους ἤπιε λίγο παραπάνω, τὸ κατὰλαβε ὅμως καὶ προσπαθοῦσε μὲ κάθε τρόπο νά τὸ κρύψει. Τὴν ὥρα ποὺ ἔτρωγαν τὰ φρούτα ἡ οἰκοδόμοινα ἔφερε τὰ δίδυμα ἀγοράκια της νά χαιρετίσουν τοὺς ξένους. Καὶ ὁ καλεσμένος τὰ κύτταξε καὶ εἶπε δειλά: «ὦ, τί χαριτωμένο ποὺ εἶναι τὸ παιδάκι σας!»

(Ἀπὸ τὸ «Colliers»)

ΤΟ ΑΙΝΙΓΜΑ ΤΟΥ ΤΣΑΡΛΙ ΤΣΑΠΛΙΝ

Τῆς

ADELA ROGERS ST. JOHNS

Οἱ γυναῖκες ἦταν ἡ λεία του καὶ συγχρόνως τὸ βασανιστήριό του. Καὶ ἐνῶ τὸ χρυσάφι ἔρρεε, αὐτὸς δεκαρολογοῦσε καὶ τὸ στόμα του βρωμοῦσε ἀπὸ τὴν πείνα.

Σχεδὸν ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή ἀνακατεύτηκε σὲ σκάνδαλα καὶ τελευταῖα ἔγινε λόγος στὸ Κογκρέσσο νά τὸν ἀπελάσουν ὡς ἀνεπιθύμητο.

Ὡστόσο, ὅπως ἡ Μαίρη Πίκφορντ ἔκανε τὸν κινηματογράφο ἐπιχείρησι, ὁ Τσάρλι Τσάπλιν τὸν ἔκανε τέχνη καὶ ἔφτασε νά εἶναι ὁ μόνος ἀστέρας ποὺ ἀγνωρίστηκε ἀπὸ ὅλους ὡς μεγαλοφυΐα.

Στὸ νέο αὐτὸ μέσον τῆς τέχνης ὅπως ἦταν ὁ κινηματογράφος, ὁ νεαρὸς Τσάρλι Τσάπλιν, μὲ τὰ μεγάλα παπούτσια, μὲ τὰ μίμψηλο, ἔγινε μπαστούνι καὶ τὸ ἡμίψηλο, ἔγινε Κάποιος, Κάποιος μὲ εὐγενική ψυχὴ, μὲ θάρρος μπροστὰ στὸν ἐχθρικό καὶ δύσκολο κόσμο. Ἐγινε τὸ γέλιο μέσα στὴ μοναξιά, ἡ ντροπαλὴ καὶ γεμάτη ἐλπίδα ἀναζήτησι τῆς ἀγάπης, τῆς ἀγάπης ἐνὸς παιδιοῦ, ἐνὸς σκύλου, ἐνὸς λουλουδιοῦ, ἐνὸς τυφλοῦ κοριτσιοῦ.

Ἡδη στὸ «Ἐπ' ὧμου» ἔφθασε σὲ ὕψος ποὺ τὸν τοποθετεῖ γιὰ πάντα ἀνάμεσα στοὺς ἀθάνατους καλλιτέχνες μὲ τὴ μεγαλοφυΐα τοῦ Σοπέν, τοῦ Γκωγκιέν, τοῦ Νι-Μπαλζάκ, τοῦ Κόλεριτζ, τοῦ Νι-Ζισκου, τοῦ Ἐντγκαρ Ἀλλαν Πόε.

Ὁ Τσάπλιν δὲν εἶναι ἀπλῶς

ένας μεγάλος κωμικός», είπε κάποτε ο Σάμουελ Γκόλντουϊν, ο παραγωγός εκείνος που περισσότερο από κάθε άλλον προσπάθησε να κάνει τις κινηματογραφικές ταινίες έργα τέχνης. «Είναι ποιητής, είναι ο μεγάλος ποιητής της θόνης».

Οι γυναίκες που μπήκαν στη ζωή του θα μπορούσαν να σχηματίσουν λεγεώνα ολόκληρη. Άνάμεσα σε άλλες, η Πόλα Νέγκρι ήταν η πρώτη ξενική επιδρομή. Η όμορφη Πωλέτ Γκοντάρ ήταν η ήρωίδα του μυστηριώδους έρωτα μαρτυρικού που κάποτε βρισκόταν στα στόματα όλων: «Λέτε να παντρευτεί ο Τσάρλι Τσάπλιν την Πωλέτ Γκοντάρ;» Η απάντησι δεν δόθηκε παρά το 1942, όταν μαθεύτηκε πώς πήραν διαζύγιο.

Παντρεύτηκε την Μίλντρεντ Χάρρις, που την γνώρισε όταν ήταν δεκαέξι χρόνων. Την Λίντα Γκρέυ, που η άδεια του γάμου της έγραφε 19 αλλά σύμφωνα με το χαρτί της γεννήσεώς της ήταν μόνο 16. Τέλος, την Όονα Ο' Νήλ που ήταν 18, όταν αυτός ήταν 60. Μετά έρχεται η μικρή Γζόαν Μπάρρυ, η οποία, παρ' όλο ότι δεν την παντρεύτηκε, απέδειξε πώς το παιδί της ήταν δικό του και κέρδισε τη δίκη.

Στα νεανικά αυτά χρόνια, τα γεμάτα ζωή, η τρυφερή μεγαλοφυΐα του Τσάπλιν είχε συγκεντρώσει την προσοχή ενός άπιστου ακόμα κόσμου στην θόνη, που την ανέβαζε σε καλλιτεχνικό ύψος. Γιατί δεν τον βλέπουμε σήμερα; Τι μας τον πήρε; Άραγε η υπόθεσις της Τζόαν Μπάρρυ και η αδράνεια του στόν Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ξεάντλησαν την υπομονή του κόσμου απέναντι στον Τσάρλι Τσάπλιν σαν άτομο;

Μήπως ο αδύνατος, καταρο-

μάλλης, νευρικός και ντροπαλός αυτός ανθρωπάκος ήταν ένας τιποτένιος, πειναλέος, κακός αλήτης; Μέσα σε μια κρύα σοφίτα του Λονδίνου, τόσο χαμηλοτάβανη που ακόμη και τα δύο άτροφικά παιδιά, ο Τσάρλι και ο Σύντ Τσάπλιν αναγκάζονταν να σκύβουν για να περάσουν την πόρτα, το χρωστούσαν ευγνωμοσύνη σε όποιον τους έδινε λίγο ψωμοτύρι.

«Δεν είναι τόσο το κρύο και η φτώχεια που σε πειράζει», έλεγε κάποτε ο Τσάπλιν σε ένα φίλο του. «Είναι η ντροπή που νοιώθεις για τη φτώχεια σου».

«Αν αυτή η ντροπή έκανε την κωμωδία του Τσάπλιν να σου ραγίξει την καρδιά, αυτή διέστρεψε και τη ζωή του. Όταν γύρισε στην Αγγλία όπου χιλιάδες κόσμος τον περίμεναν και όπου ο βασιλιάς του τον παρασημοφόρησε, το πικρό ποτήρι δεν είχε ακόμη τελειώσει. «Τη χαρά του κέρδους, μου είπε κάποτε, την καταστρέφει ο φόβος πώς δεν θα κρατήσει πολύ».

Μήνες ολόκληρους κρατούσε το βιβλίο των επιταγών του κρυμμένο κάτω από το προσκέφαλό του στο ξενοδοχείο Μπάνκερ Χίλλ, με την ιδέα πώς ήταν χρήματα. Πριν από καιρό κέρδιζε εκατομμύρια το χρόνο γιατί συμμετείχε σε μια ιδέα που πραγματικώς δημιουργούσε ιστορία, σε μια ιδέα που μεγάλωσε στο μυαλό της Μαίρης Πίκφορντ.

«Στην ένωση ή ισχύς, του έλεγε εκείνη. Οι ήθοιοι πρέπει να είναι ένωμένοι. Γιατί όλα τα κέρδη της δουλειάς μας να τα παίρνουν οι παραγωγοί;»

Ο Τσάρλι Τσάπλιν έπρεπε να γίνει μέλος της ενώσεως. Στην αρχή αρνήθηκε. Η αγάπη του

για την ελευθερία — να είναι ελεύθερος να κάνει ό,τι του άρεσει — τον έκανε τελικά να αρέσει — τον έκανε τελικά να υποχωρήσει. Στα 1919, το δ-υειρο της Μαίρης Πίκφορντ γινόταν πραγματικότης με το όνομα 'Ηνωμένοι Καλλιτέχνες, μια από τις ισχυρότερες επιχειρήσεις. Τη νεαρή μας βιομηχανία δεν την κρατούσαν τότε οι παραγωγοί — μια κοπέλλα από τον Καναδά, ένας κωμικός από το Λονδίνο και ένας ήθοποιος του θεάτρου από το Ντένβερ. Τη διαχειρίσι — που η έλλειψι της καταστρέφει — τους περισσότερους άστερες όταν πάνε να γίνουν παραγωγοί — την είχε η Μαίρη Πίκφορντ. Τη ζωντανία την έδινε ο Φαίρμπανκς, την τέχνη ο Τσάπλιν.

«Ηδη όμως οι μπελάδες, τα βάσανα, οι αντιζηλίες και οι ταπεινώσεις, οι γάμοι και τα έρωτα — κά σκάνδαλα και τα φρικτά κουτομπολιά που ποτέ δεν σταμάτησαν στο Χόλλυγουντ 30 χρόνια τώρα, είχαν αρχίσει για τον Τσάπλιν.

Στις 22 Οκτωβρίου του 1918 παντρεύτηκε κρυφά τη νεαρή ήθοποιό του κινηματογράφου Μίλντρεντ Χάρρις. Από τη στιγμή που ο τύπος τους ανακάλυψε, ο μήνας του μέλιτος που είχαν αρχίσει στο νησί Καταλίνα, διακόπηκε και η Μίλντρεντ πήγε στο νοσοκομείο για να θεραπευτεί από τη νευρική κατάπτωση που έπαθε.

«Όλοι τα είχαν με τον Τσάρλι Τσάπλιν. Η Μίλντρεντ Χάρρις, ένα χαριτωμένο παιδί με άθωο άγγελικό πρόσωπο, ήταν 15 χρόνων όταν τον γνώρισε. Και όταν πριν από 4-5 χρόνια πέθανε τη σκέπασαν με τα λουλούδια του Τσάπλιν. Την ήξερα καλά και τη φαντάζομαι να λέη με την ευγενική ειρωνεία της: «κόλλιο αρ-

γά παρά ποτέ». Λίγα αλλά ωστόσο καλά ήταν τα άνθη που γνώρισε τους φρικτούς μήνες που πέρασε παντρεμένη με τη μεγαλοφυΐα. Δύο φορέματα και ένα παλτό κάθε χρόνο, της έλεγε πώς ήταν αρκετά για κάθε γυναίκα. «Ενα μεταχειρισμένο αυτοκίνητο, σωστή σακαράκα, ήταν η «λιμουζίνα» με την οποία την πήγε στο σπίτι όταν την πήρε από την κλινική όπου παρ' όλίγο να πεθάνη στη γέννα του πρώτου του γιου.

Χρόνια ύστερα, όταν η Λίτα Γκρέυ βρέθηκε ακριβώς στην ίδια θέση, είπε: «Ο Τσάρλι δεν ενδιαφέρεται για τίποτε άλλο εκτός από τη δουλειά του. Μισεί όποιον ανακατεύεται στις υποθέσεις του».

Ζωή του ήταν η τέχνη του. Ωστόσο τρελλαινόταν για τις γυναίκες. Από τη στιγμή που έβλεπε τα αίσθηματά του να προδίδουν την ελευθερία του, από τη στιγμή αυτή μισούσε τη γυναίκα. Στην Πόλα Νέγκρι βρήκε αυτό που ζητούσε: «Ήταν θερμή όσο κι' αυτός και ποτέ δεν τον παντρεύτηκε.

Τι τον έκανε να παντρευτεί τις γυναίκες που παντρεύτηκε αφού μεγαλοφυΐα και γάμος είναι συνώνυμα; Αυτό είναι το μυστικό του Τσάπλιν και είμαι ο μόνος που το ξέρω.

Όταν τελείωσε το πάρτυ που είχε δώσει η Μάριον Νταϊνίς στο Κόκονατ Γκρόουθ, μερικοί από τη συντροφιά ανέβηκαμε στο πούντιο, όπου ο Λεόν Γκόρντον έκανε το πορτραίτο της Γκλόριας Σβάνσον. Και ενώ οι άλλοι φλυαρούσαν, εγώ έγινα στο μπαλκόνι. Προς μεγάλη μου έκπληξι.

Τσάρλι Τσάπλιν με ακολούθησε. Δεν ξέρω γιατί, μα με χαμηλή φωνή άρχισε να μου μιλά για

Κάποια κοπέλλα, τη μόνη που είχε αγαπήσει και που πάντα θα αγαπούσε.

Ήταν όλοι άγνωστοι σέ ένα φτηνό καμπαρέ. Αυτή έκανε ένα νούμερο με την αδελφή της. Μέλ-λον δεν είχε. Όπως μου την πε-ριέγραψε, μου ήρθε στο νου ένα τραγούδι και κατάλαβα πως σ' αυτήν είχε βρή την όμορφιά που του έλειπε.

Κι' αυτή τον αγαπούσε. Ήταν φτωχοί και οι δύο, ψιθούριζαν λό-για έρωτικά, περπατούσαν στα κρυφά στο Χάυντ Πάρκ, έρριχναν ό ένας στον άλλο ντροπαλές μα-τιές και έπαιρναν κανένα φιλά-κι στα κλεφτά. Η αδελφή της δεν ευνουόυσε τον σύνδεσμο αυτό. Η αδελφή όμως ήταν ή ισχυρή. Ήταν φιλόδοξη και αποφασιστι-κή, και είπε καθαρά στην πριγ-κιποπούλα του παραμυθιού του Τσάρλι: «είναι ένας φασουλής που δεν θα προκόψη ποτέ του».

Η αγαπημένη του Τσάρλι δεν νοιαζόταν για τίποτε. Ήθελε έ-να σπίτι και ένα παιδί και στο τέλος αποφάσισε να πη στην ά-δελφή της πως επρόκειτο να παν-τρευτή. Λάθος φοβερό. Εκείνο το θράδυ δεν εμφανίστηκαν στο κέντρο. Κάπου άλλο είχαν πάει είπε ο διευθυντής, αλλά δεν ήξε-ρε ποϋ. Ο Τσάρλι δεν είχε χρή-ματα, το Λονδίνο ήταν μεγάλο και οι έπαρχίες άκόμη μεγαλύ-τερες. Οι δυο αδελφές είχαν έ-ξαφανιστή. Άδύνατο όμως να ζή-ση χωρίς αυτήν. Τότε πήγε στην Άμερική και, ξαφνικά, ένα πρωί, ξύπνησε διάσημος.

«Κάποτε ώνειρευόμουν πως θα πήγαινε σέ κανένα κινηματογρά-φο στο Λονδίνο, μου είπε χαμο-γελώντας, και θα με αναγνώρι-ζε και ή καρδιά της θα πετού-σε και θα μου έγραφε: «Αγα-

πημέne μου Τσάρλι, τώρα που είσαι διάσημος με θυμάσαι ακό-μη;» Θα έτρεχα κοντά της—Για χρόνια άνοιγα όλα τα γράμματα που λάβαινα. Με νόμιζαν ματαιό-δοξο. Περίμενα το γράμμα της. Δεν ήρθε ποτέ».

Όταν ξαναπήγε στην Άγγλία, γύριζε τὰ νυχτερινά κέντρα, έ-βαλε ανθρώπους, έκανε το παν για να την ανακαλύψη. Ούτε τ-χνος, πουθενά.

Μιά μέρα την είδε. Καθόταν ώρες σέ ένα πάγκο στο πάρκο και έβλεπε τον κόσμο. Μιά και συνήθιζαν να περπατάνε σ' εκεί-νο το μέρος του πάρκου κύτταζε να δη εκεί την αγαπημένη του.

Μιά γυναίκα βγήκε από ένα σπίτι από την άπέναντι μεριά του δρόμου, σήκωσε τὰ μάτια της, και τον κύτταξε· εκείνος πε-τάχτηκε άπάνω και κρύφτηκε στη γωνιά.

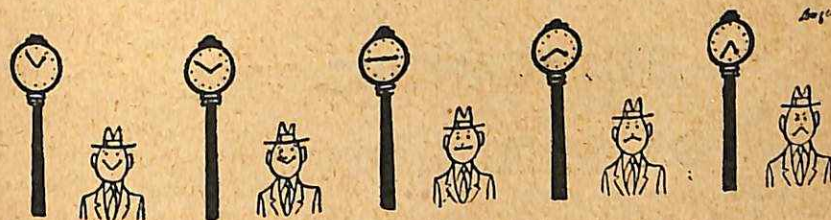
Ένας άντρας την ακολουθοϋ-σε και ένα παιδί.

Μπήκαν σέ ένα αυτοκίνητο και έφυγαν. «Ήταν ολόϊδια», μου εί-πε ο Τσάρλι.

Τον καταλάβαινα. Εκείνη την ώρα δεν ήταν ο μεγάλος άστε-ρας του κινηματογράφου, μά ο αίσθηματίας, μικροκαμωμένος άν-θρωπάκος της θόνης που στεκό-ταν εκεί στη γωνιά με το καπέλ-λο στα χέρια, και την κυττούσε που απομακρυνόταν. Μετά τον έβλεπα να σηκώνη αδιάφορα τούς ώμους του, να βάζη το καπέλλο του, να γυρίζη το μπαστούνι του στον άέρα και να προχωρή στον μακρύ άδειο δρόμο μικροσκοπι-κός, με τὰ άστεία του πόδια.

«Μιά φορά αγαπάει κανείς έ-τσι», είπε ο Τσάρλι Τσάπλιν. Ί-σως στις άλλες νεαρές κοπέλλες να ζητούσε να βρή αυτήν, την πρώτη του αγάπη.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΧΩΡΙΣ ΛΟΓΙΑ

Μέγας διαγωνισμός
μπογμπονιερών!

(Από τὸ «Spectacles» τοῦ Παρισίου)

ΤΟ ΑΘΛΗΤΙΚΟ 1951

ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ

Τι προβλέπεται να γίνη στην Ελλάδα

Κδηλώσεις ύγιης και άραίας της ευεξίας και της δημιουργικής δραστηριότητας των λαών ο αθλητισμός, κερδίζει κάθε χρόνο και νέο έδαφος. Το 1950 μās παρουσίασε ένα πλήθος από σπουδαία αθλητικά γεγονότα. Ένώ για το 1951 είναι έτοιμα αθλητικά προγράμματα που θα το καταστήσουν επίσης ενδιαφέρον. "Εστω κι' αν δεν πρόκειται να γίνουν οι πανευρωπαϊκοί του στίβου και το παγκόσμιο πρωτάθλημα ποδοσφαίρου, το γεγονός ότι ο χρόνος που άρχισε είναι «προολυμπιακός» υποχρεώνει τις αθλητικές οικογένειες όλων των χωρών να εντείνουν την προσπάθειά τους για να μην εμφανισθούν απάρασκευες στην ανάμετρήσι των ειρηνικών δυνάμεων των Έθνών όλου του κόσμου στο Έλσίνκι.

"Αν δεν διαταραχθή η Ειρήνη κι' αν η διεθνής ένταση δε φθάση στο σημείο να καταστρέψη το «κλίμα» της κάποιας ηρεμίας, που χρειάζεται για να καλλιεργηθή ο κάθε είδους αθλητισμός, θα πρέπει η μεγάλη αθλητική θρησκεία να κατακτήση νέους πιστούς και να γίνουν στα διάφορα ξένα στάδια, και στην Ελλάδα, αγώνες σημαντικοί. Από όλα τα στοιχεία που υπάρχουν προκύπτει ότι το 1951 θα έχουμε μια σειρά από μεγάλους ξένους και ελληνικούς αγώνες.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ειδικότερα, στον αθλητισμό στίβου, τον κατ' έξοχην αθλητισμό, προβλέπονται, στην Ελλάδα, εκτός από τους γνωστούς ετήσιους πανελλήνιους, πανσυλλογικούς, διασυλλογικούς και άλλους αγώνες, τον Ιούλιο η συνάντησι Ελλάδος-Πακιστάν, οι αγώνες των Αμερικανών πρωταθλητών στο Στάδιο, και τον Σεπτέμβριο οι αγώνες της εθνικής μας ομάδας με τους Άγγλους πρωτα-

θλητές. Η πλατύτερη διοργάνωσι, στην οποία θα πάρουν μέρος οι αθλητές μας έφέτος, είναι οι Μεσογειακοί Αγώνες, που θα γίνουν μεταξύ 3ης και 20ης Οκτωβρίου στο δημοτικό στάδιο της Αλεξανδρείας, με συμμετοχή των εθνικών ομάδων Αιγύπτου, Τουρκίας, Ιταλίας, Συρίας, Ιράκ, Παλαιστίνης, Λιβάνου και πιθανώς Γαλλίας και Ισπανίας—αν επιτύχουν οι προσπάθειες για τη συμμετοχή των δύο τελευταίων χωρών. Από την πλευρά των αποτελεσμάτων, όπως είναι ενόητο, οι αγώνες της Αλεξανδρείας, για την καλύτερη οργάνωσι των οποίων έχουν χορηγηθή μεγάλα ποσά από την αλγυπτιακή κυβέρνηση, μās ενδιαφέρουν ιδιαίτερα, γιατί θα γίνουν με βαθμολογία. Οι αγώνες της Αλεξανδρείας θ' αποτελούν μια «μικρή Ολυμπιάδα» των Μεσογειακών κρατών, αφού το πρόγραμμά τους θα περιλαμβάνη, εκτός από τον αθλητισμό του στίβου, και τα αγωνίσματα κολυμβήσεως, κωπηλασίας, μπάσκετ μπάλ, ποδηλασίας και, πιθανώς, ποδοσφαίρου. Εύκαιρία για ανάμετρήσι των αθλητικών μας δυνάμεων με τις δυνάμεις των Αιγυπτίων, θ' αποτελέσει η σχεδιαζομένη για το τέλος Απριλίου ή τις αρχές Μαΐου συνάντησι στίβου Ελλάδος-Αιγύπτου, που πρόκειται να γίνη επίσης στο δημοτικό στάδιο της Αλεξανδρείας.

ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

"Όσο για το εξωτερικό, τα μεγαλύτερα γεγονότα θ' αποτελέσουν οι αγώνες, που θα γίνουν στις Ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, με την ευκαιρία της θερμής περιόδου των Αμερικανών πρωταθλητών, οι Παναμερικανικοί, που θα γίνουν έφέτος στην Άργεντινή, οι αγώνες των Σκανδινακών (Σουηδία έ-

ΤΑ ΑΛΛΑ ΑΓΩΝΙΣΜΑΤΑ

ναντίον Φινλανδίας, Νορβηγίας και Δανίας), και οι συναντήσεις μεταξύ των εθνικών ομάδων των διαφόρων κρατών που θα οργανωθούν αυτήν τη φορά με άνωτερο αντικειμενικό σκοπό την καλύτερη προετοιμασία των αθλητικών αντιπροσωπειών τους, που θα αγωνισθούν το προσεχές έτος στο Έλσίνκι.

ΤΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Ζωηρή επίσης κίνησι θα σημειωθή στον τομέα του ποδοσφαίρου. Για την Ελλάδα προβλέπονται ως τη στιγμή: οι αγώνες Ελλάδος—Β' Γαλλίας στη Μασσαλά τον προσεχή Νοέμβριο, οι επαναληπτικοί Ελλάδος—Αιγύπτου για το κύπελλο Φιλίας Ανατολικής Μεσογείου τον ίδιο μήνα στην Αθήνα και οι αγώνες Ελλάδος Β' Ιταλίας για το ίδιο κύπελλο. Οι Ιταλοί έχουν πεινέσει οι τελευταίοι αυτοί αγώνες να γίνουν σε μια πόλι της Νοτίου Ιταλίας και όχι Κυριακή. Δεν αποκλείεται όμως, αν θελήσουν οι δικοί μας αρμόδιοι, να έλθουν οι Ιταλοί και να αγωνισθούν έδω. "Οπωσδήποτε, τίποτε δεν μπορεί να ειπωθή ακόμα για την ημερομηνία των αγώνων αυτών. Απομένουν επίσης και οι δύο αγώνες Ελλάδος—Τουρκίας για να συμπληρωθή ο κύκλος της διοργανώσεως του Κυπέλλου Φιλίας. Προϋποθέσις όμως για τη διεξαγωγή τους είναι να τακτοποιηθούν οι έκκρεμοίτες που υπάρχουν ακόμη μεταξύ των όμοσπονδιών των δύο χωρών. "Όπως σήποτε, η διοργάνωσι είναι τριετής (1950—1952) και έτσι δεν υπάρχει θία να αγωνισθούμε έφέτος με τους Τούρκους αν δεν δημιουργηθή στο μεταξύ η αναγκαία ατμόσφαιρα. Επίσης, προβλέπεται ότι θα μετακληθούν έφέτος και άλλες ξένες εθνικές ομάδες με πρωτοουσία των συλλόγων. Το ποδοσφαιρικό πρόγραμμα θα συμπληρωθή με τους υπόλοιπους αγώνες τοπικών πρωταθλημάτων, κυπέλλου Ελλάδος και πρωταθλήματος Ελλάδος, καθώς και με αγώνες των εορτών του Πάσχα.

Από τις συναντήσεις του εξωτερικού πρέπει να έχουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον εκείνες που θα δώση η πρωταθλήτρια του κόσμου εθνική ομάδα της Ουρουγουάης στην Άγγλια, την Ιταλία, τη Σκωτία και, ίσως, και σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη.

Από τα άλλα αθλήματα, το μπάσκετ μπάλ θα παρουσιάση την μεγαλύτερη κίνησι. Στις 12 Μαΐου θ' αρχίσουν στο Παρίσι οι 7οι κατά σειρά πανευρωπαϊκοί αγώνες με συμμετοχή και της Ελλάδος. Είναι γνωστόν ότι στους περυσινούς αγώνες, στο Κάιρο, την πρώτη θέσι είχε κερδίσει η Αιγυπτός, τη δεύτερη η Γαλλία και την τρίτη η Ελλάδα, ενώ στους φιλικούς αγώνες που ακολούθησαν νικήσαμε τη Γαλλία με 23—21. "Άλλοι σημαντικοί αγώνες θα είναι αυτοί που θα δώση περριδεύοντας την Εύρωπη, τον Ιούνιο, η ομάδα των Χάρλεμ Γκλόμε Τρόττερς, των μαύρων «μάγων του μπάσκετ». Η έσωτερική μας τέλος κίνησι θα περιουρισθί στις γνωστές ετήσιες διοργανώσεις, που θα καθυστερήσουν έπειτα από τη διακοπή του τοπικού πρωταθλήματος του κέντρου για τον Μάρτιο. Για τον μήνα αυτόν υπάρχει πρότασι να γίνουν τέσσερις αγώνες της «Μακαμπή» του Αθίβ στην Αθήνα. Το άραίο ά-Τελ Αθίβ στην Αθήνα, ζημιώματα προσδεύει στην Ελλάδα, ζημιώματα όμως πολύ από κάποια διοικητική κρίσι, που η θεραπεία της αποτελεί τώρα έπιτακτική ανάγκη.

Στην κολύμβησι, στο τένις, στην οπλομαχία και στα άλλα αθλήματα, η κίνησι θα είναι, καθώς φαίνεται, η συνήθισμένη κάθε χρόνο.

Η ΕΚΟΦ καταβάλλει από τώρα προσπάθειες για να οργάνωσι διεθνείς αγώνες στο Ολυμπιακό κολυμητήριο, ενώ ο Όμιλος Αντισφαίρισεως υπολογίζει, μετά τη λαμπρή μάστις διοργάνωσι των αγώνων πρωταθλήματος Ανατολικής Μεσογείου, να τονώση ακόμα περισσότερο το αθλημα στο οποίο κρατεί τα σκήπτρα. Θα είναι ωφέλιμο να μην απουσιάση έφέτος η Ελλάδα από τη διοργάνωσι του κυπέλλου Νταϊπύ, που θ' αποτελέσει και πάλι τη μεγαλύτερη διεθνή εκδήλωσι της αντισφαίρισεως.

Το 1951, από την αθλητική πλευρά του, τόσο την ελληνική, όσο και τη διεθνή, θα είναι ενδιαφέρον. Άρκει να θυνη, θα είναι ενδιαφέρον, που είναι έπισημωμένη Ειρήνη και να μην ενταθί η σημερινή διεθνής ανησυχία, που είναι έπισημωμένο να έπιδράση δυαμενώς στην ά-μεταρρά εκδήλωσι, η οποα «θεραπεύει» συμμέτρως την ρώμη και την άρετήν.

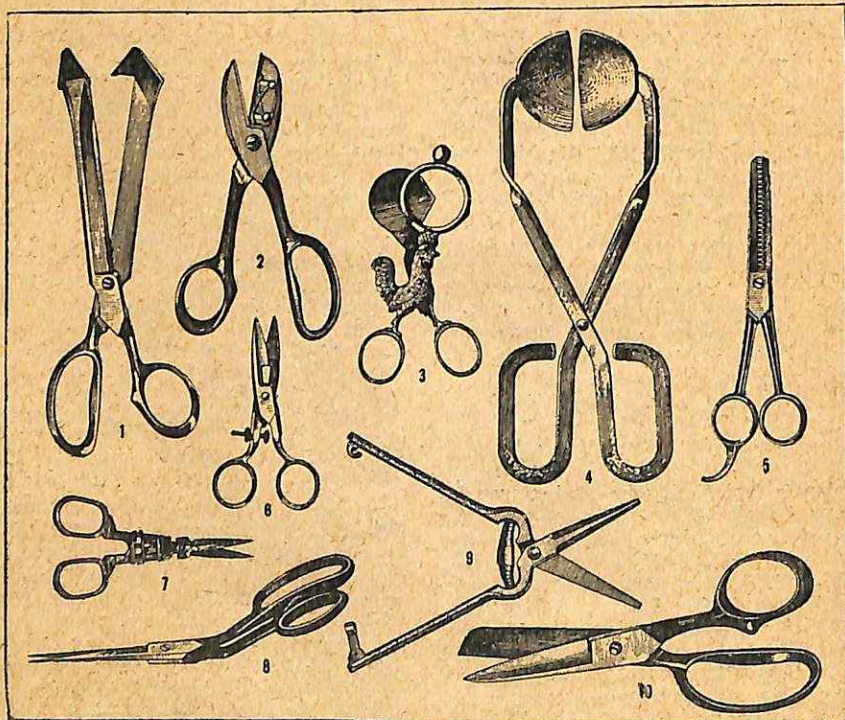

Κουϊζ

ΠΟΙΟ ΑΠ ΟΛΑ :

Ποιο απ' αυτά τα 10 ψαλίδια θα χρησιμοποιήσετε για το αούγό σας, και σε τί θα χρησιμοποιήσετε τα άλλα ;

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ

Ένα ενδιαφέρον αρχαίον πρόβλημα, είναι αυτό :

Η επιτόφιος πλάξ του Διοφάντου, του μεγάλου μαθηματικού της 'Αλεξανδρινής σχολής, φέρει αυτήν την επιγραφήν, έν μεταφράσει :

Έδω αναπαύεται ο Διοφάντης. Υπήρξε παιδί τὸ 1)6 τῆς ζωῆς του. Ένα δωδέκατον ἐπέραςε, καὶ τὰ πρῶτα γένεια ἄρχισαν νὰ φαίνωνται

Άλλο 1)7 πέρασε προτοῦ παντρευθῆ. Πέντε χρόνια μετὰ τὸν γάμο του γεννήθηκε ἓνα ἀγόρι τὸ ὁποῖον δυστυχῶς ἀπέθανεν ἀκριβῶς εἰς τὸ ἥμισυ τῆς ἡλικίας τοῦ πατέρα του. Ὁ Διοφάντης ἐξῆσε ἄλλα τέσσερα χρόνια, προσπαθῶν νὰ καταπραῖνῃ τὴν θλίψιν του ἀσχολούμενος μετὰ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἀριθμῶν.

Πόσων χρονῶν ἀπέθανε ;

ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

Μπορείτε νὰ συνδυάσετε σωστὰ τὰ ὀνόματα τῶν μεγάλων αὐτῶν πατριωτῶν στὰ ἀνάλογα κράτη ;

1. ΑΛΦΡΕΔΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ
2. ΙΩΑΝΝΑ Δ' ΑΡΚ
3. ΣΙΜΩΝ ΒΟΛΙΒΑΡ
4. ΡΟΒΕΡΤΟΣ ΜΠΡΟΥΣ
5. ΙΩΣΗΦ ΓΑΡΙΒΑΛΔΗΣ
6. ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΟΦΕΡ
7. ΜΠΕΝΙΤΟ ΧΟΥΑΡΕΖ
8. ΘΑΔΔΑΙΟΣ ΚΟΣΙΟΥΣΚΟ
9. ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΚΟΣΣΟΥΘΟΣ
10. ΔΑΝΙΗΛ Ο' ΚΟΝΝΕΛ
11. ΤΟΥΣΣΑΙΝ ΛΟΥΒΕΡΤΥΡ
12. ΧΟΣΕ ΝΤΕ ΣΑΝ ΜΑΡΤΙΝ
13. ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ ΤΕΛΛ
14. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ
15. ΣΑΝ ΓΥΑΝ ΣΕΝ

- α) 'Αργεντινή καὶ Περού
- β) Αὐστρία
- γ) Κίνα
- δ) Κολομβία
- ε) 'Αγγλία
- ζ) Γαλλία
- η) 'Αϊτή
- θ) Οὐγγαρία
- ι) 'Ιρλανδία
- κ) 'Ιταλία
- λ) Μεξικὸ
- μ) Πολωνία
- ν) Σκωτία
- ξ) 'Ελβετία
- ο) 'Ηνωμένοι Πολιτεῖαι

ΔΥΣΚΟΛΑ ΘΕΜΑΤΑ ΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

Οἱ ἀρχαῖοι πολὺ συχνὰ ἡσχολοῦντο μετὰ ἰδιότροπα καὶ ἐξυπνα προβλήματα, ποὺ εἶχαν ἀριθμούς, μοιράσματα, σοφιστικούς συλλογισμούς καὶ ὅμοια θέματα γιὰ ἀντικείμενα ἀπὸ τὶς βαθύτερες μελέτες του.

«Ἡ λύσις τῶν γρίφων καὶ αἰνιγμάτων οὐκ ἀλλότρια φιλοσοφίας», ἔλεγε δικαίως Διογένης ὁ Λαέρτιος.

Ξέρουμε Κινέζικα προβλήματα πολλῶν χιλιετηρίδων παλιά, καθὼς καὶ διάφορα ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴ ἀρχαιότητα ποὺ προσενοῦν, καὶ σήμερα ἀκόμη, μετὰ τὴ διατύπωσίν των, τὸν θαυμασμό σὲ πολλούς.

Ένα πρόβλημα μαθηματικό, ποὺ ἀποδίδεται στὸν Εὐκλείδη, τὸν πατέρα τῆς Γεωμετρίας, καὶ τὸ ὁποῖο ἐβασάνισε ἀρκετὰ τὸ κεφάλι τῶν ἀρχαίων 'Αθηναίων—ἀφού καὶ σήμερα ἀκόμη εἶναι γιὰ κάθε φίλο ἀπὸ τέτοια προβλήματα δύσκολο στὴ λύσιν—εἶναι καὶ τὸ παρακάτω :

ΗΜΙΟΝΟΣ ΚΑΙ ΟΝΟΣ

«Έμφορτοι σάκκων ἐπορεύοντο ἡμίονός τις καὶ ὄνος. Ὑπὸ βαρὺ φορτίον ἀνεστέναζεν ὁ ὄνος. Ὁ ἡμίονος ἀπευθυνόμενος τότε πρὸς τὸν σύντροφόν του λέγει :

— Γιατί, ὦ φίλε, ἀναστενάξεις καὶ παραπονεῖσαι ;

— Διπλάσια ἀπὸ ἐσὲ θὰ εἶχον εἴν μοι παρτίδες ἓνα σάκκου.

— Ἐάν ὅμως ἀφαιρούσες ἓναν θὰ εἶχαμεν ἀμφοτέρω τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, ἤτο ἡ ἀπάντησις. Πόσους σάκκους ἔφερεν ὁ καθείς ; (Λύσις στὴ σελίδα 136)

Η κουζίνα έχει παγίδες

ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΟΤΑΝ ΜΑΓΕΙΡΕΥΕΤΕ!

Τῆς

DORIS DENISON

Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι προφυλάγονται ἀπὸ ὠρισμένους κινδύνους, ἀδιαφοροῦν όμως γιὰ πολλοὺς ἄλλους. Ὅπως ἀποδεικνύει μιὰ στατιστικὴ, ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς δυστυχημάτων συμβαίνει μέσα στὴν «ἀσφάλεια» τοῦ σπιτιοῦ μας.

Ενα ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ σπιτιοῦ ὅπου συμβαίνουν τὰ περισσότερα ἀτυχήματα εἶναι ἡ κουζίνα. Τὰ περισσότερα ἐγκαύματα τὰ παθαίνουν οἱ νοικοκυρὲς τὴν ὥρα ποὺ μαγειρεύουν. Σήμερα ἔχουμε στὴ διάθεσί μας ὠρισμένα μέσα, ἄλλα γιὰ νὰ ἐμποδίζουμε τὰ ἐγκαύματα καὶ ἄλλα γιὰ νὰ τὰ θεραπεύουμε.

ΤΑ ΛΙΠΗ

Προσέχετε πολὺ ὅταν μαγειρεύετε μὲ λίπος. Ὅλα τὰ λίπη εἶναι ἐξαιρετικὰ εὐφλεκτά. Ποτὲ μὴν ἐπιχειρήσετε νὰ σθῆσετε τὸ τηγάνι σας ἢ τὴν κατσαρόλα σας ποὺ ἔχει ἀρπάξει, μὲ νερό. Ἀπλῶς θὰ ἀπλώσετε τὴ φωτιά. Σβῆστε ἀμέσως τὸ γκάζι ἢ τὸ ηλεκτρικὸ καὶ ρίξτε λίγο ἀλάτι στὴ φωτιά.

Μιὰ καλὴ ιδέα εἶναι νὰ χρησιμο-

ποιήτε βαθὺ τηγάνι καὶ νὰ μὴ τὸ παραγεμίζετε.

Ἐνα ἄλλο προληπτικὸ μέσον εἶναι νὰ ρίχνετε λίγο ἀλάτι στὸ τηγάνι προτοῦ βάλετε τὸ λίπος. Μπορεῖτε ἐπίσης νὰ βάλετε πάνω ἀπὸ τὸ τηγάνι ἓνα σουρωτήρι, ἀνάποδα. Ἐτσι τὸ λίπος μένει ἐκεῖ ποὺ χρειάζεται, καὶ συγχρόνως εἰσχωρεῖ ὁ ἀέρας ποὺ εἶναι ἀπαραίτητος γιὰ τὸ τηγάνισμα. Πάντως ἂν δῆτε πὼς δὲν τὰ καταφέρνετε νὰ σθῆσετε τὴ φωτιά, γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακό, φωνάξτε τὴν πυροσβεστικὴ ὑπηρεσία.

ΑΤΜΟΙ

Ὁ ἀτμὸς μπορεῖ νὰ προκαλέσῃ φοβερὰ ἐγκαύματα. Γι' αὐτὸ ὅταν ἀδειάζετε τὸν τέντζερη, μὴν τὸν γέρνετε πρὸς τὸ μέρος τῆς φωτιάς.

Προσέχετε ὅταν ἀνοίγετε τὸ καπάκι τῆς κατσαρόλας. Μὴν τὸ σηκώνετε ἀπὸ τὴ μεριὰ ποὺ στέκεσθε ἐσεῖς γιὰτὶ ὁ ἀτμὸς θὰ πεταχτῇ στὸ πρόσωπό σας.

Ποτὲ μὴν ἀφίνετε δίπλα στὴ φωτιά κατσαρόλες ἢ τεντζερέδες γεμάτους. Ἄν τὸ τηγάνι σας ἔχῃ χέρι γυρίστε τὸ πρὸς τὸ μέρος ὅπου δὲν ὑπάρχει φόβος νὰ τὸ ἀναποδογυρίσετε μὲ ἓνα σπρώξιμο τοῦ χεριοῦ σας.

Χρησιμοποιήστε πάντα πιαστράκια γιὰ νὰ πιάνετε ἢ νὰ ἀνοίγετε σκεύη ποὺ καίνε.

ΤΟ ΓΚΑΖΙ

Ἄν ἀντιληφθῇτε ὅτι ἀπὸ κάπου ξεφεύγει γκάζι, μὴν ἀδρανήσετε. Ἄν εἶναι κάτι ποὺ βλέπετε πὼς δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ φτιάξετε ἐσεῖς καλέσετε τὴν ἐταιρία.

Περὶτὸ φυσικὰ νὰ πούμε πὼς δὲν πρέπει νὰ ψάχνετε νὰ δῆτε ἀπὸ ποῦ ξεφεύγει τὸ γκάζι μὲ ἓνα ἀναμμένο σπέρτο.

Γιὰ νὰ μιλήσῃ κανεῖς καλὰ πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ στομάχι ἄδειο. Γιὰ νὰ φάῃ καλὰ πρέπει νὰ ἀδειάσῃ τὸ μυαλό του.

Πῶλ Ἀνρὺ Σπάιν

Οἱ κοσμογυρισμένοι συμβουλεύουν :

ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ

ΤΙ Ν' ΑΠΟΦΕΥΓΕΤΕ

ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΞΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΕΝΑ ΔΙΕΘΝΕΣ
SAVOIR VIVRE

«Οἱ ἄνθρωποι εἶναι εὐδίκτοι»

Ἀποσπάσματα ἀπὸ ἓνα χιουμοριστικὸ βιβλίο, ὅπου γνωστοὶ συγγραφεῖς γράφουν γιὰ τὶς ιδιοτροπίες, τὰ ἔθιμα, τὶς συνήθειες καὶ τὰ ἀνθρώπινα διαφέροντα λαῶν.

δείξετε ότι ξέρετε ελληνική ιστορία.

Είναι πολύ πιθανό να μείνετε στην Αθήνα προτού έπισκεφθήτε τις έπαρχιες. Στην ελληνική πρωτεύουσα υπάρχει ένα κτίριο, που κυριαρχεί παντού. «Όχι, όχι, δεν είναι ο Παρθενώνας (βλέπετε πόσο χρειάζεστε συμβουλές!). Είναι το ξενοδοχείο της Μεγάλης Βρεταννίας. Από το χώλλ του περνά όλος ο καλός κόσμος της Αθήνας. Οί κουβέντες που θα ακούσετε εκεί και οί τύποι που θα δήτε, είναι οί ίδιοι με όλων των Ρίτς και των Σαβού όλου του κόσμου. Δεν πρόκειται, λοιπόν, σ' αυτό το κοσμοπολιτικό περιβάλλον να γνωρίσετε τον ελληνικό τρόπο ζωής. Πρέπει μόνον να έμφανισθήτε και εκεί για να σημειωθή ή παρουσία σας στην Αθήνα. Και το γεγονός ότι σ' εϊδαν εκεί σ' εϊδαν σαν άνθρωπο που ξέρει να φέρεται. Θα πρέπει να έχετε ύπ' όψιν σας ότι στο πρόσωπο του θυρωρού θα βρήτε έναν σύμβουλο πολύτιμο, που ξέρει θαυμάσια όλη την Αθήνα, και είναι ικανός να σ' εϊδηγήσει

«Η χάρη στην Ισορροπία...»

στο λαβύρινθο των κοσμικών και πολιτικών κύκλων.

Όπως σ' εϊ συμβούλεψα να αφήσετε κατά μέρος τους θεούς και τους ήρωες τον πρώτο καιρό της παραμονής σας στην Ελλάδα, έτσι σ' εϊ συστήνω να μην τρέξετε μόλις φθάσετε, να δήτε την Ακρόπολι, το Θησείο και το Μουσείο.

Αφήστε για αργότερα τις συγκινητικές αυτές έπισκέψεις και πηγαίνετε πρώτα να περπατήσετε άσκοπα στην όδο Σταδίου, όπου θα μάθετε από τις βιτρίνες πόση σημασία δ'ουν οί Αθηναίοι στα κομψά πράγματα: τα μεταξωτά πουκάμισα είναι ιδεώδη και για τόν δυσκολώτερο δανδή. Προσέξτε τη φόρμα και την ποιότητα των παπουτσιών, τη λιτή όμορφη των κοσμημάτων και γενικά το καλό γούστο, που διακρίνει κάθε τι που έχει σχέση με την τουαλέτα. Οί πρώτες αυτές έντυπώσεις θα σ' εϊξουν πώς βρίσκεστε σε μια από τις πιο κομψές πόλεις της Εύρώπης. Άλλωστε οί όμορφες γυναίκες που θα συναντήσετε στην λεωφόρο Κηφισιάς, θα έπιβεβαιώσουν την κρίσι σας. Οί Αθηναίες είναι πολύ συχνά γοητευτικές και πάντα χαριτωμένες. Από τη χάρη αυτή πρέπει να προστατευθήτε αν δεν θέλετε να μπλέξετε σ' έναν έρωτα χωρίς έλπιδα.

☆

Και τώρα θα σ' εϊ δώσω λίγα μαθήματα γλώσσας!

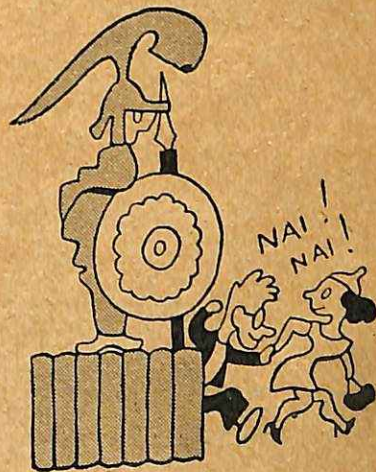
Αντί για καλημέρα, σ' εϊ πετούν ένα εγκάρδιο «Γειά σου!» Ός το μεσημέρι λένε «Καλημέρα σας». Όστερα «Καλησπέρα σας» και τέλος «Καληνύχτα σας». Ξέροντας τους τρεις αυτούς χαιρετισμούς, θα νιώσετε πώς ξε-

φύγετε από το σκοτάδι της άγνοιας που περιβάλλει τον ταξιδιώτη όταν έρχεται σε έπαφή με ένα λαό, που ή γλώσσα του δεν έχει σχέση με καμιά άλλη στον κόσμο. Άν προσθέσετε στο λεξιλόγιό σας το «εύχαριστώ» το «παρακαλώ» και το «άντιο» ξέρετε τις στοιχειώδεις γλωσσικές ευγένειες.

Προσέξτε μόνο γιατί, αντίθετα με όλη την άλλη Εύρώπη, στην Ελλάδα το «όχι» σημαίνει «ναί» και το «ναί», σημαίνει «όχι». Το ελληνικό ναί συνοδεύεται από μια άρνητική κίνηση του κεφαλιού με τα δικά μας κριτήρια, ενώ το «όχι» συνοδεύεται από μια κίνηση καταφατική. Άν φλερτάροντας με μια κοπέλλα την ρωτήσετε αν θέλη να σ' εϊ ξαναδεί και κείνη σ' εϊ απάντηση «Ναί...» γυρίζοντας το κεφάλι, μην απελπισθήτε και το πάρετε για «Non» (όχι).

Οί Έλληνες ήταν πάντα έξαιρετικά φιλόξενοι λαός. Θα θυμάστε, βέβαια, πώς δέχθηκε ο Άλκίνοος, ο πατέρας της Ναυσικάς, τον Όδυσσέα, στο νησί των Φαιάκων. Όπου και αν βρίσκεστε, στο βουνό, ή στα νησιά, στις πόλεις ή στα χωριά, θα βρήτε άνοιχτες όλες τις καρδιές και τις πόρτες. Καμιά φορά θα σ' εϊ υποδεχτούν με ένα «Ζήτω!» για την πατρίδα σας. Θα απαντήσετε «Ζήτω ή Ελλάδα!» και ο ένθουσιασμός θα κορυφωθεί.

Τότε, όμως, θα έρθη ή ώρα της δοκιμασίας για την καλή σας άνατροφή. Στις χώρες, όπου καλλιεργούν άμπελια, μα και σε πολλές που το άμπέλι είναι άγνωστο, υπάρχει ή συνήθεια να χαιρετούν έναν ξένο πίνοντας μαζί του ένα ποτήρι κρασί. Συνηθισμένος στην ώρα αυτή συνήθεια θα την ξαναβρήτε με πολλή χαρά στην Ελλάδα και θα ύψώσετε το πο-

Μην απελπίζεσθε: δέ λέγει «όχι», αλλά «ναί».

τήρι στην υγεία των νέων σας φίλων. Όστερα χαμογελώντας θα φέρετε το ποτήρι στο στόμα. Προσοχή! Έπικαλεσθήτε όσα σταϊκά γνωμικά ξέρετε... Το χαμόγελό σας θα το αντικαταστήση μια γκριμάτσα και θα αισθανθήτε ναυτία. Και όμως πρέπει να πείτε μαζί με τους άλλους. Είναι ή ρετσίνα, το νέκταρ, των ειδημόνων! Και ξαφνικά γιτών ειδημόνων! Και ξαφνικά γίνεστε πρωταγωνιστής σ' ένα δράμα ευγενείας, όπου θα πρέπει να δείξετε χαρακτήρα. Κλείστε τα μάτια ήδονικά σαν να πίνετε σαμπάνια, ξεχάστε το ρετσινόλαδο των παιδικών σας χρόνων και θυμηθήτε τους καλούς τρόπους, που σ' εϊ μάθαν οί γονείς σας. Έν τάξει! Το ποτήρι εϊ δειασε. Φέρτε την κουβέντα σε κάτι διαφορετικό, μιλήστε για τον καθαρό άέρα του βουνού, το μουνμούρισμα της πηγής και τη δροσιά του δάσους... Η ναυτία πέρασε, σωθήκατε. Όστερα απ' αυτή τη δοκιμασία μην τρομάξετε αν σ' εϊ ένα άλ-

λο σπίτι σās προσφέρουν μαστίχα ή ούζο. Είναι ωραία ποτά, ζαλίζουν όμως εύκολα και φέρνουν αισιόδοξες σκέψεις.

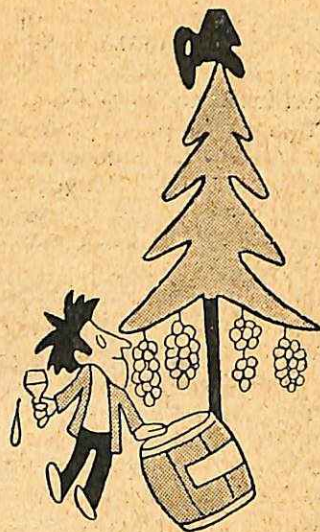
✱

Στην Ελλάδα ή ώρα του φαγητού δεν έχει τόση σημασία όσο σε άλλες χώρες. "Αν σās καλέσουν να φάτε το μεσημέρι μην πηγαίνετε στη 1 όπως θα κάνατε στη Γαλλία. Θα κινδυνεύετε να μη θρῆτε κανέναν στο σπίτι. Ακολουθήστε τη διαίσθησή σας και όχι τις απαιτήσεις του στομάχου. Τριγυρίστε στους γειτονικούς δρόμους, παραφυλάξτε την άφιξη και άλλων καλεσμένων. Ξεχάστε τη μανία της ακριθείας των δυτικών.

Στά όρεινά χωριά θα γνωρίσετε και την περίφημη ελληνική λιτότητα και θα άρκεσθῆτε να χορτάσετε με τυρί, ἐλίες, ρετσίνα και — κατά την εποχή, — θαυμασία καρπούζια.

Στις επισκέψεις που θα κάνετε θα σās προσφέρουν γλυκό με καφέ ή ένα μεζέ με ούζο. Στην πρώτη περίπτωση γίνεται μιά μικρή ιεροτελεστία, που πρέπει να μάθετε τις λεπτομέρειες. "Η υπηρέτρια θα φέρη σ' ένα δίσκο ένα καφέ τούρκικο, ένα βαζάκι γλυκό, ένα ποτήρι νερό και ένα κουταλάκι: Πάρτε μιά κουταλιά γλυκό (ποτέ δύο!), θάλτε ύστερα το άδειο κουτάλι στο ποτήρι το νερό, πιήτε το νερό λέγοντας «εις υγείαν!» και ύστερα πάρτε τον καφέ σας. Σε πολλά μέρη, όπως στη Χίο, ο δίσκος θα ἐμφανισῆ και πάλι με άλλο γλυκό και θα θαυμάσετε την ποικιλία: άνθος λεμονιάς, πορτοκάλι, μελιτζανάκι, φουτίκι, τριαντάφυλλο.

Είναι περίεργο ότι σās μίλησα

“Αμπελοι και τιμωρία...”

τόση ώρα για το φαγητό για μιά μιά χώρα, όπου ή τροφή δεν υπολογίζεται πολύ. Είναι γιατί οί λαοί που κρατούν τις παραδόσεις τους διατηρούν την ανάμνηση των συμποσίων.

‘Από καμμιά λαϊκή γιορτή στην Ελλάδα δεν λείπει το άρνάκι της σουβλάς. Σε κάποιο τέτοιο πανηγύρι μπορεί και να χορέψετε και για να σās τιμήσουν μπορεί να σās θάλουν να σύρετε το χορό. Προτού άρχισετε πρέπει να θγάλετε το μαντήλι σας, που θα σās χρησιμεψη σαν ένας ευγενικός κρίκος ανάμεσα στο χέρι της κοπέλλας και το δικό σας. ‘Η ευγένεια απαιτεί να μην υπάρχει καμμιά ἐπαφή ανάμεσα στα δάχτυλα του ενός και του άλλου. Στην Ελλάδα οί χοροί είναι πολύ γραφικοί, προπάντων όταν οί χορευταί φορούνε τα τοπικά κοστούμια τους. Οί φουστάνελλες δίνουν στους άντρες άέρα μπαλαρίνας.

Το νοῦ σας, μην παρασυρῆτε

από τη χάρι των κοριτσιών. Να θυμάστε πως ή Ελλάδα βρίσκεται στα σύνορα της Ανατολής και τα ῆθη είναι αὐστηρά. Οί κοπέλλες ἐδώ είναι συχνά πολύ νόστιμες. Λένε πως οί Σπαρτιάτισσες, οί Κρητικές και οί Μεγαρίτισσες έχουν ιδιαίτερη γοητεία. Εἶδαμε πολύ ὁμορφες Ἑλληνίδες στην Ἀττική, στη Σύρο, στη Νάξο, στην Κέρκυρα... Μά ἔπειτα από λίγους χορούς και μερικές άθῶες συναντήσεις, θα σās γλυστήρουν μέσα απ' τα χέρια. Μην ξεχνάτε πως στην Ελλάδα γεννήθηκε ή Δάφνη.

“Ολα αυτά, όμως, δεν πρέπει να σās ἐμποδίσουν να χαρῆτε τις

χίλιες ὁμορφιές της Ἑλλάδας.

Χωρίς την Ελλάδα, θα ἔλειπε απ' τον κόσμο ή θαυμασιώτερη ἑκφραση του ὠραίου. Ἐκεῖ ὅλα έχουν χάρι και ἰσορροπία, κομψότητα και δύναμη. Τα θουνά είναι ταιριαστά με το πνεῦμα και όσο και αν ὑψώνονται βρίσκονται σε ἄρμονία μαζί του. Τα λειβάδια την άνοιξη είναι σαν κήπος παραδείσου. Στα νησιά, που είναι σκορπισμένα στη θάλασσα, κατοικοῦσαν ἄλλοτε οί θεοί και γιόρταζαν ἐκεῖ τον ἔρωτα.

Πηγαίνετε στην Ελλάδα και χαρῆτε κάθε στιγμή στον τόπο αυτόν, όπου γεννήθηκε και ἔφθασε ὡς ἐμās ή χαρά της ζωῆς.

ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

Του

JEAN FATARD

Η πρώτη δυσκολία που συναντά κανένας στην Αγγλία είναι ἄσφαλῶς ή γλώσσα. Θα τα θγάλετε πέρα ὅπως μπορείτε για να αντιμετωπίσετε τη δεύτερη: την ιεροτελεστία του φαγητού και το πολύπλοκο τυπικό της. Το ἀγγλικό τραπέζι δεν στρώνεται σαν το δικό μας. “Ολα τα μαχαιροπήρουνα, που θα χρησιμοποιήσετε από την ἀρχή ὡς το τέλος του φαγητού σας, είναι τοποθετημένα από πριν δεξιά και ἄριστερά από το πιάτο σας, σαν ἐργαλεία χειρουργοῦ, ἔτοιμα για την ἐγχείρησι. Τα πιάτα ἀλλάζουν σε κάθε φαγητό ἀκόμη και στα ὄχι πολύ εὐπορα σπίτια της μεσαίας τάξεως. Για να μην μπερδευῆτε με τα μαχαιροπήρουνα, να ξέρετε ότι πρέπει να ἀρχίσετε από

τά ἔξω και να προχωρήτε πρὸς τα μέσα.

Ἄριστερά σας θα ἔχετε ἕνα πιατάκι για το ψωμί, το φρέσκο βούτυρο και το μαχαιράκι. Τα ποτήρια είναι θαλμένα ὄχι μπροστά σας — μὰ λίγο δεξιά. Μόλις ἀρχίση το φαγητό και ὡς το τέλος πρέπει να κρατάτε μαχαίρι στο δεξί χέρι και πηρούνι στο ἄριστερό, ἐκτός βέβαια για τη σούπα. Το πηρούνι το κρατάτε με τη μύτη πρὸς τα κάτω. Στη ράχη του πηρουνοῦ αὐτοῦ θα φορτώσετε το φαγητό για να το φέρετε στο στόμα σας. Γι' αὐτό το κομμάτι το κρέας που θα κόψετε και θα το τσιμπήσετε με το πηρούνι σας ἐκτελεί πολύτιμο βοηθητικό ἔργο. Δυστυχῶς, ὁμως, οί Ἀγγλοὶ σερβίρουν πολύ συ-

χνά μπιζέλια, χοντρά, δλοστρογ-
γυλα καί σκληρά, πού δέν έπι-
τρέπεται νά τά τσιμπήσετε. Πρέ-
πει νά τά ισορροπήσετε στήν κυρ-

κά καί θά καταταχθήτε άμέσως
στήν τάξι τών ευφυών. Ή Άγγλία
είναι μιá χώρα, όπου προτιμούν
αυτούς πού καταλαβαίνουν άπό

Ίδου μερικές χρήσιμες συμβουλές για την παραμονή σας στην Άγγλία.

ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΕΤΕ

Περπατάτε επάνω στη χλόη. Ή άγ-
γλική χλόη είναι φτιαγμένη γι' αυτό
τό σκοπό.

Νά βοηθάτε όμως τόν οικοδεσπότη
σας στην περιποίηση της αγαπημένης
του χλόης.

"Αν θέλετε μπορείτε νά αναφέρετε
στίχους από τόν Σαίξπηρ. Καί όταν
τό κάνουν άλλοι, προσπαθήστε νά τό
καταλαβαίνετε. Μην είστε σαν τη γρηά
κυρία πού όταν πήγε νά δή τόν «Άμ-
λετ» είπε: «Είναι πολύ άνιάρó. Δέν
έχει παρά γνωμικά».

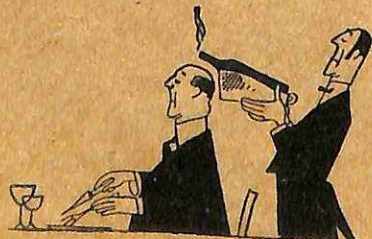
Μπορείτε νά βάλετε λουλούδι στο
πέτο σας, έκτός αν φορήτε σπόρ κο-
στούμι.

Μάθετε νά μιλάτε στα έπιδόρπια.
Θά σάς ζητήσουν συχνά νά μιλήσετε.
Σάς φθάνει νά έχετε έτοιμο κάποιο
άνέκδοτο, πού θά τό χρησιμοποιήσετε
όποτε θέλετε.

Νά έχετε μιá όμπρέλλα για νά την
κρατάτε όταν ó καιρός είναι καλός
καί ένα αδιάδροχο για τίς μέρες της
βροχής.

τη ράχη του πηρουιού, προσέ-
χοντας νά μην πέφτουν στο πιά-
το σαν θόλια καθώς θά τά φέρ-
νετε στο στόμα.

Νά μιλάτε λίγο
στην Άγγλία. Συμ-
βουλή πολύτιμη
για όλες τίς χώ-
ρες του κόσμου.
Δέν διακινδυνεύετε
τίποτα με τό νά
σιωπάτε. Καί είναι
τόσο εύκολο νά ά-
κούτε! Πού καί
πού νά μουρμουρί-
ζετε έπιδοκιμαστι-

Θά πιάσετε τό μαχαίρι με τό δεξιό
χέρι, τό πηρούνι με τό άριστερό...

ΚΑΙ ΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΚΑΝΕΤΕ

Μη λέτε όλη την ώρα: «Αυτός είναι
τζέντλεμαν... δέν είναι τζέντλεμαν».
Νά θυμάστε πώς ó καλύτερος όρισμός
του τζέντλεμαν είναι ó εξής: «Τζέν-
τλεμαν είναι ó άνθρωπος πού δέν άνα-
φέρει ποτέ αυτή τη λέξη».

"Όταν ένας Γάλλος κερδίξη έναν
Άγγλο μην θριαμβεύετε. Μη λέτε: «Ό
Ναπολέον ήταν δικός μας!» Τό θυ-
μούνται πολύ καλά...

"Αν μιλήσουν μπροστά σας για κά-
νένα έκατομμυριούχο, νά ξέρετε πώς
πρόκειται για ένα έκατομμύριο λίρες.
Μά δέν χρειάζεται νά σφυρίζετε για
νά δείξετε τόν θαυμασμό σας.

Με ανθρώπους της μεσαίας τάξεως
δέν μπορείτε νά πητε άλμυρά άστεία,
παρά αν τούς δώσετε έπιστημονικό χα-
ρακτήρα.

"Αποφεύγετε τίς προσωπικές παρα-
τηρήσεις, τίς κρίσεις καί έπικρίσεις
"Αν μιλάτε για κανέναν θλάκα νά πη-
τε: «Έχει θαυμάσιο αίσθημα του χι-
ούμορ!»

Καί για μιá άσχημη γυναίκα νά πη-
τε: «Είναι ίσιος άνθρωπος!» Δέν
σάς κοστίζει τίποτα!

αυτούς πού κάνουν έπίδειξι ευ-
φυΐας, κυρίως όταν δέν τούς ξέ-
ρουν. Τό δικαίωμα του πνεύματος
τό παίρνει κανείς λόγω... παλαιό-
τητος. Άποφεύγε-
τε κυρίως τά προ-
σωπικά ανέκδοτα
καί αν πρέπει ό-
πωσδήποτε νά μι-
λήσετε για τόν έ-
αυτό σας, νά διη-
γηθήτε ιστορίες,
στις όποιες φαίνε-
στε λίγο γελοίος.

Θά κάνουν έλους
νά γελάσουν εύκο-

λα καί θά κερδίσετε σχεδόν ά-
μέσως την έμπιστοσύνη τους.

Είναι πολύ σημαντικό νά ξέ-
ρετε νά πίνετε. Νά μπορήτε δηλ.
νά ύποστήτε πέντε - έξη κοκταήλ
χωρίς μεγάλες άθαρίες. Μετά τίς
δυό τό πρωτό έχετε τό δικαίωμα
νά είστε μεθυσμένος. "Αν μεθύ-
σετε νωρίτερα θά τό θεωρήσουν
λίγο πρόωρο. Φροντίστε, λοιπόν,
νά έχετε την κατάλληλη άντοχή.

ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ

Τού

MAX WHITE

Τό φιλοδώρημα θά βίρουν μπορείτε ν'
γίνη ό έφιάλης
σας...

Στη Γαλλία όταν
κάνουν συστά-
σεις παρουσιάζουν
τους κυρίους στις
κυρίες, τους νέους
στους μεγαλύτε-
ρους, τους άγράμ-
ματους στους μορ-
φωμένους, τίς ά-
νυπανδρες μητέρες
στις τίμιες γυναί-
κες καί τούς άσχη-
μους στους ώραί-
ους. "Ετσι ή προ-
σοχή μένει συγ-
κεντρωμένη σ' αυ-
τόν, πού τό όνομά
του άκούγεται τε-
λευταίο. Τό πρό-
σωπο αυτό πολύ
πιθανό νά σάς τεί-
νη τό χέρι. "Αν
δέν τό κάνη όμως,
άλλοίμονό σας αν
είχατε έσεις την
πρωτοβουλία ν' ά-
πλώσατε τό χέρι.

"Όταν σάς σερ-
βίρουν μπορείτε ν'
άρχισετε νά τρώτε

άμέσως, χωρίς νά περιμένετε νά
σερβιριστούν όλοι. Τούλάχιστον
μπορείτε ν' άρχίσετε, αν δώση
τό παράδειγμα ή οικοδέσποινα.
"Αν δέν τό κάνετε, κινδυνεύετε
νά προσβάλετε την οικοδέσποινα,
γιατί θά νομίση ότι άδιαφορείτε
για ό,τι σάς προσέφεραν. Τά φα-
γητά πρέπει νά τά τιμήσετε.

"Αν σάς ζητήσουν νά σερβιρι-
στήτε για δεύτερη φορά, αφήστε
νά σάς παρακαλέσουν λίγο, μά
πολύ λίγο, καί ύστερα ύποχωρή-
στε με φανερή εύχαριστήσι. "Όλα
έχουν έτοιμαστή για σάς, συχνά
άπό δεξιότητες μαγείρους καί
θά φανήτε λίγο θλάκας καί άσφα-
λώς άξεστος αν άρνηθήτε νά ύ-
ποκύψετε στους γαστρονομικούς
πειρασμούς.

Οί Γάλλοι λένε «παρακαλώ»
καί «εύχαριστώ» πολύ πιό συχνά
άπό άλλους λαούς. "Αν, όμως,
ένας Γάλλος φιλήση τό χέρι μιás
Άμερικανίδας, εκείνη δέν είναι
καθόλου ύποχρεωμένη νά τόν εύ-
χαριστήση. "Ο άνθρωπος δέν προ-
σέφερε καμμιá ύπηρεσία...

ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Τού

GEORGES ROTVAND

Στην Ίσπανία ή γυναίκα είναι
έπιφυλακτική καί κρυφή. Στα
μάτια τών άνδρων πρέπει νά φαί-
νεται σαν βασίλισσα περιήφανη
καί άκατάδεχτη με άκατάβλητη
άρετή. Τίς βασίλισσες δέν τίς συγ-
χαίρουν για τό σεξ-άπήλ τους.
Καί ακόμα πιό πολύ άποφεύγουν
νά τίς έπαινούν στους ύπηκόους
τους. Μπορείτε νά πητε πώς ή
Ίσπανίδα είναι θελκτική καί ί-
κανή νά τρελλάνη έναν άντρα.

Πρέπει να αντιμετωπίσετε τον ταύρο με άρρενωπή χάρη...

Μην πείτε, όμως, ότι είναι μοιραία γόησσα. Για τις γυναίκες, όμως, τις άρραβωνιαστικές, τις συγγενείς και τις φίλες των φίλων σας, μιλήστε με σεβασμό και διακριτικότητα. Επιτρέπεται να τους δείξετε έναν φρόνιμο θαυμασμό σαν και αυτόν που σας εμπνέει ένα έργο τέχνης που δεν σας περνάει ή ιδέα να το πλησιαστείτε.

ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Του

PAUL DAMIEN

Τα χρόνια της συμμαχικής κατοχής άκονισαν αρκετά την κριτική ικανότητα των Γερμανών, και δεν αποκλείεται να την δοκιμάσουν εις θόρος σας. Σας βλέπουν με ευνοϊκό μάτι, αλλά θα σας κρίνουν.

Σας προειδοποίησα λοιπόν. Και για να μην θρεθίτε συχνά καθισμένος σε αναμμένα κάρβουνα, θα σας υποδείξω μερικούς υφάλους που καλό είναι να τους αποφεύγετε στην κουβέντα.

1. Μην περιμένετε στην καθημερινή ζωή οι Γερμανοί να ομολογούν όλη την ώρα τα ιστορικά και ήθικά τους αμαρτήματα.

Δεν θα σας μιλήσουν παρά για την «μοίρα» (πάντα κακή βέβαια!)

2. "Αν είστε Γάλλος, "Αγγλος ή "Αμερικανός, είναι περιττό να τρέφετε αίσθημα άνωτερότητας. Την άνωτερότητα αυτή θα σας την αναγνωρίσουν τόσο περισσότερο όσο λιγότερο την επιδεικνύετε. Αυτό είναι το άλφα-βήτα της γερμανικής ευγένειας 1950. Και εδώ δεν πρέπει να βλέπετε τα πράγματα, παρά μέσα από το πρίσμα των καλών τρόπων.

3. "Οποια και αν είναι τα παράπονά σας έναντι των παλαιών ήγετων της Γερμανίας μην τα θίξετε μιλώντας πολιτικά. Και βάλτε καλά στο μυαλό σας ότι κανείς δεν είναι, ούτε υπήρξε ναζί. "Ο συνομιλητής σας θέβαια όχι μόνο δεν ήταν ναζιστής αλλά ήταν και «άντί...». Πιστέψτε τον! "Η κουβέντα θα συνεχιστεί τόσο πιο εύκολα! "Αλλωστε και ο "Γ-ιδιος ο συνομιλητής σας θα ήθελε τόσο πολύ να μην είχε γίνει ναζί, ώστε ακόμα και αν είχε δελεαστή, τώρα βλέπει τις επιθυ-

"Η μπύρα και τα λουκάνικα, το έμβλημα του τόπου.

μίες του σαν πραγματικότητες... Αυτό και τίποτα άλλο.

Στο τραπέζι, ή κυρία που κάθεται δίπλα σας έχει ασφαλώς τις καλύτερες διαθέσεις και περιμένει να την φλερτάρετε με το λεπτό εκείνο πνεύμα, που χαρακτηρίζει τους Λατίνους. Σας συμβουλεύω να μην περάσετε το στάδιο των ασημαντών φιλοφρονήσεων. Πέρα απ' αυτό το όριο σας παραφυλάγουν δυο κίνδυνοι: ή να σας θεωρήσουν επιπόλαιο ή... να σας πάρουν στα σοβαρά. "Εσείς πρέπει να κρίνετε ως ποιο σημείο μπορείτε να προχωρήσετε.

Μη φιλήσετε τη γυναίκα σας ή το κορίτσι σας σε δημόσιους χώρους. Και οι ίδιες οι γυναίκες μεταξύ τους δεν φιλιούνται ποτέ. Το μόνο που επιτρέπεται είναι ένα σφίξιμο του χεριού. Το πατροπαράδοτο φιλή στο μάγουλο είναι άγνωστο. Οι άνθρωποι φιλιούνται στο στόμα. Και τότε πρόκειται για κάτι σοβαρό.

"Αν ποτέ ταξιδεύετε στην Γερμανία με... παράνομη παρέα, μην δοκιμάσετε να ξεγελάσετε τον ξενοδόχο. Είναι αδέκατος. Θα πάρετε δυο δωμάτια και θα αρκεσθήτε να σας συντροφέψει το πουπουλένιο σας πάπλωμα.

ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ

Του

MICHEL GORDEN

Εδώ δεν άστειεύονται. Μόλις φθάσετε, με τραίνο, με θαπτόρι ή με αεροπλάνο καταλαβαίνετε πως ήρθατε σ' έναν τόπο «σοβαρό». Μην κάνετε πολλά άστεια με τον τελώνη ή τον αξιωματικό της "Ασφαλείας. Δεν θα κατα-

λάβετε το άστειο, ακόμη και αν μιλήτε ρωσικά θα νομίσω πως τον κοροϊδεύετε. Θα είναι ευγενής, άφογος, παγερός. Θα κυτάξει λεπτομερώς τις θαλίτσες, τα χαρτιά, το διαβατήριό σας. Δεν θα σας ενοχλήσει αν είστε εν τάξει. "Αν πάρη τα ξένα βιβλία και τις εφημερίδες σας θα σας δώσει απόδειξη και θα τα πάρει πίσω σε λίγες μέρες. Μη θιάζεστε να θγάλετε συμπεράσματα. Οι διατυπώσεις αυτές είναι ενοχλητικές και σ' άλλες χώρες.

Σήμερα στην Ρωσία υπάρχουν ιδιωτικά αυτοκίνητα, καταθέσεις

στις τράπεζες και τρεις θέσεις στο τραίνο, (δεν τις λένε θέσεις αλλά: βαγόνια «διεθνής», βαγόνια «μαλακά» και βαγόνια «σκληρά»). Μην ξεχνάτε ότι επίσημως και θεωρητικώς η Ρωσία βρίσκεται στην όδο του Κομμουνισμού, μα δεν έχει φθάσει ακόμα στο τέρμα. "Η Σοβιετική "Ενωση έχει ένα καθεστώς

«σοσιαλιστικό». Οι κοινωνικές ανισότητες, οι διαφορές μισθών εξαγωγή από το σύνθημα «"Όσα δουλεύεις τόσα παίρνεις». "Αργότερα, όταν έρθει η ευλογημένη ώρα του κομμουνισμού, θα είναι «όσα χρειάζεσαι, τόσα παίρνεις».

"Εχετε υπ' όψιν σας πως η έννοια του χρόνου είναι διαφορετική στη Ρωσία απ' ότι στην Δυτική Ευρώπη. Μην νευριάζετε αν η τηλεφωνήτρια σας απαντήσει σε πέντε λεπτά ή αν το γκαρσόνι σας αφήσει να περιμένετε μισή ώρα. Μη δίνετε ποτέ μεγάλη

"Εδώ, δεν χωρατεύουν...

σημασία στις υποσχέσεις των άξιωματούχων (ή των φίλων σας) που σ'ας λένε «σε μιά-δυό μέρες». Θα χρειαστή τουλάχιστον μιά εβδομάδα και θα είστε τυχερός αν κρατηθώ ή υπόσχεσις.

Στο πεδίο των αισθηματικών σχέσεων να θυμάστε πως οι Ρωσίδες είναι πολύ σεμνότευφες, σχεδόν πουριτανές. 'Η εποχή του ελεύθερου γάμου ανήκει στο παρελθόν. Δεν θα δώτε ζευγάρια να φιλιούνται. Το ρωσικό φλέρτ είναι μάλλον ρωμαντικό: διάβασμα ποιημάτων, τραγούδια, περίπατοι στο φεγγάρι. Οι σημερινές Ρωσίδες παίρνουν τον έρωτα πολύ στα σοβαρά. Και μιά φιλική συμβουλή: μην αγαπήσετε Ρωσίδα γιατί ο σοβιετικός νόμος απαγορεύει τους γάμους με ξένους.

Μην χρησιμοποιήτε τη λέξι ουρανόξυτης για τα καινούργια κτίρια αυτού του τύπου στη Μόσχα. Πέστε «κτίρια μεγάλου ύψους» και αγνοήστε ότι είναι αντιγραμμένα απ' την 'Αμερική. Μή λέτε: «φυλακή» αλλά «στέρησις της ελευθερίας». 'Επισήμως δεν υπάρχουν πιά φυλακές στην Ε.Σ.Σ.Δ.. Καλύτερα, όμως, να αποφεύγετε αυτές τις συζητήσεις.

ΣΤΗΝ ΚΟΡΕΑ

Τού

ΚΙΚΟΥ ΤΑΜΑΤΑ

Ο Κορεάτης είναι περήφανος και ευαίσθητος. Μην πληγώσετε τον έγωισμό του· δε θα σ'ας το συγχωρέσει ποτέ. Είναι, όμως, και πολύ αισθηματικός. Κλάψτε μαζί του στις κηδείες, δείξτε του μιά στοργική, θερμή φιλία, αγαπήστε μαζί του τη μουσική.

Μην πείτε πως δεν υποφέρετε το σκόρδο γιατί όλοι τρώνε σκόρδο και είναι ποτισμένοι με τη μυρωδιά του.

Στις μεγάλες οικογένειες και στους άστους σεβαστήτε την συστολή των γυναικών. 'Η αγνότητά τους είναι πολύτιμο αγαθό.

ΣΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟ

Τού

EDOUARD SABLIER

Στην Αίγυπτο οι θρισιές και οι 'Ορκισμοί είναι πολύ γραφικοί. 'Ορκίζονται στο Θεό, στον Προφήτη, στο Χριστό, στο Μωϋσή, στο

Καφές και ναργιλές...

κεφάλι, στο μουστάκι, στα γένεια του προσώπου που θέλουν να του πέσουν.

'Αλλά ο μόνος σχετικά απαραίσιτος 'Ορκος είναι «Στο διαζύγιο μου!». Μόλις τον ξεστομίσει ο συνομιλητής σας, είναι αναγκασμένος να διώξη τη γυναίκα του αν δεν κρατήσει το λόγο του. Στην περίπτωση αυτή το διαζύγιο είναι αυτόματο. Μόλις διαπιστωθή ή παραβίασι του 'Ορκου, ο άντρας πρέπει να διώξη τη γυναίκα του ή μιά από τις γυ-

ναίκες του. Πρέπει να ξέρετε πως το Μουσουλμανικό διαζύγιο είναι ή απλούστερη ενέργεια. Φθάνει ο άντρας να το δηλώσει τρεις φορές μπροστά σε μάρτυρες και ή πράξι είναι νόμιμη.

ΣΤΗΝ ΚΙΝΑ

Τού

MARC CHADOURNE

Όταν μιλάτε με έναν Κινέζο μην αλλάζετε απότομα το θέμα της συνομιλίας σας, γιατί θα αποκαλύψετε την βραδύτητα του πνεύματός του. Μην παρατηρήσετε ποτέ μιά ανακρίβεια ή μιά ασάφειά του. 'Η αδιαφορία των Κινέζων για την ακρίβεια φθάνει ως την περιφρόνησι. Είτε πρόκειται για μιά τιμή, για μιά απόστασι ή για την ώρα μιάς συναντήσεως, μην περιμένετε παρά ακριβείς και θα είναι μάταιο όσο και άτοπο να δείξετε εκνευρισμό.

Το άκρον άωτον της λεπτότητας είναι να δείχνετε την ανωτερότητά σας με έκδηλως εξαιρετικής ταπεινοφροσύνης, που θα είναι βέβαια κουτό να τις πάρετε

κατά γράμμα. Για να καταλάβετε όλες αυτές τις αποχρώσεις, ακούστε την ιστορία του Κουτού Γέρου: 'Ήταν μιά φορά στην παλιά Κίνα μιά όμορφη κοιλιά, με όραία γέρικα δέντρα, δροσερά νερά και λουλούδια. 'Εκεί ζούσαν θεοί και έρημιτες και μόνοι αυτοί δεν παραξενευόνταν με το όνομα της κοιλιάς. Την έλεγαν ή «Κουτή Κοιλιά». Το μελωδικό ρυάκι ήταν το ρυάκι του «Κουτού Γέροντα». Οι επισκέπτες θαύμαζαν το δέντρο του Κουτού Γέροντα και την Παχόδα του Κουτού Γέροντα. Μιά μέρα κάτι νέοι συνάντησαν έναν σοφό, φορτωμένο χρόνια και γνώσεις που ζούσε εκεί αποτραπηγμένος. Τον ρώτησαν γιατί ύπληχαν οι άκατανόητες αυτές όνομασις. «'Εδωσα εγώ το όνομά μου σ' όλα αυτά», είπε ο Σοφός.

ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Τού

JEAN NEUVECELLE

Μην ανησυχώτε καθόλου για τη γλώσσα. 'Αν ξέρετε πέντε 'Ιταλικές λέξεις προχωρήστε άφοβα. 'Αν ή προφορά σας είναι κακή, τόσο το καλύτερο. Αυτό θα διασκεδάσει τους συνομιλητές σας που θα το θρούν πολύ φυσικό ξένος ξένος να μιλή σαν ξένος και θα κολακευθούν που προσπαθείτε να μάθετε τη γλώσσα τους. 'Αν δεν ξέρετε 'Ιταλικά, μιλήστε Γαλλικά: θα σ'ας καταλάβουν. Τα 'Ιταλικά είναι μιά γλώσσα πολύ δύσκολη στις αποχρώσεις της, μιά πολύ εύκολη για να σ'ας βοηθήσει, αν έχετε λίγο θράσος.

Καλό είναι βέβαια να μετρά-

'Η νέα κι' ή παλιά Κίνα

Ανοίξτε την καρδιά σας...

τε τὰ ρέστα που σ'ας δίνουν, νὰ μὴν ἀφίνετε μόνη τὴ θαλίτσα σας, νὰ κλείνετε τὴν τσάντα σας, νὰ προσέχετε τὸ πορτοφόλι σας. Ἀφοῦ γίνῃ αὐτό, ὅμως, ἀπαλλαγῇτε ἀπὸ τὴν προκαταβολικὴ δυσπιστία που ἐπιδεικνύουν μερικοὶ ταξιδιωτὲς μὲ τόση ἀδεξιότητα. Συνήθως ὁ σωφὲρ, τὸ γκαρσόνι, ὁ ἀχθοφόρος εἶναι πολὺ τίμιοι ἄνθρωποι, ἐνθουσιασμένοι που σ'ας γνωρίζουν. Θεωροῦν τὸν ἑαυτὸν τους σὰν οἰκοδεσπότη που δέχεται ἕναν καλεσμένο. Φερθεῖτε σὰν καλεσμένος. Τοποθετήστε τὶς σχέσεις στὸ ἀνθρώπινο ἐπίπεδο, καὶ ἐπικαλεσθῇτε τὰ δικά τους αἰσθήματα καὶ ὄχι τὰ δικά σας δικαιώματα.

ΣΤΙΣ ΗΝ. ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Τοῦ

ANDRE MAUROIS

Μιλώντας γιὰ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες ἀξίζει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ τὸ διαζύγιο, γιατί πολλοὶ Ἀμερικανοὶ παντρεύονται τρεῖς, τέσσερις καὶ πέντε φορές. Καμμιά φορά τὸ διαζύγιο συνο-

δεύεται ἀπὸ διένεξι. Συνήθως εἶναι φιλικό. «Συμφώνησαν νὰ διαφωνήσουν...» λένε γιὰ τὰ ζευγάρια που θέλουν νὰ χωρίσουν. Στὴν Πολιτεία τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ διαζύγιο δίνεται μόνο γιὰ λόγους μοιχείας. Οἱ σύζυγοι, λοιπόν, δέχονται νὰ συλληφθοῦν ἐπ' αὐτοφώρῳ σὲ κάποιο ξενοδοχεῖο. Ὑπάρχουν Ἀμερικανίδες που ζοῦν ἀπὸ τὶς σκηνοθεσίες αὐτές. Ἄλλες γόησες προσφέρονται νὰ ξελογιάσουν ἕναν πολὺ πιστὸ σύζυγο που θέλει ἡ γυναῖκα του νὰ τὸν ξεφορτωθῇ. Στὸ Ρένο δίνεται τὸ διαζύγιο εὐκολώτατα, συνήθως γιὰ λόγους «ψυχικῆς σκληρότητας». «Ὅ,τι ἀντιτίθεται στὰ γούστα καὶ στὰ καπρίτσια μιᾶς γυναίκας εἶναι «ψυχικὴ σκληρότητα». Πολὺ συχνὰ φθάνει στὸ Ρένο ὁ μέλλων σύζυγος τὴν ἡμέρα που θγαίνει τὸ διαζύγιο γιατί ὁ νόμος ἐπιτρέπει νὰ ἐπακολουθήσῃ ἀμέσως ἄλλος γάμος.

Πολὺ συχνὰ οἱ χωρισμένοι σύζυγοι βλέπονται καὶ εἶναι φίλοι. Γνώρισα κάποιον που κάλοῦσε σὲ τραπέζι κάθε χρόνο τὶς πέντε γυναῖκες του καὶ ὁργάνωναν ὅλοι μαζί τὶς διακοπὲς τῶν παιδιῶν.

Στὸ τραπέζι πρέπει νὰ περιμένετε νὰ σερβιριστοῦν ὅλοι γιὰ

Πρέπει ν' ἀνέχεσθε τὴν οἰκειότητα...

νὰ φᾶτε. Εἶναι μιὰ δημοκρατικὴ συνήθεια, γιατί ἐπιβάλλει ἰσότητα στὴν ἱκανοποίησι τῆς πείνας μὰ συνήθεια ἀξιοθρήνητη, γιατί τρῶτε κρύα τὰ φαγητὰ που πρέπει νὰ εἶναι ζεστά. Εἶναι, ὅμως, συνήθεια αὐστηρὴ καὶ ἀπόλυτη καὶ θὰ φανῇτε τρομερὰ ἀγροῖκος ἂν τὴν παραβλέψετε. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φᾶτε ὅλα ὅσα σᾶς ἔδωσαν. Οἱ Ἀμερικανοὶ σπαταλοῦν τὰ τρόφιμα καὶ θὰ παραξενεύονταν ἂν ἔβλεπαν κανένα νὰ σκουπίζει τὴ σάλτσα στὸ πιάτο του μὲ ψωμί.

ΣΤΟΥΣ ΕΣΚΙΜΩΟΥΣ

Τοῦ

GONTRAN DE PONCINS

Νὰ καθαρίζετε τὴ μύτη μὲ τὸ χέρι σας, νὰ σκουπίζετε τὰ λαδωμένα ἀπὸ τὴ λάμπα δάχτυλα στὰ μαλλιά σας, νὰ τρῶτε μερικές ψεῖρες. Ὅλα αὐτὰ γίνονται στὸν καλύτερο κόσμον τῶν Ἑσκιμῶν. Οἱ ψεῖρες δὲν εἶναι πάντως ὑποχρεωτικές. Ὁ γείτονας σας θὰ πῇ ἀπλῶς: «Δὲν ἀγαπᾷ τὶς ψεῖρες. Ἐμένα, ὅμως, μοῦ ἀρέσουν πολὺ».

Ἄν πᾶτε στοὺς Ἑσκιμῶους, πηγαίνετε μόνος χωρὶς συνοδεία ἀσθενοῦς φύλου. Ἔτσι θὰ ἀποφύγετε τὰ δράματα μὲ τὴ γυναῖκα σας που θὰ ἀναγκασθῇ νὰ τὴν δανείσετε στὸν οἰκοδεσπότη σας. Ἡ ἀνταλλαγὴ τῶν γυναικῶν εἶναι συνηθισμένη καὶ δὲν θὰ καταλάβουν γιατί, ἀφοῦ σᾶς δανείζουν τὴ γυναῖκα τους, δὲν θέλετε νὰ τοὺς δανείσετε τὴ δική σας.

Ἄν ἕνας Ἑσκιμῶς, σᾶς ἐπισκεφθῇ μὲ τὴν γυναῖκα ἢ τὴν κόρη του καὶ ἀργῇ νὰ φύγῃ, νὰ

Θὰ δανείσετε τὴ γυναῖκα σας...

ξέρετε ὅτι ἦρθε νὰ σᾶς προσφέρει τὴ μία ἢ τὴν ἄλλη. Μπορεῖτε ν' ἀρνηθῇτε κάνοντας πῶς δὲν καταλαβαίνετε. Ἄν ἐπιμενετε στὴν ἀρνητικὴ στάσι σας θὰ ἀποκτήσετε κακὴ φήμη. Θὰ σᾶς πάρουν γιὰ κανένα ἀφύσικο ἄνθρωπο που πρέπει κανεὶς νὰ μὴν τὸν ἐμπιστευτεῖται.

ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΑ

Τοῦ

ROBERT GUTON

Νὰ μὴ λέτε ποτὲ «Κωνσταντινούπολη» ἀλλὰ «Σταμπούλ». Νὰ μὴ ξεχνάτε ὅτι ἡ Σταμποῦλ δὲν εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Τουρκίας. Πρωτεύουσα εἶναι σήμερα ἡ Ἀγκυρα.

Νὰ μὴ ρωτᾶτε ποῦ εἶναι τὰ χαρέμια. Ἐχουν ἐξαφανισθῇ διὰ διατάγματος ἀπὸ τὸ 1909, καθὼς ἄλλωστε καὶ ἡ πολυγαμία. Οὔτε

νά ρωτάτε τούς νεαρούς Τούρκους φίλους σας για τὸ παλιὸ χαρέμι τοῦ πατέρα τους ἢ τοῦ παπποῦ τους. Ἦσαν πολὺ σπάνιοι ὅσοι, στὴν Τουρκία, διατηροῦσαν ἄλλοτε πολλὲς γυναῖκες. Τὸ πρόνομι αὐτὸ τὸ εἶχαν μόνον οἱ πολὺ πλούσιοι ἢ οἱ πολὺ φτωχοί. Οἱ πρῶτοι ἐκμεταλλευόνταν μιὰ διάταξι τοῦ Κορανίου γιὰ νὰ γλεντοῦν. Οἱ δεῦτεροι φρόντιζαν γιὰ τὴν οἰκογενειακὴ οἰκονομία τους: οἱ γυναῖκες τους ἦσαν πρὸ πάντων ὑπέρειρες στὸ σπίτι καὶ ἐργάτριες γῆς στὴν ὑπαιθρο.

Νὰ μὴ σὰς κάνη ἔκπληξι ἐπί-

σης ποὺ δὲν συναντᾶτε στὶς πόλεις γυναῖκες μὲ καλύπτρα. Ἡ Φατμά τοῦ 1950 εἶναι μιὰ ὡραία κοπέλλα ἀρκετὰ εὐσωμῆ, μὲ μεγάλη βελούδινα μάτια καὶ μὲ ἀπαλὸ δέρμα. Τὸ σῶμα της θυμίζει κάποτε πίνακες τοῦ Ρούμπενς—ἀλλὰ μὲ μαῦρα μαλλιά. Ἔχει μιὰ τάσι στὸ πάχος, σύμφωνα μὲ τὴ παράδοσι τῆς Ἀνατολῆς, ποὺ δὲν ἐκτιμᾷ οὔτε τὶς ἀδύνατες, οὔτε τὶς ἀπλῶς παχούτσικες. Ὑπάρχουν, ὅμως, καὶ Φατμάδες ποὺ μποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν μὲ τὶς πιὸ λεπτές Ἀμερικανίδες.

Ο ΖΑΚ ΝΤΕ ΛΑΚΡΕΤΕΛΛ, τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας σὰς συμβουλεύει νὰ πῆτε :

Σ' ΕΝΑΝ ΑΓΓΛΟ ΚΑΠΩΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟ : Ἡ Βουλὴ τῶν Λόρδων καὶ ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία εἶναι τὰ προπύργια τοῦ πολιτισμοῦ.

Σ' ΕΝΑΝ ΒΕΛΓΟ : Στὸν τόπο σας πίνουμε τὰ καλύτερα γαλλικὰ κρασιά.

Σ' ΕΝΑΝ ΙΤΑΛΟ : Ὅταν πάη κανεὶς μιὰ φορὰ στὴν Ἰταλία δὲν γιαιτρεύεται ὕστερα ποτὲ ἀπ' τὴν ἀνάμνησί της.

Σ' ΕΝΑΝ ΙΣΠΑΝΟ : Ὁ λόγος ποὺ δὲν συνεννοοῦμαστε πάντα εἶναι ὅτι ἐσεῖς εἰστε οἱ τελευταῖοι ἀριστοκράτες τῆς Εὐρώπης.

Σ' ΕΝΑΝ ΠΟΡΤΟΓΑΛΟ : Πῶς κατορθώνετε καὶ μιλάτε γαλλικὰ καλύτερα ἀπὸ ἓνα Γάλλο ;

Σ' ΕΝΑΝ ΟΛΛΑΝΔΟ : (κλείνοντας τὸ μάτι). Ξέρω μιὰ μικρὴ χώρα ὅπου φυτρώνει καλύτερα ἀπὸ ὅπουδήποτε ἄλλου ὁ σπόρος τῆς σοφίας.

Σ' ΕΝΑΝ ΝΟΡΒΗΓΟ πέστε κάτι κακὸ γιὰ τοὺς Σουηδοὺς.

Σ' ΕΝΑΝ ΣΟΥΗΔΟ πέστε κάτι κακὸ γιὰ τοὺς Νορβηγούς.

Σ' ΕΝΑΝ ΕΛΒΕΤΟ : Τὰ τραῖνα σας εἶναι τὰ καλύτερα τοῦ κόσμου.

Σ' ΕΝΑΝ ΕΛΛΗΝΑ : Κάθε καλοκαίρι πηγαίνω στὴν Προδηγία καὶ ὀνειροπολῶ τοὺς λόφους τῆς Ἀθῆνας.

Σ' ΕΝΑΝ ΤΟΥΡΚΟ : Διάβασα τὸν Λοτί, τὸν Φαρρέρ... Καὶ θαυμάζω αὐτὴ τὴν ἡρεμὴ τόλμη τῆς κοινωνικῆς σας ἐπαναστάσεως.

Σ' ΕΝΑΝ ΑΙΓΥΠΤΙΟ (ὄχι ὅμως μπροστὰ σὲ Τούρκο): Τώρα ἐσεῖς εἰστε οἱ μόνοι θεματοφύλακες τοῦ γνήσιου ἀνατολικοῦ πολιτισμοῦ.

Σ' ΕΝΑΝ ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟ : Ἡ Βραζιλία εἶναι μιὰ μεγαλύτερη Γαλλία.

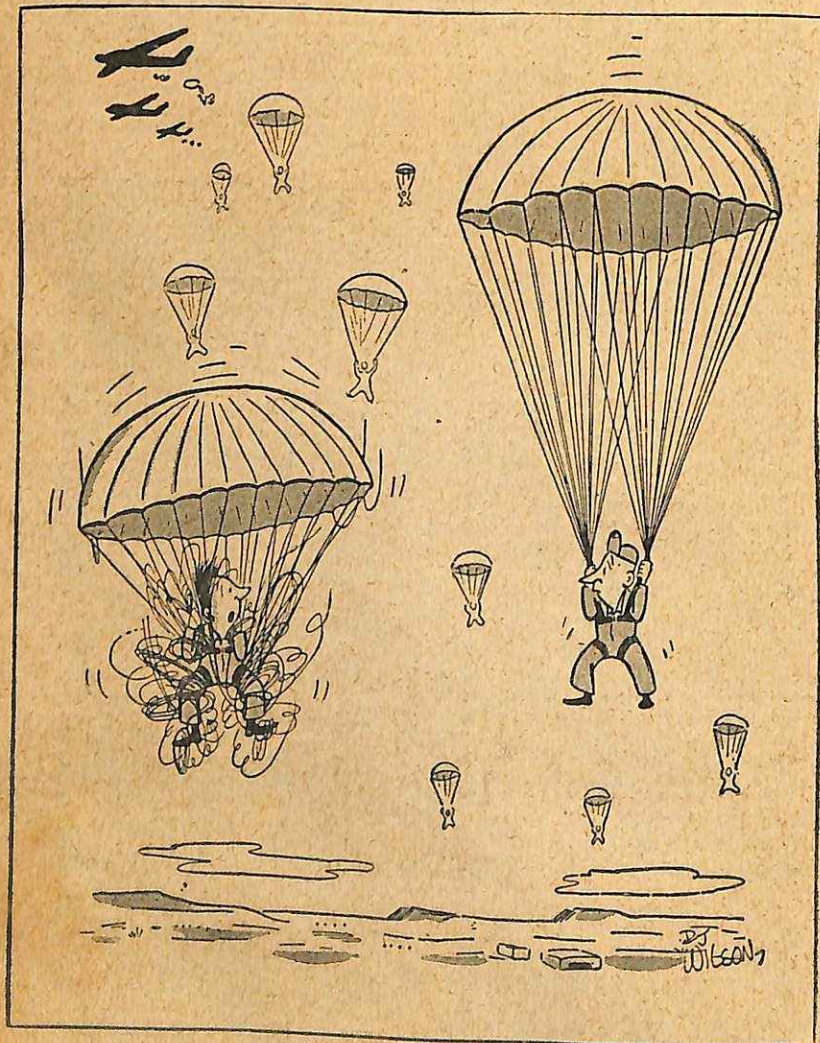
Σ' ΕΝΑΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΟ : Ἡ μεγάλη σαιζὸν τοῦ Παρισιοῦ δὲν ἀρχίζει παρὰ ὅταν ἔρθουν οἱ Ἀργεντινοί.

ΦΤΕΡΟ ΣΤΟΝ ΑΝΕΜΟ

Η ΓΥΝΑΙΚΑ

ΜΟΙΑΖΕΙ...

— 'Η αλήθεια, πώς γιά να δέσω όλους αυτούς τους κόμπους παι-
δεύτηκα λίγο.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΑ ΕΙΚΟΝΑ

(Υποθέσεις πάνω σε ένα μυστήριο)

Εάν πάρουμε ένα παρθένο φιλμ και ένα φιλμ με το οποίο τραβήξαμε μια φωτογραφία (χωρίς να το εμφανίσουμε) και τα κυττάξουμε, τα ζυγίσουμε, τα αναλύσουμε χημικά, μετρήσουμε την αγωγιμότητά τους, το βάρος τους κ.τ.λ. δεν θα βρούμε καμία απόλυτως διαφορά. Και όμως μέσα στο φιλμ με το οποίο φωτογραφήσαμε, υπάρχει μία εικόνα άορατη και άπιαστη, που με την εμφάνισή θα γίνει όρατη και, μπορούμε να πούμε, και άπτη αφού αποτελείται από σωματίδια με υλική υπόσταση, τα μόρια του μεταλλικού αργύρου.

Την εικόνα αυτή την ονομάζουμε «λανθάνουσα εικόνα», γιατί μολονότι δεν μπορούμε με τις αισθήσεις μας να διαπιστώσουμε την ύπαρξή της, ξέρουμε ότι υπάρχει. Αυτός, λοιπόν, ο μυστηριώδης πρόδρομος της τελικής εικόνας απασχόλησε πολύ την επιστήμη. Έκατο και περισσότερα χρόνια οι καλύτεροι χημικοί του κόσμου μάταια προσπαθούσαν να βρουν τί συμβαίνει. Τα μέσα της επιστήμης ήταν ανίσχυρα να προσδιορίσουν αυτό το άορατο φαινόμενο, που δημιουργείται από το φως, ζή στο σκοτάδι και χάνεται πάλι όταν το δει το φως. Μόνον την τελευταία δεκαετία με την πρόοδο της άτομικής φυσικής, μπόρεσε να εξηγηθεί, υποθετικά, τί συμβαίνει με τη λανθάνουσα εικόνα, πώς δημιουργείται και πώς με την επίδραση ώρισμένων χημικών υγρών μεταβάλλεται από λανθάνουσα σε έναργη.

ΜΙΑ ΜΑΤΙΑ

ΣΕ ΜΙΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Αν κυττάξουμε με γυμνό μάτι μια φωτογραφία θα μας φανή ότι αποτελείται από συνεχείς τόνους σκιάς με διάφορες διαβαθμίσεις: Άν, όμως, πάρουμε ένα πολύ δυνατό φακό, θα δούμε ότι αποτελείται από αναρίθμητα μικρά μαύρα σημαδάκια, που δεν είναι τίποτε άλλο, παρά μεταλλικός άργυρος, δηλαδή καθαρό άσημι. Το ότι διαφέρει στη μορφή από το γνωστό μας

γυαλιστερό άσημι όφείλεται στο ότι τα μόρια αυτά δεν είναι διατεταγμένα σε κρυσταλλική μορφή, αλλά «τῆ-δε κακείσε», σε άκανόνιστους σωρούς. Ένα κομμάτι κάρβουνο δεν μοιάζει στην μορφή με το άστραφτερό διαμάντι, παρ' όλον ότι και τα δυό αποτελούνται από το ίδιο ύλικό, γιατί η διάταξη των μορίων είναι διαφορετική. Έκείνο, που ξεχωρίζει τον Παρθενώνα από ένα σωρό όγκολίθους πεντελικού μαρμάρου, είναι η διαφορά της διατάξεως και όχι της ύλης.

Εάν κυττάξουμε πιο προσεκτικά τη φωτογραφία, θα δούμε ότι εκεί που οι τόνοι είναι άνοικτοί, το πλήθος των κόκκων του αργύρου είναι άραιό. Στα σκοτεινότερα σημεία το πλήθος είναι πυκνό και στα κατάμαυρα σημεία οι κόκκοι αργύρου είναι τόσο πολλοί, που δεν μπορείς να ξεχωρίσεις τον έναν από τον άλλο.

Τώρα άς πάρουμε ένα παρθένο φιλμ όπου δεν υπάρχει φυσικά εικόνα. Μια μικρή σταγόνα από τη φωτογραφική «έμουλσιόν» που καλύπτει το φιλμ θα μάς δείξη στο μικροσκόπιο ότι περιέχει κάτι μικρούς τριγωνικούς και εξαγωνικούς κρυστάλλους. Αυτοί οι κρυστάλλοι αποτελούνται από ένα μίγμα αλάτων αργύρου, συνήθως θρωμιούχου, και αιώρονται μέσα σε ζελατίνη.

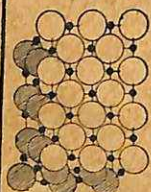
Η ΕΠΕΜΒΑΣΙ ΤΟΥ ΦΩΤΟΣ

Όπως γράψαμε στον πρόλογο της σειράς αυτής των άρθρων, οι άνθρωποι από την αρχαιότητα είχαν παρατηρήσει ότι το φως μεταβάλλει ώρισμένες ούσεις και, πολύ νωρίς, από τον Πλίνιο, παρατηρήθηκαν τέτοιες μεταβολές στην ένωση των αλάτων του αργύρου, που συνίσταντο στον διαχωρισμό του μεταλλικού αργύρου από την ένωση.

Όλα τα πράγματα που υπάρχουν στη φύσι ύφίστανται, κατά κάποιον τρόπο, την επίδρασι του φωτός. Η ειδική προτίμησι των αλάτων του αργύρου στη φωτογραφία δεν όφείλεται μόνον στο γεγονός ότι η μεταβολή τους είναι όρατη και μόνιμη, αλλά στο ότι

ΔΥΟ ΣΒΑΙΔΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΕΝΟΣ

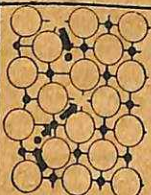
Ίδεώδης κρύσταλλος βρωμιούχου άργύρου. Αποτελείται

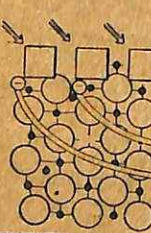
από ίοντα βρωμιού και ίοντα άργύρου που σχηματίζουν ένα κρυσταλλικό πλέγμα.

Κέντρον ευαισθητοποίησης. (Sensitivity speck). Τό κλειδί της λανθάνουσας εικόνας. Ένεργει όσν γραφεϊτο συμπψισμοϋ για τά ηλεκτρόνια και τά ίοντα άργύρου.

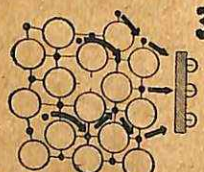
Ίόν βρωμιού. Άτομο βρωμιού με άρνητικό φορτίο. Είναι δγκώδες και άκίνητο μέσα στο κρυσταλλικό πλέγμα.

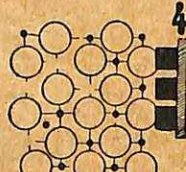
1 Τό κρυσταλλικό πλέγμα (σχ.1) στην πραγματικότητα δέν έχει ίδεώδη διάταξιν διότι ώρισμένα, ίοντα άργύρου περιπλανώμενα άτάκτως τό παραμορφώνουν σε μερικά σημεία. Στο σχήμα 2 τό ψως κυπά τά ίοντα βρωμιού και άπελευθερώνοντας τό έπί πλέον ηλεκτρόνιο τά μεταβάλλει σε άτομα βρωμιού. Τά άπελευθερωθέντα ηλεκτρόνια προχωρούν μέσα στο πλέγμα έως ότου συλληφθοϋν από τό "κέντρον ευαισθητοποίησης".

2 δώως τό "κέντρον" συλλάβη τά ηλεκτρόνια, άποκτά άρνητικό φορτίον και συνεπώς έλκει τά θετικά φορτισμένα ίοντα άργύρου (3), τά όποϊα από τή

3 και συνεπώς έλκει τά θετικά φορτισμένα ίοντα άργύρου (3), τά όποϊα από τή

4

Οι φίλοι της φωτογραφίας και του κινηματογράφου πρέπει νά βλέπουν με συμπάθεια τίς άγελάδες, διότι χάρις στίς θειούχες ένώσεις που έχουν στο δέρμα τους από τό σινάπι που τρώνε επιτυγχάνουμε νά έχουμε τά σημερινά εδαισθητά φίλμς. Ο διευθυντής του έργαστηρίου έρευνών του Kodak κ. Μας ειπε κάποτε: "Αν οι άγελάδες δέν έτρωγαν σινάπι, δέν θά μπορούσαμε νά βλέπουμε κινηματογράφο".

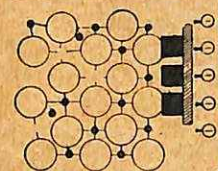
ΚΟΚΚΟΥ ΒΡΩΜΙΟΥΧΟΥ ΑΡΓΥΡΟΥ

Ίόν άργύρου. Άτομον άργύρου θετικά φορτισμένο. Είναι μικρό, διόλισθαίνει μέσα στο πλέγμα και παίρνει άκανόνιυτες θέσεις

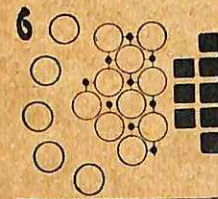
Ηλεκτρόνιον. Τό μικρότερο γνωστό μόριο. Αποτελείται από μία μονάδα ηλεκτρικού άρνητικού φορτίου.

Άτομον βρωμιού. Δέν φέρει πλέον ηλεκτρικό φορτίο και μπορεί νά άποσυνδεθί από τό κρυσταλλικό πλέγμα.

Άτομον άργύρου. Τό δυνατόν μικρότερον μόριον μεταλλικού άργύρου.

5 στιγμή που θά ένωθούν μέ τό "κέντρον" παίρνουν από αυτό τό ηλεκτρόνιο που τούς λείπει και μεταβάλλονται σε άτομα άργύρου (4). Η διαδικασία αυτή συνεχίζεται έφ'όσον υπάρχουν έλεύθερα ηλεκτρόνια από τήν ένέργειαν του φωτός. Έτσι σιγά σιγά τό "κέντρον" μεγαλώνει και από ένα ώρισμένο σημείο αρχίζει νά δέχεται ηλεκτρόνια από τήν εμφάνισι (5). Τά ηλεκτρόνια της εμφάνισης τό φορτίζουν άρνητικά και αρχίζει πάλι νά έλκη ίοντα άργύρου (6).

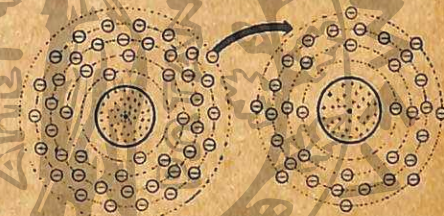

6 Συγχρόνως τά ίοντα βρωμιού που περισσεύουν περνούν μέσα στην εμφάνισι. Καί η ιστορία αυτή συνεχίζεται έως ότου όλοκληρος ο κόκκος του βρωμιούχου άργύρου μεταβληθί σε μεταλλικό άργυρο (7).

Παράστασις ένωσης ενός ατόμου

άργύρου μέ ένα άτομο βρωμιού ή όποϊα έπέρχεται όταν ένα ηλεκτρόνιο από τό άτομο άργύρου άποχωρήσθ και εισχωρήσθ εις τό σύστημα του ατόμου βρωμιού. Τότε έχουμε ένα ίόν άργύρου θετικά φορτισμένο και ένα ίόν βρωμιού άρνητικά φορτισμένο, τά όποϊα έλκόμενα άμοιβαίως άποτελοϋν τήν ένωση βρωμιούχου άργύρου. Η ένέργεια του φωτός άποκολλά τό ηλεκτρόνιον που προσεχώρησε στο άτομο βρωμιού και μέ τή μεσολάβησι του "κέντρον ευαισθητοποίησης" τό έπαναφέρει στο άτομο άργύρου προκαλώντας έτσι τή διάσπασι της ένωσης.

και όταν ακόμη η ποσότητα του φωτός είναι τόσο λίγη, ώστε να μην είναι δραστή η μεταβολή, μπορούμε κατόπιν, με μίαν έπεξεργασία—την εμφάνισι—να κάνουμε τη μεταβολή αυτή δραστή.

Οι εκθέσεις—πόζες—στο φώς, που χρησιμοποιούμε τώρα για να φωτογραφίσουμε, είναι μηδαμινές μπροστά σε εκείνες, που θα χρειαζόνταν για να μπορέση το φώς μόνο του, χωρίς την βοήθεια της εμφάνισως, να διασπάση την ένωση και να προκαλέση μία δραστή εικόνα από μεταλλικό άργυρο. Έαν χρησιμοποιήσουμε πόζα 10.000 φορές μεγαλύτερη από εκείνη που χρησιμοποιούμε συνήθως, δεν έχουμε ανάγκη από την εμφάνισι, αρκεί να φιάξουμε το νεγκατίφ. Οι παλαιοί φωτογράφοι θα θυμούνται τα «χαρτιά—ηλίου», πάνω στα οποία παρακολουθούσαν σιγά σιγά το μούρισμα της εικόνας μόνον με την επίδρασι του ήλιου.

Έφ' όσον οι πολύ μεγάλες πόζες μπορούν να απελευθερώσουν το μεταλλικό άργυρο από την ένωση, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι οι συνθισμένες μικρές πόζες πρέπει να προκαλούν κατ' αναλογία ελάχιστες μικροδιασπάσεις του μεταλλικού αργύρου. Πράγματι, όπως πιστεύουν τώρα οι χημικοί, η φωτογραφική «λανθάνουσα εικόνα» αποτελείται από απειροελάχιστες ποσότητες μεταλλικού αργύρου που παρ' όλην μίαν μέση σε καθένα από τους κόκκους του βρωμιούχου αργύρου, που βρίσκονται μέσα στην «έμουλσιον». Κατά συνέπεια, η λύσι του μυστηρίου θα πρέπει να βρίσκεται μέσα στις ελάχιστες αυτές ποσότητες του μεταλλικού αργύρου, που παίζουν το ρόλο του καταλύτου που θα προκαλέση τη διάσπασι ολόκληρης της ποσότητας του μεταλλικού αργύρου μέσα στον κόκκο.

Ας εξετάσουμε τώρα καλύτερα ένα κόκκο βρωμιούχου αργύρου και ας δούμε τι ακριβώς συμβαίνει. Πώς δημιουργούνται αυτές οι ελάχιστες ποσότητες του αργύρου, αυτές οι κηλίδες ή πυρήνες ή καλύτερα «κέντρα εύαισθητοποιήσεως» (Sensitivity specks).

ΕΝΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ ΚΟΚΚΩΝ

Και η πιο μικρή φωτογραφική εικόνα αποτελείται από αστρονομικό αριθμό κόκκων. Κάθε τετραγωνικό εκατοστό φωτογραφικής «έμουλσιον» περιέχει ένα τρισεκατομμύριο κόκκους βρωμιούχου αργύρου. Το μέγεθος κάθε κόκκου δεν υπερβαίνει συνήθως το 1 χιλί-

οστό του χιλιοστού και η απόστασι του ενός από τον άλλο είναι ίση περίπου με το μέγεθό τους. Στο πάχος της συνθισμένης φωτογραφικής «έμουλσιον» υπάρχουν περίπου 40 στρώματα κόκκων.

Παρ' όλα όσα είπαμε για το απειροελάχιστο μέγεθό τους, οι κόκκοι, αν συγκριθούν με το μέγεθος των ατόμων, είναι πολύ μεγάλοι. Μέσα σε κάθε κόκκο βρωμιούχου αργύρου υπάρχει πλήθος ολόκληρο ατόμων βρωμίου και ατόμων αργύρου, που κάποια μεταβολή της «προσωπικότητάς» τους—για την οποία θα μιλήσουμε παρακάτω—τα αναγκάζει να είναι στερεά ενωμένα.

Ας προσπαθήσουμε τώρα να δούμε τι είναι περίπου το περίφημο αυτό άτομο, για το οποίο τόσες συζητήσεις έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια.

ΤΟ ΑΤΟΜΟ

Το άτομο μοιάζει με ένα άπιαστο μικρό πλανητικό σύστημα. Στο κέντρο αυτού του συστήματος αντί για ήλιο, έχουμε τον πυρήνα, που αποτελεί το μεγαλύτερο μέρος της μάζας του ατόμου. Γύρω από τον πυρήνα περιστρέφεται συνεχώς ένας αριθμός πλανητών: τα ηλεκτρόνια. Κάθε ηλεκτρόνιο είναι φορτισμένο με μία μονάδα αρνητικού ηλεκτρικού φορτίου. Ο πυρήνας έχει φορτίο θετικό, τόσων μονάδων όσα είναι τα ηλεκτρόνια, που τον περιβάλλουν και έτσι το σύνολο του ηλεκτρικού φορτίου είναι ουδέτερο. Τα στοιχεία που υπάρχουν στη φύσι διαφέρουν μεταξύ τους ανάλογα με το βάρος του πυρήνα και τον αριθμό των θετικών ηλεκτρικών φορτίων και, συνεπώς, ανάλογα με τον αριθμό των ηλεκτρονίων που τον περιβάλλουν.

Όσο πιο υπάρχουν μερικά στοιχεία, που τα άτομα τους έχουν λιγότερα ή περισσότερα ηλεκτρόνια από τον αριθμό των θετικών φορτίων του πυρήνα. Έαν ένα άτομον έχη περισσότερα ηλεκτρόνια από τα θετικά φορτία του πυρήνα, τότε είναι αρνητικά φορτισμένο. Έαν λιγότερα, τότε είναι θετικά φορτισμένο. Τα άτομα που έχουν ηλεκτρικό φορτίο—είτε θετικό, είτε αρνητικό—λέγονται ιόντα.

Τα ιόντα πάντοτε σχηματίζουν ζεύγη, γιατί πρέπει να υπάρχει ένα άτομο που θα δώση το ηλεκτρόνιο και ένα άτομο που θα πάρη. Έφ' όσον δέ, όπως ξέρουμε, τα αντίθετα φορτία έλκονται αμοιβαία, τα θετικά ιόντα και τα αρνητικά ιόντα έχουν την τάσι να είναι συνεπτυγμένα και να σχηματί-

ζουν ενώσεις συνήθως κρυσταλλικής μορφής.

Μ' αυτόν τον τρόπο ο άργυρος και το βρώμιο σχηματίζουν την ένωση του βρωμιούχου αργύρου, δηλ. ομάδα ζευγαριών ιόντων αργύρου και ιόντων βρωμίου. Ένας κόκκος βρωμιούχου αργύρου πάνω σε μία φωτογραφική πλάκα αποτελείται από μερικά εκατομμύρια τέτοιων ζευγαριών. Όλα αυτά τα ιόντα είναι ωραιότατα τακτοποιημένα και σχηματίζουν ένα κανονικό στερεομετρικό σχήμα, γνωστό σαν κρυσταλλικό πλέγμα ή κρυσταλλική δομή.

Η έκθεσι—πόζα—στο φώς προκαλεί, όπως είπαμε, το διαχωρισμό του βρωμιούχου αργύρου σε βρώμιο και άργυρο. Έχει υπολογισθή ότι ο αριθμός των ατόμων αργύρου, που χρειάζονται για να σχηματίσουν τη λανθάνουσα εικόνα μέσα στον κόκκο ανέρχεται σε μερικές εκατοντάδες. Αυτός ο αριθμός, όμως, είναι μηδαμινός μπροστά στο σύνολο των ιόντων αργύρου, που βρίσκονται στον κόκκο και γι' αυτό είναι τόσο δύσκολο να προσδιορίσουμε την ύπαρξι της κρυμμένης εικόνας.

Η φωτογραφική εμφάνισι είναι η πιο καταπληκτική μέθοδος πολλαπλασιασμού. Κατορθώνει, με την παρουσία αυτών των ολίγων ατόμων μεταλλικού αργύρου, να μεταβάλλη εκατομμύρια ολόκληρα ιόντα μέσα στον κόκκο σε μεταλλικό άργυρο. Για να γίνη πιο αντίληπτη η εικόνα, αρκεί να πούμε ότι, για να έχουμε ένα γραμμάριο από τον άργυρο που σχηματίζει τη λανθάνουσα εικόνα, πρέπει να τραβήξουμε φιλμ αξίας 12.500.000. δολларίων.

ΠΩΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΝΟΝΤΑΙ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΤΟΜΑ

Θα εξετάσουμε τώρα πώς συμβαίνει και όρισμένα άτομα συγκεντρώνονται με την ενέργεια του φωτός για να σχηματίσουν αυτά τα «κέντρα» του μεταλλικού αργύρου.

Το ζήτημα έλυθη με την ανακάλυψι ότι όρισμένες ακαθαρσίες ήσαν απαραίτητες για την κατασκευή μιάς πραγματικά εύαισθητης «έμουλσιον». Οι ακαθαρσίες αυτές αποτελούνται από ενώσεις θείου, και ένεργουν σαν τόπος συναντήσεως, δηλ. σημείο όπου συγκεντρώνονται τα άτομα που τα αποχώρησε το φώς στην πόζα.

Τέτοια «σημεία συναντήσεως» υπάρχουν πολλά στη φύσι. Το καλύτερο παράδειγμα είναι η αιθάλη και ο καπνός που προκαλούν το φαινόμενο της πα-

χειάς κίτρινης ομίχλης στις διωμχανικές πόλεις. Τουτό οφείλεται στην παρουσία των μορίων αιθάλης που συγκεντρώνουν την ύγρασι της ατμοσφαιράς και σχηματίζουν αιωρούμενες μικρές σταγόνες νερού, δηλ. την ομίχλη. Με τον ίδιο τρόπο το φώς σηκώνει ένα σύννεφο ατόμων αργύρου μέσα στο φωτογραφικό κόκκο, που κατόπιν συμπυκνώνεται στο «κέντρο εύαισθητοποίησης».

Τα «κέντρα» αυτά έχουν ολόκληρη ιστορία. Η ζελατίνα που χρησιμοποιούμε στα φιλμ κατασκευάζεται από το δέρμα αγελάδων που αγαπούν να τρώνε το φυτό της μουστάρδας, δηλ. το σινάπι. Το φυτό αυτό περιέχει θειούχες ενώσεις, που τελικά καταλήγουν στην ζελατίνη που χρησιμοποιούμε στις φωτογραφικές «έμουλσιον». Κατά την κατασκευή της «έμουλσιον» ο άργυρος ενώνεται με το θείο και γίνεται θειούχος άργυρος.

Όλα αυτά, όμως, που είπαμε δεν αρκούν για να εξηγήσουν πώς τα άτομα του αργύρου κινούνται μέσα στο κρυσταλλικό πλέγμα του κόκκου για να συγκεντρωθούν στο «κέντρο εύαισθητοποίησης» και να σχηματίσουν τη λανθάνουσα εικόνα. Γι' αυτό πρέπει να δούμε πώς συμπεριφέρονται μέσα στο κρυσταλλικό πλέγμα τα ιόντα του βρωμίου και του αργύρου.

ΤΑ ΠΕΡΙΠΛΑΝΩΜΕΝΑ ΙΟΝΤΑ ΑΡΓΥΡΟΥ

Έκείνο, που είπαμε πιο πάνω, ότι ο βρωμιούχος άργυρος σχηματίζει ένα τέλειο κρυσταλλικό πλέγμα, δεν είναι αλήθεια πέρα για πέρα, γιατί υπάρχουν μερικά άτακτα ιόντα αργύρου, που κινούνται απείθιστα. Το πλέγμα δεν είναι αδρανές, αλλά βρίσκεται δι' αρκώς σε κατάσταση δόνησεως. Η δόνησις αυτή που είναι απειροελάχιστη, μπορεί να γίνη σε μερικά σημεία του πλέγματος αρκετά έντονη, ώστε να προκαλέση την μετατόπισι ενός τυχόντος ιόντος αργύρου από την κανονική του θέσι στο πλέγμα και τη μεταφορά του σε ακανόνιστη θέσι. Για να κινήθ' αυτή τη θέσι, πρέπει να βρη κάποιο χώρο μετακινώντας τα γειτονικά μόρια. Το ιόν, μιά και δρέθηκε σε αντικανονική θέσι, αρχίζει να περιπλανιέται. Φεύγοντας από ένα σημείο, αφήνει ένα κενό που γεμίζει από άλλο ιόν, που έφυγε απ' τη θέσι του, την οποία έφθγε κενή. Τουτό το κενό πάλι γεμίζει από άλλο ιόν και φθάνει στο τέλος να έχουμε

ένα ολόκληρο συρμό ιόντων, που κινούνται διασχίζοντας το κρυσταλλικό πλέγμα.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙ ΤΩΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΩΝ

Το φως ταξιδεύει στο χώρο με μορφή μικρών σωματιδίων. Τα σωματίδια αυτά, τα κβάντα όπως λέγονται, όταν πέσουν πάνω στο κρυσταλλικό πλέγμα κτυπούν τα ιόντα βρωμίου και απελευθερώνουν το επί πλέον ηλεκτρόνιο. Όταν ένα ιόν βρωμίου χάσει αυτό το ηλεκτρόνιο, μεταβάλλεται αυτόματα σε άτομο βρωμίου και το ηλεκτρόνιο, ελεύθερο πιά, κινείται μέσα στο πλέγμα.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΕΩΣ

Σ' αυτό το σημείο μπαίνει στη σκηνή το κέντρο ευαίσθητοποίησης. Παίζει το ρόλο παγίδας για τα ηλεκτρόνια που μια και πέσουν πάνω του, δεν μπορούν να ξεφύγουν. Τα παγιδευμένα, όμως, ηλεκτρόνια, που, όπως είπαμε, αποτελούνται από μια μονάδα αρνητικού ηλεκτρισμού, φορτίζουν αρνητικά το «κέντρον». Από τη στιγμή που το κέντρο θα αποκτήσει ηλεκτρικό φορτίο, αρχίζει να έλκε τα ελεύθερα ιόντα του αργύρου, που είναι θετικά φορτισμένα. Μόλις, όμως, ένα από αυτά μπη μέσα στο «κέντρο», όπου είναι παγιδευμένα τα ηλεκτρόνια, παίρνει το ηλεκτρόνιο που του λείπει και μεταβάλλεται σε άτομο αργύρου με ουδέτερο φυσικά φορτίο. Από δω και πέρα το άτομο του αργύρου παύει να κινείται και προσκολλάται στο «κέντρο».

Το κέντρο ξαναγίνεται ούδετερο και αρχίζει πάλι να παγιδεύει τα περιπλανώμενα ηλεκτρόνια, να έλκε κατόπιν τα ιόντα, να τα μεταβάλλει σε άτομα και ούτω καθεξής, ως ότου σχηματισθεί ένας μικρός σωρός μεταλλικού αργύρου. Όσα περισσότερα ηλεκτρόνια έχουν ελευθερωθεί από το φως, τόσο μεγαλύτερος γίνεται ο σωρός του μεταλλικού αργύρου.

Η ΕΠΕΜΒΑΣΙ ΤΗΣ ΕΜΦΑΝΙΣΕΩΣ

Η χημική διάλυση της εμφάνισης πολλαπλασιάζει σε μεγάλο βαθμό το μεταλλικό σωρό του μεταλλικού αργύρου,

που βρίσκεται πάνω στο «κέντρο». Μέσα στην εμφάνιση υπάρχουν ηλεκτρόνια, που τότε μόνο μπορούν να εισχωρήσουν μέσα στο πλέγμα και να προσκολληθούν στο «κέντρον ευαίσθητοποίησης», όταν πάνω σε αυτό έλκε σχηματισθεί αρκετός σωρός μεταλλικού αργύρου, ώστε να προκαλέσει ένα ρήγμα στο πλέγμα. Αν η αρχική έκθεση στο φως δεν είναι αρκετή, τότε το «κέντρο» δεν μπορεί να προκαλέσει αυτό το ρήγμα στην ενότητα του πλέγματος, και κατά συνέπεια τα ηλεκτρόνια δεν μπορούν να εισχωρήσουν. Μόλις όμως εισχωρήσουν τότε προσκολλώνται στο «κέντρο», και κατά συνέπεια το φορτίζουν αρνητικά. Από δω και πέρα η διαδικασία της εμφάνισης είναι η ίδια με το σχηματισμό της λαυθάνουσας εικόνας. Το αρνητικά φορτισμένο κέντρο έλκει τα ιόντα αργύρου από το έσωτερικό του κρυστάλλου. Έτσι προσθέτονται στο κέντρο άτομα αργύρου, δηλαδή ηλεκτρόνια + ιόντα αργύρου. Μένουν τώρα στο κρυστάλλο τα ιόντα βρωμίου, που σιγά σιγά περνούν στην εμφάνιση. Κι' αυτό εξακολουθεί ως ότου όλος ο κόκκος του βρωμιούχου αργύρου διασπασθεί και μείνει μόνο ο μεταλλικός αργύρος, δηλ. η φωτογραφική εικόνα.

Σ. Δ. Λ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

ΔΟΚΙΜΕΣ ΦΑΚΩΝ

Μηχανή Τσάις — 1 κόντα, Νοδάρ 1:3,5, f:7,5 έκ... Με το θαμπόγυαλο παρατήρησα ότι η κλίμαξ των αποστάσεων δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα... κ.τ.λ... κ.τ.λ. Πού οφείλεται το λάτωμα και πώς μπορώ να το διορθώσω;

Κώστας Περιβολίδης
3η οδός 'Ασωνίου

Το θαμπόγυαλο δεν είναι επιστημονικός τρόπος έλέγχου του φακού πρώτον γιατί είναι πολύ πιθανό να μην τοποθετηθεί στη σωστή ακριβώς θέση (και η ελαχιστοτάτη διαφορά παίζει ρόλο), δεύτερον, γιατί το θαμπόγυαλο μπορεί να μην είναι τελείως παραλληλεπίπεδο και τρίτον γιατί πιθανόν εκείνος που κάνει την παρατήρηση να πάσχει από ελαφρό αστιγματισμό. Επίσης δε επειδή ο φακός σας δεν έχει τελεία χρωματική διόρθωση, ή απόσταση του επιπέδου του φίλμ έχει ρυθμισθεί από το εργοστάσιο κυρίως

στις δραστικές χημικά ακτίνες, στις οποίες — όπως γράψαμε — το μάτι είναι λιγώτερο ευαίσθητο. Ο καλύτερος τρόπος έλέγχου είναι να τοποθετήσετε διάφορα αντικείμενα σε ωρισμένες ακριβώς αποστάσεις. Προσέξτε, υπολογίζοντας την απόσταση, να παίρνετε για αφετηρία το σημείο, όπου είναι το διάφραγμα και όχι το εξωτερικό στοιχείο του φακού. Τότε μόνον πάνω στο φίλμ θα πιστοποιήσετε αν ο φακός έχει σφάλμα ή όχι. Στις δοκιμές σας να χρησιμοποιήτε πάντα το ίδιο είδος φίλμ.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

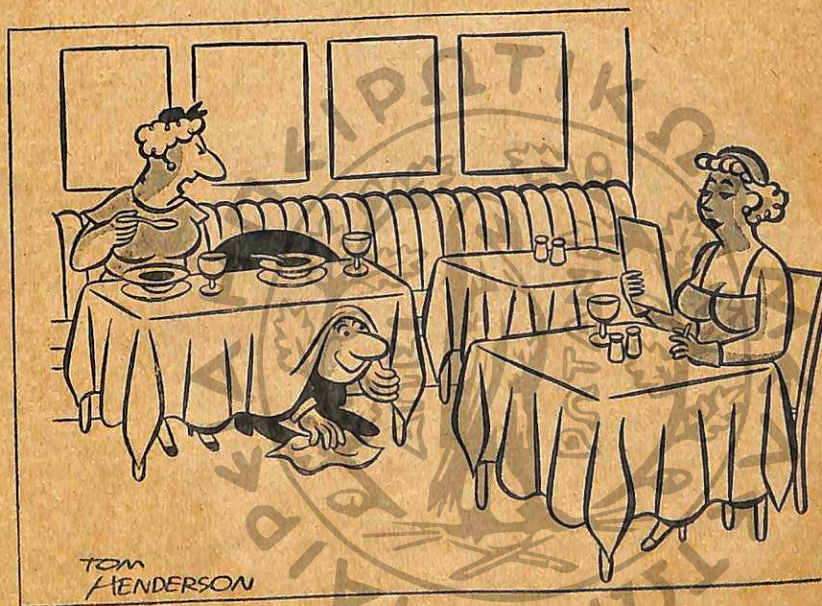
...Παρακαλώ να μου υποδείξετε βιβλιογραφία, ειδικά στη γαλλική γλώσσα.

Λοχαγός Πυρ. Ι. Μερκούρης
Β.Σ.Τ. 900

Το καλύτερο βιβλίο για τη φωτογραφική, που έχει μεταφραστεί στη γαλλική γλώσσα, είναι του Windisch: La photographie de la nouvelle école. Δυστυχώς είναι δυσεύρετο. Επίσης οι γαλλικές εκδόσεις Prisma είναι άριστα βοηθήματα. Υπάρχουν στο βιβλιοπωλείο Κάουφμαν, ένταυθα.

Ευχαριστούμε θερμώς τους Ι. 'Αγγελίδην, Σέρρας, τον Α. Μακεδόνα, Λάρισα, Α. Καραμασούναν, 'Αθήναι, Α. Κρίνον, Σύρος, για τα καλά τους λόγια, καθώς και τον Ι. Π. και τον παρακαλούμε άλλη φορά να μάς γράψουν το όνομά του, γιατί ανυπόγραφα γράμματα δεν πρόκειται να διαβασθούν στο μέλλον.

Σ. Δ. Λ.

TOM
HENDERSON

— Πάλι σου έπεσε ή πετσέτα ;

(Colliers)

Ἡ εὐδυμη πλευρά.

Ὁ Ζάν γυρίζει στο σπίτι καὶ ἀναγγέλλει θριαμβευτικά: Ἀρραβωνιάζομαι μὲ τὴ Σιμόν!

- Μὰ αὐτὴ δὲν ἔχει ροῦχο νὰ βάλλῃ ἐπάνω της! λέει ὁ πατέρας.
- Εἶναι φρικτὰ σπάταλη! λέει ἡ μητέρα.
- Δὲν κάνεις κανένα σπόρ! λέει ὁ ἀδελφός.
- Τὸ πρόσωπό της εἶναι γεμάτο πανάδες! λέει ἡ ἀδελφή.
- Συνεχῶς διαβάζει! λέει ὁ θείος.
- Μήπως ἔχει καὶ καθόλου γούστο! λέει ἡ θεία.
- Φορτωμένη διαρκῶς ποὐδρες σὰ μασκαράς! λέει ἡ γιαγιά.
- Σύμφωνοι! λέει ὁ Ζάν. Ἔχει ὅμως ἓνα μεγάλο προσόν.
- Τί; ρωτοῦνε ὅλοι ἀνυπόμονα.
- Δὲν ἔχει οἰκογένεια!

(Constellation)

☆

Μία φορά, στὴν ἀρχὴ τῆς σταδιοδρομίας του, ὁ μεγάλος Γάλλος ἡθοποιὸς Ραιμὺ ἔπαιζε σ' ἓνα μικρὸ ἐπαρχιακὸ θέατρο τὸ ρόλο ἑνὸς ἱππότη πού στο τέλος τῆς τρίτης πράξεως πέθαινε δραματικά.

Ἡ αὐλαία δὲν εἶχε πέσει καλὰ-καλὰ, ὅταν ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου ὁρμά στὴ σκηνὴ καὶ ἀρχίζει νὰ θρίζει τὸν Ραιμὺ.

— Τί εἶναι αὐτά, παληάνθρωπε! ἀντὶ νὰ φωνάζεις ὅσο πιὸ δυνατὰ μπορεῖς, ἐσύ πεθαίνεις μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη!

Χωρὶς καθόλου νὰ ταραχθῇ, ὁ ἡθοποιὸς τοῦ λέει: — Κύριε διευθυντά, ὅταν σκέπτομαι τὰ χρήματα πού μοῦ δίνετε γιὰ νὰ ζήσω, ὁ θάνατος δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ μοῦ φαίνεται τὸ γλυκύτερο πράγμα τοῦ κόσμου...

(Constellation)

☆

Ὁ γιατρὸς ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐξέτασι κύτταξε τὴ νόστιμη νεαρὴ κυρία μὲ ὄψος χαρούμενο καὶ τῆς ἀνήγγειλε:

— Κυρία Σμίθ, ἔχω πολὺ εὐχάριστα νέα γιὰ σᾶς.

— Μὲ συγχωρεῖτε γιατρέ μου! Εἶμαι δεσποινὶς Σμίθ, τὸν διώρθωσε ἡ ἀσθενής.

— Δεσποινὶς Σμίθ;... Τὸ ὄψος τοῦ γιατροῦ ἄλλαξε. Τότε δεσποινὶς Σμίθ ἔχω νὰ σᾶς ἀναγγείλω δυσάρεστα νέα.

(Reader's Digest)

☆

— Μπαμπά, γιατί ἓνας ἄντρας δὲν μπορεῖ νὰ ἔχη παραπάνω ἀπὸ μιὰ γυναίκα;

— Παιδί μου, ὅταν μεγαλώσης θὰ καταλάβης ὅτι ὁ νόμος προστατεύει ἐκείνους πού δὲν μποροῦν νὰ προστατέψουν τὸν ἑαυτό τους μόνοι τους.

☆

Ποιά γυναίκα δὲν θὰ προτιμοῦσε νὰ εἶναι περισσότερο ὠραία παρὰ ἔξυπνη; εἶπαν κάποτε στὴν Ὑδὸν Πρεντάν.

— Ἀσφαλῶς καμμιά, ἀπάντησε ἐκείνη. Ξέρετε ὅμως γιατί; Ἄνδρες ἡλίθιοι ὑπάρχουν πολλοὶ ἐνῶ οἱ τυφλοὶ εἶναι σχετικὰ λίγοι.

Nouvelles Littéraires, Παρίσι

Ἡ καλύτερη κουζίνα τοῦ κόσμου εἶναι ἡ Γαλλικὴ...

... Ἡ καλύτερη γαλλικὴ κουζίνα τῶν Ἀθηνῶν, εἶναι ἡ κουζίνα

ΤΟΥ

ΓΙΑ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΜΑΣΤΙΧΕΣ
ΓΙΑ ΓΕΥΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΣΑΣ
ΓΙΑ ΔΩΡΑ
ΓΙΑ ΓΙΟΡΤΕΣ

Τηλεφωνῆστε στὸ

"DELICIEUX,"

ΣΟΛΩΝΟΣ 2. Τηλ. 20.587

Καὶ θὰ ξέρετε ὅτι προσφέρετε ὅτι καλύτερο ὑπάρχει!

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΩΡΑΙΕΣ ΕΠΟΧΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΗΣ

‘Η νέα ανοιξιάτικη μόδα, δεν έχει ακόμη δώσει το παρόν. Γι’ αυτό άφιερώνω σήμερα τις στήλες μου στην «αιώνια μόδα»... Στην μόδα της όμορφιάς, που ακολουθεί πάντοτε τους ίδιους κανόνες.

‘Από την τελευταία «Βόγκ» σάς δίνω μερικές συμβουλές, σχετικές με τη βασική γυναικεία όμορφη.

MAPINA

ΣΤΑ ΔΕΚΑ ΟΧΤΩ ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑ

Το καλύτερο στολίδι της :

‘Ωραία μαλλιά : 100 βουρτσισές κάθε μέρα και λούσιμο κάθε εβδομάδα.

Δροσερό δέρμα : Καθάρισμα του προσώπου κάθε βράδυ.

Κίνδυνος :

‘Η άκμή του δέρματος που γίνεται πολύ χειρότερη με τη μανία που έχουν οι κοπέλλες να σπάζουν τα σπυράκια.

Το σώμα :

‘Αν υπάρχει τάση προς την παχυσαρκία :

1) Δίαιτα, δίαιτα στα σωστά, αλλά με την έγκριση του γιατρού.

2) Κάθε μέρα ένα τέταρτο της ώρας γυμναστική α) για να διορθωθούν τα ελαττώματα β) για να διατηρηθεί η γραμμή.

‘Οσες δεν έχετε κλίση στα σπώρ μην επιμένετε να γίνετε αθλητικός

τύπος. Να επιμένετε στο κολύμπι και στο χορό. Κάνετε ρυθμική γυμναστική και κάθε τι που δημιουργεί άνεση στις κινήσεις και ισορροπία.

‘Η κοπέλλα που αγαπά τα σπώρ θα βρή ποιο είναι εκείνο που μπορεί να κάνει τακτικά και θα αποκτήσει άναγκαστικά την αισθητική του σπώρ, δηλαδή το καλό στυλ.

Τί πρέπει να ξέρει :

‘Η απλότης στο ύφος και στο ντύσιμο είναι μεγάλο προνόμιο.

Τί πρέπει να μάθει :

Να περιποιηθεί τα χέρια της και να προσέχει τη φωνή της.

‘Ο υπ’ αριθ. 1 εχθρός της :

‘Ο μιμητισμός. ‘Η διάθεση να μιμνηται με στόχο του Χόλλυγουντ.

‘Ο καλύτερος φίλος της :

Το ύπαιθρο.

Ποιά ζητήματα την απασχολούν :

Να βαφτεί ; Ναί, λίγο ρουζ στα χείλη και λίγη πούδρα. ‘Ελάχιστο ρουζ στα μάγουλα, και αυτό το βράδυ.

‘Η καλύτερή της στιγμή :

Το πρωί, στο φως και στον ήλιο.

ΣΤΑ ΤΡΙΑΝΤΑ ΤΗΣ

Το καλύτερο στολίδι της :

‘Η λάμψη. ‘Οχι όμως αυτή που χαρίζει το φρέσκο δέρμα, τα στιλπνά μαλλιά, το ζωηρό βλέμμα. Το στολίδι της είναι η λάμψη που δίνει η καλή υγεία, ο ευδιάθετος χαρακτήρας, το ενδιαφέρον για κάθε πράγμα στη ζωή.

Το σώμα : βαθείς εισπνοές, έντριβες με γάντι και λίγη ανάπαυση στο διάστημα της ημέρας.

Κίνδυνος :

Οι μελλοντικές ρυτίδες. Για να τις ανακαλύψετε κυττάξετε που άφησε το χέρι του ο χρόνος στο πρόσωπο της μητέρας σας και προσπαθήστε να παρακάμψετε αυτούς τους σκοπέλους.

Το σώμα :

Κάθε μέρα ένα τέταρτο γυμναστική. Δυό φορές την εβδομάδα λίγο σπώρ στο ύπαιθρο, ή κάθε μέρα μια ώρα γρήγορο περπάτημα. Το καλοκαίρι : Κολύμπι.

Τί πρέπει να ξέρει :

«Το δέρμα είναι η συνειδησι της γυναίκας».

Τί πρέπει να μάθει :

Να προσαρμόσει τη μόδα στην προσωπικότητά της.

‘Ο υπ’ αριθ. 1 εχθρός της :

‘Η ιδέα ότι τα νειάτα είναι αιώνια.

‘Ο καλύτερος φίλος της :

‘Ενας τρίφυλλος καθρέφτης.

Τί σκέπτεται ο άνδρας της γι’ αυτήν :

Είναι απαραίτητο να βάζει λίπος στο πρόσωπο για να κοιμηθεί ; Πολύ σωστά. Ποτέ λιπαρή ουσία το βράδυ. Το δέρμα πρέπει να αναπνέει στον ύπνο.

‘Η ωραιότερή της στιγμή :

Μεσάνυχτα, στο χορό.

ΣΤΑ ΣΑΡΑΝΤΑ ΤΗΣ

Το καλύτερο στολίδι της :

‘Η άψογη και κομψή εμφάνιση. Να ξέρει να διαλέγει, δηλαδή, να απορρίπτει ό,τι δεν ταιριάζει στον τύπο της, στη ζωή της, στο χρώμα της. Να ξέρει ότι ένα φόρεμα που δεν φαντάζει καθόλου στο φιγουρίνι, θα δείξει επάνω της με την απλότητά του.

Κίνδυνος :

‘Η γραμμή του προσώπου που βαρύνει, ο λαιμός χαλαρώνει και την προδίδει.

Το σώμα :

Και πάλι και πάντα γυμναστική, και μια ώρα περπάτημα, ό,τι καιρό κι αν κάνει. Ταχτική ανάπαυση. ‘Οχι κουραστικά σπώρ. Με κανένα τρόπο να μην φαρδύνει τις φούστες της. Να φροντίζει με κάθε τρόπο να τις περιορίσει.

Τί πρέπει να ξέρει :

‘Οτι η ζωή αρχίζει στα σαράντα.

‘Ο υπ’ αριθ. 1 εχθρός της :

‘Ο φόβος των γηρατειών.

Οι καλύτεροι φίλοι της :

Γούνες και κοσμήματα. ‘Αν δεν έχει, τότε ως προσπάθησε να είναι πολύ έξυπνη.

Τὸ ἐρώτημα πὺν τὴν ἀπασχολεῖ:

Νὰ ἀφήσω τὰ μαλλιά μου νὰ ἀσπρίσουν; ΝΑΙ. Ἡ φύσι ξέρει τὶ κάνει. Τὰ ἀπαλὰ γκρίζα μαλλιά θὰ σὰς κάνουν μιὰ ἄλλη γυναῖκα· θὰ σὰς δώσουν μιὰ γοητεία μοναδική.

Ἡ καλύτερή της στιγμὴ:

Ἐνα ἐπίσημο γεῦμα, μεταξὺ 10 καὶ 12 μ.μ.

ΜΕΤΑ ΤΑ ΠΕΝΗΝΤΑ ΤΗΣ

Τὸ ὀραϊότερο στολίδι της:

Μιὰ λαμπερὴ καθαριότης. Δὲν πρέπει νὰ ἐμφανίζεται στοὺς ἀγαπημένους της παρὰ ἄψογη. Ἡ ταχτικὴ ἐπίσκεψι στὸν ὁδοντογιατρὸ εἶναι γι' αὐτὴν πρᾶξι κοκεταρίας. Ταχτικὸ καθάρισμα τοῦ δέρματος καὶ γενικὰ ὑγιεινὴ περιποίησι μέχρις ὑπερβολῆς. Μιὰ δροσερὴ κολώνια εἶναι γι' αὐτὴν καλύτερη ἀπὸ κάθε ἄρωμα.

Κίνδυνος:

Νὰ δῇ τὸν ἑαυτὴ της σ' ἓναν μεγεθυντικὸ καθρέφτη καὶ νὰ λυπηθῇ τὰ νειάτα της.

Τὸ σῶμα:

Πολὺ ταχτικά, νὰ κάνῃ, ἐπὶ ἓνα τέταρτο, κινήσεις γυμναστικές πού βοηθοῦνε στὴ διατήρησι της εὐλυγισίας, χωρὶς νὰ εἶναι βίαιες.

Νὰ ἀναπαύεται μετὰ τὸ φαγητὸ καὶ νὰ ἀφήνῃ τὰ νῆδρα της νὰ χαλαρῶνουν.

Ἐπιμονὴ στὸ περπάτημα μὲ καλὴ ἀναπνοή. Μασσάζ καὶ ἐντριβές.

Τι πρέπει νὰ ξέρῃ:

Ἡ νεότης δὲν ἔχει καμμιά σχέσι μὲ τὸ ἡμερολόγιο. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι πάντα νέοι ἢ πάντα γέροι.

Ὁ ὑπ' ἀριθ. 1 ἐχθρὸς της:

Ἡ θλίφι γιὰ τὰ περασμένα.

Οἱ καλύτεροι φίλοι της:

Οἱ δαντέλλες καὶ τὰ ἀμπαζούρ.

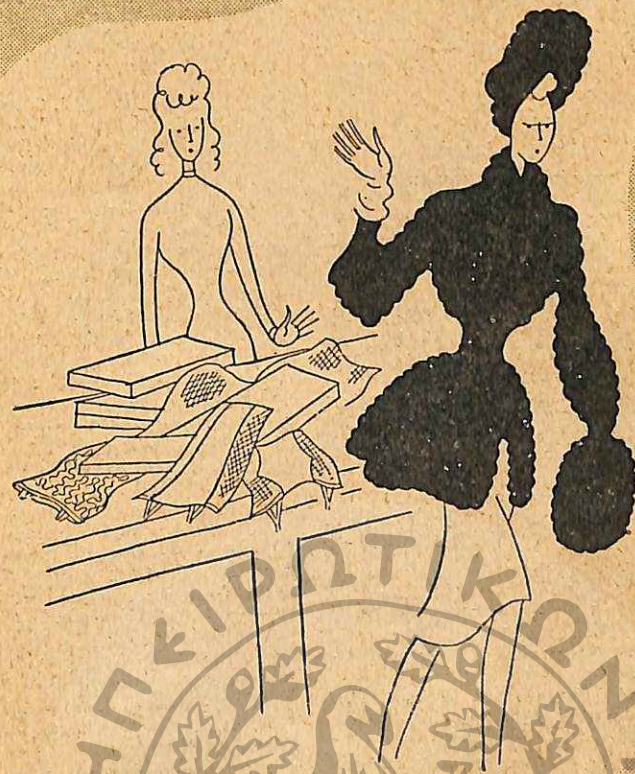
Τὸ ἐρώτημα πὺν τὴν ἀπασχολεῖ:

Θὰ ἔρχονταν ἄραγε νὰ μὲ δοῦν ἂν δὲν ἦμουν μητέρα τους ἢ γισγιά τους; Ναί, ἂν δὲν πάθετε ἀγκύλωσι ἀπὸ τὸν ἐγωϊσμό σας καὶ ἂν τοὺς μιλάτε γιὰ τὸ μέλλον τους καὶ ὄχι γιὰ τὶς μικροστενοχώριες σας.

Ἡ καλύτερή της στιγμὴ:

Οἱ γιορτές, ὅταν γεμάτη εὐτυχία δέχεται τὰ παιδιά, τὰ ἐγγόνια καὶ τοὺς φίλους της.

Νὰ ξέρετε πὼς τὰ δέντρα δὲν τὰ κλαδεύουμε τὴν ἀνοιξι ἂν θέλουμε νὰ ἔχουμε καρπὸ τὸ φθινόπωρο. Στὰ 15 σας χρόνια μὴ διάζεστε νὰ ζήσετε σὰν νὰ ἦσασταν 25 καὶ στὰ 50 μὴν λυπᾶστε πὺν δὲν εἰστε πιά 20 χρόνων. Ἡ οὐσία εἶναι νὰ ζήτε ἁρμονικά, καὶ μὲ πληρότητα τὴ θαυμάσια αὐτὴ περιπέτεια πὺν λέγεται ζωὴ.

Ὁχι! Ὁχι! Δὲν θέλω ἄλλο...

Θέλω μόνο SCANDALE

Γεν. Ἀντιπρόσωποι: ΥἱΟΙ Ε. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ

Ἐρμού 47

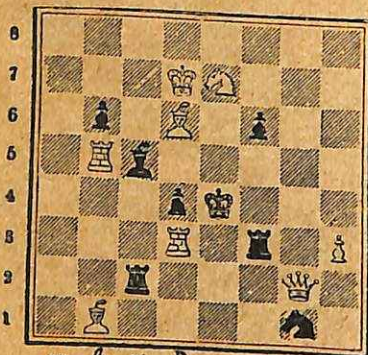

ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 14

E. G. VALLE
ΜΑΥΡΑ (8)

ΛΕΥΚΑ (8)

ΛΕΥΚΑ : Ρ57. Βη2. Π65. 63. Α61.
66. Ιε7. Σ93.
ΜΑΥΡΑ : Ρε4. Πγ2. ζ3. Αγ5. Ιη1.
Σ66. 64. ζ6.

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν ματ
σε δύο κινήσεις. Παρ' όλην την εύχε-
ρεια κινήσεων των μαύρων πεσών, εί-
ναι πρόβλημα «έξαναγκασμού κινήσε-
ως» σπανίας ωραιότητας.

Πρόβλημα άρ. 15. ΟΤΤΟ FUSS Λευ-
κά (7) : Ρ51. Βη8. Αε6. Ιζ7. 83.
Σγ2. 82. Μαύρα (8) : Ρε4. Π84.
Ι87. ζ3. Σγ4. 84. ε5. 87.

Τὰ Λευκά παίζουν και κάνουν ματ
σε δύο κινήσεις.

“Εξυπνο «αλειδί». Προσοχή στην πα-
γδα : Βη8—η5 ; !

ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
ΑΠΟΛΥΤΟΥ «ZUGZWANG»
ΣΕ ΠΑΡΤΙΔΕΣ ;
ΜΙΑ ΚΑΤΑΠΛΗΚΤΙΚΗ
ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ !

Κάθε σκακιστής γνωρίζει το πόσο
σπουδαίο είναι στο άνοιγμα μιάς παρ-

τίδας το λεγόμενο «ΤΕΜΠΟ» (Τέμπο=Χρόνος. “Ενα τέμπο Ισοδυναμεί γενι-
κώς με μίαν κίνησην). Πόσες φορές,
έάν είχαμε μία και μόνη κίνηση επί
πλέον στη διάθεσί μας, θα μπορούσα-
με να μετατρέψουμε μία μεγάλη ήττα
σε λαμπρά νίκη. Καί έν τούτοις—στό
φινάλε ίδίως—έρχεται συχνά η στιγμή
όπου το προτέρημα, του να έχη κα-
νείς πρώτος την κίνηση, καταλήγει ά-
ναγκαστικά σε ολέθρια άποτελέσματα.
“Ας σκεφθούμε άπλώς μιά τόσο πρωτό-
γονη θέσι σαν κι αυτή :

Λευκά : Ργ6. Πε4. Μαύρα : Ρ88.
“Αχρηστη θα ήτο εδώ η ύπεροχή των
Λευκών έναντίον του μαύρου Βασιληά,
έάν αυτός μπορούσε να πη : “Εδω μέ-
νω ! Δέν φεύγω, έκτός έάν μου δοθής
ένα Σάχ ! Ποτέ δέν θα μπορούσε φυ-
σικά να γίνη ματ με κινήσεις που να
δίνουν πάντοτε σάχ και μόνον. Πρέπει
έν τούτοις να παίξη ο Μαύρος, θέλον-
τας και μή ! Αυτή λοιπόν η άναγκα-
στική ύποχρέωσις είναι στο σκακιστι-
κό κόσμο, διεθνώς γνωστή, με την γερ-
μανική λέξι : «ZUGZWANG» γιά την
όποια καθιερώσαμε τη λέξι : “Εξα-
ναγκασμός κινήσεως.

Γο τί άποτελέσματα μπορεί να φέρη
ο «έξαναγκασμός κινήσεως» δείχνει το
παράκάτω θαυμάσιο παράδειγμα, ένα
άπό τα σπανιότατα του είδους του, διό-
τι είναι παρμένο όχι από καμμία σύν-
θεσι «φινάλε» ή προβλήματος αλλά ά-
πό μιά παρτίδα !

“Η θέσις αυτή παρουσιάσθηκε σε
μία παρτίδα, πρό πολλών ετών, στην
όποια έπαιζε τὰ Λευκά ο γνωστός Αύ-
στριακός ματρ Δρ Πέρλις (1880-
1913) με κάποιο μέτριο παίκτη, χαρί-
ζοντάς του τη ντάμα. Κανονικά θε-
θαίως δέν όπηρε καμμία έλπίδα γιά
τὰ Λευκά να κερδίσουν την παρτίδα.

ΛΕΥΚΑ (9) : Ρε2. Π82. Αη2. Σα5.
ζ2. ζ4. ζ6. η3. 83.

ΜΑΥΡΑ (9) : Ρ86. Βη1. Ιε6. Σα6.
87. ζ7. η4. 85. 87.

Τὰ Λευκά όμως έστησαν μιά πολύ
εξυπνη παγίδα στα Μαύρα και έξηκο-
λούθησαν με : 1) ζ4—ζ5. Τὰ Μαύρα,

χωρίς να σκεφθούν καν, πήραν τον
Πύργο 82. Τὰ Μαύρα άπήντησαν με 2)
Ρε2—ζ1. Τὰ Μαύρα δέν έθλεπαν το τι
έσχεδίαζε ο Αυστριακός ματρ και έ-
παιξαν, γιά άπάντησι, στην κίνηση του
Βασιληά, Ιε6—η5. Τὰ Λευκά συνέχι-
σαν με 3) 83—84, δηθεν γιά να διώ-
ξουν τον “Ιππον ! Και πάλι, χωρίς πο-
λύ σκέψι, τὰ Μαύρα άπήντησαν με
Ιη5—83. Τὰ Λευκά πήραν 4) Αη2Χ83
τον “Ιππον και τὰ Μαύρα, σύμφωνα
με τις άρχές των άρχαίων
«Πάρνε ό,τι σου δίνουν» και μάλιστα
με σάχ ! έπαιξαν φυσικά Β82Χ83+.
Αυτό άκριβώς περιμενε ο Βιεννέζος
ματρ, προβλέπων τις 4 αυτές πιθανές
κινήσεις των Μαύρων !!

Τὰ Λευκά άπήντησαν : 5) Ρζ1—η1
και τώρα δημιουργήθηκε μιά άπό τις
πιό καταπληκτικές θέσεις «έξαναγκα-
σμού κινήσεως» της σκακιστικής Ιστο-
ρίας ! Τὰ Μαύρα, άν και έχουν μιά ο-
λόκληρη Βασιλίσσα, και χωρίς να ά-
πειλούνται άπό πουθενά, είναι
τελείως χαμένα !

Το πώς δημιουργείται τώρα αυτό το
θαύμα του «ZUGZWANG» θα το κα-
ταλάβουν τώρα και οι όχι τόνον δυ-
νατοί στο σκάκι άναγνώσται μας.

ΦΙΝΑΛΕ

(Α. TROITZKI)

ΛΕΥΚΑ (4) : Ρ51. Β81. Αε8. Ιη6.
ΜΑΥΡΑ (6) : Ρ83. Π84. Α82. Σζ5.
η3. η4.

Τὰ Λευκά παίζουν και κερδίζουν.
Δέν είναι καθόλου εύκολο διά τὰ
Λευκά να κερδίσουν σ' αυτή τη θέ-
σι. “Εάν έπαιζατε έσεις, στη θέσι των
Λευκών, θα μπορούσατε να κερδίσετε
μ' αυτόν τον ωραιότατο τρόπο :

1) Αε8—γ6, Π84—61+ 2) Ρ51—ε2,
Π61Χ81. 3) Αγ6—η2 ! Ρ83Χη2 4)
Ιη6—ζ4+, Ρη2—η1 5) Ρε2—ε1, η3—
η2 6) Ιζ4—ε2 !+ ματ “Ασφα-
λώς όχι !! “Ενα άριστούργημα συνθέ-
σεως !

ΑΠΟ ΜΙΑ ΠΑΡΤΙΔΑ

ΛΕΥΚΑ (6) : Ρη1. Βζ3. Πζ1. Αζ7.
Σ84. 82.

ΜΑΥΡΑ (7) : Ρ88. Βγ7. Π88 Αζ7.
Σ87. η7. 87.

“Ο Ριχάρδος Ρέτι (1889-1930) ή-
το ένας άπό τους καλύτερους παίκτας
της Ούγγαρς. “Ο πρόωρος θάνατός
του άφησε ένα δυσαναπλήρωτο κενό
στον σκακιστικό κόσμο, διότι ο Ρέτι

όπηρε και αξιόλογος συγγραφέας σκα-
κιστικών βιβλίων. “Η παραπάνω άνα-
φερομένη θέσις, η όποια έκαμε πολ-
λές φορές τον γύρο όλου του κόσμου...
στις διάφορες σκακιστικές στήλες των
περισσότερων έφημερίδων, συνέβη σε
μιά παρτίδα το 1922. Τὰ Μαύρα έπαι-
ζε ο Μπογκολγιούμποφ. “Ο Ρέτι έπαι-
ξε και έκέρδισε. Πώς ; Κυττάξτε τις
λύσεις μας.

ΟΠΟΙΟΣ ΣΚΑΦΤΕΙ ΤΟ ΛΑΚΚΟ ΤΟΥ ΑΛΛΟΥΝΟΥ.....

Σε μιά παρτίδα που παχθηκε πρό
μηνών στη Λειψία, παρουσιάσθηκε η
παρακάτω θέσι :

ΛΕΥΚΑ Δρ Α. Χέρμαν (12) : Ρη1.
Β86. Πε1. Αε2. Ι84. Σα2. 62. γ3.
64. ζ2. η2. 83.

ΜΑΥΡΑ Ε. “Ελσνερ (12) : Ρ88.
Βζ7. Πη7. Αγ8. Ιγ6. Σα7. 67. 65.
ε6. ζ6. 87. 85.

Τὰ Μαύρα, εύρισκόμενα σε δύσκολη
θέσι να ύποστηρίξουν το πόνι 85 έ-
παιξαν 1) Βζ7—ζ8 με την ύ-
στερόδουλη σκέψι έάν τὰ Λευκά πά-
ρουν το πόνι με Αε2Χ85 να κερδίσουν
τη Ντάμα, παζοντας Πη7Χη2+ ! “Η
άπάντησις ήτο όμως : 2) Ι84—η6 !+
και τὰ Μαύρα έχασαν τη δι-
κή τους Ντάμα !

Αυτή η Ιστορία, στην όποια όπως
θλέπετε δώσαμε γιά τίτλο τη γνωστή
μας παροιμία, έπανεληφθη και σ' άλ-
λη μιά παρτίδα στο Βερολίνο μεταξύ
των παικτών KLOSS και SARAPU.

ΛΕΥΚΑ (12) : Ρη1. Βη4. Πα1. ε1.
Α83. Ιζ5. Σα2. 62. γ2. ζ2. η2. 82.
ΜΑΥΡΑ (12) : Ρη8. Βζ6. Πα8. ζ8.
Α87. Ιη6. Σα6. 65. 87. ζ7. η7. 86.

Τὰ Μαύρα θέλησαν με 1) ... Α87Χ
η2 να κερδίσουν ένα πόνι (Διότι έάν
ΡΧη2, τότε ΒΧζ5, ΒΧζ5 και Ι84+,
διπλό Σάχ Βασιληά και Ντάμα, με
κέρδος πονιού). Όθμα όμως αυτό του
διπλού Σάχ—που σχεδίαζαν τὰ Μαύ-
ρα—έπεσαν τελικά τὰ ίδια τὰ Μαύρα
με την άπάντησιν των Λευκών 2) Βη4Χ
η6, Βζ6Χη6 3) Ιζ5—ε7+, με ε7Χη6
γιά συνέχεια. Τὰ Λευκά έκέρδισαν ένα
κομμάτι !

Προσοχή λοιπόν όταν παίζετε σκάκι
προσώ στήστε καμμία παγίδα του άν-
τιπάλου σας, θεδαιωθήτε πρώτα μή-
πως η δική σας θέσις διατρέχει κανέ-
να κίνδυνο !

I. X.

(Λύσις στη σελίδα 136)

Γράμματα

τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΚΑΛΕΣ ΙΔΕΕΣ...

Ἀγαπητὴ Ἐκλογὴ
Ἀφοῦ σὲ εὐχαριστήσω γιὰ τὴ χαρὰ πού μου δίνεις κάθε μῆνα θὰ ἤθελα νὰ σοῦ πῶ πόσο μου ἄρεσε ἡ ἰδέα τοῦ Ἡμερολογίου. Δὲν θὰ ἦταν δυνατόν νὰ τὴν συνεχίσῃς δινοντάς μας σὲ κάθε τεῦχος τὰ κυριώτερα γεγονότα κάθε μηνός; Εἶναι τὸ καλύτερο δῶρο γιὰ ὅσους δὲν ἔχουν πολὺ δυνατὴ μνήμη.

Κ. Ι. Ἀθῆναι

Χαιρόμαστε πού τὸ γράμμα σας ἦρθε νὰ μᾶς ἐνισχύσῃ σὲ μιὰ ἰδέα πού εἴχαμε σκοπὸ νὰ ἐφαρμόσουμε.

ΛΑΘΟΣ ΔΙΚΟ ΜΑΣ...

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογὴ»,
Τὸ νὰ προσθέσω κι' ἐγὼ ἐπαίνους γιὰ τὴν ἐκδοσί σου πού ὅλο καὶ βελτιώνεται, νομίζω πῶς θὰ ἦταν σωστὴ κοινοτοπία. Ὡστόσο ἐπίτρεψέ μου νὰ σὲ κριτικάρω λιγάκι, πράγμα πού πιστεύω νὰ ἔχω τὸ δικαίωμα σὰν πιστὸς σου ἀναγνώστης... Καὶ τώρα ἕνα νόστιμο σφάλμα σου. Στὸ διήγημά σου «Ἐνα καινούργιο ἀστέρι» γράφεις: «πού ὅλα τὰ κρίματα Παναγιά μου...»
Μὴν τὰ πάρῃς ὅλα αὐτὰ γιὰ γκρίνιες ἐνὸς σχολαστικοῦ...

Γεῖα χαρὰ
Κ. Α. Ρ.

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογὴ»,
Στὸ διήγημά σου «Ἐνα καινούργιο ἀστέρι» ὁ ἔμπορος ἐπικαλεῖται, μὲ ἀρκετὸ χιούμορ εἶναι ἡ ἀλήθεια, τὴ δόξητα τῆς Παναγιάς!! ἀναθεματίζοντας τὸν Καίσαρα...

Μὲ ὅλη μου τὴν ἀγάπη
Ν. ΒΛΑΒΙΑΝΟΣ
Φοιτητῆς

Ἡ Ἐκλογὴ εἶδε τὸ λάθος τῆς καὶ κοκκίνισε ἀπὸ ντροπὴ. Δυστυχῶς ἦταν πολὺ ἄργα γιὰ νὰ τὸ διορθώσῃ.

ΤΖΑΖ «ΕΚΛΟΓΗΣ»

Παρακαλῶ ὅσους ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἐκλογῆς θέλουν νὰ γίνουν μέλη μιᾶς μικρῆς ὀρχήστρας ἐλαφρᾶς μουσικῆς νὰ γράψουν στὴν διεύθυνσι:

Κον Τζῶν Γκρήκ

P. R. Φιλοθέης

Δεκτὰ ὄργανα: βιολί, ἀκορντεόν, τύμπανα, κιθάρες, σαξόφωνο, μαρᾶκες.

ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ΚΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Στὸ προσεχὲς τεῦχος θὰ δημοσιευθοῦν οἱ ἀριθμοὶ τῶν τευχῶν πού ἔχουν ἐξαντληθῇ ὥστε νὰ ξέρουν οἱ ἀναγνώσταις μας ποῖα τεύχη μποροῦν νὰ ἀγοράσουν. Αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ σήμερα, γιὰτὶ περιμένουμε τὴ σχετικὴ ἔκθεσι τοῦ Τμήματος Πληροφοριῶν τῆς Ἀγγλικῆς Πρεσβείας, τὸ ὁποῖο ἐξέδιδε παλαιότερα τὴν «Ἐκλογὴ».

Τὰ τεύχη πού ἐξεδόθησαν ἀπὸ τὸν Ἰούλιο καὶ ὕστερα ὑπάρχουν στὰ γραφεῖα τῆς «Ἐκλογῆς», Σωκράτους 57, καὶ πωλοῦνται μὲ τὴν τιμὴ μὲ τὴν ὁποία κυκλοφοροῦσαν.

ΟΣΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΛΑΒΟΥΝ ΠΑΛΑΙΑ ΤΕΥΧΗ ἢ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ: Τοὺς παρακαλοῦμε νὰ μᾶς στέλνουν μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ τὰ χρήματα. Σὲ περιπτώσει πού προτιμοῦν νὰ παίρνουν ἀεροπορικῶς τὴν Ἐκλογὴ ἢ συνδρομὴ γιὰ μὲν τὸ ἐσωτερικὸ εἶναι 60.000 δρχ., γιὰ δὲ τὸ ἐξωτερικὸ 110.000 δρχ.

Τὰ ἔξη τεύχη τῆς «Ἐκλογῆς» μέσα στὸ ἐξώφυλλο κοστίζουν 20.000 δρχ. καὶ ἡ ἀποστολὴ τους γίνεται μετὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ ἀντιτίμου καὶ τῶν ταχυδρομικῶν.

Ἐπίσης, ὅσοι ἔχουν τὰ τεύχη μποροῦν νὰ πάρουν μόνο τὸ ἐξώφυλλο.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Βασ. Τσιάτη: Στὸ τεῦχος Δεκεμ-

ΓΚΡΕΚΑ
Τηλένετε καὶ βεῖς,
τὰ δόντια σας μὲ
ΚΟΛΥΝΟΣ. Λέει ἡ
διάσημος ἡθοποιός,
ΣΥΝΤ ΤΣΑΡΡΙΣ

- ★ Καθαρίζει καλλίτερα
- ★ Προλαμβάνει τὴν κατα
- ★ στrophήν των
- ★ Δροσίζει τὸ στόμα

ΓΕΝ. ἈΝΤ.

Δ^οοι ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

βρίου υπάρχει άρθρο με τον τίτλο «Ο Σιμπέλιους και το Φινλανδικό τοπίο».

Σ. Δροσίτη: Νομίζουμε ότι μπορείτε να γράψετε στον κ. Μητρόπουλο στη διεύθυνση: Metropolitan Orchestra, New York, N. Y.

Ευχαριστούμε τους φίλους μας για τις συνεργασίες τους και λυπούμεθα που ακόμη δεν μπορούμε να δημοσιεύσουμε συνεργασίες αναγνωστών.

Μαυρή Κωνσταντινίδη: Παλαιότερα η «Εκλογή» συνεργαζόταν με τα περιοδικά Echo, Eco del Mondo, Internationale Echo και Neue Auslese. Σήμερα η συνεργασία περιορίζεται στην αλληλογραφία των αναγνωστών που θέλουν να αλληλογραφούν σε ξένη γλώσσα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ευχαριστούμε για τα καλά τους λόγια τους αναγνώστες μας: 'Αρίστο Καραμαούνα 'Ανθυπολοχαγό Πυροβολικού, Εύαγγελο Σεβδινόγλου Νίκαια, Πάνο Δρίβα Β.Σ.Τ. 901, Βασίλειο Τσιάτης Πειραιά, Β. Τσακνάκη Κοζάνη, Δημ. Παπά Θεσσαλονίκη, Α. Κρίνο Σύρον, Α. 'Αλεβιζόπουλο Σ.Τ.Γ. 914α, Μάκην Λαχωνά Σ.Τ.Γ. 920 'Αλέκα — Λίνα Καρζή Πειραιά, Α. 'Ανδρονίδη, Ν. Σκοπό, Σώτο Παπούλια, 'Αθήνα, 'Ερση Κολυβά 'Ιθάκη, Στρ. Μυρωνίδη Σ.Τ.Γ. 9176, Κοροξινό Κοζάνη, Ι. Καλαρρύτη 'Αρτα, Μιχ. Χατζημιχάλη Δράμα, Γ. Σπυριδάκη Σ.Τ.Γ. 916, Β. Κοντόγιωργο Β.Σ.Τ. 917γ.

ΖΗΤΟΥΝ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Ζητώ να αλληλογραφήσω με νέους και νέες στο εσωτερικό και εξωτερικό, σε εγγλέζικη γλώσσα.

Είμαι φοιτητής της Ιατρικής και με ενδιαφέρουν θέματα βιολογίας, γλυπτικής και μουσικής.

Δεκανεύς Μάκης Λαχωνάς
238 Χ.Ε. ΥΙ Μεραρχία
Σ.Τ.Γ. 920

Στους τόσους θερμούς σου φίλους να κατατάξω κι' εμάς, που θα θέλαμε να αλληλογραφήσουμε με νέους και νέες από όλη την 'Ελλάδα.

'Αλέκα — Λίνα Καρζή
Σωτήρος 39
Πειραιεύς

Θά ήθελα να αλληλογραφήσω με φίλους της «Εκλογής».

Κων. Μπεζαίτης
Περιθεωτίσας
Δωρίδος

Ζητώ αλληλογραφία με νέους ερασιτέχνες φιλοτελιστάς με σκοπό την ανταλλαγή γραμματοσήμων.

Δημήτριος Παπάς
Φοιτητής μαθηματικών
Μάρκου Μπότσαρη 62
Θεσσαλονίκη

'Η κάθε φίλη και φίλος σου μπορούν να μου γράψουν στην ακόλουθη διεύθυνση.

Δεκανεύς 'Αλεβιζόπουλος
513 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 914α

'Ενας από τους πολλούς αναγνώστες σου ζητεί αλληλογραφία σε θέματα διάφορα, κοινωνικά ή επιστημονικά, ιδίως όσον αφορά την Ιατρική.

Δεκανεύς Καλύδης Παναγιώτης
Κ.Ε.Υ. — Α.Ε.Ν
Σ.Τ.Γ. 911

Ζητώ αλληλογραφία. Είμαι φιλοτελιστής και επιθυμώ να αλληλογραφήσω και να ανταλλάξω γραμματόσημα με αναγνώστες της «Εκλογής».

Μαυρή Κ. Κωνσταντίνης
'Οδός Παλαμηδίου 37
'Αθήναι

Θά ήθελα να αλληλογραφήσω για οποιοδήποτε θέμα με φίλους και φίλες σου.

Δημ. Δελγιάννης
'Εφεδρος 'Ανθυπολοχαγός Περικεύ
101 Σ.Π.Π. Β.Σ.Τ. 901

'Όποιος θέλει ας στείλει ένα γράμμα σ' ένα φαντάρο για να του κάνει λίγη συντροφιά. 'Ενδιαφέρομαι για όλα. Μπορεί να μου γράψω γαλλικά, αγγλικά ή γερμανικά.

Στρατιώτης Κ. Τριανταφυλλίδης
505 Τ.Π. 2ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 912Β

Είμαι 17 ετών, μαθητής της έβδομης Πρακτικού Λυκείου Τριπόλεως και ζητώ αλληλογραφία με νέους και

νέες της ηλικίας μου από όλη την 'Ελλάδα.

Παναγιώτης Γ. Οικονομόπουλος
Βασιλείου Δεκάζου 8
Τρίπολις

Με τελειωμένη την Πανεπιστημιακή μόρφωσι και με αγάπη για τη φύσι και το χωριό, θάθελα να αλληλογραφήσω με οποιονδήποτε νέο ή νέα που να του άρεσουν ή φυσιολατρεία και τα ταξίδια και να είναι επί πλέον «φίλος του Χωριού».

Δεκανεύς Δρίβας Πάνος
319 Τμήμα Πειραυλογής
Β.Σ.Τ. 901

Ζητώ αλληλογραφία με αναγνώστες της «Εκλογής».

Βασίλειος Τσιάτης
Σκυλίτση 58
Πειραιεύς

Είμαι ένας από τους φίλους σου και θέλω να αλληλογραφήσω για διάφορα θέματα.

Στρατιώτης Β. Κοντόγιωργος
614 Τ.Τ.Ι. Σ.Τ.Γ. 917γ.

'Ο Σμηνίτης Γαμβρούλης Μάριος και ο 'Υποσμηνίας Δελένικος Θεόδωρος, ζητούν αλληλογραφία με γνήσιες 'Ελληνίδες. Κοινή διεύθυνσις:

'Αεροδρόμιο Μεγάρων
Ε.Β. 'Αεροπορία — Γ.Α.Π.

Ζητώ αλληλογραφία με 'Ελληνες νέους και νέες που αγαπούν, ενδιαφέρονται και ασχολούνται με την ποίηση, τη λογοτεχνία, τη ζωγραφική, το φιλοτελισμό και τη δημοσιογραφία.

Ευθύμιος 'Αποστολόπουλος
Γαβαλού — Μεσολογγίου

Είμαστε τρεις νέοι από 25 έως 30 χρόνων και ζητούμε να αλληλογραφήσουμε με νέους ή νέες (γαλλικά ή ελληνικά) που να ενδιαφέρονται για τα βιβλία, τη μουσική, το θέατρο και την ποίηση.

α) Η.Δ.Γ. β) Α.Α.Γ. και γ) Χ.Ψ.Ω
Ε.Ρ.Σ.Ε.Δ. 'Ηπειρώ
Β.Σ.Τ. 900

Είμαι στρατιώτης και ζητώ αλληλογραφία με νέους και νέες από οποιοδήποτε μέρος της 'Ελλάδος.

Στρατιώτης Γαρντζιώτης Π.
325 Σ.Ε.
Σ.Τ.Γ. 916

Παρακαλώ τους φίλους της «Εκλογής» που μου έγραψαν να μου ξαναγράψουν, γιατί από σύγχυσι στο ταχυδρομείο δεν ήρθαν τα γράμματα.

Πάνος Σαρωνικός
'Ιω. Μήτσα 8
Ν. Φάληρο

Είμαι ένας από τους αναγνώστες σου και θά ήθελα να αλληλογραφήσω με φίλους σου.

Στρατιώτης Χριστόπουλος Π.
Α.Σ. 1ης Μεραρχίας
Σ.Τ.Γ. 919

'Από καιρό παρακολουθώ με αγάπη την αποδοτικότητα προσπάθειά σας να γεμίσετε ένα αναμφισβήτητο κενό που υπήρχε στών πολυποικίλων δημοσιευμάτων την τάξι πριν από την έκδοσί σου.

'Η ιδέα της προσέγγισης και αλληλογνωριμίας των αναγνωστών σας που υπηρετεί η στήλη της αλληλογραφίας έκαμε και μένα θύμα της και σας παρακαλώ να δημοσιεύσετε στη σχετική στήλη σας τη διεύθυνσί μου:

Σπύρος Καποτάς
Κανθάρου 60
Πειραιεύς

Ζητώ αλληλογραφία με νέους ή νέες που να ενδιαφέρονται για 'Αρχαιολογία, 'Αρχιτεκτονική και ταξίδια. Γλώσσα ελληνική ή αγγλική.

Στ. Δημόπουλος
Νοταρά 4
'Αθήναι

'Ενδιαφέρομαι για τον κινηματογράφο, ελληνικό και ξένο, για το θέατρο, για τη μοντέρνα μουσική. 'Η διεύθυνσί μου είναι:

Γεώργιος Συλλεγίδης
Κολοκοτρώνη 39
Πειραιός

ΛΥΣΕΙΣ

«ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ» από σελίδα 3.

ΟΡΙΖΟΝΤΙΩΣ :

1. ΘΕΣΙΘΗΡΙΑΝ. 2. ΕΠΙΛΟΧΙΑΣ
—Κ. Ρ. (Κάπα-ρο). 3. ΡΩ—ΗΡΩΝ
—ΕΤΩΝ. 4. Μ. Μ.—ΣΙ—ΤΟ. 5.
ΑΙΞ—ΟΙ—Μ. Χ. (Μοι-χοι). 6. Ι-
ΔΕΑΝ—ΟΣΠΕΡ. 7. ΚΕΝΤ—ΠΟΛ-
ΛΟΙ. 8. ΟΣΙΑΣ—ΠΑΥΛΑ. 9. ΑΡ-
ΚΕΒΟΥΖΙΑ. 10. ΒΑΛΑΝΟΙ. 11.
ΦΙΛΑΛΗΘΕΙ—ΣΕ. 12. ΑΝΙΣΑ—
ΣΙΩΝ.

ΚΑΘΕΤΩΣ :

1. ΘΕΡΜΑ—ΙΚΟΣ—ΦΑ. 2. ΕΠΩ-
ΜΙΔΕΣ—Α—Ι—Ν. 3. ΣΙ—ΞΕΝΙΑ—
ΛΙ. 4. ΙΛΗΣ—ΑΤΑΡΒΑΣ. 5. ΘΟ-
ΡΙΟΝ—ΣΚΑΛΑ. 6. ΗΧΩ—ΕΛΗ. 7.
ΡΙΝΙ—ΒΑΘΗ. 8. ΙΑ—ΒΟΛΠΟ-
ΝΕ. 9. ΑΣΕΤ—ΣΛΑΥΟΙΣ. 10. ΤΟ
«ΜΠΟΥΖΙ». 11. ΚΩ—ΧΕΙΛΙ—ΣΩ.
12. ΕΡΝΑ—ΑΑΧΕΝ.

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 130.

‘Αρ. 14) 1) Ιε7—ζ51 δ,τι και αν
παίξουν τώρα τα Μαύρα, ακολουθεί
πάντοτε μάτ εις την αλλην κίνησιν.

‘Αρ. 15) 1) Βη8—η1! ‘Επίσης
«Εξαναγκασμός κινήσεως» με 7 βα-
ριάντες!

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ 1) Αζ7—ε8!!
Χωρίς καμμίαν ελπίδα σωτηρίας διά
τα Μαύρα!

«ΚΟΥ·Ι·Ζ» ΠΟΙΟ ΑΠ’ ΟΛΑ; από
σελίδα 97.

1. Με το ψαλίδι αυτό με τις γυριστές
ακρες κόβετε εύκολα τα κουπόνια των
δελτίων σας. ‘Ιδίως κόβετε εύκολα κου-
πόνια που δεν βρίσκονται στην άκρη του
δελτίου.

2. Με αυτό κόβετε εύκολα ένα λουλού-
δι χωρίς να σας τρυπήσουν τα αγκάθια
του.

3. Πολύ κατάλληλο για να τρώτε το
αύγουλάκι σας, και μάλιστα αν το θέ-
λετε μελάτο.

4. Μ’ αυτό το ψαλίδι μεταφυτεύετε εύ-
κολα ένα λουλούδι, θγάζοντας το χώμα

που βρίσκεται γύρω στις ρίζες του.

5. Αυτό το οδοντωτό ψαλίδι που μοιά-
ζει με χτένα είναι κατάλληλο για το
άφαισμα των μαλλιών.

6. Ειδικό για κουμπότρυπες.

7. ‘Ιδεώδες ψαλιδάκι του κεντήματος.

8. Με αυτό κόβετε εύκολα χοντρά χα-
λιά.

9. Κόβεται θαυμάσια ό άστακός.

10. Ειδικό για κοπή δερμάτων με το έ-
να σκέλος οδοντωτό.

«‘Η ζωή του Μεγάλου Διοφάντου» ά-
πό σελίδα 97.

‘Ο Διοφάντης απέθανε 84 έτών!
‘Εάν Χ είναι η ηλικία του θανάτου
του έχομεν :

$$\frac{X}{6} + \frac{X}{12} + \frac{X}{7} + 5 + \frac{X}{2} = X$$

$$\frac{X}{6} - \frac{X}{12} - \frac{X}{7} - \frac{X}{2}$$

$$\text{ήτοι } 108X = 9072$$

$$\frac{X = 9072}{108} = 84 \text{ έτών}$$

‘Ο Διοφάντης υπήρξεν λοιπόν
παιδί μέχρι τα 14του χρόνια. Είς ή-
λικίαν 21 άρχισε να θγάζη γένεια.
Είς ηλικίαν 33 έτών παντρεύθηκε.
Είς ηλικίαν 38 έτών έγινε πατέ-
ρας. Το παιδί του πέθανε όταν ό
Διοφάντης ήτο 80 έτών (42 έτών)
και ό Διοφάντης πέθανε 84 έτών.

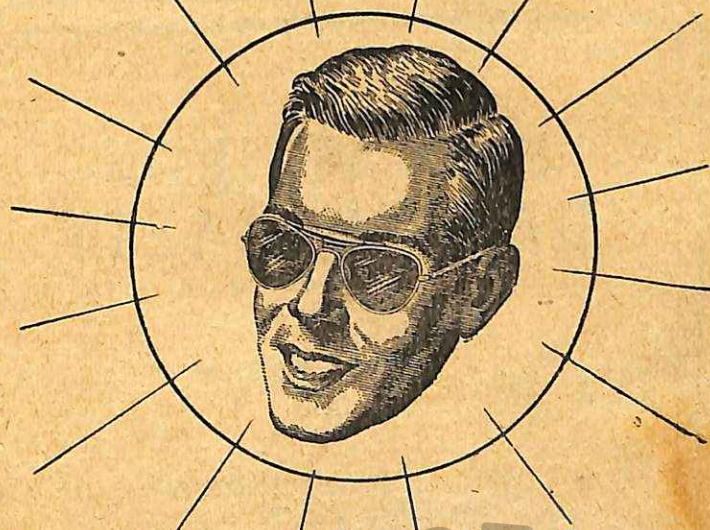
«‘Ηρωες της έλευθερίας» από σελί-
δα 98.

1) = ε. 2) = ζ. 3) = δ. 4) = ν.
5) = κ. 6) = β. 7) = λ. 8) = μ.
9) = θ. 10) = ι. 11) = η. 12) =
α. 13) = ξ. 14) = ο. 15) = γ.

«‘Ημίονος και όνος» από σελίδα 98.

ΗΜΙΟΝΟΣ = 7. ΟΝΟΣ = 5!

‘Ανοιξιάτικες Διακάδες!

Γεμάτες καινούργια ζωή και φώς.

Τίς απολαμβάνετε με όλες τις
αισθήσεις

Και μόνον τó εύαίσθητα μάτια
δέν μπορούν γυμνά νά τις χα-
ρουν

Απολαύστε τις μ’ ένα ζεύγος
ΓΥΑΛΙΑ ΗΛΙΟΥ του

MINION

ΠΑΝΡΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΕΣ ΓΥΑΛΙΩΝ:
• ΜΑΚ·ΑΡΘΟΥΡ· ΠΕΡΣΟΛ· ΣΠΑΣΤΑ·
• ΑΡΜΕ· ΙΤΑΛΙΚΑ· ΚΑΠ. ΚΑΠ.

‘Αποκλ. 669.9.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΟ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Ο ΠΑΡΑΧΑΡΑΚΤΗΣ

«MISTER 880»

Ένα χαριτωμένο σενάριο γύρω από μία παράξενη αστυνομική υπόθεση. Έπ' χρόνια η αστυνομία της Νέας Υόρκης ψάχνει να βρή την πηγή όρισμένων ψεύτικων και απερίγραπτα κακοφτιαγμένων χαρτονομισμάτων του ενός δολλαρίου που κυκλοφορούν σε άραια διαστήματα. Ο Μπάρτ Λάνκαστερ, ντετέκτιβ, μέσω της Ντόροθυ Μάκ-Γκουάιρ, ανακαλύπτει τον αγαθό γερο-ναυτικό παραχαράκτη, παιγμένο από τον λαμπρό ήθοιο Έντμοντ Γκουέν.

Η ΝΥΦΗ ΗΤΑΝ ΑΡΣΕΝΙΚΗ

«I WAS A MALE WAR-TRIDE»

Η γνωστή μεταπολεμική κωμωδία. Η Άνν Σέρνταν, Αμερικανίδα αξιωματικός, έρωτεύεται και παντρεύεται τον Κάρο Γκράντ, Γάλλο αξιωματικό. Και ζητά να τον πάρει μαζί της στην Αμερική, όπως παίρνουν οι άλλοι στρατιωτικοί τις γυναίκες τους. Ο Κάρο Γκράντ, αναγκαστικώς παίρνει θέση «συζύγου», και τραβάει τα πάνδεινα έως ότου φθάση στην Αμερική.

ΣΧΟΛΕΙΟΝ ΕΡΩΤΟΣ

«LA RONDE»

Το περίφημο θεατρικό έργο του Άρτουρ Σνίτσαγκερ, που έδωθε εις τας Αθήνας με τον τίτλο «Ερωτικό Γαϊτανάκι», εμφανίζεται στο σινεμά, παιγμένο από σωρεία λαμπρών Γάλλων έρμηνευτών: Την Σιμόν Σιμόν, την Σιμόν Σινιόρε, την Ντανιέλ Νταρριέ, την Ιζα Μιράντα, τον Ζεράρ Φιλίπ, τον Ζάν-Λουί Μπαρρώ, τον Φερνάν Γκραδέυ, τον Σέρζ Ρετζιανύ και τον Άντον Βαλμπρούκ.

Ενδιαφέρουσες ταινίες που έχουμε ήδη αναγγείλει

ΤΑ ΦΩΤΑ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ

ΤΟ ΝΗΣΙ ΤΩΝ ΘΗΣΑΥΡΩΝ

Τσάρλι Τσάπλιν

Ρόμπερτ Νιούτον - Μπόμπυ Ντρίσκολλ

Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΕΜΙΛΗΣΕ

«JUSTICE EST FAITE»

Ένα γαλλικό έργο που φθάνει με μεγάλο όνομα και το πρώτο βραβείο του Φεστιβάλ της Βενετίας. Επ'άνω στο λεπτό θέμα της εθιμασίας, μία εξαιρετικά καλογυρισμένη δίκη αποτελεί το κύριο μέρος της ταινίας. Το σενάριο και οι διάλογοι του Σαρλ Σπάκ. Στους πρώτους ρόλους η Βαλεντίν Τεσσιέ, η Κλώντ Νολιέ, ο Μισέλ Όκλαίρ, ο Ζάν Μερμπούρ.

ΠΡΩΤΟΙ ΠΑΛΜΟΙ

«LITTLE WOMEN»

Το μυθιστόρημα της Αμερικανίδος Λουίζας Μέυ Άλκοττ, ήταν μία από τις πολύ μεγάλες έκδοτικές επιτυχίες του παρελθόντος αιώνα. Ο κινηματογράφος το έχει δώσει ήδη μία φορά, και με μεγάλη επιτυχία. Τώρα έχουμε στους πρώτους ρόλους, την Τζούν Άλλισον, την Έλιζαμπεθ Τέυλορ, την Τζάνετ Λή, την Μάργκαρετ Ο' Μπράιαν.

ΟΙ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ ΤΗΣ ΠΩΛΙΝΑΣ

Η Μπέττυ Χάττον, η ξανθή δυναμική αποκαλύπτει του Χόλλυγουντ, είναι ίσως η πρώτη «στάρ» του κινηματογράφου, που ξαναζωντανεύει μία άλλη «στάρ» παλαιότερη, σε μία πολύ ζωντανή βιογραφία. Η ταινία εδώ εξιστορεί τις ταλαιπωρίες της Πέρλ Ουάιτ στα πρώτα ήρωικά χρόνια του εωβού. Και την Πέρλ Ουάιτ, την παίζει η Μπέττυ Χάττον.

άλλα τών όποιων η προβολή άνεδλήθη διά τόν Μάρτιον.

ΤΟ ΞΥΛΙΝΟ ΑΛΟΓΟ

Η ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΗ

«CAGED»

Τζών Μίλλς — Τζών Ντέιδς

Έλντορ Πάρκερ

ΤΟ ΣΤΕΡΝΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Πῆραν σιρατὶ σιρατὶ τὸ μονοπάτι,
Βασιλοπούλες καὶ καλοκυράδες,
Ἀπὸ τὶς ξένες χῶρες βασιλιάδες
Καὶ καθαλλάρηδες ἀπάνω σι' αὐτὴν.

Καὶ γύρω στῆς γιαγιᾶς μου τὸ κρεβάτι,
Ἀνάμεσ' ἀπὸ δυὸ χλωμὲς λαμπάδες,
Περνούσανε καὶ σὰν τραγουδιστάδες
Τῆς τραγουδοῦσαν — ποὶδς τὸ ξέρει; — καί.

Κανεὶς γιὰ τῆς γιαγιᾶς μου τὴν ἀγάπη,
Δὲ σκότισε τὸ Δράκο ἢ τὸν Ἀράπη,
Καὶ γὰ τῆς φέρει ἀθάνατο νερό.

Ἡ μάνα μου εἶχε γονατίσει κάτω
Μ' ἀπάνω — μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρὸ —
Ὁ Ἀρχάγγελος χινοῦσε τὰ φτερά του.

(Ἀπὸ τὶς «Σκιές»)

Ο Λάμπρος Πορφύρας (ψευδώνυμον τοῦ Δημ. Συψώμου) κατήγετο ἀπὸ τὴν Χίο (1879-1933). Ἐδημοσίευσεν τὰ πρῶτα του τραγούδια στὸ περιοδικὸ «Τέχνη» τοῦ Χατζόπουλου. Ἐγκαταστάθηκε μόνιμα στὸν Πειραιᾶ καὶ περνώντας τὶς περισσότερες ὥρες τῆς ἡμέρας του μὲ τοὺς ἀπλοῦκοὺς ἀνθρώπους τοῦ λιμανιοῦ, τραγοῦδῃσε στὰ ποιήματά του τὴ θάλασσα, τοὺς ψαράδες, τὴ ζωὴ τῶν φτωχῶν πραγμάτων ποὺ ἐκινεῖντο γύρω του. Ὁλόκληρο τὸ ποιητικὸ του ἔργο βρίσκεται συγκεντρωμένο σὲ δυὸ συλλογὰς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἡ δευτέρα («Μουσικὲς Φωνές») κυκλοφόρησε μετὰ τὸ θάνατο τοῦ ποιητῆ. Ἡ πρώτη, οἱ «Σκιές» (1920), περιλαμβάνει τὸν καλύτερον Πορφύραν. Ὁ Πορφύρας εἶναι ἀπὸ τοὺς γνησιώτερους καὶ μουσικώτερους λυρικοὺς μας. Ρωμαντικὸς, κατῴρθωνε νὰ δῇ τὴν ποίησίν του συγκινητικὴ καὶ γοητευτικὴ ὑποβλητικότητα.